T.C.
EGE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ANABİLİM DALI: TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI
BİLİM DALI: YENİ TÜRK DİLİ

KAŞKAY TÜRKLERİNDE ATASÖZLERİ

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

Akbar ANAVRIAN AGHDAM

DANIŞMANI: Prof. Dr. Mustafa ÖNER

İzmir–2009

ÖZET

Orta Asya'yı Mezopotamya'ya bağlayan ve birçok medeniyetin beşiği olmuş, birçok medeniyeti bağrından koparmış bir coğrafya olan İran çeşitli Türklerin, özellikle Oğuzların en önemli yerleşim merkezi olagelmiştir. Bu Türk gruplar arasında Kaşkaylar, nüfus bakımından Azerbaycan Türklerinden sonra ikinci sırada geldikleri gibi, bölgedeki tarihî kökleri de oldukça önemlidir.

Bilindiği gibi atasözleri, az sözle çok şey ifade etme gücünü ortaya koyar. Bütün Türk topluluklarında olduğu gibi Kaşkaylarda da çok zengin bir atasözü hazinesi vardır. Kaşkay aydınlarının tahminlerine göre, Türkçe yazı diline sahip bulunmayan Kaşkaylarda, şifahî edebiyat çok gelişmiştir ve bu edebiyatın en değerli hazinesi olan atasözleri de, büyük bir dil birikimi sağlamıştır. Kaşkaylarda, Esadullah Bey'in ifadesine göre, yaklaşık 20 bin civarında atasözü olmalıdır. Tezimizin esas metnini, Esadullah Merdanî Rahimî'nin derleyip yazıya geçirdiği "*Atalar sözü*" kitabı oluşturmaktadır. Eserde deyimler ve halk şairlerinin özlü biçimde söyledikleri, anonimleşmiş şiir parçalarına da yer verilmiştir.

Bu çalışmada Kaşkay atasözleri dil özellikleri bakımından da incelenmiştir.

Anahtar Sözcükler:

İran, Kaşkay, Atasözü, Esadullah Merdanî Rahimî

ABSTRACT

Iran, which ties Central Asia to Mesopotamia, has been cradle for the civilizations. Iran also has been one of the most important settlements of the Oguz Turks. The Kaşkays, one of these Turk groups, is not only the second group from the point of population, after the Azerbaycan Turks, but also their historical roots are very important too.

Proverbs proves the power of expressing more meaning with fewer words. As all Turkish groups, Kaşkays too has a very rich proverb treasure. According to Esadullah Merdanî Rahimî, the Kaşkays have about 20 thousand proverbs.

The main text of our thesis is the "Atalar sözü" work collected and printed by Esadullah Merdanî Rahimî. In this work idioms and the anonymous verse fragments of minstrels are also included.

We also studied the Kaşkay proverbs from the point of language characteristics in this thesis.

Key Words:

Iran, Kaşkay, Proverb, Esadullah Merdanî Rahimî

ÖZGEÇMİŞ

Akbar Anvarian Aghdam, 21.09.1974'de Tebriz'de doğdu. İlk ve orta öğrenimini Tebriz'de tamamladı. 2000'da yüksek öğrenim için Türkiye'ye geldi. Bir sene Ankara Üniversitesi Türkçe Öğretim Merkezinde (TÖMER) Türkiye Türkçesi eğitimi gördü. Lisans öğrenimini gördüğü Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünden 2006 yılında mezun oldu Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili Bölümü Yeni Türk Dili Ana Bilim Dalında lisansüstü eğitimini tamamladı.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ

İran, coğrafi konumu itibarıyla Mezopotamya'yı Orta Asya'ya bağlayan bir bölgedir. Bu bölge ayrıca Doğu'dan Batı'ya, Batı'dan Doğu'ya binlerce yıl göçen halkların ve dolayısıyla Türklerin geçiş yolu olmuştur. Türklerin en eski çağlardan beri yurt tuttuğu İran, bu özelliğine rağmen Türkiye Türkolojisinde üzerinde az araştırma yapılmış, çok çeşitli Türk topluluklarının varlığıyla ortaya çıkmaktadır.

Bugün İran'ın güneyinde Şiraz merkez olmak üzere sekiz eyalette (İsfahan, Şiraz, Loristan, Kohkiluye ve Boyerahmet, Kirman, Yezd ve Buşehr) dağınık olarak yaşayan Kaşkayların dil özellikleri tez konumuzun esasını oluşturacaktır. İran'da büyük bir alan kaplayan ve nüfusça çok daha kalabalık olan Azerbaycan Türklerine karşılık ikinci sırada yer alan Kaşkay Türklerinin dili ve kültürü üzerine Türkolojide ne yazık ki pek az araştırma üretilmiştir.

Bir toplumun kendi kendine bakışının da ipuçlarını veren atasözleri aynı zamanda değerli dil malzemesi olarak da öne çıkmaktadır. Bu bakımdan Kaşkayların atasözleri üzerine Şiraz'da 1997'de Esadullah Merdani Rahimî tarafından yayımlanmış olan "*Atalar Sözü. Darbu'l-meselha-yı türkî-i kaşkaî*" adlı Kaşkayca-Farsça (Türkî-Farsî) karşılıklı eseri, tez çalışmamızın esas metnini oluşturacak biçimde tasarladık. Arap alfabesiyle kaydedilen metindeki Kaşkay dil malzemesinin bilimsel transkripsiyonu yapıldıktan sonra, Türkiye Türkçesi karşılıklı gramer dini yapılacaktır.

Bu çalışmada Kaşkay ağızlarının bütün fonetik özelliklerini yansıtmamız mümkün olamazdı. Bunu tezimizin metnini oluşturan "Atalar Sözü" kitabında var olduğu kadarıyla yansıtabildik. Daha doğrusu bu metin üzerinden Kaşkay yazı dilinin fonetik özelliklerine işaret ettik. Ayrıca atasözleriyle birlikte verilen halk şairlerinin anonimleşmiş çok ünlü sözlerini de asıl metinde olduğu biçimiyle yansıttık. Bu arada bu tezimizde bize yardımı dokunan herkese teşekkürümü bildiriyorum.

Akbar A. Aghdam
2009-İzmir

GİRİŞ

I. İran'da Türkler

İran coğrafyasında Türklerin hangi tarihten beri var oldukları sorusuna yanıt olarak çok çeşitli fikirlerin olduğuna tanık olmaktayız. Türklerin en çok kabul görmüş ana vatanları olan Orta Asya'yı Mezopotamya'ya bağlayan bugünkü adıyla İran birçok medeniyetin beşiği olmuş, birçok medeniyeti bağrından koparmış bir coğrafyadır. *İranî dillerin en orijinal, en önemli eski yazılı belgelerinin (*toplanmış *Pers taş yazıtları) batı İran bölgesinden çıkmasına rağmen bu bölge İranî dillerin çıkıp yayıldığı bir coğrafya değildir. Eski Yakın Doğu kaynaklarının belirttiğine göre M.Ö önce 2 ve 3 bin yıllarda bu coğrafyada yerleşen kavimlerin dili İranî dillerle değil hatta Hint-Avrupa dil ailesiyle bile ilgisi olmamıştır. Bu kavimlerden Elamlar (Kârun ve Kerẖa dereleri ve bugünkü Huzistan), Kassiler ve Lullubiler (batı İran dağlarında), Kaspiler ve Manalar (Hazar denizinin güney-doğusunda) bulunmuşlardır. İran bozkırının batı bölgelerindeki İranî dilli kavimlerin ilk izlerine ait ilk belgeleri özel adlar ve yer adlarıyla bağlı olup ancak M.Ö 7 ve 8 yüzyıllardaki Asur kaynaklarına dayanmaktadır.* [1] İran'ın uzun dönem Orta Asya kavimlerinin istilasına maruz kaldığını ancak kuzey-doğu bölgesine tamamen değilse de sonunda kuzeyini, güneyini, batısını kısmen ve kuzey-batısını ise tamamen istila etmeği başarabildiler [2] denmektedir. İran coğrafyasındaki 30 eyaletin 4'ü hariç hepsinde yerli Türklerin yaşadığını görmekteyiz. Özellikle Türk lehçelerinin tasnifini Türkologlara tekrar yaptıran Halaç'ların dahi bir eski Türk diyalekti olduğu sonucunun son 40 yılda İran tarihine tarihçilerin bir de Türk perspektifinden bakmayı denemelerine zemin hazırladığına tanık oluyoruz.

II. Tezin Amacı:

İran coğrafyası çeşitli Türklerin özellikle Oğuzların en önemli yerleşim merkezidir. Tarih boyunca Türklerin yaşadığı ve yaşamaya devam ettikleri bu coğrafya hakkında ne

[1] Oranskij, Josif Mikhailovich, *İranskie jazyki*, çeviren Dr. Ali Eşref Sadiki, Tahran 1999 s.45-46
[2] Âl-e Ahmed, Celâl, "*der hıdmet ve hıyânet-e roşenfikran*" (aydınların hizmet ve ihânetinde), (s.304-318), Tahran, 1968

yazık ki, dünya Türkoloji'sinde olduğu gibi Türkiye Türkoloji'sinde de pek fazla araştırma yapılmamıştır ve İran hiç olmadığı halde bir Pers yurdu gibi tanınmaya ve tanıtılmaya devam edile gelmiştir. Oysa ki, XIX. asırdan itibaren millî devletlerin kurulmaya başlamasıyla birlikte, XX. yüzyılın başlarında İran'da baş veren demokrasi hareketleri ile birlikte 1000 yıllık Türk hâkimiyeti meşrutiyet ve demokrasi adı altında, özellikle Batı devletlerinin çabaları sonucunda, iyice zayıflamıştır. Otorite boşluğunu fırsat bilen Fars aydınları, Batı'daki hocalarının çıkarları doğrultusunda hareket etmeye başlamışlardır. Batılı güçler bu bölgede kontrolü ele geçirebilmek için birçok plan yapıp işe koyulmuşlardır. Örneğin küçük milletlerden büyük tarihler yaratarak İran'daki 1000 yıllık mutlak Türk hâkimiyetine son vermeyi başarmışlardır. Azınlıkları iktidara getirmeye çalışan Batılı güçler, bu bölgelerde sorunların bitmesini istemedikleri için, Türkleri tamamen saf dışı bırakarak, o dönemde küçük bir azınlık olan Farsları iktidara getirme hazırlıklarına başlamışlardır. Günümüz İran'ında bile Türklere karşılık azınlık durumunda olan Farslar, bütün siyasî çabalarına rağmen, İran'daki kalabalık Türk nüfusunu kontrol edememekte, azınlık kalıbına sığmayan Türklerin varlığını örtbas etmeye çalışmaktadırlar. Dünya kamuoyunda farklı sorunlarla gündeme gelmeye çalışarak zamanı kendi lehine çeviren İran'ın Türklerden kolay kolay kurtulması mümkün görünmemektedir. Bugün neredeyse çok uluslu İran nüfusunun hemen hemen yarısını oluşturan Türklerin, önümüzdeki süre içinde İran'ın asimilasyon politikalarına sessiz kalacaklarını düşünmek, sanırım çok mantıklı değildir. İran'ın 30 eyaletinin neredeyse 26'sında yerli Türklerin var olduğunu, tam tersine Fars hâkim milletinin ise sadece 7 eyalette yerli olduğunu hesaba katarsak, sanırım İran'daki Türklüğün ne derce büyük bir güç potansiyeline sahip bulunduğunu anlayabiliriz. İşte, bu potansiyel gücü İran'daki Türklerin kendisine göstermek, dünyayı İran'daki Türklerin varlığından haberdar etmek ve özellikle Türkiye'de Türkoloji ile uğraşan bilim adamlarının dikkatini İran'daki Türklere doğru yönlendirmek bu tezimin amaçları arasındadır. Bilindiği üzere modern iletişim çağında her tür teknolojinin hâkim milletin dolayısıyla da İran Fars rejiminin elinde bir silah gibi bulundurulması İran'daki kısmen küçük Türk topluluklarının yok olmasına getirip çıkarmıştır.

Ayrıca ölen her yaşlı kişinin kendisiyle bir dil hazinesini götürdüğü İran'da atasözleri gibi değerli incilerin halk arasında kaybolup gitmeden derlenip değerlendirilmesi, dilin diğer unsurlarına nispeten daha arkaik olup dolayısıyla da dilin konuşma kısmında kaybettiklerini koruyan atasözlerinin üzerinde durulması gerektiğine inandığımızı dile getirmekteyiz. Atasözleri aynı zamanda ait olduğu halkın dünyaya

bakışını, ahlak anlayışını, dini duygularını, hayata karşı özel duruşunu ve hayat felsefesini vb. yansıtan çok değerli bir dil unsurudur.

Atasözlerindeki anlam yoğunluğu, az sözle çok şey ifade etme gücünü ortaya koyar. Türk insanının atasözlerine verdiği değer sayesinde, Türk milletinin sözlü geleneğinde müthiş bir hazinesinin biriktiğine tanık olmaktayız. Halk arasında Türk atasözlerine dair şöyle bir ifade yer almaktadır: "Farsın gazeli, Türkün meseli." veya "Atalar sözü, elimin gözü." Bütün Türk topluluklarında olduğu gibi Kaşkaylarda da çok zengin bir atasözü hazinesi vardır. Kaşkay aydınlarının tahminlerine göre, Türkçe yazı diline sahip bulunmayan Kaşkaylarda, şifahî edebiyat çok gelişmiştir ve bu edebiyatın en değerli hazinesi olan atasözleri de, büyük bir dil birikimi sağlamıştır. Kaşkaylarda, Esadullah Bey'in ifadesine göre, yaklaşık 20 bin civarında atasözü olmalıdır. Kendisi bu kitapta (*Atalarsözü*) bunlardan yaklaşık 4 bin tanesini derlediğini görmekteyiz.

III. Metindeki Atasözleri

Tezimizin esas metinini oluşturan Esadullah Merdanî Rahimî'nin derleyip yazıya geçirdiği "*Atalar sözü*" kitabındaki görülen her söz kendisinin de ifade ettiği gibi atasözü değildir. Anonimleşmiş halk şairlerinin özlü biçimde söyledikleri şiir parçalarını da görmekteyiz. Örneğin: "Biri gerek geze tèẖt ü tāc inen; biri geze géce-gündüz ac-inen; Şirin olmaḳ olsa idi güc-inen; yüz Ferhād işini Me'ẕūn görerdi," veya "Tèḥṡil éd ḥāṡil-i ilm-i yèḳini; namazı ṭāèti, imānı, dini; ṡèrfe-siz géçirtme ağşamı, günü; géce-gündüz oẖuyuban yaz oğlum. "Me'ẕūn"; vb.

Esadullah Merdanî Rahimî tarafından atasözleri adı altında derlenip kitap haline getirilen bu metinde aynı zamanda deyim, özlü sözler ve kısmen dahi olsa mani biçiminde atasözlerinden farklı türlere tanık oluyoruz.

IV. Kaşkayların Tarihi

İslâmiyet'ten sonra Sâmanoğulları'nı ortadan kaldıran Karahanlılar'ın İran yolunu tekrar Türk halklarının akınlarına açması ve bu coğrafyanın giderek bir Türk ülkesi haline gelmesine yol açması da ayrı bir gerçektir. Kaşkay Türklerinin Selçuklular döneminde İran'ın kuzey-doğusundan aşağılara doğru ilerleyip yavaş yavaş bugünkü yerlerine, yani Basra körfezine kadar güneye uzanmalarını sağlamıştır.

Günümüzde Afşar kavimlerinden Rahimî tayfasının ikamet ettiği Seyrum'un Sertak bölgesinde 2001 baharında bulunan mezar taşlarının üzerindeki tarihin, Kaşkay'lara ait olduğu arkeologlarca saptanmıştır. Bu tarih en az 600 yıl önceye dayanmaktadır.[3]

Güney İran'daki Türklerin ilk gurubunun tam olarak ne zaman gelip orada yerleştiğine dair şimdilik elimizde kesin bir bilgi bulunmamakla birlikte birçok kaynakta Kaşkay ili (bugün Fars eyaleti)'nin merkezi sayılan Şiraz şehri, özellikle de Kaçarlar döneminde, dört büyük mahalleden oluşmaktaydı. Bu mahallelerden birinin adı Bayatlar (24 Oğuz boyundan biri) mahallesiydi. Günümüzde de neredeyse Şiraz'ın yüzde 25'i Türklerden oluşmaktadır.[4] Daha sonra diğer çeşitli Türk gruplarının gelip Güney İran'a (Kaşakay İli'ne) yerleşmeleri, aşağıda sıralayacağımız şekilde olmuştur:

a) Kaşkayların bir grubu Gazneliler ve Selçuklularla birlikte İran'a gelmişlerdi.

b) Moğollar döneminde Suriye'ye sürgün edilen başka bir Kaşkayî grubu ise Halaçlarla birlikte Emir Timur'un fermanıyla Suriye'den tekrar alınıp öz vatanları olan Muğan, Halacistan ve Fars'a geri getirilmişlerdir.

c) Bir başka Kaşkayî grubunu ise Azerbaycan coğrafyasından özellikle de Tebriz'den Güney İran'a göç eden veya göç ettirilen topluluklardan oluşmaktadır.

d) Kaşkayların başka bir grubunu ise Kuzey İran Türkmenlerinden gelip Güney İran'a yerleşen Türkmenler oluşturmaktadır. Bu tayfalar halen bilinmekteler. Özellikle günümüzde Lamerd denilen Laristan Türkmenleri, Şeşbulukî ilinin Köleli Türkmenleri, Bahtıyarî eyaletinin Saman şehri Türkmenleri vb. Ayrıca her iki grupta, yani Türkmen ve Kaşkayîlarda ortak isim taşıyan İgdir, Sarilli, Ovlad vb. gibi boylar mevcuttur.

e) Kaşkayların başka bir grubu olan Musullu, Şamlu vb. gibi tayfaların Şam, Halep, Anadolu ve diğer Arap ülkelerinden gelip Güney İran'a yerleşmişlerdir.

f) Kaşkayların bir bölümü ise Hazar denizinin liman şehirlerinden olan Heşterhan (muhtemelen Astarahan Hanlığındaki topluluklar)'dan gelip Güney İran'a yerleşmişlerdir.

g) Kaşkayların bir bölümü de Kırgız coğrafyasından gelmişlerdir. Öyle ki, bugün Kir ve Kazerun bölgesinin Fetihabad şehrinde Kaşkayların Amele ilinden Albekeli adlı bir tayfa vardır. (Kaşkayî erkeklerinin şapkaları Kırgız şapkalarına çok benzemektedir.)

h) Ayrıca Kaşkayların çok az bölümünü ise zamanında güçlü bir siyasî birlik için ortak amaçlar doğrultusunda bir araya gelen ama Türk olmayan bazı İranî (Kürt, Lor, Fars,

---

[3] Kiyâni, Menuçehr, *Tarixe Mobârezâte Merdome ile Qaşqayi ez Safaviye tâ Pehlevi*, (Safavi'lerden Pehlevi'lere kadar Kaşkay Halkının Mücadele Tarihi), Kiyan neşr yayınevi, Şiraz, II. Baskı 1385, (2006)

[4] Merdanî Rahimî, Esadullah, Kaşkayî Sözlüğü, giriş bölümü, Ensâri yay. 2007, 19s.

Beluç vb.) ve kısmen de Arap kavimleri oluşturmaktadır. Bu topluluklar daha sonra Türkleşmişlerdir. [5]

Son zamanlara kadar Güney İran'ı yöneten Kaşkay İlhanı, İran Şahı tarafından da onaylanıyordu. Bu savaşçı halkın I ve II. Dünya Savaşındaki olağanüstü savaş performansı birçok İngiliz komutanını şaşırtmıştır. İran rejiminin millî devlet kurma yolundaki tek millet tek devlet politikasına uygun olarak yürüttüğü asimilasyon politikalarına en çok maruz kalan Türkler, bu süreç içinde çok kan kaybetmişlerdir. [6] Özellikle büyük göçebe hayatı sürdüren Kaşkaylar ve Şahseven kabileleri, Pehlevî şahının iskân politikasına çok direnmiş ve bu yüzden de şiddete maruz kalmışlardır. Eskiden İl-i Kaşkayî adı verilen bölge Pehlevîler döneminde Fars Ostan'ı (eyaleti) adını almıştır.

V. Kaşkay Adının Menşe'i Hakkında

Kaşkay adının nereden geldiği tam olarak kesin değildir. Bu konuda çeşitli fikirler ileri sürülmüştür. Kanımızca en önemlileri şu üç görüştür: Dr. Haşmetullah Tabibî, David C. Morisden'e dayanarak, "Kaşkay" isminin ilk defa Câni Ağa Kaşkaî (Ağa Kaşkaî) soyadlı Şah Abbas'ın hükümetinde makam sahibi bir şahıstan aldığını belirtir. Barthold'a göre ise "Kaşkay" ismi "alnı beyaz at" anlamına gelmektedir. Ayrıca W. Radloff lügatinde belirtildiği üzere bütün Türk lehçelerinde "Kaşka" alnı beyaz lekeli at" anlamındadır. Yani alnı beyaz lekeli atlara bindikleri için, bugüne kadar "Kaşkaylar" olarak anıla gelmişlerdir. "Kaşkay" sözü geçmişte politik olarak birleşmiş ve aynı kültürel özellikleri paylaşmaya devam eden değişik kökenli gruplar için kullanılır.[7]

Kaşkayların nereden geldikleri sorusunun cevabı, Güney İran'daki Türklerin bölgeye geliş tarihini vermemektedir. Yani Kaşkay adının yeni olması, bu Türk halkın bölgede yeni olduğunu ispat edemez. Kanımızca bu bölge Doğu Anadolu ve Azerbaycan sahasıyla birlikte, batıda en eski Türk yerleşim alanlarındandır. Bu tarih çok uzaklara dayanmaktadır. Sümer yazı dilindeki Türkçe unsurlar, Sümer dili çok eski bir porto-Türk diyalekti olmasa bile, bu etkileşim (hâkim; dominant) bir komşuluk ilişkisinden doğmuş olmalıdır.

---

[5] Merdanî Rahimî, Esadullah, a.g.e, 19-21s.

[6] Kiyâni, Menuçehr, *Tarixe Mobârezâte Merdome ile Qaşqayi ez Safaviye tâ Pehlevi*, (Safavi'lerden Pehlevi'lere kadar Kaşkay Halkının Mücadele Tarihi), Kiyan neşr yayınevi, Şiraz, II. Baskı 1385, (2006)

[7] Dr. M. Çelik, İran'daki Kaşkay Türkleri, T.D.D der. 15 say. Bahar, 1998, 204-212s.

V. Minorsky, İran'ın Türkçe konuşan bölgelerini, Türkiye ve Azerbaycan bölgelerini gezdikten sonra böyle bir görüş bildirmektedir: "Halaçlar Orta Doğu'nun en büyük göçebelerindendirler ve bugünkü Türkiye'den Hindistan ve Afganistan'a kadar dağılmış durumdalar. Bunların bir kısmı zamanında Anadolu'ya, bir kısmı Azerbaycan'a ve bir kısmı ise Güney İran'a yerleşmişlerdir. Orta İran'a gidenler Halacistan eyaletini kurmuşlardır. Kaşkaylar daha sonra Halaçlardan ayrılıp Fars eyaletine kaçsalar da, bu göçün sebebi tam olarak bilinmemektedir ama sebebi her ne olursa olsun bu göç X1-XII yüzyıl Selçuklular döneminde olmuştur. [8]

V. Minorsky, ayrıca Kaşkayların esas kütlesinin Moğol devrinden önce, Selçuklular devrinde buralara yerleştirilmiş olduklarını belirtmektedir. Maria Térése, Kaşkayların Akkoyunluların soyundan geldiğini, Erdebil çevresinde bir süre oturduktan sonra, XVI. yüzyılın ilk yarısında Şah İsmail'in teklifi üzerine Fars eyaletine gelip yerleştiklerini belirtir.[9]

İbn-i Havkal şöyle yazıyordu: "Onlar (göçebeler) sıcak bölgelerde kalıp sürekli kendi çevrelerinde göç halinde idiler (yaylak-kışlağı kastetmektedir). Bu kavimlerin bir kısmı çok güçlü olduklarından zengin idiler. Vergi için Şahsevenler deve, Kaşkaylar koyun, Bahtıyarîler ise katır kullanıyorlardı.[10]

VI. Kaşkayların Nüfusu:

Avrupalı seyyahlardan Dupré (1807-1809) Kaşkaylar'ın nüfuslarını 12-15000 arasında gösterir. Lady Shell (XIX. yüzyılın ortaları) onların 30-40.000 çadıra sahip olduklarını bildirir. Curzon ise (1889) Kaşkaylar'ın sayılarını mübalağalı bir şekilde onların evvelce 60.000 çadır olup 120.000 atlı çıkardıklarını da yazar.[11]

Günümüzde Kaşkaylar sekiz eyalette dağınık olarak yaşamaktalar. Bu yayıldıkları alan 186180 kilometre kareyi kapsamaktadır.[12] Nüfuslarını kesin olarak söylemek mümkün değildir. Ancak I. Dünya savaşında yaklaşık 50.000 kişilik bir ordu

---

[8] Kiyâni, Menuçehr, *Tarixe Mobârezâte Merdome ile Qaşqayi ez Safaviye tâ Pehlevi*, (Safavi'lerden Pehlevi'lere kadar Kaşkay Halkının Mücadele Tarihi), Kiyan neşr yayınevi, Şiraz, II. Baskı 1385, (2006)
[9] Dr. M. Çelik, İran'daki Kaşkay Türkleri, T.D.D der. 15 say. Bahar, 1998, 204-212s.!
[10] Kiyâni, Menuçehr, *Tarixe Mobârezâte Merdome ile Qaşqayi ez Safaviye tâ Pehlevi*, (Safavi'lerden Pehlevi'lere kadar Kaşkay Halkının Mücadele Tarihi), Kiyan neşr yayınevi, Şiraz, II. Baskı 1385, (2006)
[11] Kaşkay maddesi, İslam ansiklopedisi, XXV. cilt.
[12] Kaşkay maddesi, a.g.e

çıkardıklarına göre[13] sayıları bugünkü İran'ın nüfusuna oranlı olarak yaklaşık 1.5 ilâ 2 milyon civarında olmalıdır.

VII. Kaşkayların Coğrafyası:

Kaşkaylar, ataları eski Türkler gibi konar-göçer bir topluluklar. Bu yüzden topraklarının çoğunluğunu, yaşam biçimlerinin gereği olarak, otlak alanları oluşturmaktalar. Bu sebeple enine-boyuna yayıldıkları bölge, yarımay şeklindeki Kara-Ağaç ırmağı kıyıları boyunca uzanan alan ile buraya giren Arap, Ferraşbend, Firuzabad, Hineşer kasabalarını ve İsfahan-Şiraz yolu batısındaki çevre ile Şikanrud ve Malbur ırmaklarının üst mecrasını, sınırları içerisine almaktadır. [14]

Zagros dağlarının birbirine girmiş yükseklikleri ile körfez sahilleri bu ilin sınırlarını çizmektedir. [15]

Son zamanlara kadar İran hükümetince "Vilâyat-ı Kaşkayî" adı ile ayrı bir idarî bölgeye ayrılmış olan 15 kazaya bölünmüş Kaşkay yurdu Basra Körfezi kıyılarından başlayarak İsfahan ve Bahtiyarî bölgelerinin güneyine kadar varan bir alana yayılmıştır. Vilayet-i Kaşkayî-yi oluşturan kazaları Demorgny (1375-1994) şöyle yazmaktadır.

1) Şeş Nâhiye: Bu kazanın uzunluğu 126, genişliği 66 ise 66 kilometre idi. Keyfiye köyünden Gendoman'a ve İsfahan kasabasından Mimend'e kadar bir alanı içine almaktaydı. Merkezi Semirom'du. 5500 kişilik nüfusu vardı.

2) Çahar Dange: Bu kaza 144 kilometre uzunlukta 66 kilometre eninde olup Merkezi Aspas kasabası olan bu kaza Verdane'den Karavol Hane'ye ve Bazçe köyünden Serve'ye kadar bir alandan oluşmaktaydı. 6500 kişilik nüfusu vardı.

3) Kam Firuz Kazası: Bu kaza 54 kilometre uzunlukta ve 30 kilometre enindeki bir bölgeden oluşmaktadır. 33 köyü olan kazanın merkezi Pa Lengeri idi. 6000 kişilik nüfuza sahipti.

---

[13] Kiyâni, Menuçehr, *Tarixe Mobârezâte Merdome ile Qaşqayi ez Safaviye tâ Pehlevi*, (Safavi'lerden Pehlevi'lere kadar Kaşkay Halkının Mücadele Tarihi), Kiyan neşr yayınevi, Şiraz, II. Baskı 1385, (2006)
[14] Yeşilbursa Behçet Kemal, "Kaşkaylar" Türk Kültürü, 299, Mart1988, 34-42s.
[15] Çelik, Muhittin, "Kaşkay Türkleri" Yeni Türkiye, 16 Ağustos 1997, 1651-1662s.

4) Erdekan kazası: 30 kilomtre uzunlukta 6 kilometre eninde olan Erdekan kazası Dehe Ali köyünden Erdekan'a kadar bir alanı içine almataydı. 12000 kişilik nüfusu olan bu kazanın merkezi Erdekan idi.

5) Kazerun kazası: 84 kilomere uzunluğu ve 60 kilometre eni vardı. Munde Kace köyünden Buşakan'a ve Doşiran köyünden Elif'e kadar uzanan alandan oluşmaktaydı. 35000 kişilik nüfusu vardı. Merkezi Kazerun idi.

6) Heşt kazasının 48 kilometre uzunluğu ve 42 kilometre eni vardı. Nüfusu 11000 kişi idi. 14 köyü vardı.

7) Cerre ve Famur kazası: 42 kilometre uzunluğu ve 30 kilometre eni vardı. Şeybteng'den Robatek'e ve Serizkan köyünden Sermeşhed'e kadarki bölgeyi kapsamaktaydı. 5000 kişilik nüfusu olan Heşt'in 23 köyü vardı.

8) Famur: Bu kazanın uzunluğu 9 kilometre, eni ise 3 kilometre idi. Merkezi Deh-e Pakah, nüfusu ise 1300 kişiden ibaretti.

9) Ferraşbend: 66 kilometre uzunlukta ve 18 kilometre eninde olan bu kaza Ferreşbend köyünden Cani Abad'a kadar uzanmaktaydı. 6000 kişilik nüfusu vardı ve merkezi Ferraşbend kasabasıydı.

10) Mahalle Erbaâ: 66 kilometre uzunluğu ve 24 kilometre eni vardı. Merkezi Dehram kasabası, nüfusu ise 7000 kişi idi.

11) Firuzabad: bu kazanın uzunluğu 24 kilometre eni ise 12 kilometre idi. Kabre Cur kasabası buranın merkezi idi. Nüfusu 11.000 kişi idi.

12) Mimend: 9 kilometre uzunluğu ve 6 kilometre eni vardı. Sehraya Sefid'den Şebankara köyüne kadar uzanmaktaydı. 4000 kişi nüfusu vardı. Merkezi Mimend idi.

13) Efrez kazası: 27 kilometre uzunluğu, 54 kilometre eni ve 9000 kişilik nüfusu vardı. Merkezi Hane kasabası idi.

14) Honc kazası: 90 kilometre uzunluğu ve 54 kilometre eni vardı. 26 köyden oluşan bu kazanın merkezi Honc kasabasıydı. 9000 kişilik nüfusu vardı.

15) Mahur Milati: 120 kilometre uzunluğu ve 80 kilometre eninde olan bu kazanın merkezi Bana Monir idi.

16) Kâlâ kazası: Memeseni mıntıkasının kuzeyinde vaki olan bu kaza beş köyden oluşmaktaydı (Demorgny 1375 (1996), 92-99).

Adı geçen kazalardan, Şeş Nahiye, Çahar Dange, Kam Firuz, Erdekan ve Kazerun Kaşkayların yaylaklarını, diğer kazalar ise Kaşkayların kışlaklarını oluşturmaktaydı. [16]

Günümüzde " Vilâyet-i Kaşkayi"nin birçok arazisi hükümet tarafından gasp olmuş veya Tat ve Lor'lara verilmiştir. Ancak Kaşkay uruğu bugün bile İran'ın güneyindeki en geniş araziye sahiptir. 1939 yılında 1:2000000 ölçekli olarak İngiliz Feild tarafından çizilen haritada Kaşkay ilinin dağılımı gösterilmiş ve bölgenin coğrafi özelliklerine işaret edilmiştir. (Mostofiyolmemalek 1377 (1998), s. 265).

Eskiden geniş yaylalarda büyük hayvan sürülerine sahip oldukça zengin sayılan bu topluluk son zamanlarda (Pehlevî döneminden bu yana) yanlış iskân politikasından dolayı (kanımızca kasıtlı) büyük çoğunlukları fakirleşmişler ve İran'daki diğer Türkler gibi eski ihtişam ve güçlerini ve dolayısıyla da siyasî ve kültürel ağırlıklarını maalesef kaybetmişlerdir. Bütün bunlara rağmen İran'daki diğer Türkler gibi varlıklarını korumakta ve zamana karşı ısrarla direnmektedirler. Dört tarafları Türk olmayan (İranî, Samî) kavimlerle sarılı olduklarına bakmayarak o halklar üzerinde hala kültürel baskınlıklarından bahsetmek mümkündür. Ayrıca çok renkli Türk boylarının bir araya gelmelerinden dolayı, özellikle de eski Halacistan bölgesi olan (Irak-ı Acem) Orta İran'daki Halaç Türkleriyle yeni bir gövdeye büründüklerinden ötürü dillerinde kısmen de olsa yeni Oğuz (Anadolu ve Azerbaycan) özellikleri dışında farklı unsurları barındırmaktadırlar. Bu özellikler genelde kendini fonetik yapılarda göstermekte olup morfolojik açıdan Kaşkay ağızları Azerbaycan Türkçesinin yoğun baskısı altında neredeyse tam bir Azerbaycan ağzı haline dönüşmüştür. Bu da kanımızca çok şaşırtıcı olmamalıdır, çünkü Kaşkay ve Azerbaycan topluluğunun esas çoğunluğunu oluşturan Türk boyları hemen hemen aynıdır.

[16] Ahur Şerham, Kaşkayların Soysu-kültürel yapısı, (yüksek lisans tezi), Hacettepe Üni. Ankara, 2001

XIX. asırdan günümüze Türk dünyasında ortaya çıkan coğrafî ve siyasî değişiklikler Oğuz grubu içindeki Türk ağızlarını fonetik, morfolojik ve leksik özelliklerden hareketle gruplandırmamızı gerektirmektedir. Aynı özellikleri yansıtan ağızlar günümüzde birkaç ülkenin sınırları içindedir. Bu bakımdan İran'daki Türk ağızları (Halaçça hariç) Oğuzca dâhilinde ele alınmalıdır. [17]

VIII. Kaşkaylar Hakkında Yazılmış Eserler

Mirza Bala (1955, 417)'nın verdiği bilgilere göre A. Dupre yazdığı *Voyage en Perse* (Paris, 1918) adındaki kitabında, Kaçar devrindeki resmi kayıtlara dayanarak Türk kabileleri hakkında bazı bilgiler vermiştir.

İran'ın XIX. yüzyıl tarihçilerinden Mirza Hasan Hüseyni Fesaî *Tarih-e Farsname-ye Nâserî* adındaki iki ciltlik kitabında (1313), Arap istilasından başlayarak XIX asrın son yıllarına kadar Fars eyaleti tarihini kronolojik olarak anlatmıştır. Esas mesleği doktorluk olan Fesâi, 1274-1289 Hicri Kameri yıllarında araştırma amacıyla gezdiği Fars eyaletinin büyük bir haritasını çizmiştir. Bu haritayı gören Nasireddin Şah Kaçar, 1296 H.K.'de Fesaî'ye Fars eyaletinin coğrafî konumu ve tarihi hakkında bir kitabı hazırlayıp Dar-ül-Hülâfe (saray)'ye göndermesini emretti. Bunun üzerine Fesaî 14 yıl zahmet ve çabadan sonra 1310 H.K.'de *Farsname-ye Nâsirî* kitabını ve eklediği haritayı hazırlayıp saraya gönderdi. Bu kitab 1313'te yayınlandı. Eserin ikinci cildinde Kaşkayların menşei, sahip olduğu tirelerin adı, Kaşkay ilhanlarının soy kötüğü gibi önemli bilgilere de yer verilmiştir. El yazısıyla Fars dilinde yazılmış olan bu kitap Türk Tarih Kurumu Kütüphanesinde mevcuttur.

Gustave Demorgny, Fars eyaleti aşiretleri hakkında yazmış olduğu "Les reformes asministratives en Peres: Les tribus du Fars." *Pevue du Monde Musul-man, XXII, March 1913, 85-150 and XXIII, March 1913, 3-108*, adındaki iki makalede Kaşkaylar hakkında önemli bilgiler aktarmaktadır. Adı geçen makaleler aynı yılda (1913) İran'da Fransızca bir kitap halinde yayınlanmıştır. Le Fars: La question des Tribus Siluation Politique Generale, Tehran, Farus yayınevi, Juin 1913. Adı geçen kitap Aşayer-e Fars (Fars Aşiretleri) adıyla C. Rafifer tarafından 1375 (1996) 'de Farsçaya çevrilmiştir. Fransızca ve Farsça olarak iki dilde hazırlanmış bir harita da kitaba eklenmiş bulunur. Bu kitapta özellikle Kaşkay

[17] Gökdağ A. Bilgehan, Salmas Ağzı, karam yay. Çorum, 2006.s.30

tayfaları hakkında ayrıca “Velayet-i Kaşkayi” denilen Kaşkay yurdu hakkında sağlıklı ve ayrıntılı bilgiler mevcuttur.

Yirminci yüzyılın başlarında yazılmış olan birkaç Rus yazarın makaleleri de Kaşkaylar hakkında bazı bilgiler vermektedir. Bunlardan birisi: Boris Vsevolodovich Miller’in yazdığı “Kocheviia Pimen Farsistana” Vosochnii Sbornik, II, 1916, 200-203, adındaki eseridir.

Aleksadır Aleksanırovich Romaskevich’in yazmış olduğu “Pensi Kachkaytsev” Sbornik Muzeya Antropologii i Etnografii Pri Roossiiskoi Akademi Nauk, V2 Leningrad, 1925, 537-610, adlı makale, Fars eyaletindeki Kaşkay Türklerine dair, tarihi ve etnografik bilgiler ile birlikte, şive özelliklerini tespite yarayan halk edebiyatından da bazı örnekler vermiştir (Mirza Bala 1955, 417).

Maria Theresé Ullens de Schooten adlı Belçikalı bir hanım, diplomat olan kocasının İran’daki hizmeti sırasında Kaşkaylar arasında dolaşmış, haklarında bilgi toplamış ve hatta film dahi çekmiştir. Buna dair film *Dağların Sahipleri* ismi altında İngiltere’deki Edingburgh Film Festivaline ve daha sonra diğer şehirlerde de gösterilmiştir. Yazar aynı zamanda gördüklerini bir kitap halinde yayınlamıştır, 1956’da yayınlanan eseri, *Lord of Mountains, Southern Persia and Kashkai Tribe* (London: 1956) adını taşımaktadır. 123 sayfadan oluşan kitapta 8 tanesi renkli 40 resim ve 3 harita da bulunmaktadır. Adı geçen eser 1376 (1997) ‘da Mohemmed Şehba tarafından, *Şehsevârân-e Kūsar* adıyla Farsçaya çevrilmiştir.

Kaşkaylar hakkında en kapsamlı eser 1965’de Hebibollah Peyman, “Conbeş-e Moselmânân-e Mobârez” (Savaşçı Müslümanlar Hareketi) adındaki bir partinin başkanıdır. Peyman’ın yazdığı *İl-e Kaşkayi* adlı eser 600 A4 sayfasında Tahran Üniversitesi tarafından 1341 (1962)’de sınırlı sayılarda yayınlanmıştır. Kaşkay İl’inin kökeni, yakın siyasi tarihi, sosyal yapısı, kültürel yapısı ve ekonomisi hakkında geniş ve önemli bilgiler içermektedir.

Kaşkaylar üzerinde akademik araştırma yapanların en önemlilerinden biri de Pierre Oberling’dir. Oberling’in yazdığı başlıca eserler şöyledir:

“British Tribal Policy in Southren Persia 1906-1911.” *Journal of Asian History,* IV:I, 1970, 50-79.

“The Turkic People of Southren İran”, Cleveland, 1964.

“The Turkic Tribes of Southwestren Persia”, *Ural-Altaische Jahrbucher*, XXXV, Fac. B, 1964, 164-180.

“The Kashgai Nomands of Fars, Paris, Mounton, 1974. Bu kitap Peyman’nın 1968’de yazmış olduğu İl-e Kaşkayi eserinden sonra kaşkaylar hakkında yazılmış en kapsamlı eserdir. Oberling yazdığı bu kitapta, Kaşkayların tarihi, onların tayfa ve tireleri, Kaşkay ilhanlarının soy kütüğü hakkında çok önemli bilgiler vermektedir. 277 sayfalık kitapta giriş, ekler, resimler ve haritalar mevcuttur. Kitabın esas kısmı 200 sayfadır ve 17 bölümden oluşmaktadır.

Kaşkaylar hakkında diğer bir yabancı uzman Lois Beck’tir. Beck’in yazıları daha çok Kaşkayların bugünkü durumuyla ilgilidir. Lois’in Kaşkaylar hakkındaki en önemli yazıları şöyledir:

“The Qashqa’i of İran, London, 1980.

“Women Among QashQa’i Tribal Confederacy”, *Women in the Maslim World,* eds. L. Beck and N.Keddie, Cambridge, Mass, 1978, 351–373.

“Economic Transformaions among Qashqa’i Nomands, 1962–1977.” *Modern Iran, The Diyalecticts of Continuity and Change*, eds. M. Bonine and N. Keddie, Abany, Pres, 1979.

“İran and the Qashqa’i Tribal Confederacy” Paper Presented at the Conference on Tribe and State in Iran and Afghanistan Since 1800. The School of Oriental and African Studies, University of London, 1979.

“Herd Owners and Hired Shepherds, the Qashqa’i of Iran”. Etnology, XIX.3, July 1980, 327–351.

Kaşkaylar hakkında yazılmış kitaplar arasında Menuçehr Kiyâni’nin yazdığı “Siyah Çadorha” (Kara Çadırlılar)’dan bahsedebiliriz. Kendisi bir Kaşkay Türkü olan Kiyâni bu kitapta halkının (Kaşkayların) tarih, coğrafya, gelenek ve görenekleri, siyasi ve toplumsal yapısı, halk edebiyatları vb. hakkında faydalı bilgiler vermektedir.

Rıza Mostoiyolmemalek’in yazdığı *Coğrafiya-ye Kūçneşini, Umumi ve İran, Ba Tekid Be İl-e Kaşkayi*, 1377 (1998) adındaki eserin büyük bölümü (255-261) Kaşkaylar hakkındadır. Bu bölümde Kaşkayların nüfusu, coğrafi konumu, ekonomisi, otlakları ve göç olgusu ele alınmıştır. Özellikle yazarın kullandığı çok sayıdaki harita esere başka bir değer katmaktadır.

IX. Metin Hakkında

Tezimizin esas metnini oluşturan Esadullah Merdanî Rahimî'nin "Atalarsözü" kitabı, kendisinin belirttiği gibi çok büyük emekler verilerek hazırlanmış bir yapıttır. 10 yılı aşkın bir süre emek ve çaba sonucu elde ettiği ürünüdür. Bu süre içinde kendi çapında çok değerli olan Kaşkayca-Farsça sözlüğünü de hazırlamıştır. Esadullah Merdanî Rahimî kendisi bir Kaşkay Türküdür. Uzun süre Kaşkay ilini dolaşarak köylerde ve obalarda büyük emek sonucu derlediği sözleri bu kitapta toplamıştır. Hazırladığı "*Atalar söz*" kitabında kullanmış olduğu metot tam akademik olmamasına rağmen bir amatörün yapabileceğinin üzerinde bir iştir. Kitapta fonetik özellikler her ne kadar genel olarak yansıtılmaya çalışılsa da bilimsel bir deşifre yapılmamıştır. Daha doğrusu metinde görüldüğü gibi fonetik özellikleri tamamen yansıtacak bir bilimsel transkripsiyon izlenilmemektedir yalnız yazarla birebir yaptığımız görüşmede amacının bütün ses özellikleri ortaya koymaktan ziyade işin leksik ve özellikle de yavaş yavaş yok olmaya yüz tutmuş atasözlerini biran önce derlemek ve onları bir kitap halinde yayımlamak olmuştur. Ayrıca araştırmacıları yok denecek kadar az olduğunu ve yapılacak işlerin ise çok fazla olduğunu ileri süren araştırmacı (Esadullah Merdanî Rahimî) bu derleme işi sırasında topladığı malzemelerden bir de yukarıda bahsettiğimiz Kaşkayca-Farsça sözlük dahi düzenlemiştir. Bu sözlük Kaşkayların hakkındaki ilk sözlüktür. Bu sözlük bizim de bu çalışmamızda en çok yararlandığımız bir kaynak olmuştur.

Esadullah Merdanî Rahimî'nin hazırladığı "*Atalar sözü*" kitabı Arap alfabesiyle yazıya geçildiğinden dolayı bazı fonetik özellikler tam olarak yazıya yansımamıştır ya da başka bir deyişle Arap alfabesinin fonetik özellikleri Türk diline pek uygun olmadığından bazı ünlüleri yansıtmak zor olmaktadır yalnız İran'daki Türklerin hepsinin Latin alfabesine fazla alışık olmamaları ve özellikle de İran Fars yazı dilinin de Arap alfabesi kökenli olduğundan şimdilik tek yaygın alfabe Arap alfabesidir. Türkler ve diğer azınlıklar da şimdilik Arap alfabesini az bir değişiklikle kullanmaktadırlar. Harfler üzerine koyulan işaretler tamamen olmasa da metnin doğru okunmasında bize yardımcı olmuştur. Ayrıca Esadullah Bey'in kitabında belirttiği gibi derlenen atasözlerini konuşma dilinde olduğu şekilde değil yazı dilinde okunması gereken şekil yazıya almıştır. Yalnız kalıplaşarak yaygınlaşan kelimelerdeki ses değişimlerini ayrıca şiirsel özelliği olan atasözlerinin uyaklarına uygun söylenmiş çeşitli fonetik biçimlerini koruyarak yazıya geçirmenin doğru

olacağı düşünülmüştür.[18] Metinde anlaşılmayan ses özellikleri için yazarın yukarıda bahsettiğimiz Kaşkayca-Farsça sözlüğünden yararlandık. Bu adı geçen sözlük Esadullah Merdanî Rahimî tarafından Arap alfabesiyle hazırlanmış çok değerli derleme niteliğindeki bir sözlüktür. Bu sözlükte Türkçe (Kaşkayca) sözlerin Farsça karşılığı verilmiştir. Ayrıca bizim de fonetik sorunlarımıza yardımcı olacak biçimde Türkçe sözlerin yanında Latin harfli ses değerleri verilmiştir. Sözlüğün bu şekilde hazırlanması bizim tezimizin metin transkripsiyondaki doğru okumamızı sağlamıştır. Sonuç olarak Esadullah Merdanî Rahimî'nin "*Atalarsözü*" kitabındaki metninin tezimize (Arap alfabesinden Latin alfabesine) Transkripsiyonunu aşağıda verdiğimiz şekilde düzenledik.

آ-أ-إ : a/e/é	ؤ - اؤ: ö
ۆ - اۆ : ü	ۏ - اۏ : o
و - او : u	ی - ێ - اێ : ı
ی - ێ – اێ: i	ظ : ž
ض : ż	خ : ḫ
ح : ĥ	ق : ķ
ص : ṡ	ذ : ẕ
ط : ṭ	نگ : ñ
ع : ∅́	غ : ğ/ġ
ث : ŝ	ب : b
چ : ç	د : d
ر : r	ز : z
س : s	ش : ş

[18] Merdanî Rahimî Esadullah, Atalarsözü, kiyan neşr, 1999,2-3s.

ف : f	ك : k
گ : g	ل : l
م : m	ن : n
ه : h	و : v
ی : y	

Ayrıca bunların dışında Türkçeye yabacı dillerden giren sözlerdeki uzun ünlüleri de şöyle sıralayabiliriz: **ā, ī, ū.** Kaşkay Türkçesinde aslı veya ikinci dereceden uzun ünlülerin olduğunu da burada belirtmek lazımdır.

X. Kaşkayların Dili

X.1. Kaşkaycanın Genel Türk Dili İçindeki Yeri

Kaşkay ağızlarının dil özelliğini inceleyen dilbilimcilerin ortak görüşü bu ağızların Oğuz grubuna dahil olmasıdır. Oğuzca'nın Doğu grubuna dâhil edilen bu ağızlar kimi Türkologlara (Georhard Deoffer) göre Güney Oğuzca grubu içerisine Halaç'lar ve diğer Orta İran'daki Türk gruplarıyla aynı kategoride değerlendirilmiştir. Talat Tekin " Azeri Türkçesinin Azerbaycan'da başlıca dört diyalekt grubu vardır: 1. Doğu grubu (Kuba, Bakü, Şamahı, Muğan ve Lenkeran), 2. Batı grubu (Kazak, Gence, Karabağ diyalektleri ile Ayrum ağzı), 3. Kuzey grubu (Nuha diyalekti), 4. Güney grubu (Nahçivan, Ordubad, Tebriz diyalektleri ile Yerevan ağzı). Azerbaycan dışındaki Azeri diyalektleri ise Irak'ta konuşulan Kerkük ve Erbil diyalektleri, İran'ın Şiraz bölgesinde konuşulan Kaşkay-

Eynallu diyalektleri ve Afganistan’da Kabil kenti civarında konuşulan Afşar diyalektidir.”[19]

Günümüz Azerbaycan Türkçesinin kısmen uzak bir ağzı durumunda olan Kaşkayca’nın ayrıca bir yazı dili yoktur. İran yönetimi eski Sovyetlerin “böl yönet” siyasetlerini izlemeye çalışmakta ve İran’daki kalabalık Türk nüfusunu kendi kontrolü altına alabilmek için bu tür çalışmalara izin ve hatta destek sağlamaktadır. Oysaki Azerbaycan’ın merkez ağızları sayılan Tebriz, Karabağ ve son olarak Bakü ağzına coğrafî olarak yakın olan bazı Azerbaycan ağızları standart Azerbaycan Türkçesine Kaşkay ağızlarından daha uzak olabilmektedirler. Bu husus Kaşkay aydınlarının da üzerinde hemfikir oldukları bir konudur. Yani Kaşkayca bir Azerbaycan Türkçesi ağzı olarak değerlendirilmeli ve bu perspektiften yaklaşılmalıdır kanımızca. Ayrıca Kaşkaycada görünen kısmen de olsa Türkiye Türkçesi özellikleri bu ağzı iki büyük Türk lehçesi olan Azerbaycan ve Türkiye Türkçesi yazı dilinden ayırmamalı tam tersine bu iki lehçe arasındaki yakınlaşmaya yardımcı olacak bir köprü niteliğinde olmalıdır diye düşünmekteyiz. Bilindiği gibi Anadolu’daki her ağzın gramer özellikleri tespit edilmektedir. Bunların yazı dili olması gerekmez.

X.2. Ses yapısı:

X.2.1. Ünlüler:

Metinde dokuz ünlü mevcuttur. “*a, o, u, ı, e, é, i, ö, ü*” ayrıca Kaşkaycada bu ünlülerden farklı olarak yazıya geçirilmeyen birkaç ünlü daha vardır.

X.2.1.1. Büyük ünlü uyumu:

Kaşkay Türkçesinde istisnalarla birlikte genelde büyük ünlü uyumu vardır.

İstisnalara örnek olarak (kızlar > ḳızlèr; olmaz > olmèz; katır > ḳètir v.b ayrıca; barmaḳ > burmaḳ ; yavaş > yuvaş; küçüktür > ***küçükdir***; çoktur > çoẖdır v.b

X.2.1.2. Küçük ünlü uyumu:

Kaşkay Türkçesinde standart Azerbaycan Türkçesinde de olduğu gibi büyük ünlü uyumu çok sağlanmasına rağmen Türkiye Türkçesinde olduğu kadar genelde küçük ünlü uyumunu görmek mümkün değildir. Bu durum genel Azerbaycan ağızlarında hep böyledir.

[19] Tekin Talat, Ölmez Mehmet, a.g.e. 152s.

Ayrıca Kaşkayca’da küçük ünlü uyumu tam tersine bazen Türkiye Türkçesindeki uyumsuzlukları bile düzeltmektedir. Örneğin: çamur > ***çamır***; yağmur > ***yağmır*** vb.

X.2.2. Ünsüzler:

Metindeki ünsüzler ise çıkış yerlerine göre şöyledirler:

X.2.2.1. Dudak ünsüzleri: “*p, b, m*”

(***p**ırıllar, a**p**ardı, ça**p**-; **b**ağırsağım, a**b**ı, gali**b**; **m**en, ol**m**az, gördü**m**)*

X.2.2.2. Diş-dudak ünsüzleri: “*v, f*”

(***v**érir, gü**v**enir, o**v**-*; ***f**ilanı kes, ke**f**, tü**f**ürdigini*)

X.2.2.3. Diş ünsüzleri: “*d, t, z, s*”

(***d**onum, su**d**ur, tün**d**; **T**ürk, **g**etirmedi, **a**t; **z**aman, sö**z**ü, olma**z**; **s**éyen, sat**s**añ, ma**s***)

X.2.2.4. Damak diş ünsüzleri: “*c, ç, j, ş*”

(***c**ülüne, atı**c**ı, ba**c**; **ç**oẖ, a**çç**ı, hé**ç**; e**j**deha; **ş**orba, a**ş**iḳ, ya**ş***)

X.2.2.5. Ön damak ünsüzü: “*l, r, y, g, k*”

(***l**azim, ge**l**ende, oğu**l**; **r**azı, vé**r**ir, apa**r**-; **y**émez, ya**y**ılır, a**y**; **g**étdi, he**g**er, emzi**g**; **k**itabça, ö**k**üzü, éşşe**k***)

X.2.2.6. Arka damak ünsüzleri: “ġ, ẖ, ḳ, ñ, ĥ”

(ġurullar, rèġbetli, ḳèrġ; ḳorẖar, hanḳurmaz, ḳaşşıḳ; ĥèzèr, möĥtac, *ṡ*ubĥ; ***ẖ***èrablıḳ, ḳor***ẖ***ar, to***ẖ***; mineniñdir, sözleriñ)

X.2.2.7. Gırtlak **ünsüzü**: “h”

(her, hèç, hamı)

X.3. Dil içindeki düzenli ses olayları:

X.3.1. Ünlülerdeki Ses Olayları:

X.3.1.1. a > è Değişimi

Kaşkay yazı dilinde “a” ve “e” sesinin ortasındaki “è” sesinden kısaca bahsetmek gerekir. Bu aslında düzensiz bir ses olayıdır ve yalnızca birkaç örnekte (metinimizde) görülmektedir. [20] ḳatır > ḳètir; kızlar > ḳızlèr; olmaz > olmèz vb.

X.3.1.2. Ünsüzlerde Sedalılaşma:

X.3.1.3. -Ḳ- > - ġ-

[20] Ahmet Bican Ercilasun, Kars İli ağızları, Ankara, 1983, s. 51

(aḳ > aġ)

X.3.1.4.-Ḳ > -**ḫ**

(baḳ- > baḫ-; çoḳ > çoḫ; saḳla- > saḫla- v.b)

X.3.1.5. -K- > g

(kel- > gel-)

X.3.1.6. -p > -b

(Gelip > gelib)

X.4. Dil içindeki (Senkronik) düzensiz ses olayları:

X.4.1. Hece başında **Ünsüz Düşmesi**:

(yük > ük; yetiş- > étiş- yüngül > üngül vb.)

X.4.2. Ünsüz İkizleşmesi:

Talat Tekin'e göre "Türkçede ünsüz ikizleşmesi olayını birçok hallerde kelimede aslî veya ikincil uzun ünlünün varlığı ile izah etmek mümkündür. Açık hecedeki uzun ünlünün çekici tesiri ile müteakip hecenin başındaki ünsüz ikizleşir. İkizleşme ile hece kapalı hâle gelir ve uzun ünlü kısalır. Başka bir deyişle ikizleşme (ünsüz uzaması) bir nevi karşılama (telâfi) uzamasıdır. Kaybolan ünlü uzunluğunun yerini ünsüz uzaması alır." [21] (ikki "iki"; arrı "arı"; irri "iri", éşşek "eşek", geççi "keçi", dişşi "dişi", aççu "acı", yazzı "dış; dışarı" v.b) örneklerden de anlaşılacağına göre Kaşkay Türkçesinde ünsüz ikizleşmesi çok görünen bir özelliktir.

X.5. Şekil yapısı

X.5.1. Yapım Ekleri

X.5.1.1. İsimden İsim Yapan Ekler:

-lIK:

Ağırlıḳ 535, ortançılıḳ 576, ortalıḳ 707, oğurluḳ 881, çoḫluḳ 2069, toḫluḳdan 1943, iplik 2293, dirrilik 2510, bilmezlik 2742, gözellik 3727, düzlük 1419, böyüklükde 2461.

-ÇA / -CA:

[21] Tekin Talat, Ana Türkçede Birincil Uzunluklar, Ankara, 1995, s. 215-216

Ağca 282, nazca 979, darca 2244, dadlıca 2244, burmacı 1268, deveçiynen 2463, deyirmemançı 2463, nağaraçı 3950, damaçı 4311, yalançı 4321.

-lAK:

Yaylaķ 2385, 2634.

-dAş:

Ķardaş 2949, yoldaş 3041.

-dIz:

Gündüzdir 3684.

-lI:

Atlı 38, adlı 161, arẖalı 187, arvadlı 207, ağaclı 264, oynaşlı 527.

-sIz:

Abırısız 4, ögensiz 525, ķayğısız 692, uşaķsız 870, çöreksiz 3177, susuz 1122, soysuz 2748, gücsüz 3659, göñülsüz 3746, böyüksüz 4215.

X.5.1.2. İsimden Fiil Yapan Ekler:

-lA:

Bağışladı 13, nallar 39, bağlayanda 47, arzılayan 191, yağlamış 2093, oğırlamışlar 256, varlanar 361, yolla 3368, gözler 3699, gözleyem 4058.

-Ar-:

Suvarmaķdan 2089, suvarma 3542, ağarar 211, bozara 1849.

-Al-:

Düzelmez 1759.

-lAn-:

Bağlanar 1335, tovlandırır 1975, évlendirdi 2979, yağlandı 219, dağlandı 219.

X.5.1.3. Fiilden İsim Yapan Ekler:

-AK:

Ķonaķ 3265, bıçaķ 1550, yatağında 2455.

-CAK:

Emcegi 439, tüfürcegi 4138.

-I-:

Ayrı 479.

-IcI-:

Alıcı 4452, vérici 431, géyici 1268.

-IK-:

Açıķ 93, artıķ 185, sınıķ 664, tepik 1873.

-mA:

Ḳazma 3068.

-mAK:

Yémakdan 129, yémek 96, toẖmaḳ 816, görmeklik 4193.

-m:

Ölüm 960.

-ş:

Yağış 1046, gülüş 3733, öpüş 680, na-tanış 3939.

X.5.1.4. Fiilden Fiil Yapan Ekler:

-l-:

Atılmaz 36, açılmış 95, tanılmaz 2289, ḳırẖılar 2301, yayılar 2576, siyrildi 2905, kesilen 3236, çekiler 3614.

-n-:

Bulunar 893, dayanmz 2147, bağlanar 1335, sürtüner 3599.

- t / d-:

Çıẖartmış 3315, yatırtmış 3249, tiktirdi 4124, oturdarlar 4328, yatırda 2245, getirdeñ 2252, yatırdası 2485.

-Ir-:

Bişirim 248, çıẖartmış 745.

-Dır-

Emişdirirler 1239, sindir 1360, yandıran 1563, barışdırar 2109, basdırdı 3356.

X.5.2. İsim Çekimi Şekilleri

X.5.2.1. Cümlede İsim İşletme Şekilleri:

X.5.2.1.1. Çokluk: -lAr

∅́Ālimlar ∅́èmeli dinine düşmen; ***varlılar*** *varlığı canına düşmen* (2950), *∅́Èliẖan ẖurma satan oldı,* ***uşaḳlar*** *ele baẖan.* (2984) , Ḳ*èrè béle* ***geçileriñ*** *eyri şaẖı, eyri götü düz éder.* (3107), *Edem mene ögüd vérir, özü* ***çöllerde*** *göt vérir.* (522), *Özüm* ***éller*** *meligi, évim tülkü deligi.* (806).

X.5.2.1.2. İyelik: -m; -ñ; -I / -sI; -mIz; -ñIz; lArI

Atam, atam *men bu işe matam*. (22), *O kĭ, seniñ ķıçıñ biler, menim* ***başım*** *bilmez.* (914), *Onuñ tütü géder seniñ* ***gözüñe****.* (993), *Bu menim üzüm ķèrè, bu seniñ* ***üzüñ*** *ağ*. (1505), *At aldım heger yoẖu, heger aldım* ***atı*** *yoẖ. (*10), *Adamıñ öz yuvan* ***çöregi*** *özgeniñ polovundan yéy-terdir. (*149), *Saciñ* ***canı*** *ķızmese, çörek bişirmez. (*2616), ***Arẖası*** *yére gelmez.(*186), ***İşimiz*** *düşdü ķaza, ķaz özünü ķoydu naza* (1101), *Siziñ ķurru* ***çöregiñiz*** *bizim başımıza da ziyāddır.* (2809), *Siziñ* ***deveñiz*** *bizim kŏnardan reddir.* (2808), *Şahıñ* ***develeri*** *ayaķ-yalın gezer. (*2851), *bugün ẖoş* ***günleri*** *pāy-endāz édek.* (2596).

X.5.2.1.3. Aitlik: -kI

Özgeninki *ipek,* ***bizimki*** *köpek? (788),* ***İleriki*** *eriñiñ adı ne idi? –hayında déyildim. (1186), Osdurağıñ* ***evvelki*** *muğamıdır. (861),* ***Özümünkü*** *özümüñ,* ***özgeniñki*** *de özümüñ. (812),* ***Eldeki*** *bir sérçe,* ***ağacdakĭ*** *on sérçeden yéy-terdir.(615),* ***Toydakĭ*** *ķızı begenmezler.(1957), Derdim bir idi sen étdiñ iki; biri* ***özümki*** *idi biri* ***seniñki****. (2314),* ***Menimki*** *mene yétişsin, ölü béheşte géder ẖub, cehenneme de géder ẖub.* (3920), *Her kesiñ Øèķli başında,* ***èẖmèķiñki*** *gözünde.* (4142), *Héç* ***kimseniñki*** *dönmesin.* (4244).

X.5.2.2. Cümlede İsimler Arasında Tamlama:

X.5.2.2.1. İlgi: -Iñ; nIñ

Atalar sözü, ***sözleriñ*** *gözü.* (19), *At ölende* ***itiñ*** *toyudur.* (25), Acıñ andı olmaz. 86, *Açılmamış* ***söfreniñ*** *bir éybi olar, açılmış* ***söfreniñ*** *miñ éybi.* (95), ***Adamıñ*** *tükü biz-biz édir.* (151), ***Ananıñ*** *üregi yanar,* ***tayanıñ*** *etegi.* (452), *Onuñ tütü géder* ***seniñ*** *gözüñe. (*993).

X.5.2.3. Cümlede Nesne Hali:

X.5.2.3.1. Yükleme: -I; -nI

Atlı ***atını*** *oynadar, ķurbağa ķıçını.* (38), *Ac eline* ***geleni*** *yéyer, toẖ ağzına* ***geleni*** *déyer.* (63), *Ac ķurd öz* ***uşağını*** *yéyer.* (74), *Ot olsa* ***harayı*** *yandırar? Su olsa* ***harayı*** *söndürer.* (682), *Oğrı adam* ***oğrıyı*** *téz bular. (*874), ***İñeyi*** *bulan buldu, vurdu börkü içine. (*1297), *Dağdakĭ* ***bağdakĭnı*** *yovutmaz. (*2271), *Düşmen* ***seni*** *daş-ınan, sen* ***düşmeni*** *aş-ınan. (*2418), *Dabbağ öz sévdigi* ***deriyi*** *göyden çalar yére vurar.* (2234).

X.5.2.4. Cümlede Yer Halleri:

X.5.2.4.1. Yönelme: -A

***Ata** et vérir, ite ot.* (12); *Ata oğluna bağ bağışladı, oğul **ataya** bir ẖüşe ḳıymedi.* (13); *Ac ḳuşun darrı **dişine** girer.* (76); *Adam gerek burmağını her **delige** ḳatmaya.* (131); *Adam başına sepeseñ güller, adam var **gözüne** çekeseñ miller.* (135); Bi-gűdar suya vurma. (1713); **Birine** baẖ fikir éd, **birine** baẖ şükür éd. (1681); Bir **adama** ḳırẖ gün deli déseñ, deli olar. (1554); *Bir iş **başıña** getirem ki, it eliñden çörek almaya. (*1582).

X.5.2.4.2. Bulunma: -DA

*Bir ḳassa arpa unu **arada** var.* (1644), *Allah **yanında** ne bir azdır, ne miñ çoẖ. (*421), *Ebleh odur bu **dünyada** gèm yéye, kim ḳazana? Kim güvene kim yéye?* (488), *Edem mene ögüd vérir, özü **çöllerde** göt vérir.* (522), *Pohl **üstünde** maç istir.* (1801), ***Eliñde** su varısa, içme ḳoy yére gel. (*652), *Od **döşünde** yaş ve ḳuru bilene yanar.* (704), *Beye kimiñ **toyuñda** osdurmuş idim?(*1750).

X.5.2.4.3. Çıkma: -Dan

*Öz culunu **sudan** çekir.(*754), *Öz **ḳorẖusundan** ayıya dayı déyir.* (766), *Özüñü **daşdan** daşa vurma.(*827), ***Oğrıdan** oğrıya halaldır.* (877), *Ölü dağını çekmek, diri **dağından** asan-terdir.* (952), *Ölü **dalından** yalan démezler.* (953), *İt bafası, adam **bafasından** artıḳdır. (*1040), *İt **ḳarşısından** beg tekin géd, beg ḳarşısından it tekin. (*1048).

X.5.3. Cümlede Zarf Halleri (Son Çekim Edatları İle)

X.5.3.1. Eşitlik:

X.5.3.1.1. Tekin:

Ḳovuḳ tekin 282, anam tekin 445, éşşek tekin 537, ḳuyuğu tekin 544, gelin tekin 819, it tekin 1042, tat köpegi tekin 1830;

X.5.3.1.2. Kimi:

Baẖan kimi “bakar bakmaz” (benzerlik ve sınırlama bildirir.)

X.5.3.2. Vasıta:

X.5.3.2.1. -Inan / y(I)nan

At-ınan 27, atlıynan 40, ağzım-ınan 299, baẖmağ-ınan 716, suyunan 1409, ḳuyrığ-ınan 2575, menim-inendir 4330, seniñ-inen 2190, duasıynan 1046.

X.5.3.3. Yön:

Sarı (-A sarı; dAn sarı)

Menden sarı 481, bize sarı 1696, sene sarı 3889, şakıya sarı 3075.

X.6. Fiil Çekim Şekilleri

X.6.1. Zaman Bildirme Şekilleri:

X.6.1.1. Görülen Geçmiş Zaman:

-DI + (-m, -ñ, -**ø, -K, -**ñ**Iz, -lAr)**

*Bah̬*dım 1070, bulandı 178, çağırdılar 556, atdıñ 1274, apardı 1607, düşdü 1850, gördüm 2011, doydum 2456, dédig 4426, ķoyduñ 2503, durdu 2980, buldum 3072, ķazanmamışdıķ 2858, çıh̬dı 1850.

X.6.1.2. Öğrenilen Geçmiş Zaman:

-mIş, -Ib (-m, -ñ, -**ø, -AK, -**ñ**Iz, -lAr)**

*Énmiş 30, vérmişem 80, dénemiş 99, gelmişek 3825, oğırlamışlar 256, iylemişler 302, yummuş 317, saymışlar 999, görmemişe*ñ 3310, emmişeñ 1740, ķalmamışañ 1735, asmışaķ 1735, elemişek 1693, édmişeñ 1247; gelib 514, vérib 1846, bilib 2304, olub 1182, götürüb 995, ķaçıb 995, düşübdir 1457.

X.6.1.3. Şimdiki Zaman:

-Ir + **(-Am, -sA**ñ/ -**A**ñ, -**ø, -K, -sI**ñIz /sIz, -lAr)

Atıram 3230, aparıram 3230, vururam 4002, ķorh̬uram 23, ağlırañ 1504, vurañ 1782, doğrırlar 1599, aparmırlar 2242, tanırlar 3567, vérmir 516, vérir 522, getirir 530, götürür 768, sindirir 3307, çekirler 2928, yéyirler 479.

X.6.1.4. Gelecek Zaman:

-AcAK / -sIK + **-AsI (-Am, -sA**ñ/ -**A**ñ, -**ø, -K, -sI**ñIz /sIz, -lAr)

Édecek 2265, gédecek 3824, vérecek 3985, alacaķ 4019, alacağım 3985, édesik 2265, allanası 122, tökesi 123.

X.6.1.5. Geniş Zaman:

-r, -Ar + **(-Am, -sA**ñ/ -**A**ñ, -**ø, -K, -sI**ñIz /sIz, -lAr)

Alaram 1193, çıh̬ardaram 2555, ķoyaram 2689, vuraram 4002, salarañ 559, bularañ 1057, aparañ 1752, olarañ 1918, taparañ 3004, dönderer 46, gezererm 277, sah̬lar 210, göyerer 46, beñzer 1733, görerem 2279, teperem 2323, géder 2345, déyerler 2877,

dévirerler 2949, tökerler 3131, yédirderler 3227, oynayar 1954, vurarlar 3321, ḳoyarlar 3425, atarlar 3935, sallar 39, géyerem 3814.

X.6.1.6. Olumsuz:

-mAz + **(-Am, -sA**ñ/ -**A**ñ, -**ø, -K, -sI**ñIz /sIz, -lAr)

Satılmaz 36, olmaz 41, bağlamazlar 56, doymaz 72, bulmaz 125, gelmez 50, oynayabilmez 54, démezler 118, biçmez 182, yetişmez 225, öldürmezler 436, iylenmez 568.

X.7. Tasarlama Şekilleri:

X.7.1. Şart:

-sA + **(-m,** -ñ, -**ø, -K,** -ñIz, -lAr)

Atsañ 260, satsañ 36, olmasa 215, olsa 310, ağlarsa 329, olmasaydı 570, varısa 652, yığılsa 792, alsañ 985, ḳaynatsañ 1129, ayaḳlanmasañ 1173, bulmasa 1315, tapmasa-1871, ḳoysam 2275, déseñ 354, gezemeseñ 1711, géydirseñ 2090, görsedmeseñ 3294.

X.7.2. Gereklilik:

-mAlI + **(-Am, -sA**ñ/ -**A**ñ, - **ø, -K, -sI**ñIz /sIz, -lAr) + görek

Tökmeli 1394, yalamalı 1394, doymalı 2240; yandıram görek 696, dönderen görek 1100, görek alañ 3372, görek déyil 3672, görek olmaya 3863.

X.7.3.İstek:

-A, -AsI + **(-m, -sA**ñ/ -ñ, - **ø, -K, -sI**ñIz /sIz, -lAr)

Yatmaya 1450, ḳurdalamaya 1613, ḳorẖasın 399, vurası 887, ḳoẖası 895, yatası 961, gelesi 2470, yéyesi 904, ḳaça 3448, olmaya 204, gele 2210, gülmeye 94, yériye 543, éyleye 1015, déyeñ 936.

X.7.4. Emir:

-Im, - **ø** / **-gIl** / **-gInAn, sIn, -AK, -**ñIz / -Iz, -sInlAr)

Görek 559, olsun 852, olmasın 852, yatmasın 884, yatma 365, ol-*ø 3965, al-ø 367, sat-ø 367, démesin 2507,* ḳ*almasın 1430, démesi*ñ 2007, dadmayıñ 3343, vurma 2058.

X.8. Çekimsiz Fiil Şekilleri

X.8.1. Fiil İsimleri

-mAK:

Yémek 96, bilmek 387, esnemek 530, minmek 549, gédmek 686, örgenmek 716, dönmek 935, ölmek 944, édmek 1790, söndürmek 1848, görmek 2375, dutmaḳ 2403, ḳaçmaḳ 2416, ḳazmaḳ 2444, soruşmaḳ 2742, ağlamaḳ 3735, vurmaḳ 4050, bağlamaḳ 4446.

-mA;

Ḳovurma 1354, umma 1440, ḳazma 3068, yumma 3729;

-Iş:

yağış 1935, sayğış 2979, nā-tanış 3940.

X.8.2. Sıfat-Fiiller:

-An:

Olmayan 14, satan 35, bağlayan 89, aḫtaran 98, aḫan 97, ayıran 204, doyıran 204, baḫan 206, asan 246, dutan 265, ağaran 274, yandıran 291, gelen 435, gören 448, édemeyen 460, yéyen 508, itiren 571, ekmeyen 574, üzülen 1527, dönderen 1100, işlemeyen 1089, iten 1053, eken 575, minen 778, séven 809, véren 889, géçen 922, ölen 945, inçelen 1022.

-mIş:

Açılmamış 95, açılmış 95, yatmış 248, ağrımamış 343, ḳalmış 1120, yémiş 1245, évlenmiş 1301, évlenmemiş 1301, ḳatmamış 1345, yémiş 1515, bitmemiş 1542, doğulmamış 1442, yatmış 1560, bişmiş 1706, tükenmemiş 1922, çağırmamış 2017, çıḫmamış 2098, dadanmış 2237, görmemiş 2608, yazılmış 4135.

-dIK:

Atdığı 33, aldığı 36, aldığından 1100, başladığıñ 1346, saydığıñı 2695, aldığıñ 3668, gétdigim 929, yédigi 1035, çıḫdigi 1183, gezdigine 1586, bitdigine 1798, bildiginden 1933, içirdigiñ 2238, bildigini 2944, dédigini 2944, güvendigim 3756, yédigine 4006, géydigine 4006, dédigiñ 4057, yédigi 4406, yédige 4426, yédigimi 4428, yédigiñ 4428, düşdügü 2260, tüfürdügünü 3559, gördügümden 3668, gördügüñ 3668, gördügünü 3687, gördügünden 3698, güldügüñ 4157, gördügüñü 4428.

-AcAK:

Alacaḳ 356, vérecek 356, 3985, görecek 3682, dönecek 3809, alacağını 356, olacağa 920, alacağım 3985.

-Ar; -mAz; -Ası;

Yaşar 3109, 3126, düşer 2412; düşmezi 2412; édesi 128, gülesi 3199.

X.8.3. Zarf Fiiller

X.8.3.1. Tekrar Gruplarında:

-A:

Ata ata 8, gele gele 2420, 3299, 3632, yıḫıle düşe 710

-Ib:

Gelib 514, bilib 2304.

-AndA:

Olanda 14, 196, bağlayanda 47, acıyanda 117, bulanda 138, yatanda 152, tutanda 157, vuranda 327, ağlayanda 330, olmayanda 492, dağlananda 540, yorulanda 1014, salanda 1131, ağrıyanda 1172, baḫmayanda 1378, ölende 25, görende 37, gédende 169, gelende 511, yéyende 261, vérende 261, vérmeyende 413, iylenende 493, gıcıyende 1553, yağanda 3112, doyanda 3130, yatanda 3282, danışanda 3351, oturanda 3487, çalanda 3590, uzadanda 3592, géyende 1587, hürkende 2458, düşende 2458, édende 3989, tökülende 2.

-InçAz:

Çıḫanaçaz 148, 3564.

X.8.4. Olumsuz Zarf-Fiiler

-mAmIş:

Almamış 11, açılmamış 95, ağrımamış 343, ḳatmamış 1342, doğulmamış 1542, çağırmamış 2017, çıḫmamış 2098, 2522, olmamış 2792, süpürlmemiş 198, minmemiş 2481.

X.9. Cümle Yapısı (sentaks)

Genel Türk dilinde eskiden beri belirli cümle kalıplarının dışında kültürel terimlerin, özellikle de dinî metinlerin, çevirisi veya başka yollarla komşu dillerden, özellikle Eski İranî dillerden, Türkçeye bir şekilde giren bazı cümle kalıplarını görmekteyiz bu kalıplardan en önemlisi sıfat fiil veya zarf fiil kullanılarak değil yardımcı cümle sistemi olan KI’li birleşik cümle biçimi (özellikle Budist metinlerini Türkçeye çeviren Eski Uygur

metinlerinde gördüğümüz biçimi) girmeye başlamıştır. Başka bir İranî dil olan Farsça'ya komşuluk ilişkimizin devam etmesi bu dile daha yakın bir çevrede yaşayan Azerbaycan (İran) Türkleri, özellikle de Orta ve Güney İran Türklerinde daha belirginleşmiştir. Tezimizin esas metini oluşturan "Atalar Sözü" kitabında hiç de azımsanmayacak kadar Kİ'li birleşik cümle vardır. Bu durum tâbi ki Azerbaycan ağızlarında da böyledir ama kanımızca bu ağızda daha çok rastlanmaktadır. Özellikle atasözleri gibi çoğu arkaik unsurları kendisinde barındıran ve de dilin en güzel, en anlamlı, en kısa biçimini kullanma özelliğini seçen atasözlerinde Azerbaycan atasözlerinden daha çok Farsça sözler ve daha doğrusu Farsça cümle kalıplarını kendisinde barındırmaktadır.

Kaşkayca ait olduğu Doğu Oğuzcası ağızlarında (Azerbaycan Türkçesi ağızlarında) olduğu gibi çok arkaik Türk cümle kalıplarını da kendisinde barındırmaktadır. Özellikle aşağıda verdiğimiz örneklerde de göreceğimiz gibi sıra cümle biçimleri, düz cümle biçimleri (özne+nesne/zarf/yer tamlayıcısı+yüklem) vb. gibi Türkçeye uygun Cümle kalıplarını da geniş biçimde görmekteyiz.

Adıñ- nedir?- deşti.- bu da senden géçdi. (167); Adıñ nedir?- Reşid.- bir déyende, bir éşid. (168) Adıñ nedir?-kèrè bayat.- gédende yat, gelende yat. (169); Başıñ unludır?-deyirmandan gelirem, -noba idi ya déyildi?-başdan gelirem. (1366); Paçañ çımıralıdır?-çaydan géçmişem; güdar idi ya déyildi?-başdan géçmişem. (1757); Gèm hara géder?-gèm yanına. Dem hara géder?-dem yanına. (3007); Nemeneden korhurañ? -gördügümden. (4015); Üküñ nedir?-kaba-ya bugündir ya saba. (912); Kaşımız başına kurd iñlemiş?-köpegiñ pésligindendir. (3073) -Yémegde niceyeñ? –alıcı laçın. –iş görmekde niceyeñ? –gep başıña kèhenmiş. (4452); Évi abad éden arvaddır. (1302); Zulm-ınan abad olan, ahırı ber-bad olar. (2926); Mezarı mezar yanına koyarlar abadanlık içün. (3870); Adam abadlık séver, baykuş hèrablık. (106); Kurduñ üzü ağ olsaydı, günüz abadlığa gelerdi. (3205); Bir abbasıyı beyenmeyen, béş şahı çahardası. (1636); İgid odur ezel günden mest ola, abdal odur arhasında post ola. (1145); Arvad adamiñ abırrısıdır. (194); Abırı séyen çoh démez, sağlık séyen çoh yémez. (3); Abırılı abırısından korhar, abırısız neden korhar? (4); Ac ayı oynayabilmez. (54); Ac adama çörek halvadan şirin-terdir. (57); Ac adamda and olmaz. (58); Bu onuñ muştuluğu da olmaz. (1442); Börküñü at göye altından da daş at. (1466); Bunu yémişem, o da varım, şakkala badam da yarım. (1507); Bu yoluñ birisi, bu da ikisi. (1538); Bir çakku buldum, onu da itirdim. (1611); Bir dana da darman içi gire gelmez. (1619); Bir dandır, amma danı da dandır. (1620); Biz umud olduk daza, daz da özünü koydu naza. (1692); Bişmiş tovuğuñ da gülmeyi gelir. (1706); Türk adamı pés olmaz, pés olanda da kafar görmesin. (1911); Tülkü öz deligine géde bilmirdi, kuyruğuna da carrı

bağladı. (1926); Tovuk déyer: “éyem bir olaydı, onuñ da bir gözü kor olaydı”. (1950); Çoh gülen, çoh da ağlar. (2068); Hurmadan oldım, burmadan da oldım. (2175); Hub hurma idi suya da düşdü. (2203); Hoş günü kapılar da géçer. (2216); Dalım ardını görende, onu da görerem. (2279); Deliniñ bir bağlayanı da olası. (2350); Dost meni yad édsin, bir koz vérsi, o da içi puk olsun. (2406); Düşmen zè’yif olsa da éhtiyatı elden koyma. (2419); Açar, uçar ağlama, geler, géçer ağlama; deri bağlayan tarı, özü açar ağlama. (89); Adamıñ bir özü, bir sözü. (150); Adı var, özü yoh. (171); Allah özü hèk yére oturmuş. (381); Özü eken özü biçesi. (793); Özü ölçür, özü biçir. (795); Bir gülünen yaz olmaz, deli kırkı baz olmaz. (1654); Deve bu böyüklükde ot yéyer, kırkı bu küçüklikde et. (2461); Kırmızı yamadır, kèrè çadare. (3100); Kırmızı börk déyilem, başdan başa koyulam. (3340); Nar-dana tekin kırmızıdır. (3946); Ham yumurta ağzına kırmışlar. (2152); Béş kırranı vér eline vur başı sine. (1705); Kırıldı dağıñ şéri-pelengi, indi tülkü ay édir. (3342); Haca géden geldi, saca géden gelmedi. (2101); Yalançı dédi évim yandı, héç kes dadına gelmedi. (4323); Kovum gelmedi-gelmedi düşmen oldı, düşmen gele-gele kovum oldı. (3299); Konağıñ gelmegi özü-inendir, géri gédmegi év éyesi-inen. (3261); Tarıdan gelmese, bendeden gelmez. (1840); Düşmen gele-gele kovm oldı, dost gelmeye-gelmeye dümen. (2420); Atılan daş géri gelmez. (50);

X.9.1. -KI’li Birleşik Fiiller:

Kİ: (240) ; Apardı **ki**, getirmedi. (5); Atam ölümünden ķorḫmuram, ķorḫuram **ki**, ölüm ķapımı tanıya. (23); Adam var **ki**, adamlarıñ nèķşidir, adam var **ki**, héyvan ondan yaḫşıdır. (136); Adam var **ki**, adamlarıñ nèķşidir, adam var **ki**, héyvan ondan yaḫşıdır. (136); Arvad var **ki**, év yığer, arvad var **ki**, év yiher. (209); Arvadı **ki**, er yoḫu, bağdır **ki**, divar yoḫu. (212); Az aşıñ duzu **ki**, deyil. 222; Az behri yol **ki** déyil, o it ölendedir ha. 230; Aş bişirim béleñ içi **ki**, bir ķarış yağ üstüne yatmış ola. 248; Ağacı **ki**, ezelinden eyridir, sime çekeñ simsar édeñ düz olmaz. 267.

XI. Dizin hakkında

Tezimizin esas metnini oluşturan “*Atalar sözü*” kitabındaki metnin Türkiye Türkçesi açısından daha anlaşılır kılınması, metnin dil araştırmaları açısından kolaylık sağlaması, metin içindeki istenilen kelimelere daha kolay ulaşılması, Kaşkaycadaki söz varlığının ortaya konulması ve daha da önemlisi Kaşkaycanın küçük bir sözlüğünün oluşması için tezimizin bir bölümünü dizin bölümü olarak ayarlamanın yararlı olduğunu

düşündük. Dizin bölümünü hazırlarken Türkiye’de tanınmış Türk dilcilerinin kullandığı yöntemlerle hareket etmeye çalıştık. Dizin bölümümüzde metindeki her kelimenin anlamı dışında nerede, kaç defa geçtiğini vermeye çalıştık. Yalnız cümle veya daha doğrusu satır içinde geçen iki aynı kelimeyi sadece bir kez göstermekle yetindik.

Dizini hazırlarken metnimizi sayfa numaralarına göre değil satır numaralarına göre alfabetik sırayla yazmaya çalıştık. Yani hangi sözün hangi sayfada geçtiğini değil, hangi satırda geçtiğini söylemekle yetindik. Her atasözü veya anonimleşmiş halk şiiri ve deyimleri tek satırlara bölerek dizindeki sıralama biçimini kolaylaştırdık. Bir satırı aşan 2 beyitli anonimleşmiş veya çok yaygınlaşmış şiirleri dizin programı gereği iki satıra bölmek zorunda kaldık.

Dizin bölümümüzde önce kelimeyi koyu renkte verip daha sonra kelimenin karşısında Türkiye Türkçesi karşılığını verdikten sonra altında aldığı ekleri satır numaralarıyla birlikte sıraladık.

Dizilen kelimelerin Türkiye Türkçesi karşılığını verirken anlamını bilmediğimiz sözlerin anlamını Esadullah Merdanî Rahmî’nin kendisinin 10 yıl emek vererek hazırladığı Kaşkayca-Farsça Sözlüğünden yararlandık. Bu sözlükte özellikle sıralanan kelimelerin Latin harflerle fonetik karşılığının verilmesi bizim metindeki kelimelerin doğru okunmasını sağlamıştır. Sözlükte bulamadığımız metindeki birkaç sözün anlamını metin içindeki anlamına göre italik olarak gösterdik. Çok az olmakla birlikte birkaç sözün anlamını hiçbir sözlükten bulamadığımız veya metin içinde bir anlam veremediğimiz kelimelerin “!” ünlem işareti ile belirttik.

Dizin bölümümüzde fiil kökenli sözleri tire işareti kullanarak, (örneğin: ver-) yazıp altında aldığı ekleri satır numaralarıyla birlikte verdik. İsim kökenli sözleri ise işaretsiz (örneğin: ağac) yazıp altında gelen eklerin önüne artı işaretiyle (örneğin: +lar biçiminde) belirttik.

XII. Kaynak hakkında

Tezimizin “Kayankça” bölümünde adını çektiğimiz eserlerin bir bölümünden direk dip not vererek yararlandığımız bölümlerin dışında bir kısım adı geçen eseri gözden geçirip veya taramaya çalıştık. Kaşkaylar hakkında yazılmış eserlerin hepsine ulaşamadıksa da elimizden geldiği kadar ile Kaşkaylar hakkında yazılmış eserlere bakmaya çalıştık bu eserlerin çoğunun Kaşkaylar hakkında ortak düşüncelerinin olması

giriş bölümümüzde çok farklı kaynaklardan fazla yararlanmamıza sebep oldu. Daha doğrusu Kaşkaylar hakkında yazılmış eserlerin çoğu bu topluluğun tarihi, coğrafyası, sosyal ve kültürel yapısıyla ilgili olup dilleriyle ilgili müstakil bir eser hemen hemen yoktur. Yalnız yazılan kitapların bir bölümünde kısmen dilleri hakkında bilgi verilmiştir.

- Kaynakların bir bölümünü İran'da, özellikle de Şiraz'da yayınlanan kitaplar oluşturmaktadır. Bu kitaplar arasında en kapsamlı bilgiyi ise kendisi bir Kaşkay Türkü olan Menuçehr Kiyânî'nin "*Tarixe Mobârezâte Merdome ile Qaşqayi ez Safaviye tâ Pehlevi*", (Safavi'lerden Pehlevi'lere kadar Kaşkay Halkının Mücadele Tarihi), Kiyan neşr yayınevi, Şiraz, II. Baskı 1385, (2006) eseri olmuştur.
- Kaşkayların dili hakkındaki eserler çok azdır özellikle Türkiye'de tek ciddi dil çalışmasını bildiğimiz kadarıyla kendisi de Türkolog olan Muhittin Çelik adlı bir araştırmacı yapmıştır. Muhittin bey'in doktora tezi "Kaşkay Türkçesi" başlıklı olup derleme metinlerden yola çıkarak Kaşkayların dilini incelemiştir. Farsça ve Türkçe dışında yabancı dillerde daha evvel de söylediğimiz gibi Kaşkaylar hakkında birçok bilgi verilmiştir. Rusça, İngilizce, Almanca vb. eserlerden direk veya dolaylı biçimde haberdar olup onların görüşlerini de göz önünde bulundurarak tezimizi hazırlamaya çalıştık.

XIII. Sonuç ve Değerlendirme:

Kaşkay adının menşe'i konusunda çeşitli fikirler vardır. Alnı beyaz lekeli at anlamına gelen, kaşka sözünden çok kanımızca diğer Türk topluluklarında da olduğu gibi bir siyasî birliğin başında yer alan birleştirici başkan veya Komutan adından alınmış olması daha mantıklı görünmektedir.

Kaşkayların Güney İran'a yerleşimi kesin olmamakla birlikte en az 1000 yıl önce gerçekleşmiştir. Kaşkay topluluğunun asıl kitlesini oluşturan kavimlerin dil özelliklerinden de görüldüğü üzere bu diyalektler genel anlamda Oğuz Türkçesinin doğu grubu diyalektidirler. Türk coğrafyasının çeşitli yerlerinden farklı dönemlerde gelip yerleştikleri bu alanda (Kaşkay İli) çeşitli Türk topluluklarının özellikle Anadolu'dan Hindistan'a kadar uzayan büyük göçebe hayatı yaşayan Halaç'larla birleşip yeni bir gövdeye bürünmüşlerdir. Bu olağan üstü savaşçı insanlar Güney İran'ın ve dolaysıyla da tüm İran'ın siyasetine bin yıl bile olmasa 500 yıldan beri yön vermeyi veya genel İran siyasetinde etkin olmayı başarabilmişlerdir. Kaşkay Türkleri Güney İran'da 8 eyalette

dağınık olarak yaşamaktalar. Eskiden daha çok siyasî güce sahip oldukları kesin olmakla birlikte bu topluluğun temel anlamda bir araya gelmeleri de bir güçlü siyasî birlik oluşturmalarında saklıdır. Güney İran Türkleri Kaşkay adında bir birlik kurarak her zaman Güney İran'ın en büyük siyasî ve ordu gücü olmayı başarmışlardır. Hatta İran çapında birçok siyasî ve iktidar meselelerinde yön verici unsur olmuşlardır. 1906 meşrutiyet hareketinde büyük rol oynamışlardır. Kaşkaylar özellikle de II. Dünya Savaşından sonraki dönemde İran'da Petrolü İngiliz ve Ruslardan alıp millileştirerek tarihe geçen büyük devlet adamı ve aynı zamanda Kaçar sülalesinin son devlet adamı olan Musaddık'ı desteklemeleriyle dünya siyasetinde de etkili olmayı başarmışlardır. Bu güç karşısında Pehlevî şahının korkuya kapılarak Kaşkayların birliğini ve dolayısıyla gücünü kırmak maksadıyla onları savaşa hazır göçebe halinden koparıp yerleştirmek istemesi Kaşkayları kızdırmıştır. Uzun direnişlerin sonucu bu topluluğun bir kısmı değilse de bir bölümü yerleşmiştir.

Kaşkaylar İslam devrimi sonrası pek ciddi bir boy gösterisi yapmamakla birlikte İran'daki diğer Türkler gibi varlık mücadelesi vermekte zamana karşı direnmektedirler. Azerbaycan bölgesinden kısmen kopuk olmaları Kaşkayların Azerbaycan Türklerinden bağımsız siyaset yürütmelerine sebep olmuştur. Bu durum her iki grup için hoş olamakla birlikte bazen bu iki grubu bilinçsiz bir şekilde karış karşıya getirip çıkarsa da gelecek zaman içinde Türklüğün ön plana çıkışıyla farklı sonuçların ortaya çıkmsına zemin hazırlayacağına inanlar vardır.

Kaşkayları Azerbaycan Türklüğünden ayrı düşünmek mümkün değildir. Kaşkaylardaki sözlü kültür ürünleri Azerbaycan coğrafyasındaki kardeşleri gibi çok zengindir. Atasözlerindeki Azerbaycan'a olan özlemlerini yansıtan dizelerin yanı sıra Azerbaycan'a büyük bir sevgi beslediklerini her konuşmalarında anlamak mümkündür.

Kaşkayların dili hakkında pek fazla araştırma yapılmamakla birlikte bu alanda araştırma yapan bilim adamlarının ortak düşünceleri, Kaşkay Türkçesinin bazı ufak tefek fonetik farklılıklarında dışında Doğu Oğuzcası olan Azerbaycan Türkçesinin bir Güney diyalekti olduğu doğrultusundadır. Irak Türkleri gibi kısmen daha güney bölgesinde yer alan bu topluluk Irak Türkmenleri ile birlikte Doğu oğuzcası veya başka adıyla Azerbaycan Türkçesinin en güney diyalektlerini oluşturmaktalar.

Atalar Sözü - Metin

Abı donum pırıllar, bağırsağım ġurullar.

Abırı sudur, tökülende yığmek olmaz.

Abırı séyen çoḫ démez, sağlıḳ séyen çoḫ yémez.

Abırılı abırısından ḳorḫar, abırısız neden ḳorḫar?

Apardı kĭ, getirmedi.

Apardım at oynatmağa, o gétdi ḳaşşıḳ yonmağa.

Apar ḳoy su başına, altından da iç.

Ata-ata atıcı, mine-mine minici.

At adamın şerikidir.

At aldım heger yoḫu, heger aldım atı yoḫ.

At almamış aḫurasını bağlır.

Ata et vérir, ite ot.

Ata oğluna bağ bağışladı, oğul ataya bir ḫūşe ḳıymedi.

At olanda méydan olmaz, méydan olanda at.

Ata olmayan ata ḳèdrini bilmez.

Atasın öldüren oğlanı ḳoyan; olar yarpız-ınan mār āşınalığı.

Ataş-paradır.

Atalar sözü, élimiz gözü.

Atalar sözü, sözleriñ gözü.

At ele düşer, ot ele düşmez.

At ele düşer, méydan ele düşmez.

Atam, atam men bu işe matam.

Atam ölümünden ḳorḫmuram, ḳorḫuram kĭ, ölüm ḳapımı tanıya.

At özgeniñ, ..öt özgeniñ çap tā çapaḳ.

At ölende itiñ toyudur.

At ölende hegeri ḳalar, adam ölende adı.

At-ınan arvad da é́Øtibar olmaz.

At-ınan ḳètir arasında éşşek ölüme géder.

Ata yurdu itmesin, ḳoy oğlu pés olsun.

Atdan énmiş, éşşege minmiş.

Atdan düşmüş, hegerden düşmür.

Atdan ḳalanı öküze vérerler.

Atdığı daş yére düşmez.

Atdım ḳazana, deydi pazana.

At satan ḳètir alamaz.

Atsañ atılmaz, satsañ satılmaz.

At görende aẖsar, su görende susar.

Atlı atını oynadar, ḳurbağa ḳıçını.

Atlı atını nallar, ḳurbağa ḳıçını sallar.

Atlıynan piyadanın yoldaşlığı olmaz.

Atlı piyadadan ẖèber yoẖu, toẖ acdan.

Atlıyı atından éndirir.

At mineniñdir, don géyeniñ.

At méydanında éşşek hanḳurmaz.

Atı atasından tanırlar, ḳètiri anasından.

Atı at dönderer.

Atı at yanına bağlayanda hem-reng olmaz, hem-ẖuy olar.

Atı ḳèrènin ḳutu ḳèrèdir.

Atlarañ, atlarañ olarañ debbe.

Atılan daş géri gelmez.

Atı laylamış, cülüne güvenir.

Atımı çep nallayar?

Atımı hara bağlayam? Getir bağla dilim üstüne.

Ac ayı oynayabilmez.

Atıña éşşek demişem ya deveñe çöşşek?

At yérine éşşek bağlamazlar.

Ac adama çörek halvadan şirin-terdir.

Ac adamda and olmaz.

Ac adamda iman olmaz.

Ac adam daş da yéyer.

Ac adamı ḳurd yémez.

Ac aman bilmez, uşaḳ zaman.

Ac eline geleni yéyer, toẖ ağzına geleni déyer.

Ac-ınan toẖuñ arası bir tikke çörekdir.

Ac évinde ne ot olar, ne ocaḳ.

Ac tovuḳ yuẖuda darrı görer.

Acda iman olmaz, toẖda aman.

Ac déyer toẖ olmuram, toẖ déyer ac olmuram.

Ac ḳarın aççı sekkiz.

Ac ḳarın adamı aparar düşmen ḳapısına.

Ac ḳarında iman olmaz.

Ac ḳarın doyar, ac göz doymaz.

Ac ḳarnım, dinc ḳulağım.

Ac ḳurd öz uşağını yéyer.

Ac ḳurd tekindir.

Ac ḳuşun darrı dişine girer.

Ac ḳulağım, dinc ḳulağım.

Ac köpek özünü aslana vurar.

Ac-gözüñ ḳarnı doymaz.

Aclığı vérmişem dinclığa.

Aclıḳ ayıya pīne-dūzluḳ örgeder.

Acı aca (haca) géder, suyuzu ḳıyamata.

Acından ov-ı rūt ḳovurur.

Acından ḳovurga ḳovurur.

Acından kef ḳusur.

Acıñ andı olmaz.

Acıñ ḳarnı doyar, gözü doymaz.

Ac yériñ ḳurdudur.

Açar, uçar ağlama, geler, géçer ağlama; deri bağlayan tarı, özü açar ağlama.

Açdı sandığı, tökdü pambığı.

Aççı su şirin olmaz.

Açıḳ ağız ac ḳalmaz.

Açıḳ sözü ya uşaḳdan éşit, ya deliden.

Açıḳ göte zengūle, él gülmeye kim güle.

Açılmamış söfreniñ bir éybi olar, açılmış söfreniñ miñ éybi.

Aççılıḳdan yémek olmaz, şirinlıḳden démek olmaz.

Aẖan suya dayanma, her déyene inanma.

Aẖtaran tapar.

Aẖ dėmemiş.

Aẖsaḳ géçi oğlağı tege olmaz.

Aẖır pés éle pésdir ta canı da çıẖa.

Aẖır zaman ḳopmuş.

Aẖrkĭ daş toppuğa deyer.

Aẖırkĭ, ḳuzu anasına yéy-ter düşer.

Aẖırkĭ, ḳuzu yéy-ter süd emer.

Adam ābadlıḳ séver, bayḳuş ẖèrāblıḳ.

Ad adamı bezemez, adam adı bezer.

Adam adama beñzer.

Adam adam eti yémez.

Adam, adam yanında adam olar.

Adam ağzından söz çıẖar, ḳazan altından köz.

Adam Allah kéştesidir.

Adam öz tè∅́rifini édmeyesi.

Adam öz canını çoẖ séver.

Adam öz éybini görmez.

Adam öz ḳosḳundundan yuẖarı osdurası déyil.

Adam özünü bir acıyanda gözleyesi, bir de gicbiyinde.

Adam uşağına bir def∅́è déyerler, ming def∅́è démezler.

Adam oğlu ẖam süd emmiş.

Adam olana bir söz besdir.

Adam iki def∅́è dünyaya gelmez.

Adam bir def∅́è allanası.

Adam bir kül başına tökesi.

Adam bilmir kimiñ sazıynan oynaya?

Adam pulu bular, pul adamı bulmaz.

Adam tüfürdigini yalamaz.

Adam rūzīsi Allah elinde.

Adam ḳāfile görende sefer edesi gelir.

Adam ḳulaḳdan çaḳ olar, héyvan yémaḳdan.

Adam küçükligden böyük olar.

Adam gerek burmağını her delige ḳatmaya.

Adamlıḳ bazarda satılmaz.

Adamlığı adamdan, ẖoş iyyi ḳızıl gülden.

Adam var, adamcik de var.

Adam başına sepeseñ güller, adam var gözüne çekeseñ miller.

Adam var kĭ, adamlarıñ nèķşidir, adam var kĭ, héyvan ondan yaḫşıdır.

Adamı başından tanıyarlar, ağacı yaşından.

Adamı bulmaķ olmaz, bulanda tanımaķ olmaz.

Adamı tanımaķ olmaz.

ādemī-zad "bī-bālu-pēr" ķuşdır.

Adamī-zad "cāyizül-ḫatā"dır.

Adamī-zad ḫam süd emmiş.

Adamī-zaddan her ne déyeñ geler.

Adamī-zadıñkĭnı héç kes bilmez.

Adamī-zadıñ her ne başına geldi çekesi.

Adamı sözünden tanırlar.

Adam miñ tümen alır, bir tümene satır.

Adamın adı çıḫananҫaz canı çıḫası.

Adamıñ öz yuvan çöregi özgeniñ polovundan yéy-terdir.

Adamıñ bir özü, bir sözü.

Adamıñ tükü biz-biz édir.

Adamıñ şansı yatanda burnu suyu gözüne géder.

Adamıñ ʛèķli gériden geler.

Adamıñ ķuzu yaz otundan bī-nèṡib olar.

Adamıñ gerek dili inen üregi bir ola.

Adamıñ yére baḫanı, suyuñ lim-lim aḫanı.

Adamı nigbet tutanda ağzı suyu géder burnuna.

Adamı nigbet tutanda, deve üstünde it tutar.

Adamı nigbet tutanda, deve üstünde ilan çalar.

Adamı nigbet tutanda, su dişini sindirer.

Adı adlı olsun.

Adı ardını yırtmış.

Adı bellidir.

Adı ķèdim olsun.

Adı ķulağına deymiş.

Adı menim, dadı seniñ.

Adıñ- nedir?- deşti.- bu da senden géçdi.

Adıñ nedir?- Reşid.- bir déyende, bir éşid.
Adıñ nedir?-ḳèrè bayat.- gédende yat, gelende yat.
Adıñ nedir?- ḳabihzad.- bize gelmez béle zad.
Adı var, özü yoẖ.
Adını éşid, üzünü görme.
Ara ẖèlfet, tülkü bey.
Arada yéyer, ḳıraḳta gezer.
Ara sözü év yandırar.
Araları ilan-ınan yarpız tekindir.
Araları “şeker-ab”dır.
Aralıdan baẖdım boyu bolandı, yaẖınına geldim üregim bulandı.
Aralıḳ malı arada yéyiler.
Arançılıḳ daşı yéyen “dil-ẖor” olmayası.
Ara yérde ov varadır.
Arpa eken, buğda biçmez.
Arpayı evvelinden olar tanıyañ.
Arpayı ite verirler, sümügü ata.
Artıḳ tamah baş yarar.
Arẖası yére gelmez.
Arẖalı köpek ḳurd tutar.
Ardı ayazdır.
Ardı çayır.
Arzısı varidi bucağa, siyrildi girdi ḳucağa.
Arzılayan bular, iñileyen öler.
Arzımız uzun, ömrümüz kŭta.
Arğacımı atdı.
Arvad adamiñ abırrısıdır.
Arvad almaḳ asandır, saẖlatmağı belādır.
Arvad öz iẖtiyarına olanda çillede géçi ḳırẖar.
Arvad üzlü kişiden, kişi üzlü arvaddan hèzer éd.
Arvad iki olanda év süpürülmemiş ḳalar.
Arvad-ınan kişiniñ torpağını bir yérden götürmüşler.
Arvad belādır, hiç év belāsız olmasın.
Arvad babası évine yaẖın olmasın, odun ocağa, meşk suya.

Arvad pés olanda év cehennemdir.

Arvad tunban bağısını séft bağlasın gédsin serbaz-ẖanaya.

Arvad déme, ayıran dé, ayıran déme, doyuran dé.

Arvad ḥökmi revāndır.

Arvad sözüne baẖan arvaddan kem-dir.

Arvadsız déyer şayed arvadlı amcıḳ çörek yéyer.

Arvadlar çarḳadı başıña olsun.

Arvad var kĭ, év yığer, arvad var kĭ, év yiẖer.

Arvadı eri saẖlar, peniri deri.

Arvadı pés olanıñ sèḳḳèli téz ağarar.

Arvadı kĭ, er yoẖu, bağdır kĭ, divār yoẖu.

Arvadıñ uşağı olar, kişiyi al aparar.

Arvadıñ çımẖırın baẖanı élde yamandır, atıñ turan siçeni yamandır.

Arvadıñ ḳorẖusu olmasa, çillede géçi ḳırẖar.

Arvadıñı amanat vér, malıñı amanat vérme.

Arrıḳ éşşegiñ ḳayım tepigi var.

Arrıḳlığından, yuvaşdır.

Arrığa ah yéyelik étdim elim yağlandı, yétime ah yéyelik étdim cigerim dağlandı.

Az aşım ağrımaz başım.

Azacıḳ aşım, ağrımaz başım.

Az aşıñ duzu ki, deyil.

Azad yére yamaḳ vurmazlar.

Azarlıḳ olsun bézarlıḳ olmasın.

Aza ḳanah olmayan, çoẖa yétişmez.

Az olsun, rèġbetli olsun.

Aza idi arrıḳ-burrıḳ, bir de geldi boynu burruḳ.

Az idi “ẖāce”den, bir de bāceden?

Az işden çoẖ iş biter.

Az behri yol kĭ déyil, o it ölendedir ha.

Az-ter yé, günde yé.

Az danış, çoẖ ḳulaḳ vér.

Az danış, rèġbetli danış.

Az zad, azadlıḳdır.

Az gel ḳızım, naz gel ḳızım.

Azımsanma az yére, elliñ deyer daz yére.

Azı bilmeyen, çoẖu da bilmez.

Azırğanma az yére, elliñ deyer daz yére.

Az yé de, bir nöker tut.

Az yéyende küsür, çoẖ yéyende ḳusur.

Astaca gel, ustaca géd.

Asta géden nā-merddir.

Asta géden yorulmaz.

Asañ déyir.

Asan kesen özümüzdendir.

Asman culdır, ḳatma reḳābdır.

Aşşağı tüfürürem sèḳḳèldir, yuẖarı tüfürürem sibildir.

Aş bişirim béleñ içi ki, bir ḳarış yağ üstüne yatmış ola.

Aşpalan ḳéylāna déyir, iki delikli.

Aşpalan kefgire déyir, doḳḳuz delikli.

Aş-pez iki olanda şorba şor olar.

Aşkăra söyleme hēst u nīstiñi; şovr éd amma zahir étme ḳèsdiñi,

Düşmene düşmen ol, saẖla dostuñu, her işde éd kērdigăr üz oğlum. “Mē’ẕūn”

Aşına aşına, geldi ocaḳ başına.

Aşıḳ oynayanıñ yér süpürenidir.

Aşığını oğırlamışlar.

Aşıñ duruluğu, deniñ yoẖluğundandır.

Aş yoldaşı çoẖ, baş yoldaşı yoẖ.

Ağ ayranı ite tökerler, ḳèrè méhreyi cibe.

Ağac atsañ yére düşmez.

Ağac ber vérende başı aşağı düşer.

Ağac dutan ağac vurandan artıḳdır.

Ağac tikirdeniñ ömrü uzun olar.

Ağaclı kendi sél basmaz.

Ağacı aççı, mévesi şirin.

Ağacı çoẖ olan kendiñ ḳèbri az olar.

Ağacı kĭ, ezelinden eyridir, sime çekeñ simsar édeñ düz olmaz.

Ağacı kĭ, istir mene deye, kakama deysin ki, ingar saman cuvalına deyir.

Ağacı mévesinden tanırlar.

Ağacıñ ortasından dutmuş.

Ağacıñ ḳurdu öz dibindedir.

Ağac yéri ẖub olar, gep yéri ẖub olmaz.

Ağac yéri sovar, gep yéri sovmaz.

Ağaran baş-ınan ağlayan göz gizlenmez.

Ağası ḳul olanıñ, ḳulu ḳudurğan olar.

Ağam mene kŏr dédi, her gelene vur dédi.

Ağa nèzèrem, béle gezerem.

Ağanıñ malı géder, nökeriñ canı.

Ağ üze ḳèrè ẖal zinetdir, ḳèrè üze ağ ẖal nigbetdir.

Ağ-ınan ḳèrè démemişem.

Ağ pul ḳèrè gün içidir.

Ağca ḳovuḳ tekin üngüldir.

Ağız ağzına vérme.

Ağız ağzına yétirtmeli déyil.

Ağza baẖandır.

Ağız-burnunu, birbirine ḳarışdırdı.

Ağız déyeni ḳulaḳ éşidesi.

Ağzı açıḳdır, gözü yumuḳ.

Ağzı açıḳ ḳuş ac ḳalmaz.

Ağzı aşa yétişdi, başı daşa yétişdi.

Ağız yandıran aş déyil.

Ağzı eyri adamı boynu ardından tanırlar.

Ağzı içi aççıdır.

Ağzı içi şirindir.

Ağzı süd iysi vérir.

Ağzı ḳaşınır.

Ağzı ḳanlıdır.

Ağzıma aş ḳoy, ḳarnıma daş.

Ağzım-ınan déyem, haram-ınan yéyem.

Ağzım içinde ḳoz sayıram.

Ağzım şeker, hap.

Ağzımızı iylemişler.

Ağzımı şülle yandırdı, kăşkĭ aş idi, başımı küllüm sindirdi kăşkĭ daş idi.

Ağzına dil ḳoymuşlar.

Ağzına gep ḳoymuşlar.

Ağzına geleni déyir.

Ağzında pèẖşe ölmez.

Ağzından bal tökülür.

Ağzıñ babıça tikke götür.

Ağzıñ dolu ḳan olsa da, filanı kes yanında tüfürme.

Ağzıñ yağlıdır?- göyerçin eti yémişem.

Néçe vurmuşduñ?- göyde gédirdi.

Ağzıñı ẖéyir aç.

Ağzını eymişler.

Ağzı var, dili yoẖ.

Ağzı vildir.

Ağzını açmış, gözünü yummuş.

Ağzını dutsañ, ..ötü danışır.

Ağzını ḳurru dutur.

Ağzınıñ "giru-bend" yoẖu.

Ağzını yéle vérmişler.

Ağsaḳ géçi oğlağı pazan géçi olmaz.

Ağ-ḳèrèyi birbirinden séçmir.

Ağ ḳoyun ḳèrè ḳoyun, allımı yére ḳoyum.

Ağ kesilmiş.

Ağ köynege ḳèrè yama yapışmaz.

Ağ ..öt-inen ḳèrè ..öt çaya vuranda mè'lūm olar.

Ağ gün adamı ağardar, ḳèrè gün ḳèrèrdar.

Ağlarsa anam ağlar, ḳalanı yalan ağlar.

Ağlamaz, ağlamaz, ağlayanda da toyda ağlayar.

Ağlamayana süd yoẖ.

Ağlayardım az yére, allım deydi daz yére.

Ağlayan gözden olar, vurulan dizden.

Ağlayanıñ bir derdi var, güleniñ miñ derdi.

Ağ malı ḳoymuşlar ḳèrè gün içi.

Ağrıyan dişi çekesiñ.

Ağır otur batman gel.

Ağır özüñü üngül étme.

Ağır ḳazan géc ḳaynar.

Ağır ḳıza ağırıça ḳızıl vér.

Ağır gel, ağır géd.

Ağırlığını yér çekir, rūzīsini Allah vérir.

Ağrımamış başıñı ağrıtma.

Ağrımayan başa sèḳḳiz haramdır.

Ağrımayan başa yağlıḳ dolmazlar.

Ağır yük altına gireniñ béli ağırar.

Ağıñ adı olar, ḳarèniñ dadı.

Ağ yére ayran déyir, ḳuru poẖ keşk.

Ağıyı utèn bilir, derdi çeken.

Aftafa görmemiş ..öt aftafa görende, ḳur-ḳur éder.

Aḳalar hélli-hélli, eleki télli-télli.

Aḳalıḳ vérmekdendir, igidlik vurmaḳdan.

Aḳanıñ malı géder, nökeriñ canı.

Aḳaya aḳa déseñ gülmegi geler, nökere nöker déseñ acığı geler.

Aḳayı “bālayı-ser” yoẖumdur.

Alacaḳ alacağını almasa, vérecek olar.

Alacaḳ şér olar, vérecek sıçan.

Ala-ḳarğa şūẖ terlanı begenmez.

Ala-ḳarğa yumağ-ınan ġaz olmaz.

Ala gözüme ki ʿāşiḳ déyil.

Alan alar varlanar, satan satar allanar.

Alan-talana düşmüş.

Alanıñ gözü satan elinde.

Altdakĭ daş terpense idi, ağırlığı çekmezdi.

Alçaḳ yére yatma ki, sél aparar, uca yére yatma ki, yél aparar.

Aldığı çoẖdur, vérdigi yoẖdur.

Al ḳapıda, sat ḳapıda.

Al-gul éder.

Allah açıḳ ağzı rūzīsiz ḳoymaz.

Allah aẖırını ẖéyir édsin.

Allah adama el vérmiş.

Allah adama bir dil vérmiş, iki ḳulaḳ.

Allah adamı nā-merde möhtac édmesin.

Allah ağacınıñ ses yoẖu.

Allah ağzıñdan éşidsin.

Allaha inanmayan, bendeye de inanmaz.

Allaha bac vérmezdim, indi bu günümdir.

Allaha bendelıḳ édmir.

Allah éşşegi tanımış kĭ, şaẖ vérmemiş.

Allah eger derd vérmiş, darman da vérmiş.

Allah özü hèḳ yére oturmuş.

Allah istese vére, ẖèber almaz kimiñ oğluyañ?

Allah istese vére, yoẖ yérden vérer.

Allah işinden héçkes baş çıẖartmaz.

Allah işine el aparmaḳ olmaz.

Allah işine olmaz ḳarışañ.

Allah işini bilmek olmaz.

Allah bu göze o göze möhtac édmesin.

Allah bir can vérmiş, miñ derd.

Allah birdir, gep de bir.

Allah bir dil vérmiş, iki ḳulaḳ.

Allah birine dövlet vérer, birine zillet.

Allah béş burmağı bir-bir tekin yaratmamış.

Allah bélesinden razı ola.

Allah pèẖile mal vérmez, vérse de ẖéyrini görmez.

Allah cezasını vérsin.

Allah dağına baẖar, ḳar vérer.

Allahdan ḳorẖmayan, bendeden ḳorẖmaz.

Allahdan ḳorẖmayandan, ḳorẖasın.

Allah derd vérmiş, darman da vérmiş.

Allah derdi çekene vérer.

Allah doḳḳuzda véreni, sekkizde almaz.

Allah rèhmet édsin.

Allah ziyad édsin.

Allah saẖlayanı ḳurd yémez.

Allah sağ gözü, çep göze möḫtac édmesin.

Allah seni hara aparır.

Allah séyeni, ḳurd yémez.

Allah séye vére, ẖèber almaz kimiñ.

Allah ḳarğa déyil ki, göz çıẖarda.

Allah menden yamanı gelir, men de ondan.

Allah vérdi muradım, seniñ eriñ öldü menim arvadım.

Allah vérmeyende bende néce édsin.

Allah vérmiş zéyniye, dişi yoẖdur çéyneye.

Allah vérende yoẖ yérden vérer.

Allah herkesiñ öz tāḳètiçe derd vérer.

Allah héçkesi na-merde möhtac émdesin.

Allah héçkesin evvelini ʿèziz, aẖırını zelil édmesin.

Allahı arada gör.

Allah yazanı, bende pozamaz.

Allah yanında ne bir azdır, ne miñ çoẖ.

Allahı baş ücünde gör.

Allahıñ az sèbiri yüz ildir.

Allahıñ mal yoẖ vére birine, birinden alır, vérir birine.

Allahıñ yarası da var, çarası da var.

Alma arvadıñ dulunu, yanıñça ḳulunu.

Alma ağacından alma düşer, héyva ağacından héyva.

Almanıñ ẖubunu ḳurd yéyesi.

Alıcı ḳuşuñ dimdigi (dündügü) eyridir.

Alıcı ḳuşu dümdügünden (dimdiginden) tanırlar.

Alıcı vérici olmaz, geda da mö’teber olmaz.

Alışañ yanañ mermilıḳ, dédim şāyed ilanañ.

Alığı eyridir.

Amada aşıñ kéyvānisidir (ked-bānū), ere gédmiş ḳızıñ sovucusu.

Amana gelen boynu ḳılıc kesmez.

Aman déyeni öldürmezler.

Aman zamana vérmir.

Ana ah-nalası adamı tutmaz.

Ana emcegi kesendir.

Ana-babamı atdım, seni dutdum.
Anadan emdigim süd burnumdan geldi.
Anasına baẖ ḳızına baẖ, ḳèrèsine baẖ bézine baẖ.
Anasına baẖ ḳızını al, ḳırağına baẖ bézini al.
Ana ḳarğışı adamı dutmaz.
Anam tekin yar olmaz, ölkem tekin diyar olmaz.
Anam ḳoyun, babam ḳoç, bugün oldum seher köç.
Anam géçi babam pazan, bugün oldum ḳırẖ gün uzan.
Anamı gören babama ḳız vérmez.
Anañ oynaşıña gücüñ çatmadı, dé nerre baba.
Anañ südünden halal-terdir.
Anañ yaẖşı, babañ yaẖşı, bizden el götür.
Ananıñ üregi yanar, tayanıñ etegi.
Andıñ meni inandırır, ẖorus ḳuyruğu yandırır.
And yoẖu.
Añlayana işāre, añlamayana mināre.
Añlayan bir defʿè güler, añlamayan iki defʿè.
Ah besatda yoẖudur. ʿ
Ah varı kĭ, nala varı ola?
Ay ḳalar bir igid ki, nadandır, ne bilir ki, tèḳlid nedir? ʿar nedir? Mèʿrifet yolundan güzar édemeyen ne bilir ki divan nedir? Der nedir? "ḳul Oruc"
Aya déyir çıẖmè ki, men çıẖmişem.
Ayağa düşmeyen, başa çıẖmez.
Ayağ olmasa, diz hardan olar?
Ayağı ağırdır.
Ayağı altında oturmuşlar.
Ayağı altına daş yığır.
Ayağı altını çekmişler (süpürmüşler).
Ayağıñ düşer-düşmez varı.
Ayağı yoẖ ḳaça, ḳanatı yoẖ uça.
Ayaḳdan düşmüş.
Ayaḳ kesilmiş.
Ayam geldi aş götürdü, arvad kişiye daş götürdü.
Ay-ulduz, göye yaraşar.

Ay bir géceye mè’lum olmadı, iki géceye mè’lum olar.

Ay çalar, ʿālim görer.

Aydan-ilden bir namaz, onu da şeytan ḳoymaz.

Aydan arrı-terdir, sudan durru-ter.

Ayran yoẖ içe, atlı gédir siçe.

Ayrı siçirler, bélene yéyirler.

Ay-ḳara géceniñ ulduzu çoẖdur.

Ay menden sarı olsun, paççam ülger ..ötüne.

Ayhatda düşer, şenbeye novruz.

Ay hemişe bulut altında ḳalmaz.

Ayıñ onbéş günü ayaydındır, onbéş günü ay-ḳara.

Ayınıñ aşẖarı alıc ağacındadır.

Ebzerde kŏnar yoẖdur.

Ebleh odur dünya içün ġèm yéye, tarı bilir kim ḳazana? Kim yéye.

Ebleh odur bu dünyada gèm yéye, kim ḳazana? Kim güvene kim yéye?

Eblehi ḳoydular palan arasına, dédi ḳıçım yazıdadır.

Eblehiñ çi başına, çi ..ötüne.

Eblehiñ ..ötne daş toẖurlardı, dédi taḳ-taḳ sesi gelir.

Et olmayanda çuğundur üz götürer.

Et iylenende itiñ toyudur.

Et-inen dırnağı ayırmaḳ olmaz.

Et tükenende, çoğunder başı rusūẖ götürür.

Et ḳanlı, igid canlı.

Ettegine el çatılmaz.

Ete baẖma, dona baẖ, içindeki cana baẖ.

Eti etden keserler.

Eti özünüñdür, sümügü menim.

Eti deveden kesesiñ.

Eti dırnaḳdan ayırmaḳ olmaz.

Etim etimi yéyir.etimi yése, sümügümü sindirmez.

Etimi yémiş, sümügüme dayanmış.

Etiñ üstü açıḳ olanda gorbe de haya édesi.

Etiñi al dişiñe.

Etine acdır, ḳanına suyuz.

Et yéyen ḳuş dimdiginden bellidir.

Ecel ḳaş-ınan göz arasında.

Ecel gelmişdir cana, baş ağrısı bahana.

Ecel gelende aman vérmez.

Ecel gelende baş ağrısı bahana.

Ecel gelende, ẖèber édmez.

Ecel gelib péymanası dolanıñ, Eflatun yétirse ʿèbes sağ olmaz. (mē’ẕūn)

Ecel göz-inen ḳaş arasında.

Ecele bac vérmir.

Ecele çara yoẖdur.

Éhtiyāt igidiñ yaraşığıdır.

Éhtiyāt şèrtdir.

Éhtiyātlı ḳoyun ḳurd yémez.

Edeb bazarda satılmaz.

Edem mene ögüd vérir, özü çöllerde göt vérir.

Er-arvad torpağını bir yérden götürmüşler.

Er-arvadıñ dögüşü, yaz gününüñ yağışı.

Ersiz arvaddır, ögensiz atdır.

Erşin-inen béz apar, torba-inen ḳoz apar.

Erli ağlar, ersiz ağlar, ḳırẖ oynaşlı ḳèrè bağlar.

Ez-bes gelin ḳèşeng idi, çiçek de töktü.

Esper reyi (espel regi) üzülmüş.

Esnemek, esnemek getirir, vay év ardındakĭ halına.

Éşşek az-ter, arpa erzan-ter.

Éşşek éşşegi görende hangurar.

Éşşek işleyer, at yéyer.

Éşşek éle o éşşekdir, palanı deyişilmiş.

Éşşek başı ağırlıḳ götürmez.

Éşşek bir def∅̀è bir yérden batar.

Éşşek péyğam-inen su içmez.

Éşşek tekin gözü éle ot-sudadır.

Éşşek cilovuna sümük ḳoymuşlar, köpek cilovuna saman.

Éşşek dağlananda déyir, kebāb iysi gelir.

Éşşek ḳāfilelikde çağ olmaz.

Éşşek ḳaçdı, ip uzandı.
Éşşek ḳulaḳ ḳaban baş! Héç görmüşeñ yériye (ürge) daş?
Éşşek ḳuyruğu tekin ne uzanır, ne yığılır.
Éşşek ḳıçı bir defØè çamıra batar.
Éşşek ne bilir ẖurma dadını.
Éşşek ne bilsin ki, "zèfran-polov" nedir?
Éşşege gücü çatmır palanını döyür.
Éşşege minmek bir éyibdir, éşşekden énmek iki éyib.
Éşşek yatdı, ḳarğa inandı.
Éşşegi üklü yayılan bed-bèẖt.
Éşşegi olmaz at yérine bağlayañ.
Éşşegi éyesi diyen yére bağla, bir de döy ḳabırğasına.
Éşşegi palan saẖlar, ḳoşunu yalan.
Éşşegi pohldan géçmiş.
Éşşegi toya çağırdılar, dedi: ya su lazimdir ya odun.
Éşşegi gédmir.
Éşşegim ölme yaz geler.
Éşşegim su içme, görek sen ḳoduḳ salarañ ya men?
Éşşegimiñ ḳurd dayısıdır.
Éşşegiñ arpası çoẖ olanda éyesine tepik atar.
Éşşegiñ ükü deveniñ derrisidir.
Éşşegiñ ölümü arpadan olsun.
Éşşegiñ ölümü, köpegiñ toyu.
Éşşegi yoldan büker, supanıñ oynanmışı.
Éşşegi yıẖılanıñ, yol görsedeni çoẖ olar.
Éşine-éşine, geldi ocağımız başına.
Èsl itmez, yağ iylenmez.
Èslen dil bilmez.
Èsli olmasaydı, dağlarda néylerdi.
Èslini itiren haram-zadadır.
Èsil almaḳ çetindir, saẖlamağı asandır.
Èsil kimse öz èslini itirmez.
Ekmeyen biçmez.
Eken de yoẖ, biçen de yoẖ, yémek çağı sér ola toẖ.

Eken de yoḫ, biçen de yoḫ, yéyende ortancılıḳ ḳardaş.
Ekine dadanan éşşegiñ ḳulaḳ-ḳuyruğu olmaz.
Eger özüñ yoḫ idiñ, allahıñ varidi.
Eger boynuñ ardını gördüñ meni de gördüñ.
Eger böyügüñ olmadı, géd bir böyük daşa tekke éd.
Eger birdir, tirdir.
Eger béle géçe ovḳat, daşşaḳlarıñ olar sovğat.
Eger dédiler baş getir, sen börk apar.
Eger sen dolañ, men “bend” dolam.
Eger kepek varım, köpek de varım.
Eger kéçel emleyendir, öz başını emlesin.
Eger kes-dir, bir söz bes-dir.
Eger meçid gördüñ namaz éd.
Eger men deyirmançı oldum, unum erri olmaz.
Eger men déyem, sen éşideñ şir-şekerdir, eger men déyem sen de déyeñ şiriñdir ve dirdiñdir.
Eger menim içi soyuḫu, seniñ içi çörek varı.
Eger nar varım, bī-mār da varım.
Eger hevesdir, bir def∅́è bes-dir.
Egeri ekdiler, göyermedi.
El atañ eliñ géde, ḳıç atañ ḳıçıñ géde, héç vèḳt çörege étişmeyeñ.
El, ağza tutdu.
El-ayağına ot tökmüş.
El-ayağı dağılmış.
El, el üste çoḫ olar.
El eli tanır.
El eli yuvar, el döner üzü yuvar.
El üzüñü yu meni de yé.
El üstünde el vardır.
El étişmez difardir.
El iş görür, göz ḳorḫar.
El-inen açılan dügünü, diş-inen açmazlar.
El başına étişmez.
El tutanıñ, elinden tutarlar.

El tutmaḳ èli’den ḳalmış.

El çatmayan aş, ya ḳarın ağrıdar ya baş.

Elden ḳalan, elli gün ḳalar.

Elden gelmek hünerdir.

Elden géden, ele gelmez.

Eldeki bir sérçe, ağacdakĭ on sérçeden yéy-terdir.

El deyme ki, deyme titrerdir.

El dişe tutdu.

Eleki ẖoşdır.

Elegini elemiş, ḳèlbirini asmış.

Ellem ḳèllemlik yoẖu.

El merd olar, göz na-merd.

El menden etek senden.

Eli ağzına étişmez.

Eli éşşege étişmir, palanını döyür.

El yalına étişmir.

Eli, eli üstünde, eli de zadı üstünde.

Eli eline déyir poẖ yéme.

Eli üstüne arrı su tökmüşler.

Eli eyridir.

Eli eyriniñ dili düz olmaz.

Eli étirdi aşa, başı deydi daşa.

Eli işde, gözü dervişde.

Eli ẖāli olanıñ, üzü ḳèrè olar.

Eli ẖālidir.

Eli daş altında.

Eli ḳana batmışdır.

Eli ḳıçından uzun-ter gelir.

Eli kiraha sér.

Elim ardını ki élememişdim.

Elim aşa étirdi, burnum ḳanadı.

Elim elden üzüldü, gözüm yaşı süzüldü.

Elim üstüne dağ ḳoymuşam.

Elim iş içinde.

Elim ẖèmirlidir, ḳarnım ac.
Elimi bal édsem ḳoyam ağzına ondan sora dişleyesi.
Elimi ḳoydum dizime, indi geldim özüme.
Elimi ki, iylememişdim.
Elimiñ duzu-dadı yoẖu.
Eliñ işine baẖam ya gözüñ yaşına?
Elinden iş gelmeyen, çoẖ danışar.
Elinde üz-astar yoẖ.
Eliñde su varısa, içme ḳoy yére gel.
Eliñ ve ḳıçıñ özüñ içi.
Eliñi ağ-inen ḳèrèye vurma.
Eliñi ḳoy başıñ üstüne, öz börkünü saẖlat.
Eliñi ḳoyduñ mazzasına.
Elini ölçür.
Elini boynu ardına çeken, ġéyretli olmaz.
Elini ḳoymuş eli üstüne.
Elini ḳoymuşlar ẖına içine.
Elini keseñ ẖèberi olmaz.
Eliniñ üz-astar yoẖu.
İmam Hüséyin’den köynek géyse, fayda yoẖu.
İmam Hüséyin sınıḳ elden perhiz édmiş.
Emanete ẖiyanet olmaz.
Emcegine süd ḳaçmiş.
Emzig oğlaḳ tekin her emcege birmük vurur.
Emzik ḳuzzu ḳoçluḳ olmaz.
Emek bilmeyene béş burmağıñı bal éd, ḳoy ağzına géne de bilmez.
Emek olmasa, yémek olmaz.
İntizarlıya söhbet haramdır.
Encir yéyen ḳuşuñ dimdigi eyri olar.
İnsan ẖoş günüñ ḳarini bilmez.
İnsafı olmayanıñ imanı olmaz.
İnigiñ ḳulağını kesende, har-ter olar.
O atlı olmuş, biz piyada.
O igid ki, ağasını begenmez, şahdan rèḳib gelse boyun ona eymez.

Oba durdu köçmege, gelin gétdi işemege.

Oba köçdü, yurdu ḳaldı.

Öpüş, öpüş getirer, gümüş, gümüş.

Utan utanmazdan, ḳorḫ ḳorḫmazdan.

Ot olsa harayı yandırar? Su olsa harayı söndürer.

Ot başımda yanır.

Ot canına düşsün.

Otdan kül ḳalḫar, külden ot.

Oturmağıñ gözü göydür, turub, gédmek yéy-terdir.

Otu yansın ışığı görünsün.

Ot yanmasa, tüt çıḫmaz.

Ot-közü menimdir.

Oturtmuş ana-baba yurduna.

Oturmuş hamam külü ayağına.

Oturmuşdum ḳayğısız, göy éşşek geldi ḳoduḳsuz.

Ottuz ikiñi ḳoy bir-bir üstüne.

Otuñu gördüm, amma tütüñ gözümü kŏr étdi.

Ocağı kŏr édmiş.

Ocağı kŏr éden çoḫ olar, yandıran görek.

Ocağımız başında Murteza∅́Èli çomağı var.

Ocaḳdan göz kem olmaz.

Ucaya yatanı yél aparar, dereye yatanı sél.

Uçar ḳanat yoḫudur.

Üç ocaḳ daşı da bir-bire deyer.

Üç ocaḳ daşıyı bir yére ḳoyarlar kĭ, bir işden gele.

Üç iş vardı çoḫ çetin, “déru, béru, koru”.

Od döşünde yaş ve ḳuru bilene yanar.

Odun getir, su getir, uşaḳ ..içdi, gel götür.

Ortada yéyer, ḳıraḳda gezer.

Ortalıḳ ḳazanı ḳaynamaz.

Örtülü bazar, dostluğu pozar.

Orda kĭ, at var ot yoḫ, orda kĭ, ot var, at yoḫ.

Ordan bura gelmişem, yıḫıle düşe gelmişem, bir içi gelmişem.

Ürkek éşşek ḳoduḳ götürmez.

Ürkek éşşegi daşşağından tanırlar.

Ürken étişmiş doğanağa.

Ürken doğaḳdan géçesi.

Ürek ürege yaḫındır.

Örgenmek baḫmağ-ınan olsaydı, köpek ḳèṡṡāb olardı.

Oruc yémegini görmüşem, namaz édmegini görmemişem.

Ürek yanmasa, gözden yaş çıḫmaz.

Üregi ḳuş ..ötü tekin atır.

Üregi köppü ..ötü tekin atır.

Üregim elif-elif gédir.

Üregim bélesi içi lek vurur.

Üregim teḳan yédi.

Üregime deydi.

Üreginde ḳènd ezzilir.

Üregiñ ḳayım olsun.

Üregi soğan ḳabığıdır.

Üregime el vurma.

Üregime barat olmuş.

Üregimiñ derdini tazalama.

Öz atına rèḥm étmeyen piyada ḳalar.

Öz adı öz ḳulağına deymiş.

Öz adı öz ḳulağına ḫoş gelir.

Öz adıñı özgeye ḳoyma.

Öz anası emcegini kesendir.

Öz éşşegini pohldan géçirtmiş.

Öz elimdir, öz yèḫèm.

Öz elinen öz ḳèbrini ḳazır.

Öz ükünü tutmuş.

Üz ölç, bir biç.

Öz évinde héçne deyil, toyda gelin çetri vurur.

Öz başına iş görme.

Öz börküñü éd ḳāzi.

Öz börküñü saḫlat kĭ yél aparmaya.

Öz burmağını édmiş öz gözünü çıḫartmış.

Öz behriñi saẖla, tā yél aparmaya.

Öz bildigiñi elden ḳoyma.

Öz piriñe daş atma.

Öz pésimiz özgeniñ ẖubundan yéy-terdir.

Öz poẖuna pepe déyir.

Öz piy-inen öz canını yağlır.

Öz tarazıñdan daş götürme.

Öz tükü öz dişine gīr édmiş.

Öz culunu sudan çekir.

Öz dalı köynegiynen ṡalaha gédmir.

Öz dalı köynegine de étibār édme.

Öz derdim özüme bes-dir.

Öz dişi öz yüñüne gīr édmiş.

Öz dilim özüme düşmendir.

Öz dilimden belāya düşdüm.

Üzerlıḳdir, havadır, varı derde davadır.

Öz sesi öz ḳulağına ẖoş gelir.

Öz sözüñü özgeden éşid.

Öz èmeliñ öz ḳıçiñe pā-piçdir.

Öz èmeliñ öz ḳıçiñe çıdardır.

Öz ḳorẖusundan ayıya dayı déyir.

Öz ḳosuẖdundan yuẖarı osdurur.

Öz kerresinden daş götürür.

Öz kölgesinden ḳorẖur.

Öz köynegiynen ṡalaha gédmir.

Öz gepiñi harda éşidiñ?- éle orda kĭ, ẖèlḳ gepini éşitdim.

Öz goruna tikăn ekir.

Öz gözünde çöp görmür, özge gözünde ḳıl görür.

Öz gününü gezendir.

Özge atına minen téz piyada olar.

Özge ağzına baẖan, ac ḳalar.

Özge éşşegine minmek bir saatdır.

Özge éşşegine minen téz éner.

Özge ipiynen ḳuyuya gédme.

Özge daşını döşüñe vurma.

Özge ..ikiynen küreken olur.

Özge köpegine çörek atma.

Özge késesinden ḥātamlıḳ édir.

Özge gepini vil éd, özüñden bir danış.

Özge ḳıl görür, öz gözünde çöp görmür.

Özge gününe gülen, öz gününe ağlar.

Özge malından gürüm tutur.

Özgeninki ipek, bizimki köpek?

Özgeye şovr éd, öz bildigiñi elde ḳoyma.

Özgeye ḳuyu ḳazan özü düşer.

Üzlü daş yérde ḳalmaz.

Üz mamaça yığılsa, güc doğana düşesi.

Özü eken özü biçesi.

Özü özünü yéyer.

Özü ölçür, özü biçir.

Özü étdi özüne, külü étdi gözüne.

Özü içi urd oẖur.

Özü biçer, özü tiker.

Üzü pırrıllar, içi ḳurrullar.

Özü tezek, sözü kötür.

Özü ”ḥūr-peri”dir, içi ḳıllı deridir.

Üzü dönmüş adamıñ üzünü görme.

Üzü ḳèrèniñ üz yoẖu, pèẖil adamıñ gözü yoẖu.

Özü kesir, özü biçir.

Özüm özüme étdim, külü gözüme étdim.

Özüm éller meligi, évim tülkü deligi.

Özüm ayran vérmediler, ḳāṡidim gédmiş kere getire.

Üzümü unlu gördüñ: adımı ḳoyduñ deyirmançı.

Özümü séven itimi daşlamaz.

Üzümü géri vurma.

Üzümüñ ẖubunu çaḳḳal yéyesi.

Özümünkü özümüñ, özgeniñki de özümüñ.

Özüme yoẖam, cabbara torba toẖuram.

Özüm yorulam, bè’zi budur kĭ, dilim yorula.

Özüm yédim yoḫ oldı, özge yédi çoḫ oldı.

Uzun adam èḫmèḳ olar, kŭta adam toḫmaḳ.

Uzun adamıñ ʽèḳli pār-seng aparar.

Uzun adamıñ ’èḳli topuğundadır.

Uzun-uzun uzanar, gelin tekin bezener.

Özünden böyük danışır.

Özünde insaf olanıñ, ḳāżiya yolu düşmez.

Özüñ içi dost ḳazan, düşmen ocaḳ başında.

Özüñden tay biç.

Üzüñden gemir, ḳèlbir dut üzüñe.

Üzüñde ḳardaşdır, dalıñda ḫèncer.

Özüñü temis saḫla kĭ, ölüm geler, éviñi temis saḫla kĭ, ḳonaḳ geler.

Özüñü daşdan daşa vurma.

Özüñü dil-dişe vurma.

Özüñü her yérde görüñ, éle ḫèlḳi de éle orda gör.

Özüñe bir iñe vur, özgeye bir calduz.

Özüñü éşşek oğrusu édme.

Özüñü mene yétirde bilmediñ, amma meni özüñe yétirdiñ.

Özünü arrı suyunan yuyur.

Özünü itirmiş.

Özünü éşidmezlige vurur.

Özünü tanımayan, allahını tanımaz.

Özünü çoḫ yuḫarı tutur.

Özünü vurmuş o yola.

Özünü vurmuş çaḳḳal ölülüge.

Özünü vurmuş ker-lige.

Özüne baḫma, sözüne baḫ.

Üz vérseñ astırını da ister.

Üz vérme nadana, nadan sene dadana.

Üzü yoladır.

Özü yıḫılan, ağlamaz.

Üregi üzzülmüş.

Üze ḳalan, ..öte ḳalar.

Öz yaşından ileri danışır.

Öz yükünü tutmuş.

Öz yérinden çıẖmış.

Öz yériñi bul otur kĭ, démeyeler, tur otur.

Üz yéyeniñ olsun, bir déyeniñ olmasın.

Ussa bedir o nedir? Bu nedir?

Ussa gelir sazıynan, gelin gelir nazı inan.

Üstü bezek, altı tezek.

Üstü pırrıllar, içi ḳurrullar.

Üstü vurulu tas idim.

Osdururlar özleri, yumruḳlarlar bizleri.

Osduraḳlı ..öte arpa çöregi mahanadır.

Osdurağından mè’lumdır ki, poẖu durudur.

Osdurağıñ evvelki muğamıdır.

Osduranıñ deminden osdurmasañ, déyer şāyed ..öt yoẖuñ.

Osdurağan at ḳolun saẖlamaz.

Uşaḳ atadan yétim olmaz, anadan yétim olar.

Uşağım uşaḳdır, böyügüm ondan uşaḳ-ter.

Uşağı yolla iş dalıça, özüñ de fōri düş dalıça.

Uşağınan yol gédme, éşşegi yıẖıldı ağlayar, éşşegiñ yıẖıldı güler.

Uşaḳ ḥökmi şah ḥökmidir.

Uşaḳ èzizdir, terbiyet ondan èziz-ter.

Uşaḳlı év bazardır, uşaḳsız év mezardır.

Uşaḳ var-yoẖ bilmez.

Uşağıñ bir anası bölemekdir.

Uşdum-uşdum, yérime düşdüm.

Oğrı adam oğrıyı téz bular.

Oğrı adam kem-paşına olar.

Oğrı bir-bir canına düşende, mal éyesi malını bular.

Oğrıdan oğrıya halaldır.

Oğrıdan ḳalanı fal-gīr apardı.

Oğrı da déyir; ya Allah, mal éyesi de déyir; ya Allah.

Oğrı gelende, vay ona dır kĭ, varı.

Oğurluḳ (oğrılıḳ) malında bereket olmaz.

Oğurluḳ (oğrılıḳ) yoḫluḳdandır, tovba toḫluḳdan.

Oğurluḳ malı ağza şirin geler.

Oğrıya fend olsun merğa yatmasın.

Oğrı mal éyesine gücdir.

Oğrınıñ arzısı nedir?-ḳèrèñi géce.

Oğrınıñ anası ya döş yéyesi, ya döşüne vurası.

Oğrınıñ yadına daş salma.

Oğlana uşaḳlıḳda ḳız véren çoḫ olar.

Oğlanı kĭ, ağasını begenmez, şahdan rèḳib gele boynunu eymez.

Oğul badamdır, oğluñ oğlu badamıñ mèğzi.

Oğul badam sındırır, ḳız da adam sındırır.

Oğul bulunar, ḳardaş bulunmaz.

Oğul dayıya çeker, ḳız bibiye.

Oğul dayıya çeker, ḳız dazzaya.

Oğul doğdum mülk oldı, ḳalı toḫudum külk oldı.

Oğul ding-barıt ḳoḫası.

Oğulsuzuñ oğlı oldı, çekdi ..ikini ḳazdı.

Oğul kemal, ḳız camal.

Oğul görek arvad ala bir ala.

Oğlum kende géden oldı, tatı doyartdı, ḳızım çörek yapan oldı iti doyartdı.

O ḳuşu kĭ, sen tutmuşañ, ḳanatını men yosmuşam.

Ük eyilende, daş ġèribelige düşer.

O kes ġuśśè yéyesi ki, arvadı ölende, baldızı olmaya.

Ük gédmedi éşşek yanına, éşşegi apararlar ük yanına.

Üklü éşşek bé-kăr begden yaḫşıdır.

Ükü eyridir.

Ükü ḫālidir.

Ökküz ölmez acından, sèḫt-lik çeker derrisi.

Ökküzüñ taydır, işiñ zay (zar) dır.

Ökküze oha déyende, götürülener.

Üküñ nedir?-ḳaba-ya bugündir ya śaba.

O kĭ, adamda var, ʿālemde var.

O kĭ, seniñ ḳıçıñ biler, menim başım bilmez.

O kĭ, ḳonaḳ nèżèrinde, év éyesiniñ bir il ḫèrcidir.

O kĭ, ḳèrè-inen ağı tanımaz; o kĭ, bülbül-inen zağı tanımaz; o kĭ, cengel-inen bağı tanımaz, déyer: şayed her ağacıñ narı var.

O gédmiş ḥèḳ dünyaya, biz buna ẖăk dünyadayaḳ.

Evvel aparan ẖèber aparar.

Olacağa çara yoẖ.

Ulama-saplaması çoẖdur.

Olan olmuş, géçen de géçmiş.

Ulduz üstüne gédsin.

Ulduzu suya düşmüş.

Ulduz vursun.

Ulduzu yala penāh édir.

Evvel döyek, onda yéyek.

Ölsem bir başımı yuẖarı tutan yoẖ.

Evvel ʽèziz idim aẖır zelil men, piyada gétdigim uzaḳ yola baẖ.

Evvel ḳaçan, canını ḳurtarar.

Evvel kakalığını sābit éd, ondan sora irs iddaası éd.

Evvelki uşağım ḳız oldu, varı işim düz oldu.

Olmaz alañ her buluntu ḳèşengi.

Olmaz kĭ, bir biti ẖèlḳi dişleye.

Ölmekde, dönmek yoẖ.

Olmur déyeñ gözüñ üste ḳaşıñ var.

Olmuş élẖanı bağdan çiẖdigi.

Olmuş burun ḳılı.

Olmuş hacı bazarı.

Olmuş ḳèrè ḳuş ḳanı.

Ölen adam dirilmez.

Ölen öldü, rahat oldu, vay ḳalanlar halına.

Ölen ölesi, ḳalan da dirilıḳ édesi.

Ölen-inen ölmek olmaz.

Ölü uşaḳ ḳucağıña vérir.

Ölü ölmüş gédmiş, vay bizedir, vay bizlere.

Ölü éyesi çoẖ olar.

Ölü bir gün, şiven de bir gün.

Ölü bitini tökdü.

Ölü torpağı serd-dir.

Ölü torpağı ḳonmuş üzüne.

Ölü dağını çekmek, diri dağından asan-terdir.

Ölü dalından yalan démezler.

Ölü de osdurarmış.

Ölür öküz ḳoy tā çeke derrisi.

Olur yağ tökeñ yalayañ.

Ölü ḳuluncundan danışmazlar.

Ölü kefensiz olmaz.

Ölülere be ẖiyāl kĭ, diriler halva-çörek yéyir.

Ölüm atı üdürük (yügürük) géder.

Ölüm bir devedir ki, varı kesiñ ḳapısı demine yatası.

Ölüm cahal-ḳoca tanımaz.

Ölüm ḥèḳdir.

Ölümden ḳorẖmuram, ḳorẖuram kĭ, ölüm ḳapımı tanıya.

Ölümden yapışmış tā isitmeye razı ola.

Ölüm ḳaş-ınan göz arasında.

Ölüm gelende ẖèber vérmez.

Ölüme çara yoẖ.

Ölüm yalan olmaz.

Ölüye ḳalan ya rèḥmetdir, ya lè’net.

Ölüyü ẖéyre dadandırma.

Evveli méydan, aẖrı zindan.

Evveli var, aẖırı yoẖ.

Evveli henek, aẖırı degenek.

Evvel yémek, sora démek.

O menim iç köynegimdir.

Umud yuẖu idi bucağa, sıyrıldı gétdi ḳucağa.

On iki imamı çağırançaz, bir defǿè allahı çağır.

Onda kĭ, ağca ḳız idim, nazca ḳız idim, indi ki, sarı tikănam, ..öte batanam?

Onda kĭ, ayam, ayam idi, ḳoz içi bayam idi.

Onda kĭ, diş varım idi, çörek yoẖ idi, indi ki, çörek çoẖ olmuş diş yoẖumdır.

Onda kĭ, yéyerdiñ dadlı-dadlı, bilmezdiñ ki, geler keher atlı?

Onda munda sözüñ olsun, yük üstünde gözüñ olsun.

On def∅è ölç, bir def∅è biç.

On dörd yaşar gelin alsañ ḳız olmaz.

Unsuzuñ unu tükendi, unlunuñ ḳutu ḳurrudu.

Üngül el héçkese vurma.

On gün ḳov, bir gün ov.

Unumu elemişem, ḳèlbirimi asmışam.

Onuñ örkeniynen ḳuyuya gédme.

Onuñ iti adı mince ẖanımdır.

Onuñ polovu yağlı-terdir.

Onuñ tütü géder seniñ gözüñe.

Onuñ torpağıça yaşayañ.

Onuñ dönesi bizim cönemizi götürüb, ḳaçıb.

Onuñ dırnağı da olabilmez.

Onuñ dişi ḳarnı içindedir.

Onuñ dişini çekmişem.

Onuñ dişini saymışlar.

Onuñ ḳanı bizden ḳèrè-terdir?

Onuñ ḳıçı bileni bizim başımız bilmez.

Onuñ geldi-geldisi, şah (ẖan) geldi-geldisidir.

Onuñ ..ötü ḳulaḳ çalır.

Onuñ munuñ ağzına baẖandır.

Onuñ nèbżi menim elimdedir.

Ovuç içinde ḳıl olmaz.

Ovucu açıldı.

Ovucum içi tekin tanıram.

Ovucum içini ki, iylememişdim.

Ov “sübhan Allah” yoẖu.

Ov ḳanlı-düşmeniñ başı ḳanlı.

Ovlad badamdır, ovladıñ ovladı badamıñ içi.

Oynaş ümüdüne ḳalan, ersiz ḳalar.

Oynağan yorulmaz, yorulanda oturmaz.

O yérde ki, bayğı éyleye şiḳar, tovar terlan édmez āşikăr.

Éy bed-bèẖt éşşegi üklü yayılan.

Eyri ağac düz olmaz.

Eyri otur, düz danış.
Eyri yük menzil(e) çatmaz.
Eyri yérde ot ḳalar.
Eyilen baş kesilmez.
İp inçelen yérden üzüler.
İpek o ḳèdèr ẖār oldu kĭ, éşşege ovsar oldu?
İpi çürükdir.
İpi ḳutaydı, sene étişmedi.
İpini oğurlamışlar.
İpini çekmişler.
İt otarır.
İt oẖurar, deve géder.
İt, éyesi ḳapısında şérdir.
İt, éyesini tanımaz.
İt öz éyesine oẖurmaz.
İt ol, amma éviñ küçük uşağı olma.
İt, it eti yémez.
İt éle yédigini siçer.
İt-inen ḳurd ḳarışmış.
İt-inen yoldaş ol, çomağı elden yére ḳoyma.
İt başına vursañ siçer filanı zad başına.
İt başı gŏrundan çıẖsın.
İt bafası, adam bafasından artıḳdır.
İt pés olanda, ḳaş başına ḳurd énikler.
İt tekin éniklemiş.
İt tekin mus-mus édir.
İt tekin yéddi can varı.
İt çaḳ olanda kĭ, olmaz etini yéyeñ.
İt duasıynan yağış olmaz.
İt de gétdi, ip de gétdi.
İt ḳarşısından beg tekin géd, beg ḳarşısından it tekin.
İt ...ötüme vurur, çıẖ déyebilmirem.
İt gününe düşmüş.
İten çaḳḳu polad olar.

İt nedir ki, ḳılı ola? ḳŭsāla nedir ké, cülü ne ola?

İten yağlıḳ bulundı.

İte ot vérir, ata et.

İte çörek atarlar éyesi ẖātiresine.

İte dédiler sümügü at, dédi sümügü atam ne götürem.

İte dédiler neye hoẖurañ? Dédi: canavar ḳorẖuduram. Dédiler: neye ḳuyruḳ bularañ? Dédi: canavardan ḳorẖuram.

İt yalayan ayranı éle ite vérerler.

İtimiziñ ḳurd dayısıdır.

İtiñ eblehi tazıdan artıḳ ḳaçer.

İtiñ şāhidi ḳuyruğıdır.

İtiñ yağ yémegi adamı yandırmır, ḳuyruğını elem édmegi yandırır.

İt yédigini ḳusmaz.

İçerisi çoẖ çep-çidardır.

İçi içini yéyir.

İçim özümü yandırır, yazım özgeyi.

İçim-içim gülür.

Édmişler Osman köynegi.

Irağından baẖdım, boyu bolandı, yaẖınına gétdim üreyim bulandı.

Iraḳdan gŭrunbuña ḳurban.

İstedi ḳaşını düzede, gözünü de çıẖartdı.

İster öz sözünü kŭrsıya oturda.

İstir ük ülkeye.

Esnemek, esnemek getirir, vay oldı saman altındakĭna.

İsti yériñ var, ḳar yéyesiñ gelir.

İş adamıñ cövheridir.

Işaran gelen yağışdan ḳorẖ, mırrışan gelen ḳonaḳdan.

İş elden, söz dilden, oğul bélden, arvad élden yaẖşıdır.

İş işden géçmiş.

İş, iş getirir.

İş başdan aşmış.

İş başıña ḳèhenmişdir?

İş başıña getirem ki, it eliñden çörek almaya.

İş başıña getirem ki, “gŭrbe”ye déyeñ “Ebul-ḳāsım”

İştahası küsmüş.

İş terse gelende, fālide diş sindirer.

İş delisi, gep ustası.

İşlemeyen dişlemez, işle, dişle.

İşleyen-inen işlemeyeni bir gözde görme.

İşli éşşek béķar begden yaẖşıdır.

İş vèẖtinde çolağam, yéyende ķol çomağam.

İş vèẖtinde sust u mest, yéyen vèẖti ten-dorost.

İşe gédmez oğluñ olsun, ẖéşe gédmez öküzüñ.

Éşid, amma inanma.

İşi ki, yoẖudır şālide, ne içi özüñi édeñ ālide?

İşi gep-inen olmaz tamam édeñ.

İşşileyen gelen yağışdan ķorẖ, mirrişen gelen ķonaķdan.

İşi möḣkem tālé éder bèẖt éder, kem-tālélıķ asan işi sèẖt éder.

Naşı tācir aldığından baẖt éder, żèrer menfè'èt dönderen görek. "mē'z̠ūn"

İşimiz düşdü ķaza, ķaz özünü ķoydu naza.

İşimize dügün düşmüş.

İşiñ düşdü arvada, ölen günüñü sal yada.

İşiñ düşse görmemişe, başıñ deyer daşdan daşa.

İşiñ nedir bèẖtiyar? Her işiñ bir vèẖti var.

İş yoẖuñ, géd, tombanıñı ķoy dübege, döy.

İki atı bir-bir yanına bağlayanada, hem-reng olmaz, hem-ẖuy olar.

İki adam imandan olanda, bir adam candan olar.

İki arvadlı év bereketsiz olar.

İki ayaķ bir başmağa yérleşmez.

İkki éşşek bir aẖurdan arpa yémez.

İki elim var, bir başım.

İki üzlü adamıñ üzünü görme.

İki it bir şéri yémiş.

İki éviñ orvasından bir çörek çıẖar.

İki baş bir ķazanda ķaynamaz.

İki başlı ķovum olmaz.

İki paşa bir ölkeye yérleşmez.

İki tülkü bir şéri yémiş.

İki toydan ḳalmış çengi gününe düşmüş.
İki çaşt bir ḳarnı yırtmaz.
İki çay arasında susuz ḳalmış.
İki çaydan, bir évden.
İki dişi dörd oldı, pepelere ḳurd oldı.
İki san arasında, suyuzdan ölür.
İkisi bir olaydı, biri de héç.
İki bire deymez, biri de héç.
İkisini de bir ilan çalmış.
İkisini de bir ḳazanda ḳaynatsañ, bélene ḳaynamaz.
İki ḳarpız bir ḳoltuğa yérleşmez.
İki ḳardaş ḳulunc vérse bir-bire, devirerler güc salanda yüz dağa.
İki ḳarğa özge keşki üstüne cerleşer.
İki kelle bir patılda ḳaynamaz.
İki ḳıç varı idi, iki de ḳèrż étdi.
İki ḳıçını édmiş bir delige.
İki ḳıçını édmiş bir keleş tayı içine.
İki köpek bir aslana dov geler.
İki gözüñü dörd éd.
İki hovu rèẖti bir boğçaya géder, amma iki ḳayın arvadı rèẖti gédmez.
İki yatan üç olar.
İki yaşlı supa özü géder suya.
İgid emek itirmez.
İgid odur arvad ala bir ala, év ḳayıran oğlan doğan tir ala. Mē’ẕūn’a irād déyil günde bir ala, delidir, deliniñ günde toyudır. “Mē’ẕūn”
İgid odur ezel günden mest ola, abdal odur arẖasında post ola. Kimseyi ki, tike-inen dost ola, olur yağış-ınan ḳar aşınalığı. “Muḥèmmed İbrāhim”
İgid oğlan kelāmından bellidir.
İgid ondur, doḳḳuzu dondur.
İgid canlı, ḳabab ḳanlı.
İgidiñ yoẖsuluna deli déyerler, ḳoyunuñ arığına ḳèrri déyerler.
İgidiñ başı ḳalma-ḳala düşer.
İgidiñ ẖubuna ecel dolanar, ḳoyunuñ çağına ḳèṡṡāb dolanar.
Él atan daş iraḳ géder.

Él atanı ḥèḳḳ atar.

Él ağzı cuval ağzı.

Él ağzını bağlamaḳ olmaz.

İlan ilanı yémez.

İlan ilanı yéyende ejdeha olar.

İlan-ınan bir delige géder.

İlan tā düz olmaya deligine gédmez.

İlan tekin ḳıvrılır.

İlan çalan, ala çatıdan ḳorẖar.

İlan çalan yatar, ac adam yatmaz.

İlan-çiyan el ayağına tökmüşler.

İlanda da isiñ olsun.

İlan deligine ağac édme.

İlandır, çalandır, ber-bezeki yalandır.

İlan ḳabığını deyişer, ẖāṡiyetini deyişmez.

İlan her yére eyri géde, yuvasına düz gédesi.

İlan yarpızdan yamanı gelir, yarpız burnu deminden göyerer.

İlanıñ eceli gelende, géder yol içine yatar.

İlanıñ başı ağrıyanda géder yatar yol içine.

İlanıñ tā başını ayaḳlamasañ ḳuyruğını ḳımmıllatmaz.

İlanıñ tā ḳuyruğını basmayañ, çalmaz.

Él öz delisini yazzıya atmaz.

İllah Nūr’èli kŏr.

Él içi ağlayan gözsüz ḳalar.

Él igidsiz olmaz.

Él-inen çapılan toy-ınan bayramdır.

Élçiye zaval yoẖ.

Élẖanı olmasın dövlete mèğrūr, ḳārunı yér utdu, Süleymanı mūr.

Mē’zūn olub şirin sözlere meşhūr, cām-i mergden olur tèlẖ-kām bir gün.“Mē’zūn”

Élẖanınıñ bağdan çıẖdigi oldı.

Élden éle, dilden dile düşmüşem.

Ildırım vursun.

İleriki eriñiñ adı ne idi? –hayında déyildim.

Ilğın ağacınıñ olmaz semeri.

Él ḳayıranı, sél dévirmez.

Él gücü, sél gücü, yél gücü.

Éllere gülen özüm, él mene gülen oldı.

Él malını öz malıñ bil.

İl var kĭ, bir güne deymez, gün var kĭ, miñ ile deyer.

Éle alaram kĭ, éşşekden cul alan tekin.

Él hara? Sen de ora.

Éle o aşdır ve o kăssa.

Éle o ḳèder ki, yériñ üstünde, iki o ḳèder yériñ altında.

Éle ov darlı ḳoydu.

Éle éd ki, ne siẖ yana ne kăbab.

Éle édem ki, sağ yér ağzı içi.

Éle bèẖtim yatdı kĭ, ..ötüme şelġèm batdı.

Éle bülbül tekin ötür.

Éle bu kĭ, doğmuş böyük édsin tā dahısına étişe.

Éle böyük bir dili varı.

Éle birden kelle édir.

Éle béle dil-dil édir.

Éle béle yér-yér édir, ingar sér yumurta ḳoya.

Éle tüt üstünde gétdi.

Éle zağ-zağ uçur.

Éle şuluġ idi ki, it éyesini tanımırdı.

Éle ḳèrèñidir ki, göz gözü görmür.

Éle ḳorẖancaḳdır kĭ, öz kölgesinden de ḳorẖur.

Éle ḳozdır kĭ, ḳoz ..ötüne gédmir.

Éle ḳozdır kĭ, ..ötüynen ḳoz ḳırır.

Éle ḳozdır kĭ, ..ötüne déyir: yanımça gelme.

Éle giriftārèm ki, başımı ḳaşıya bilmirem.

Éle gün-inen batır.

Éle gédir ki, ḳırımçe ḳıçı altında ölmür.

Éle varısı sér batman ola, héç birisi nimen olmur.

Éle varımız “ḳāfile-yi pes-u-pişek”.

Éle yol gédir ki, su ḳarnında terpenmeye.

Él yaẖşıdır biz yaman, él buğdadır biz saman.

Éli olmayanıñ dili de olmaz.

İman kĭ, şovdar déyil.

İnanma kĭ, bayğı olar baz cüri, maḩaldır kĭ, ètlès ola béz cüri.

Her kim hem-ḫābesi olmaz öz cüri, dāyim ķal-u-mèķāl hay-hüyi var.

İnanma kĭ, sonası var her gülüñ, renge baḫma būyu olmaz her gülüñ.

ķardaş her nadana vérme göñülüñ, ķèrè üzüñ haçan itibārı var.

İnçe regini bulmuş.

İndi-ençez yétdi kefen çürütmüş.

İndi duza gédir.

İndi geldim özüme kĭ, elimi ķoydum dizime.

İngăr aybaşı varı.

İngăr éşşek béyni yémiş.

İngăr imamzade içidir.

İngăr ot tökdüler başıma.

İngăr o dünyadan gelmiş.

İngăr oğru dalından götürmüş.

İngăr onuñ burnundan düşmüş.

İngăr it emişdirirler.

İngăr édireñ sāmiri gédasıdır.

İngăr İspahan pèḫilidir.

İngăr ilan götürmüş dalından.

İngăr iñe yémiş köpekdir.

İngăr balığ-ī ki, sudan çekilmiş.

İngăr burnundan süd emmiş.

İngăr béçara éşşegi üklemiş.

İngăr bir allmadır, iki yére édmişeñ.

İngăr bir tikke èksdir.

İngăr tat deve görmüş.

İngăr tola suyu içmiş.

İngăr ḫırrığını éşşek ..ikiynen delmişler.

İngăr dağdan ala canavar tutmuş.

İngăr dalından götürmüşler.

İngăr deyirman içinde.

İngăr dév ķulağında imiş.

İngăr remeden day tutmuş.

İngăr séft yériñ murçalığıdır.

İngăr sudan gelir.

İngăr suya düşmüş siçandır.

İngăr sirçe başı yémiş.

İngăr ..iki yara tazıdır.

İngăr şah atına yabu démişler.

İngăr şah öldüdir.

İngăr şirini idi elden gétdi.

İngăr ķıl burnundan düşmüş.

İngăr fil ķulağında imiş.

İngăr ķabırğalı ķarnında.

İngăr ķarnında yéyici var.

İngăr ķèrè deve ķan görmüş.

İngăr ķarimçe başı yémiş.

İngăr ķoç başı getirmiş.

İngăr ķur’an üstünden turmuş.

İngăr ķur’ana ġèlèt düşmüş.

İngăr ķurbağaya daş atdıñ.

İngăr ķum yére su töküreñ.

İngăr ķovru cücesidir.

İngăr ķoyun ķuzusudır.

İngar ker daş ardına oturmuş.

İngăr gemisi ġèrķ olmuş.

İngăr kör ocaķ üstünden bulunmuş.

İngăr kŏru kăfar édmiş.

İngăr “gül-i bah-bah”dır, ya “gŭrbé-yé rèķķāś”

İngăr gelmiş ot apara.

İngăr gŏrdan çıẖmış.

İngăr gŭrz yére vurmuş.

İngăr gözüne sèķķiz yapışmış.

İngăr göyden yére gelmiş.

İngăr limürdir ki, suyunu tutmuşañ.

İngăr murcanag varı.

İngăr héç ağacıdır.

İngăr Hindi tegesidir.

İngăr yétdi aya dünyaya gelmiş.

İnek durabilmirdi, öküz düşdü üstüne.

İñe atañ yére düşmez.

İñe işini calduz göremez.

İñeynen ḳuyu ḳazır.

İñeyi bulan buldu, vurdu börkü içine.

İnegiñ özüne baẖ, südünü sağ.

Év sözsüz olmaz, gŏr ʽèzābsız.

Év oğrısı ya arvaddır ya da ḳız.

Évlenmiş kaka déyer şāyed évlenmemiş kakanıñ ..iki yoẖu.

Évi ābad éden arvaddır.

Év yaraşığı uşaḳdır, sufra yaraşığı ḳonaḳ.

Évim éyesi ḳız oldu, évim cız-vız oldu.

Évim günidir, övladım köhyar.

Évinde yoẖ urvalıḳ, başında var ağalıḳ.

Éviñ iti ol, amma aẖırkĭ uşağı olma.

Éviñ ẖéyri ḳonaḳdır.

Éviñ sözü, évde ḳalar.

Éviñe kŭsala girsin.

Éviñi temis saẖla kĭ, ḳonaḳ geler, özüñü temis saẖla kĭ, ölüm geler.

Évi yıẖar ara sözü.

Baba ḥatam! men bu işe matam.

Bablı babını bular, mur çarlıḳ ḳabını.

Bablı babını bulmasa, günü yamanlığa géçer.

Batar-çıẖardır.

Bacı burmacı édir.

Bacı Güleser, bu il buradayaḳ, yéñi il de ser-ā-ser.

Baddan gelen bada géder.

Bar olanança, yar ol.

Barlı ağaca daş atarlar.

Bazar baḳḳalsız olmaz, yazı çaḳḳalsız olmaz.

Bazarda da ḳèşeng çoẖdır.

Bazardan et tükendi, çuğundur baha götürdü.

Bazardan ķènd tükendi, çoğunder üz götürdü.

Bazar şéytan yuvasıdır.

Bazarıñ gözünü çıḫartmış.

Baş araya gelmir.

Baş altısı eyridir.

Başarana baş ķurban.

Baş özünüñ déyil.

Baş olsun, börk eysik déyil.

Baş başa vérmişler.

Baş başına ķoşma.

Baş böyükden bağlanar.

Baş böyükligi né’metdir, ķıç böyükligi nigbet.

Başdan aşağa béş şahıya deymez.

Başdan oturan beg olmaz.

Başdan vuran aşağı düşer.

Başdan vuran altdan içer.

Baş sağ olsun börk bulunar.

Baş ķatmamış delik yoḫdır.

Baş-ķulaķda ol.

Baş-ķulaķ suya vérmir.

Baş ķoymuş ķıyamata.

Başladığıñ işi yarımçılıķ ķoyma.

Başları birdir.

Başı altı ķovzanmış.

Başı bedenine ağırlıķ édir.

Başı daşdan daşa çoḫ deymişdir.

Başı daşdan daşa deyenden sonra èķle geler.

Başı ķovġalıdır.

Başı ķurdu ķımmıllamış.

Başı ķovurma sebzi iysi vérir.

Başı laşına deymir.

Başıma belā yoḫ dilimden ayrı.

Başım tüküçe bédéh-kārem.

Başım ḳaşşınır béle iş içi.

Başımı unlu gördüñ, adımı ḳoyduñ deyirmançı?

Başımı sindir, nirẖimi sindirme.

Başımı sindirir, elime de ḳoz vériri̇r.

Başımı ḳaşıyamıram.

Başına börk ḳoymuşlar.

Başına şire sürtmüşler.

Başından tüt çıẖdı.

Başıñ unludır?- deyirmandan gelirem, -noba idi ya déyildi?-başdan gelirem. Başıñ düşdü darlığa, özüñü vur bī-ʿārlığa.

Başıña bir toy tutam kĭ, özüñ ḥèžž édeñ.

Başıña geleni çekesiñ.

Başıñı aç bèẖtiñi sına.

Başını oğundur.

Aşını édmişler su altına.

Başını pambıḳ-ınan kes.

Başını yarmış, etegine ḳoz tökür.

Baş yoldaşı az olar, aş yoldaşı çoẖ.

Başı éldir.

Bağa bağban, ḳoyuna çoban.

Bağa baẖsañ bağ olar, baẖmayanda dağ olar.

Bağbanlar ḳurudar bī-cā bağ-ü-gül, ḳoymaz güle ḳana bī-neva bülbül, bu gülşende ne gül ḳalar ne bülbül, ḳalsa bir yaẖşılıḳ insana ḳalar.

Bağda erik varidi, selamèléyk varidi, bağdan erik tükendi, selam-’èléyk tükendi.

Bağlı şére tülküler de şér olar.

Bağlı kŭsālaya zirengdir.

Bağırsağı uzundır.

Ağrı ḳan olmuş.

Bafam üstüne daş ḳoymuşam.

Bal ağa girdi bağa, bir ḳuş tutdu, o da ḳurbağa.

Balaẖanayı icāre vérmiş.

Bal-bal uçur.

Bala baldan şirin-terdir.

Balam ḳaytar édir.

Balam göynüñde ḳalmasın.

Balta ağac kesmez idi, sapı ağac olmasaydı.

Bal tökmeli, yalamalıdır.

Balçınıñ bal tası var, odunçunuñ baltası.

Baldan şirin dili var.

Baldız baldan şirin-terdir.

Bal démeginen ağız şirin olmaz.

Balıḳ bilmedi, ẖālıḳ biler.

Balıḳ sémireñ ḳuyruğundan tut

Balığı hervèẖt sudan tutañ tazadır.

Bal yığen burmaḳ yalar.

Bayğı gelib, baz yérinde ötmege, tülkü çıẖıb, ner aslanı dutmege, dév oturu, ḥökm vārūn étmege, süleymandan tèẖt-ü-éyvan ẖālidir.

Beterden beter oldı.

Bèẖt dönende, burun suyu, göze géder.

Bèẖt yatanda, caşir dibinden ayı çiz.

Bèẖt yatanda, deve üstünde adamı it orrar.

Bèẖtiniñ parçası ḳèrè olannıñ, selsebil suyunan yusañ ağ olmaz.

Ecel gelib, péymanası dolanıñ, Eflātun yétirse, èbes sağ olmaz.

Bed-èṡl arvad sal tilisme, şişeye, tā, rucūʻ édmeye, èṡl-ü-pīşeye.

Çara olmaz çeker reg-ü-rīşeye, yola varmaz öz yoluynan ẖoşıdır. “Mē’ẕūn”

Bed-bèẖtlikde, bereket olmaz.

Bed-dildir.

Bed-fé’il adam bed-bīn olar.

Bed-mövḳé gelen ḳonağıñ ẖèrci özündendir.

Berziger-zadeye gédir zeri rèẖt, başına tac, tékyegahın éyle tèẖt.

Fehm-u-fèżīleti żāhir olan vèẖt; öküz-inen ya bél-inen ẖoşıdır. “Mē’ẕūn”

Bereket ondur, onu da düzlük.

Bereket ondur, doḳḳuzu dondur.

Bezeder özge oğlu içün adını ḳoymuş ḳızım; böyüdür özge ḳızı içün adını oğlan ḳoyar. “Mē’ẕūn”

Bes ki, dédim, dilim ağac oldu.

Bes ki, dédim, dilimden tük çıẖdı.

Bè’d-ez hergiz, güle nergiz.

Beg ardından çomaḳ çalan çoẖ olar.

Beg oğluñ kelāmından bellidir.

Beg ḳarşısından it tekin géd, it ḳarşısından beg tekin.

Belādan ḳaçan belāya düşer.

Bolbola (Bülbüle) gül gerek, gülzāra bülbül; héç bülbül ḳalmasın gülünden sora.

Bülbül tekin ötür.

Bülbül zebānlıḳ édir.

Beledçisi ḳarğa olanıñ, rūzīsi poẖ olar.

Belke-belke édir.

Belkeyi ekdiler, göyermedi.

Belebid (belg-é bid) tekin uçur.

Beli dédim belāya düşdüm.

Bendeden gizlediñ, allahdan kĭ, gizleyebilmeñ?

Bende bendeye nice baẖar, Allah da bendesine éle béle baẖar.

Bu ammada bir umma da var.

Bu ayamıñ ḳızleri, kebin kesir özleri.

Bu onuñ muştūluğu da olmaz.

Bu işde ayaḳ yoẖ.

Bu ilki ḳuş (serçe) bildirkine cik-cik örgedir.

Bu behişt, bu ser-zenişte deymez.

Butta dibi yérim olsun, ağzım içi şirin olsun.

Bu toy başımdan ola, başıña dutam oyun.

Butta yoẖudur.

Bucaḳdan baẖan, téz basılar.

Bu da fend (pend) olsun oğrıya kĭ, dağa (bağa) yatmaya.

Bu dünya béşdir, aẖırı héçdir.

Bu dünyada bir ẖubluḳ ḳalar, bir de péslik.

Bu dünya dörd gündir.

Bu dünya fānidir édme sen heves; uçer bülbül ḳurru ḳalar bu ḳèfes.

Bu dünyanıñ bemi gétmiş ziri var; béş ömürüñ dördü gétmiş biri var.

Géce-gündüz ḳan ağlasañ yéri var; yığılıñ yoldaşlar derd ü zār édek.

Bu dünya hüşek-püşekdir, dünya ḳurulalı bu daş bura düşübdir.

Budur kĭ, vardır.

Burada éşşek dağlirler, déyireñ şāyed kebāb iysi gelir?

Burada menem Bèğdad’da kŏr ẖèlife.

Buradan tüfürseñ, ora yétişer.

Burada vurar ḳılıncı, orda oynayar ucu.

Burada yabu ḳuyruḳ bular.

Börkleri ḳarışmış.

Börküm ḳur’andır.

Börküñü at göye altından da daş at.

Burmağımı bal édim, ḳoyam ağzına ondan sora elmi dişler.

Burmağını sorandır.

Burmağını keseñ ẖèber olmaz.

Burmağını her delige ḳatır.

Burnu dolı (eyri)dir.

Burnu göyde.

Burnum el-ḥèd daşına deyse de, yaddan çıẖartmam.

Burnuñu çek yére, arpa erzan olar.

Burnunu tutsañ, canı çıẖar.

Burnu yére sürtüldü.

Burnu yéllidir.

Burru kăssayı küp édmiş.

Buzu berdi danışır.

Bu sèḳḳèli deyirmanda ağartmamışam.

Bu söz dile ḳolay geler.

Bu sözü ḳulağıña sırğı éd.

Boş! Ocağımıza éşşek eti?

Boğazını ḳurru tutur.

Boğnaḳ tekin boynundan vurdu, o yandan çıẖdı.

Buğda eken arpa biçmez.

Buğda çöregi yoẖuñ, buğda dili varıñ olsun.

Buğda çöregi yémedik, ẖèlḳ elinde görmedik?

Bu ḳulaḳdan alır, o ḳulaḳdan vérir.

Bu gepi ḳulağıñ ardına yaz.

Bu ..ötynen bu tombanı yirtebilmeñ.

Bu göz o göze möhtac olmasın.

Bu gözüñü bağlasañ o gözüñe héç faydası olmaz.

Bugün dalaşar, saba barışar.

Bugünkü işiñi sehere ḳoyma.

Bu günüñ cerri seheriñ ṡulḫından yéy-terdir.

Bulaḳ başdan bulanar.

Bulan buldu, vurdu börkü içine.

Bulanmasa, durrulmaz.

Bülbül yétdi yumurta ḳoyur, birisi bülbül olur.

Bulut altınıñ günü, yamaşaḳ altınıñ dili.

Bulut altından çiẖen gün, yaşamaḳ altından çiẖen dil.

Buluntu yağlıḳ bulundu.

Bu mezar kĭ, sen üstünde ağlırañ içinde ölü yoẖ.

Bu menim üzüm ḳèrè, bu seniñ üzüñ ağ.

Buñ véren tovuğuñ boynunu vurarlar.

Bunu yémişem, o da varım, şaḳḳala badam da yarım.

Bova (baba) oğluna bağ bağışladı, oğul bir ẖūşa ḳıymadı.

Bova (baba) olmayan, bova ḳèdrini bilmez.

Bova börkünü, ana başına ḳoyma.

Bovasını görmese idi, şahlıḳ iddiası éderdi.

Bovam ölümünden ḳorẖmuram, ḳorẖuram kĭ, ecel évimi tanıya.

Bu yandan gelmiş, bu yana gédir.

Boynu ardı çuḳḳurdur.

Boynu ingăr poẖ yémiş ẖorus boynudur.

Boynu şırıḳdır.

Boynum ḳılden inçedir.

Boynunu ḳaşşır.

Boyun yuhaya vérmir.

Boyu poẖdan çıẖmamış.

Böyük ağacıñ kölgesi de böyük olar.

Böyük éşşek, ḳomuca cul?

Böyük baş ẖoş-bèẖtlıḳdir, böyük ḳıç bed-bèẖtlıḳ.

Böyük başıñ böyük belāsı vardır.

Böyük tikke boğazda gir éder.

Böyük daşıñ kölgesi de böyük olar.

Böyükden üzülen böyük olmaz.

Böyüksüz éviñ ẖéyir-bereketi olmaz.

Böyük sözüne baẖmayan péşman olar.

Böyüklere böyük ol, küçüklere görsed yol.

Böyüleriñ düşgünü, ağ géyerler ḳış günü.

Böyüklıḳde, derd-ser var.

Böyüklikde güc olar, yalan olmaz.

Böyügüñ ..öt vérmegi, fèḳiriñ çörek vérmegi mè’lūm olmaz.

Böyügünü tanımayan, allahını tanımaz.

Böyük yoẖuñ, géd bir böyük daşa tekke éd.

Boyu gédāsına beñzir.

Bu yoluñ birisi, bu da ikisi.

Boynum ardını görende, seni görem.

Beh-beh! bu gepden gül iysi gelir.

Bī-buttaya étiḳādıñ olmasın.

Bitmemiş yovşan dibinde, doğulmamış dovşan gezir.

Bé-çara adam çay üstüne géde, çay ḳurruyar.

Bé-çara éşşegi yüklemiş.

Bé-çara, bé-çara, odun-suyu da bé-çara?

Bé-çaradan çi bir çörek alañ, çi bir çörek vérеñ.

Bé-çaralıḳ yaman derddir, bī-darman; malsız oğlan ovbaş olar şarlatan.

Bé-çaranıñ ..iki yatmaz, dövletliniñ iti.

Bé-çarayam, bé-çara, bé-çaraya ne çara.

Bıçaḳ öz destesini kesmez.

Bıçaḳ vursañ ḳanı çıẖmez.

Bir ataş-para zaddır.

Bir acıyanda özüñü gözle, bir de giciyende (ḳıcıyende).

Bir adama ḳırẖ gün deli déseñ, deli olar.

Bir adam içi yan kĭ, seniñ içi itside.

Bir adam yoħdur kĭ, başını tutañ ağlayañ.

Bir arvad var, arpa unun aş éyler, bir arvad var, doḳḳuz deste nūş éyler, bir arvad var, kişi göynü ẖoş éyler.

Bir arrı reg canında bulmañ.

Bir aş bişirem béleñ içi ki, üstüne bir ḳarış yağ yatmış ola.

Bir ağac-ınan bir éşşek sürerler, miñ éşşek sürmezler.

Bir ağac kölgesine yüz ḳoyun yatar.

Bir ağız yandıran aş déyil.

Bir allanan iki örgener.

Bir Allah daşıdır.

Bir Allah gözünden düşmüşdir.

Bir aydan déyir, bir çaydan.

Bir ayrılıḳ vardır, ölümden beter.

Bir el-inen iki ḳarpız götürmezler.

Bir el-inen dügün açılmaz.

Bir el baş-ḳulağına çek.

Bir el ẖéyirdir, bir el şer.

Bir elden şap çıẖmez.

Bir eliñde ot olsa, bir eliñde su olsun.

Bir eli yağdadır, bir eli balda.

Bir obaynan köç, miñ obaynan ḳalma.

Bir üz var kĭ, gücden beterdir.

Bir özüdir, iki de ḳulaḳları.

Bir olsun, pir olsun.

Bir ölü bit de bélesinden düşmez.

Bir it var deyirman yalayır, bir it géne onuñ ..ötünü yalayır.

Bir iş başıña getirem ki, it eliñden çörek almaya.

Bir iş görem ki, özüñ öz mussuruñı iyleyeñ.

Bir iş gör ki, ne siẖ yana ne kebāb.

Bir iş var kĭ, her kişiniñ işidir, bir iş var kĭ, ner kişiniñ işidir.

Bir igid ki, yoẖsul ola, ẖār ola; ẖod yérlerde gezdigine ār ola.

Bir nā-kes ki, aẖırından var olar; rèẖt géyende libāsından bellidir.”ḳul Oruc”

Bir il oğrılıḳ éden miñ il ḳāżīlıḳ éder.

Bir iñe özüñe vur, bir calduz ẖèlḳe.

Bir başda bir göz varım.

Bir baş soğan bir ḳazanı ḳoẖudar.

Bir baş varı, miñ sövda.

Bir beli dćmemiş, miñ belā gördüm.

Bir “bu nedir” içinden çıẖardır.

Bir böyük démişler, bir küçük.

Bir-bir-inen et-dırnaḳdırlar.

Bir-bir-inen “cén-nü bismillah”dirler.

Bir-bir-inen “yék can der do ḳāléb”dirler.

Bir-bir sèḳḳèline soğan doğrırlar.

Bir-birine şaẖ u şana çekirler.

Bir pardom sövdalı zaddır.

Bir tala tükünü dünyaya vérmem.

Bir tir-inen iki nişan vurur.

Bir tikke çörek daşdan çıẖır.

Bir tikke èksdir.

Bir ŝülŝi ömrümü tıfl idim nā-dan; bir ŝülŝi ömrümü apardı şéytan.

Bir ŝülŝi ḳocalıḳ bosdu aẖ aman; oğrıdan ḳalanı fal-gir apardı. “Mē’ẕūn”

Bir cova almanam “dur sepenci”; kim apara genci kim çeke renci.

ḳalmaz dövletliniñ genci; Mē’ẕūn’dan şirin söz nişana ḳalar.

Bir dé, terce dé.

Bir çaḳḳu buldum, onu da itirdim.

Bir çırağ ışığına yüz adam oturar.

Bir çöp yoẖ kĭ, dişi dibini ḳurdalaya.

Bir çörek yé, bir de vér Allah yoluna.

Bir ḥalal reg canında bulmañ.

Bir ẖubluḳ ḳalar, bir de péslıḳ.

Bir daş-ınan iki ḳuş vurulmaz.

Bir daş tutduñ batman çerek, vuruşdurma kem getirdiñ.

Bir dana da darman içi gire gelmez.

Bir dandır, amma danı da dandır.

Bir deli bir daş atar ḳuyuya kĭ, yüz ʿāḳīl çaẖardamaz.

Bir düz bağırsaḳ ḳarnında bulunmaz.

Bir dé, iki éşid.

Birdir, amma tirdir.

Bir dil ucu tāruf édir.

Bir dil bilmez zaddır.

Bir déyende, iki ḳoyur ovcınıñ içine.

Bir zad déyirem bir zad éşidireñ.

Bir saatıñ tāḳeti, miñ iliñ çöregidir.

Bir söz düzdekini çıẖardar dağa; bir sözdağdaķını éndirer bağa. “Mē’zūn”

Bir söz var, iş bitirer, bir söz var baş itirer.

Bir şehr ābad ola yéy-terdir ki, yüz kelle ẖèrābe ķala.

Bir şehre gétdiñ, gördüñ varısı ķordur, sen de eliñi ķoy gözüñ üstüne.

Bir şéytan zaddır.

Bir zèrer var péş-vazına gédesiñ, bir fayda var bélesinden ķèçesiñ.

Bir abbasıyı beyenmeyen, béş şahı çaẖardası.

Bir ķurru kelledir, düşmüş su üzüne.

Bir ķulağıñı der éd, birini de der-vāze.

Bir ķuyruķlu zaddır.

Bir ķıçı burada, bir ķıçı orda.

Bir ķıçı bu dünyada, bir ķıçı o dünyada.

Bir ķıl-inen sinen miñ ķıl-inen bağlanmaz.

Bir “kăr-por-kerde” adamdır.

Bir ķassa arpa unu arada var.

Bir kes déyil ki, başını tutañ ağlayañ.

Bir kelle-ẖor zaddır.

Bir kellede bir göz varı.

Bir kŏr ķızdan pés-terdir.

Bir kŏsala siçer, miñ kăhdanı bular.

Bir kül tök öz başıña.

Bir kitabça ķulağına oẖudum.

Bir gep var adamı dağdan éndirir, bir gep var dağa mindirir.

Bir géççili géççisini yémedi.

Bir gülünen yaz olmaz, deli ķırķı baz olmaz.

Bir olan, bir gün öler.

Bir günde ķalmış ola, ķış ķışligini éder.

Bir gün gördüñ şér tülküye nökerdir.

Bir gédirem-gédiremden ķorẖ, bir yémirem-yémiremden.

Birlik olmasa, dirlik olmaz.

Birlik harda? dirlik orda.

Bir misķal et yüz éybi örter.

Bir merdiñ çöregi yüz acıñ şamı; yüz nā-merd çöregi bir nahar olmaz.

Bir méẖ bir nal bir atı, bir at bir kişiyi, bir kişi bir éli ķurtarar.

Bir méẖè vurur, bir de nala.

Bir nādan bir daş atar, yüz dāna çıẖardamaz.

Biri ağlasın kĭ, arvadı ölende, baldızı olmaya.

Bir yal déyil ki, üstünde bir zad saẖlada.

Bir yalvarmaḳ miñ ölümden beterdir.

Bir yandan yar ayrısı, bir yandan él ṭè’nesi.

Biri öldü, biri murdar oldu, biri de Allah ġèzèbine giriftār oldu.

Biri içi yan kĭ, béleñ içi itside.

Biri tüfenglidir, biri tüfengçi.

Birisi yéyir ölür, birisi déyir ölür.

Biri gerek geze tèẖt ü tāc inen; biri geze géce-gündüz ac-inen,

Şirin olmaḳ olsa idi güc-inen; yüz Ferhād işini Me’ẕūn görerdi,

Biri gördüñ terlan séver bayğıdır; biri ẖoşluḳ ister, ġèm u ḳayğı,

Biri gédā ḳızı şah layiḳidir; biri şahzadadır, herze ẖuyu var,

Biri Mūsa olub ṭūrda görübdür; biri İsa kimin darda görübdür,

Biri żülmet biri nurda görübdür; dost kŭyuna her kim bir yol varıdır.

Birinden soruşdular, haralıyañ?-dedi: hele évlenmemişem.

Birine baẖ fikir éd, birine baẖ şükür éd.

Birine dédiler: “babañ acından öldü.” Dédi: varı idi ve yémedi?

Birini göz altı édmiş.

Biriniñ adı var, biriniñ dadı.

Biriniñ gel-gelişi, biriniñ géd-gédişi.

Birini yandırır, birini ḳandırır.

Bir yov dé, yüz vay déme.

Biri yazar, biri pozar.

Bir yérde eylig almır.

Bir yére yatmaz kĭ, su ayağı altına géde.

Biz oğrı olduḳ, géce ay-aydın.

Biz umud olduḳ daza, daz da özünü ḳoydu naza.

Biz unumuzu elemişik, ḳèlbirimizi de asmışaḳ.

Biz ẖèlḳ üstüne ya ẖèlḳ bizim üstümüze?

Bizden çek, vur bir daha kese.

Bize sarı gelmez yek-sere, ya delidir, ya kŏrdur ya mesġère.

Bizim éşşegimiz ḳoduḳluğundan ḳuyruḳ yoẖu idi.

Bizim dişimizi saymışlar.

Bizim dilimiz onuñ üstüne uzundur.

Bizim şéyḫiñ yoḫ sözünde é’tibār; déyer “béhişt üzü görmez dünya-dar”,

Bilerse özüne béhişt bağı var; neçün dünya ḥırṡ ü hevesindedir?

Bist-u-yéküm ulduzu üstüne gédeñ.

Bé-savad adam kōrdur.

Béş burmaḳ bir-bir tekin olmaz.

Béş ḳırranı vér eline vur başı sine.

Bişmiş tovuğuñ da gülmeyi gelir.

Béşi on şahıya deymez.

Bī-ār ḳèrrimez, çümen çürrümez.

Bé-kărıñ çi başına, çi ..ötüne.

Bé-kăr adam tombanını atar dübege döyer.

Bé-kăr gezmeseñ bé-çara olmañ.

Bé-kărlıḳ, bé-marlıḳ getirer.

Bi-gŭdar suya vurma.

Bi-günāh baş darıñ ayağına géder, amma başına gédmez.

Bildir géden bildirçin! Hanı seniñ ḳılıncıñ?

Bilmeyen adamı, çi dalıña alañ, çi yére vurañ.

Bilen allahdan görer, bilmeyen yoldaşından.

Bilen biler, bilmeyen de başını bular.

Bilen biler, bilmeyen de güler.

Bilene işāre, bilmeyene degenek.

Bilene bir işāre, bilmeyene miñ minǡre.

Bilene bir tikke, bilmeyene miñ tikke.

Bilene bir söz, bilmeyene miñ söz.

Béle dig, béle çuğundur.

Bélesinden gerd ḳovzanmaz.

Bilesiñ ki, yağ yoğurtdan èmele gelir.

Bélesini édmiş bir “lekké-yé ḥéyż”.

Bélesini day götürmüş.

Bélemi dil-dişe salma.

Bélemize yama olmuş.

Bélemizi ḳoymuş ker daş ardına.

Bé-mar adam ölmez, eceli gelen adam öler.

Bī-mo’ḳè buñ veren ẖorusa beñzer.

Bī-vèxt buñ veren ẖorusuñ başını keserler.

Biyābānda kĭ, ḳalmamışañ.

Beye Allaha daş atmışam?

Beye eceliñ gelmiş?

Beye eliñ amzañdır?

Beye ovucumu iylemişdim?

Beye burnuñdan süd emmişeñ?

Beye bizim pulumuz sikkesini ömer vurmuş?

Beye dalıñ ḳaşşınır?

Beye deyirman içinde idiñ?

Beye seniñ ḳanıñ ẖèlḳ ḳanından ḳèrè-terdir?

Beye séyyid kăkŭli kesmiş idim?

Beye şaẖ çıẖartmışdır?

Beye şah atına yabu démişem.

Beye fil ḳulağında idiñ?

Beye ġèrib it meççide gelmiş?

Beye kimiñ toyuñda osdurmuş idim?

Beye genc üstüne oturmuşam?

Beye gelmiş idiñ ot aparañ?

Beye gülüñ töküldü?

Beye men bir vurmuşam, sen iki?

Beye menim gözüm şor idi?

Patıl götüne su tökendir.

Paçañ çımıralıdır?-çaydan géçmişem; güdar idi ya déyildi?-başdan géçmişem.

Parrovamal inçeler, amma üzülmez.

Parslı demirden ḳılınc düzelmez.

Pazan kehre, ḳoç kehere.

Pazan géçi suya vuranda, duvar varı géçesi.

Palasa bürrün, él-inen sürrün.

Palanı eyridir.

Palanına pizir édme.

Pambıḳ-ınan başını kes.

Pay bölene, pay ḳalmaz.

Pay vermiş, derdinden ölmüş.

Payız günü penir-çörek ḳarpız-ınan, yaz günü ḳètiḳ-çörek yarpız-ınan.

Pèẖşe ağzından diri çıẖır.

Pèẖşe uçurdur.

Pèẖşe ḳonar yağlı ele.

Pèẖile tarı vérmez, vérse ḳarnı doymaz.

Perrigi uçmuş.

Peri; peri; içiñ meni yandırdı, yazzıñ ālemi.

Penahda basılan, āşikărda doğar.

Peniri deri saẖladar, arvadı eri.

Poẖa baẖıban, osduraḳ.

Poẖ içinden mercimek séçir.

Poẖa baẖıban géne de tezek.

Poẖ péşman sèḳḳèline.

Poẖlu ḳarna her ne ḳoyañ götürür.

Poẖu her ne bir-bire vurañ iysi artıḳ-ter çıẖer.

Poẖ yéyende de “polu-ẖor” poẖunu yéyesiñ.

Poẖ yéyen iti ki, öldürmezler.

Poẖ yéyeniñ ḳaşşığı bélinde olası.

Pul atlı olmuş, biz piyada.

Pul, pul getirer.

Pul pule ḳurban olmaz.

Pul “cenn” olmuş, biz “bismillah”.

Pul ẖèrc édmek asandır, ḳazanmağı çetindir.

Pulde bafa olsaydı, elden ele gédmezdi.

Pulu az olanıñ, derdi az olar.

Pulum cébimde, èḳlim başımda.

Puluñ oldı elli, adıñ oldı belli.

Puluñ oldı on, özüñe tik don.

Puluñ oldı miñ, keher ata min(ñ).

Puluñ oldı yüz, gir içinde üz.

Puluñ gétdigine baẖma, işiñ bitdigine baẖ.

Pulunu véren mal alar, pulunu vérmeyen ne alar?

Pulluye beli déyerler, pulsüze deli.

Pohl üstünde maç istir.

Pohl çaydan, o tayadır.

Pénhūnda basılan, aşkărda doğar.

Péri; péri; yazzıñ ālemi yandırdı içiñ de meni.

Pés işiñ aẖır yoẖu.

Pés babamı déme, tā ẖūb babañı démeyem.

Pés pési bular, su çuḳḳuru.

Pés ẖèber, téz étişir.

Pés sözden müselman dinden çıẖèr, ẖūb sözden ilan yuvadan.

Pés kimseyi dalıña alañ ya dalına mineñ fèrḳ édmez.

Pés günüñ ömürü az olar.

Péslik édene, ẖûbluḳ éd.

Pés yama oldı.

Pésiñi vérme ki, éybdir, ẖūbunu vérme ki, ḥéyifdir.

Péş-kéş atıñ dişini saymazlar.

Péşmanlıḳda fayda yoẖ.

Piş-namaz osduranda, pes-namaz ..ıçesi.

Piy içpiyniñ böyregidir.

Piy tekin erridim.

Piyada atlıya étişmez.

Péy gŏm édmiş.

Péymanası dolmuş idi.

Piyyini canıma sürtmüşem.

Tā özüñ özüñe édmeseñ, él yığılse édebilmez.

Tā oğul gele mā’mile-ger ola, tat doyası, tā ḳız gele çörek yapan ola, it doyası.

Tā baba olmasañ baba ḳèdrini bilmeñ.

Tā palla alışmaz, ḳayḳanaḳ bişmez.

Tat-ınan iti vurdugüñçe āşna-ter olar.

Tat deli olanda malını vérer Türk eline, Türk deli olanda, bağını vérer Tat eline.

Tat köpegi tekin şingirlenir.

Tat géçisinden ḳırẖımçilik örgenir.

Tat’ıñ gelişi, Türküñ gédişi.

Tā véreseñ, çörege çatmañ.

Tā dendesi keşk ola.

Tā düşmen diridir, dost-kām olmañ; tā ḳılınc çalmayañ ṡāḥib-nām olmañ, “men” démekden Rüstem olmañ Sam olmañ; özüñ fikr éd sehm-i ṡūlet ḳalmadı.

Tarazı götü yére vurur.

Tarı éşşegi tanımış kĭ, şāẖ vérmemiş.

Tarı bu eli o ele möḥtac émdesin.

Tarıdan gelmese, bendeden gelmez.

Tarı sene balam démiş.

Tarı séveni ḳurd yémez.

Tarı firyādına étişsin.

Tarımı vérdim tümbek.

Tarı véren çöregi bende alamaz.

Tarı vérib Zéyni’ye, dişi yoẖdur, çéyniye.

Tarı yazanı bende pozmaz.

Tarı yandıran çirāğı söndürmek olmaz.

Tazza geldi bazara, köhne gözüñ bozara.

Tazza geldi bazardan, köhne düşdü nèżerden.

Tazza gören dayaḳlar, cülüne baẖar oynaḳlar.

Taza yurda gédende, köhne yuduñ ḳèdrini bildiñ.

Tazı tekin kindini vurdu tovaya.

Tazı şikāla gédende, sıçmegi tutar.

Tazınıñ ağa varı, dovşanıñ Allah.

Tazıya déyir tut, dovşana déyir ḳèç.

Tas ẖūbdur ki, mas ẖūbdur.

Tā sen gédeñ mal bulañ, ḳoca ḳızını satıbdır.

Tā “söhéyl” çıẖmaya, ẖurma kesilmez.

Tā èḳḳil gele sayğı saya, deli oğlunu évlendirmiş.

Tafaḳ bir yola düşer.

Tā ḳulağıñ ḳımmıldır, yé.

Tā ḳız çörek éden ola, it doyası, tā oğul mu’amile-ger ol tat doyası.

Tā gözüñ dörd ola.

Tala iranır, ebleh inanır.

Talaş éd ki, dost bulañ, düşmen ocaḳ başında.

Talaş tèḳdirden aparmış.

Tamah adamı cehenneme aparar.

Tamah dişini çekmişem.

Tā yalamadım doymadım, tā yamamadım géymedim.

Taylı tayını tapmasa, günü yamanlığa géçer.

Tā yoğun inçele, inçe üzülmüş.

Tepik yéyende de at tepigi yéyesiñ, ne éşşek tepigi.

Tèḥṡil éd ḥāṡil-i ilm-i yèḳini; namazı ṭāèti, imānı, dini,

ṡèrfe-siz géçirtme ağşamı, günü; géce-gündüz oẖuyuban yaz oğlum. “Me’ẕūn”

Tèẖte baẖma, bèẖte baẖ.

Tèẖteyi oynadım geldi do şīşe; eger ārifeñ sen ḳulaḳ vér işe,

Güclü-inen gücsüz düşe savaşa; olur terlan-inen sar āşınalığı. “M.İbrahim”

Tecrübeli şéytan, tecrübesiz şahdan yéy-terdir.

Tereke ter kerez.

Terlan yérini sar tutamaz.

Tè’arüf başı ağır olar.

Tèḳdir-inen yazılan, tedbir-inen pozulmaz.

Tèḳlid adamı cehenneme aparar.

Tek atlınıñ gerdi çıẖmez.

Tek elden şap çıẖmez.

Tek ḳāżıya gédmişdir.

Teklik allahıñ özüne yaraşar.

Tegeye dédiler: daşaḳlarıñ arası açıḳdır? Dédi arasında hesab-kitab vardır.

Telesen adam iki yére siçer.

Telesen terse tiker.

Telesen terse siçer.

Telesen teleye düşer.

Tem (ten) ḳèdeye vurmur.

Tenbel adam fikirli olar.

Tenbele dédiler: “iş gör” dédi: “gep başıñıza ḳèhmenmiş?”

Tenbele dédiler: “géd batman daş getir” dédi: “başım batmandır”.

Tünd çaydan vur géç, lim çaydan ḳorẖ géç.

Tenglik héç kese ḳalmaz.

Tengli géder, teng-siz de géder.

Tüt kellesinden çıẖdi.

Tütü géder varı kesiñ gözüne.

Tutuñ şerefi, ḳırdı tenefi.

Toẖ éviñ ac köpegidir.

Toẖ déyir: “ac olmuram”, ac déyir: “toẖ olmuram”.

Toẖuñ acdan ẖèberi olmaz.

Turan turmuş, gédeni tut.

Torbasında héç ne yoẖ.

Torpaḳdan turdum, küle oturdum.

Torpaḳ déyer: sen mene ter vér, men sene zer.

Türk adamı pés olmaz, pés olanda da kafar görmesin.

Türk oğluna kene, ḳalmaḳ pendi vér; pūşāk, èṭlès, ẖūrākĭnı ḳèndi vér,

Miñ tümenlik bağ u mülk ü kendi vér; ḳèbūl édmez, baz-inen ẖoşı dér. “Me’ẕun”

Türkmen atıdır, hemi torbadan yéyir, hemi aẖuradan.

Türkü at yıẖar, Tat’ı et.

Tor göt torbaya düşdü.

Turşı sazımır, yéme.

Turşı yémeseñ, bir zad olarañ.

Tüfengiñ dolusundan bir nefer ḳorẖar, ẖalīsından iki nefer.

Tüfür, üstüne de bir daş ḳoy.

Tökülen su yığılmez.

Tükenmemiş torba cerri, geldi buldu ẖora cerri.

Tüklerim biz-biz oldu.

Tökülen yağı neẕir édmezler.

Tülkü öz deligi deminde vèḳ-vèḳ éder.

Tülkü öz deligine géde bilmirdi, ḳuyruğuna da carrı bağladı.

Tülkü iki def∅́è tora düşmez.

Tülkü bazara gédirdi néde ki, iki def∅́è tora düşmez.

Tülkü bazara gédirdi néde ki, ḳuyruğunı ḳazallar?

Tülkü bazarda ne gezer?

Tülkü poẖu darmana geldi, siçdi üstünü örtdi.

Tülkü tülküye buyurdı, tülkü de ḳuyruğuna.

Tülkü çoẖ bildiginden teleye düşer.

Tülkü ḥaca gédmegidir.

Tülkü ġov-ġovıynan, yağış yağmaz.

Tülkü kitabıñ ḳaldı.

Tülkü var kĭ, sürrü dağıdar, ḳurduñ adı bed-nāmdır.

Tülkü var kĭ, baş ḳazar, ḳurduñ adı bed-nāmdır.

Tülkünüñ şāhidi ḳuyruğıdır.

Tülküye dédiler: şāhidiñ kimdir? Dédi ḳuyruğım.

Tülküyi nallar.

Tikke inen dost olan, hemişe küsülü olar.

Tovba toḫluḳdan olar, da’va yoḫluḳdan.

Tovbası géççi tovbasıdır.

Tovuḳ ölse, bir çeng tükdür, deve ölse, derisi bir böyük yükdür.

Tovuḳ, tovuḳ ..ötüne ḳoyur, déyir şāyed ādemi-zād kōrdur.

Tovuḳ çağ oldigiça, ..ötü dar-ter olur.

Tovuḳda bir ḳıç var.

Tovuḳ doğar özü içi, gözünü ḳèzl-ḳèzl éder ḫorus içi.

Tovuḳ déyer: “éyem bir olaydı, onuñ da bir gözü kōr olaydı”.

Tovuḳ südünden tut, tā adam canına.

Tovuḳuñ hem toyda başı kesiler, hem è’zāda.

Tovuḳ yumurta ḳoyur özü içi, gözünü ḳèzl-ḳèzl édir menim içi.

Toyda ağlayar, yasda oynayar.

Toyda donunu tanımış.

Toyda kĭ, osdurmamışam.

Toydakĭ ḳızı begenmezler.

Toydan sora dombulı.

Toydan sora nağara, ḫoş geldiñ bayram ağa.

Toydan gelen menem, ḫèber véren sen?

Toy gécesi gelin évde ḳalmaz, yas géce ölü yérde.

Tir vursañ, ḳanı çıḫmez.

Téz alışan, téz de söner.

Téz ele gelen, tez elden géder.

Téz évlenen péşman olar.

Téz terpenen ḳız alar, géc terpenen dul alar.

Téz-ter çatan, téz-ter çatar.

Téz èmele gelen, téz ayaḳdan düşer.

Tışğım sinmir.

Tikan eken gül götürmez.
Tikandan gül biter, gülden de tikan.
Tikanı batan yérden, çıẖardasıñ.
Tikke dostu, dost olmaz.
Tikke götür ağzıñ babıça.
Tikkeyi başı dovruna tovlandırır
Semerli ağacıñ başı aşağıda olar.
Carrı yére çekeñ héç ne bulaşmaz.
Canamaz suya çekir.
Can canına ḳatsañ héç ne olmaz.
Can çekir.
Canı it canıdır.
Cavanlıḳ özü bir né’metdir.
Cavanlıḳda yığ, ḳocalıḳda yé.
Cavahiriñ ḳıymet varı, amma sözde ḳıymet yoẖ.
Cahal adam kōr olar.
Cahalıñ yoẖsuluna deli déyerler.
Canan séven candan géçer.
Candan tikan çıẖardan déyil.
Can déyen çoẖ olar, can véren az.
Can şirin olar.
Canı burnuna yétişmiş.
Canım gédsin, amma malım gédmesin.
Canına ara girdi.
Cahal mest olar, ḳoca sust olar.
“Cerr-i evvel bè’żi ṡulh-ı āẖirdir”dir.
Cerr içinde ḥalva pay édmezler.
Cerr-i Molla laḥafı üstündedir.
Cefā çekmeyen ṡèfā görmez.
Cinn-inen bismillahdirler.
Cengi ceng-gāhda édesiñ.
Cinne börk tikir, şéyṭāna pa-puş.
Coğaba ceng yoẖ.
Culu ağanaḳda gézesiñ.

Culunu sudan çekir.

Cuvalı doludır, ḳarnı ẖāli.

Cövheri fèrḳlidir, gövheri-daşı; “ehl-i kār” aralar yaẖşı ḳumaşı,

Me’ẕun’a démeyiñ: “nov-āmūz”-naşı; bu ṡinifiñ ustad-ı köhne-kārıyam.

Cigerim su oldu.

Cöhüd’de de pul çoẖdur.

Cehenneme géden özüne yoldaş bular.

Cehennemi gözüm-inen gördüm.

Céyrana déyir ḳaç, tazıya déyir dut.

Çapılandan sora yoluñ boynu çaz.

Çar derede fit vérir.

Çarvadar rāh-dar olmaz.

Çağırdım yığıldıñız, osdurdum dağıldıñız.

Çağırmamış yére ḳıç atma.

Çağrılan yére ʿār étme, çağrılmayan yéri dar édme.

Çaḳḳal var kĭ, baş yéyer, ḳurduñ adı bed-nāmdır.

Çaḳḳu öz sapını kesmez.

Çaḳḳu vursañ ḳanı çıẖmez.

Çaladan çıẖdım, çaha düşdüm.

Çalan-çağıran özümüzdendir.

Çalan yoẖdur, oynayan çoẖdur.

Çalan çoẖdur, oynayan yoẖdur.

Çalẖanar, çalẖanar, ber-ḳèrār olar.

Çalısı güllenmiş.

Çamırdan toz çıẖmez.

Çamırdan çıẖdı, çaẖmıra düşdü.

Çah üstüne gédse, ḳurruyar.

Çaya susuz aparıb, susuz getirer.

Çaya vuranda ağ-inen ḳèrè mè’lūm olar.

Çay çaḳḳalsız olmaz, él ḳèḥbesiz.

Çaydan géçende, göt, göte deymiş.

Çaydan géçende, ağ göt inen, ḳèrè göt mè’lūm olar.

Çirağ öz ayağı altına ışıḳ vérmez.

Çirağı yansın, ışığı görünsün.

Çillede géççi ḳırẖır.

Çem çaḳḳalsız olmaz.

Çentesine héç ne yoẖ.

Çoban adam fèḳèṭ tappıya biş démiş, géççiye ḳuş.

Çoban dayağı inen, gelin duvağı inen.

Çobansız ḳoyunu ḳurd yéyer.

Çoban geler kelegi inen, gelin geler ḳèdemi inen.

Çobanı özünden olanıñ ḳoyunu dişi doğar.

Çobanıñ sovġatı dağ yarpızıdır.

Çobanıñ sovġatı soğanaḳ olar.

Çobanıñ sovġatı murçalıḳ olar.

Çobanıñ méyli olsa, tegeden süd sağar.

Çöp yoẖu kĭ, dişini ḳurdalaya.

Çoẖ "bāğ-sūz" görsedir.

Çoẖ bilmiş, çoğan ḳaynatmış.

Çoẖ bilen, az danışar.

Çoẖ bilen téz ḳocalar.

Çoẖ bilen ḳuş teleye düşer.

Çoẖ pūltük vurur.

Çoẖ pıt-ḳıl, ḳıl édir.

Çoẖ talaş éd ʿārif sözün bilmağa; varma nā-dān-inen ṡöhbet ḳılmağa,

Müşki-i ki, hem-néşīn oldı toprağa; ḳıymeti kăsaddır, ḳèdri az oğlum. "Me'ẕūn"

Çoẖ tele tetdirmiş (tebdirmiş).

Çoẖ ḥırṡ vurma südüñ ḳèçer.

Çoẖ dola tökür.

Çoẖ şahandazlıḳ édir.

Çoẖ ḥatamdır.

Çoẖ ḳıllı-ḳılsız édir.

Çoẖ kelkel édir.

Çoẖ gezen, çoẖ biler.

Çoẖ gülen, çoẖ da ağlar.

Çoẖluḳ poẖluḳdur.

Çoẖ nerm ügüdür.

Çoẖ nèṡiḥèt édende, adam üngül olar.

Çoẖ non-kōrdur.

Çuẖurdan çıẖdım, ḳuyuya düşdüm.

Çoẖ yatmağıñ nigbet varı.

Çoẖ yaşayan çoẖ bilmez, çoẖ gezen çoẖ bilir.

Çoẖ yémek adamı az yémekden éder.

Çörek atlıdır, biz piyada.

Çörek ḥaramı olsun.

Çörek daşdan çıẖır.

Çörekdir ki, özüñ öz etegiñe ḳoymuşañ.

Çöreksiz ḳalar, amma üreksiz ḳalmaz.

Çörek şirinlik édir.

Çörek vérmez évine, ḳonaḳ sévmez évine.

Çörek vérmeyen, çörege çatmaz.

Çöregi düşmüş yağ-ınan bal içine.

Çöregi ḳurrudur, ayranı durru.

Çöregiñi köpege vér, na-merde vérme.

Çöregini it yéyir, yèẖesini bit.

Çürrük ağac suvarmaḳdan göy olmaz; bed-èṡl adam öz èṡlinden soy olmaz,

Her igide don géydirseñ bey olmaz; bey igidiñ kelāmından bellidir. “ḳul Oruc”

Çuğandarında bud yoẖ.

Çöl çaḳḳalsız olmaz, él ḳèḥbesiz.

Çomağını yağlamış.

Çomaḳ çorluya deyer.

Çomaḳ deyer kŏr göze.

Çi alañ dalıña, çi vurañ yére.

Çi bir elli iki dè’fe vurañ baş içine, çi iki elli bir dè’fe.

Çıẖmamış cana umud var.

Ȟatam; ḥatam; men bu işe matam.

Ȟatam taydır.

Ȟaca géden geldi, saca géden gelmedi.

Ȟaram-ẖor adamıñ rūzisi ..ötden geler.

Ȟaram-zada ḥalal çörek yémez.

Ȟaram mal ağza şirin geler.

Ȟaram mal, ḥarama géder.

Ĥāşa dağdan ucadır.

Ĥalal-zada öz gepi üstüne geler.

Ĥalal-zada oğul dayıya çeker.

Ĥalal-zada barışdırar, ḥaram-zada ḳarışdırar.

Ĥalal-zada yazar, ḥaram-zada pozar.

Ĥalal süd emmiş.

Ĥalal malıñ ömürü ḳırẖ gündür.

Ĥalva-ḥalva démeg inen ağız şirin olmaz.

Ĥalva kĭ, pay émdirler.

Ĥamama géden terler çıẖer.

Ĥamam è’rèḳsiz olmaz.

Ĥèreket senden, bereket allahdan.

Ĥèreket menden, bereket senden.

Ĥésāb ḥésābdır, kaka berāder.

Ĥésāb gepde cavab yoẖ.

Ĥésāb gep ḳāżi dişi çeker.

Ĥésāb-ger inen ḥésābıñ düşsün, miñ tümen bédéhiñ olsun.

Ĥésābı arrı olanıñ, üzü ağ olar.

Ĥèżret-i ʿAbbas kerresidir, héç kes el vurmaz.

Ĥèḳḳ eli bé-kăr ḳalmaz, géc keser, kāri keser.

Ĥèḳḳ üstüne diş basma.

Ĥèḳḳ üstüne ayaḳ ḳoyma.

Ĥèḳḳ inçeler, amma üzülmez.

Ĥèḳḳ-inen bāṭil arası, dörd burmaḳdır.

Ĥèḳ söz aççı olar.

Ĥèḳ ḥèḳ-dara yétişer.

Ĥèḳ dé ḥèḳḳ éşid.

Ĥèḳḳ müsteḥèḳḳe yétişer.

Ĥèḳiḳèti şuẖluḳ içinde bul.

Ĥèkim adama mèḥremdir.

Ĥimāyet èli’den ḳalmış.

Ĥèya pulden ḳiymetlidir.

Ĥèyası olmayanıñ, imanı olmaz.

Ĥèyalı ḳızarar, ḥèyasız bozarar.

Ĥèyalı ḳızdan ḥèyalı-terdir.

Ĥéyvan arrıḳlıḳdan üzüler, adam yoğunluḳdan.

Ĥéyvan iyleşe-iyleşe, adam dilleşe-dilleşe.

Ħaşẖaşa mette vurur.

Ħaṡṡa-ẖaṡṡa, siçdi tassa.

Ħalam bildi, ʿalam bildi.

Ħāli tüfengden iki adam ḳorẖar.

Ħāli cuval ayaḳ üstünde dayanmaz.

Ħāli ẖoranıñ demine doḳ otur, dolı ẖoranıñ demine ac.

Ħam tamah édmişler.

Ħam derridir, açılar.

Ħāmūşluḳ, ferāmūşluḳ getirer.

Ħam yumurta ağzına ḳırmışlar.

Ħan bağışlar, ẖanèli ẖan bağışlamaz.

Ħanèli ẖurma satan oldı, uşaḳlar ele baẖan.

Ħan ḳızıdır, öz başınadır.

Ħan geldi-geldisidir.

Ħanlar savaşar, ẖèlḳ yaralanar.

Ħanım arvad sérem ẖan oğlan doğa, māde şér sérem ki, ner aslan doğa.

Ħèber aparmasınlar.

Ħèber almaḳ ʿéyb déyil, bilmezlik ʿéybdir.

Ħèberi ya deliden al ya uşaḳdan.

Ħècālet düşmeniñ olsun.

Ħècāletden gétdim yér altına.

Ħècāletiñ deve boynuna.

Ħuda ağacınıñ ses yoẖu.

Ħuda istese vére, ẖèber almaz kimeñ?

Ħuda-ḥāfizligiñ ki, cerr yoẖu.

Ħudadan ḳorẖmayan bendeden ḳorẖmaz.

Ħudam ḳoymuş bu ḳèrārı ezelden; arrı gövher ẖèṭa olmaz yüz ilden,

Bir misi ki, rū-keş oldı ḳızılden; meḥèk deyse, ṡūretinden bellidir.

Ħudanıñ özü "vesīle-sāz"dır.

Ħudaya biz kem étdik, sen ziyād.

"Ħıdır; ẖıdır;" aşıñ ve suyuñ éle budur.

Ħèrābe dīvār dibine yatma.

Ħurmadan oldım, burmadan da oldım.

Ħurmaya duz vurur.

Ħorus ününü (buñını) éşidmez.

"Ħorus-i bī-mèḥèl"dir.

Ħorusuñ ḳuyruğı görünür, andı meni inandırır.

Ħorusuñ ḳuyruğına inanma, tülküniñ andına.

Ħorus yoḫ idi, seḥer açılmadı?

Ħèrre sudan balıḳ tutur.

Ħèrīdar görmeseñ açma sözüñi.

Ħèṭasız adam olmaz, ʿèṭāsız Allah.

Ħèṭa menden, ʿèṭā senden.

Ħèṭṭi kōrdır.

Ħèleciñ ʿèḳli gériden geler.

Ħèlḳ ağzını bağlamaḳ olmaz.

Ħèlḳ içinde haçanançaz "kār-ı bed"; özüñe bed, özgeye bed, ḫuda bed,

Seniñ-inen sazımaz "dünya tā ebed"; gelib elden géder ḫoş eyyam bir gün.

Ħèlḳ onuñ dalı ardında namaz édir.

Ħèlḳ deli olanda géder molla yanına, molla deli olanda hara géder?

Ħèlḳe it hürür, bize de çaḳḳal.

Ħèlḳe geler şalan-dalan, bize geler yurdda ḳalan.

Ħèlḳ gédir ḳuş getirir, ḫanèli bayḳuş getirir.

Ħèlḳı berḳ tutur, meni de çirağ-mūşi.

Ħèlfetde basılan, aşkărda doğar.

Ħub arvad derdi az éder, pés arrvad ömürü.

Ħub arvad yaḫşı er bèḫti ṭalahdır; ḳèşenglik gözelde çoḫ iştibāhdır.

Ħub iliñ yazından bellidir.

Ħub ḳonşı kakadan ileridir.

Ħub-ḫèrāb añlamır.

Ħub ḫurma idi suya da düşdü.

Ħub sözden ilan yuvadan çıḫer, pés sözden müselman dinden.

Ħub "ḳōm-ḫīş" ḳıyamat çöregidir.

Ħub kaka ḳıyamat çöregidir.

Ħub göye aparır; pés yére vurur.

Ħubluḳ éden, yaman görmez.

Ħubluḳ éd tā ẖubluḳ gele yoluña.

Ħubluḳ éd at deryaya, balıḳ bilmese, ẖalıḳ biler.

Ħubuñı vérme ḥéyfdir, pésiñi vérme ʽéybdir.

Ħub yoldaş kakadan ileridir.

Ħora doydı, torba doymadı.

Ħoş-ḥésāb adam ḳāżi ḳapısına gédmez.

Ħoş dil-inen ilan öz yuvasından çıẖer.

Ħoş günü ḳapılar da géçer.

Ħoşluḳ ḳarnına tepik vurur.

Ħoşluḳ menalını vérir.

Ħūne-ẖor sığırıñ kŏsalası da ẖūne-ẖor olar.

Ħèyal éd olmuşañ şahlarıñ şahı; yétirtmişeñ āsımāna dest-gāhı,

Aẖir ağşam olar ömürüñ ṡabaḥı; bu ṡubh dövletiñ olar şam bir gün.

Ħırrığından aşmaz.

Ħéşe gédmez öküzüñ olsun, işe gédmez oğluñ olsun.

Ħına çoẖ olanda ..öte ḳoyarlar.

Ħınasında reng yoẖdur.

Ħéyri olmayanıñ adını ẖéyrul-lah ḳoyarlar.

Ħéyir inen şer ḳarışmışdır.

Ħéyir inen şer yoldaşdır.

Ħéyri babasına étişmeyeniñ, séreñ kime étişe?

Ħéyriñden géçdim, şer düzetme.

Ħéyriñden géçdim, kassamı ḳırma.

Ħéyriñden géçdim, gōrruma ..me.

Ħéyri héç kese étişmez.

Dabbağ öz sévdigi deriyi göyden çalar yére vurar.

Dabanı ḳèrèdir.

Dadandı tappıya, geldi ḳapıya.

Dadanmış duze, geliyür bize.

Dad felek, feryad felek, içirtdigiñ şerbetden, özüñ de bir dad felek.

Dadlı söz can arzısı, dadsız söz baş ağrısı.

Dadmalıdır, ne doymalı.

Dadı-tamı kelle paçasındadır.

Dar ayağına kĭ, aparmırlar.

Dara géden, gōrra géder.

Darca patılım, dadlıca aşım.

Darğa bilir ki, deveyi hara yatırda.

Dar gün géder, üzü ḳèrèlik na-merde ḳalar.

Dar gün héç kese ḳalmaz.

Darı pırrıllar, içi ḳurrullar.

Dazam gindi vurur.

Daş at tā ḳoluñ açıla.

Daş atan belli, baş tutan belli, sen ne déyeneñ?

Daş tutmuşañ batman çerek, vuruşdurma kem getirdeñ.

Daş bir yérde ḳalsa, göyerer.

Daş daşa, demir daşa, olar cerr éde biz tamaşa.

Daş daşa, filāni-inen filānı cerleşe.

Daşdan ses çıḫır, amma ondan ses çıḫmır.

Daşdan ḳopar, yoḫdan ḳopmaz.

Daşdan gerd ḳopmaz.

Daşdan nerm-ter her ne girine gele, yéyer.

Daş düşdügü yérde ağır olar.

Daş düşün başıña.

Daş-difarıñ ḳulağı var.

Daş götüne toḫurlar, déyer taḳ-taḳ sesi gelir.

Daş mene deymesin, deysin kakama kĭ, ingar saman cuvalına deyer.

Daşımızı ḥèḳ édesik (édecek).

Daş yérden ḳovzananda, yér temutmağı héyhatdır.

Dağ ıraḳ olanda ḳar ʿèziz olar.

Dağa çıḫène éle béle geler.

Dağ-daş dile geldi.

Dağ dağa yétişmez, adam adama yétişer.

Dağdakĭ bağdakĭnı yovutmaz.

Dağdakĭ gelmiş, bağdakĭnı ḳorudur.

Dağ ḳomurulmasa, dere dolmaz.

Dağ başına ḳış geler, kişi başına iş.

Dağı dağ üstüne de ḳoysam, fayda yoḫu.

Dağıñ ayağına gédende, başı havası eliñe geler.

Daldan atılan daş topuğa deyer.

Dalı ḳaşşınır.

Dalım ardını górende, onu da górerem.

Dalıma yatmır.

Dalıñı deliye vérme.

Dalını vérmiş böyük daşa.

Dama-dama göl olar, amma dada-dada héç olmaz.

Damağsızam germ bazarım olub serd; derdimi söylemem yoẖdur ehl-i derd,

Bir ʿālim na-merddir na-būd olub merd; él hamı “do-rū”dır, ẖèlḳ hamı“do-reng”.

Dana gédirdiñ ki, béle olañ?

Dandan ḳaçan ḳoyun südlü olar.

Dan-dirli aş dadlı olar.

Danışmayan tanılmaz.

Danışıḳlı aş dadlı olar.

Danışıḳlı söz dağlardan aşar.

Dahı étişmiş sümügüme.

Dahı çoẖ iñe götüne iplik salır.

Dahı çoẖ ẖurmaya duz vurur.

Dahı ẖınasında reng yoẖ.

Dahı zengi kōr olmuş.

Dahı su başdan aşmış.

Dahı şorunu çıẖartmış.

Dahı gep başıña ḳèhenmiş idi?

Dahı yétirmiş aẖır kĭ, kana.

Daylar-inen ḳırẖılar.

Daylar-inen ḳırẖılar.

Dayıñ-inen dağa géd, ʿèmiñ-inen bağa géd.

Dèẖliñ bilib ẖèrciñ éyle sezāvār; ṭūṭiye ḳèndi vér kerkese murdar,

ẖuba ẖub ol, güle gül ol, ẖara ẖar; olmayañ muẖènneŝ ağzı büz oğlum.“Me’ẕūn”

Dedem mene kōr dédi, her gelene vur dédi.

Derd batman-batman geler, miŝḳal géder.

Derd bir olsa, dağ bir olsa, çara var; nédmek olar yüz yaraya yüz dağa.

Derd dağı erridir.

Derdden dut tā merge rāżi ola.

Derd vardır, geler géçer, derd vardır, deler géçer.

Derdi olan, darman gezer.

Derdi çeken biler, ağıyı utan.

Derdim bir idi sen étdiñ iki; biri özümki idi biri seniñki.

Derdimi dağa désem, dağ erriyer.

Derdiñi derd bilene söyle.

Dere biyābāndır, tülkü beg.

Dere ẖèlfet, tülkü beg.

Deryaha daş atmağınan deryah dolmaz.

Deryahda “por u ẖāli” olar.

Deri bağladıñ, dervāzeyi nice édireñ?

Derrisi “koloft” (yoğun) dır.

Derriñe saman teperem.

Duanıñ deligini itirmiş.

Da’va da arançılıķ édeniñ gözü çıẖer.

“Dıķķ-ı dél”ini çıẖartdı.

Dıķyanūs ʿèhdinden ķalmış.

“Dél bé dél āğāh”dır.

Délle bağlamışlar ķuyruğına.

Deli özü déyer, özü güler.

Deliynen gédme yola kĭ, başıña geler belā.

Deli bé deli, penah ber ʿèli.

Deli deliden ẖoşı geler.

Deli deliye, penah tarıye.

Deli deliyi bular, su çuķķuru.

Deli deliyi görende, çomağını yan tutar.

Deliden doğrı ẖèber?

Deli develiye vérme ķızıñı; öler, iter deve, ķalar divana.

Deli deyil, dolıdır.

Deli déyir, ebleh inanar.

Deli divananıñ her gün toyudur.

Deli siiçer, poẖunu yéyer.

Deli sikini belledi.

Deli ḳız varı kesden yéy-ter ere géder.

Deli ḳırḳı baz olmaz, bir gül-inen yaz olmaz.

Deli kaka, ʿèḳḳil kaka édirler.

Delik daş yérde ḳalmaz.

Delik muncuḳ yérde ḳalmaz.

Deliniñ özü héç ne bilmez, éyesi utanar.

Deliniñ bir bağlayanı da olası.

Deliniñ bir dolısı da olası.

Deliniñ dilini éyesi yéy-ter biler.

Deliye her gün bayramdır.

Deliye hél vér, eline bél vér.

Deliye yér vér, eline bél vér.

Deliye yél vér, eline bél vér.

Dem demi getirer, ġèm ġèmi.

Demir demiri kŭradan çıẖardar.

Demir nemden çürrüyar, adam ġèmden.

Demiri dem yandırar, igidi ġèm yandırar.

Demiri demir keser.

Dünya ölüm, itimdir.

Dünya başıma zindandır.

Dünya ber-ʿèksligi isbat olubdur; arvad kişi, kişi arvad olubdur.

Gün batıbdır dünya żülmat olubdur; şeb-pere oynayar, dövran ẖālidir.

Dünya bir penceredir, her gelen bir baẖar, géder.

Dünya béş gündir, béşi de héç gündir.

Dünyada bir ẖubluḳ ḳalar, bir de péslik.

Dünyada bir yaẖşılıḳ ḳalar, bir de yamanlıḳ.

Dünyadan ẖèberi yoẖu, ne bilsin?

Dünyadır, geler, géçer, biri ḳonar, biri köçer.

Dünya ḳumarẖana ẖèlḳi ḳumar-baz; her dörd gün birine çarḳab dolanar.

Dünya güzer-găhdır, her gelen géçer; ömürüñ kăvrandır dem-a-dem géçer.

Hamıdan géçibdir, bizden de géçer; Me’ẕūn bī-cā çeker merg intizārı.

Dünya görmek bè’żi dünya yémekdir.

Dünya malı hamı “ẖōf ü ẖèṭer”dir; ẖèber néyler, o kĭ, ṡāḥib ẖèberdir.

Zeri néyler, o kĭ, vucūdı zerdir; mis vucūdıñ kīmiyaya düz oğlum. “Me’ẕūn”

Dünyanıñ işi budur, birini éndirer, birini mindirer.
Dünyanıñ işi héç vèẖt tamam olmaz.
Dünyanıñ dad-tamı duzdur, ġèribeyi ḳovm éden ḳızdır.
Dünyanıñ “sērd-gērmini” görmüş.
Dünyanıñ ḳuyruğı uzundur.
Dünya varı ilan olsa, ẖökm olmasa, çalabilmez.
Dünyaya bél bağlama.
Dünyaya dayanma, varına inanma.
Dünyaya güvenen eblehdir.
Dünya yaylaḳ, adam ḳuzzu, ecel ḳurd; çekdi bu sürüden bir-bir apardı.
Deni éllerden, suyu göllerden.
Dünyayı almış başına.
Dünyayı su dutsa, bizim toppuğumuza gelmez.
Dünyayı iki elli tutma.
Dodaḳları sallanmış.
Dodurğa at öz éyesini tepikler.
Düde éşşek, saḳḳı ḳèrè, gelle-ẖèrde yaman olar.
Düz ağacı yandırmazlar.
Duza gédene éle béle geler.
Düzetme düzedir.
Düzetmişeñ her yarağı, kĭ ḳalmış sèḳḳèl darağı?
Dost atan daş baş yarmaz.
Dost odur kĭ, üze déye sözünü.
Dost üzden bellidir, düşmen gözden.
Dost olan düşmenden ġāfil olma.
Dost dutmaḳ asandır, saẖlatmağı çetindir.
Dost déyer, ḳoy görmemiş déyem, düşmen déyer, ḳoy göre déyem.
Dost gelişi bayramdır.
Dost meni yād édsin, bir ḳoz vérsin, o da içi pŭk olsun.
Dost miñ olar, can yandıran bir olar.
Dost miñ olsa azdır, düşmen bir olsa çoẖ.
Dostuñ éviñde sèḳḳèlini ḳırẖ, düşmeniñ évinde dırnağıñı al.
Dostuñ gelişi, düşmeniñ gédişi.
Dostuña pul ḳèrż vérme, hem puluñ géder, hem dostluğuñ.

Düşer-düşmezi var.

Döş ḳoymuş üstüne.

Düşmen éşşegini sudan édmek ġènīmetdir.

Düşmen bir olsa çoẖdur, dost miñ olsa, az.

Düşmen çoẖ olanda, ḳaçmaḳ merdlikdir.

Düşmen, düşmenligini éder.

Düşmen seni daş-ınan, sen düşmeni aş-ınan.

Düşmen żè'yif olsa da éḥtiyatı elden ḳoyma.

Düşmen gele-gele ḳovm oldı, dost gelmeye-gelmeye düşmen.

Düşmeniñ düşmeni, seniñ dostuñdur.

Düşmeniñ dostunu, sen de düşmen bil.

Düşmüş ḳèrè ḳoççuñ şaẖı üstüne.

Döşünü siper édmiş.

Doğdugiñi ḳoy böyük ola.

Doğrı danışanıñ börkü yan olar.

"Dūğ-u-doşov" bir ḳiymetdir.

Doḳ adam doḳḳuz tike zad yéyer.

Doḳ éviñ ac köpegidir.

"Do ḳūrt-u-nim" de varı.

Doḳḳuzdur, doḳḳuz olsun.

Dügü döyeniñ, hing déyenidir.

Dügün étişmiş doğanağa.

Dügünü ki el-inen açılar, diş-inen açmazlar.

Dul arvaddan béle oğul? Merḥeba.

Dul arvadı ḳız adına almazlar.

Doladım daşa, vérdim onbeşe.

Dulluğınan ḳèḥṭlik béle gelmiş.

Dolı tüfengden bir adam ḳorẖar, ẖāli tüfengden iki adam.

Dolınıñ ağzı üregindedir, deliniñ üregi ağzında.

Dombalaḳ yédim duzunan, çömbeldim yatdım ḳızınan.

Dümbek görer oynayar, minber görer ağlayar.

Doñuz ekinden hürkende (ḳorẖanda), ekin éyesi nef'inedir.

Doñuzdan ḳıl ḳazmaḳ ġènimetdir.

Doñuz ḳèrèrer géder, péyini sürer géder.

Doñuzuñ poẖu özüne ẖoş geler.
Dünenençez baş altı yéyen idi.
Dovar inçe bağırsaḳdır.
Dovar géri bükülende, ağsaḳ géçi ileri düşer.
Dovşana ḳèç déyir, tazıya tut.
Dovşan dağda, suyu ocaḳda.
Dovşan dağdan küsmüş, dağıñ ẖèberi olmamış.
Dovşan her ne arrıḳ ola, derrisi çarrıḳ olar.
Dovşan yatdığıça ḳèçesi.
Dovşanı öz yatağında tutarlar.
Dovşanıñ ḳaçdigini ki, gördüm etinden doydum.
Dövletliniñ iti yatmaz, bé-çaranıñ siki.
Dövlete étişdiñ, mest olmadıñ, merdiñ, dövletden düşende pest olmadıñ, merdiñ.
Dövlete telesen, gedalığa düşer.
Deve eger kenger istedi, boynunu uzadar.
Deve bu böyüklükde ot yéyer, ḳırḳı bu küçüklikde et.
Deve tekin gün-be-gün géri işşiyir.
Deveçiynen dost olanıñ, dervazası géñ olar.
Deve dağı çekdiler.
Deveden böyük allahdır.
Deveden böyük fildir.
Deve dédi: “ḥamamdan gelirem”, dédiler: “gül paçañdan me’lūmdır”.
Deve dir ki, varı kesiñ ḳapısına yatası.
Devesi ölmüş ʿèrebe beñzerem.
Deve ḳuyruğı yére gelesi tā yérinden tura.
Deve géder, it oẖurar.
Develiye it oẖurur.
Deve Mekkeye gédmeginen ḥacı olmaz.
Deveniñ özü böyükdir, yükü de böyükdir.
Deveniñ derrisi, éşşegiñ üküdür.
Deveniñ harası düzdür ki, boynu eyridir?
Deve hem ük (yük) aparar, hem ḳarrılar.
Deve yuẖuda pambıḳ görer.
Deveye dédiler: “oğluñ oldı”. Dédi: “yüküm éle dalımda”.

Deveye dédiler: “boynun eyridir?” Dédi: “haram düzdür?”

Deveye minmemiş kin-kin gédme.

Deveye minmegiñ kŏv-kŏv gédmek yoẖudur.

Deveye minen dereye gizlenmez.

Deveyi édmişler pambığa deşt-bān.

Deveyi darğası yatırdası.

Deveyi ḳulağına satır.

Deveyi yél aparanda, géçiyi göyde gör.

Deyme ki, deyme-teterdir.

Deyerine deymir.

Deyirman öz sesini éşitmez.

Deyirman öz ker-kerrini éşitmez (añlamaz).

Deyirman iki daşlı, mèḥebbet iki başlı.

Deyirman tekin ügüdür.

Deyirmançı béle diri, un béle érri?

Deyirmançı diri oldı, unu érri olmaz.

Deyirmançilikden fèḳèṭ su çep étmek örgenmiş.

Deyirmanda kĭ, başımı ağartmamışam.

Deyirmanda ..öt ..öte deymiş.

Deyirman novbaynandır.

Didār gétdi ḳıyamta.

Dédiler: “eriñ adı neyidi?” Dédi: “sovdasında déyildim”.

Dédiler: “babañ acından öldü” dédi: “varı idi ki, yémedi”.

Dédiler: “haralıyañ?” “Helez évlenmemişem”.

Dédim éşideñ, démedim örgeneñ.

Dédim şāyed dar gün béleme yār olañ, démedim ki, bār olañ.

Déyirem ẖāceyem, déyir néççe oğul varıñ?

Dırnağıñ olmasın dalıñı ḳaşşıyañ.

Déreñ şāyed et issi gelir, amma éşşek dağlanır.

Dirri adam, içi ağlamazlar.

Dirri adam çörek ister.

Dirri adam, dirrilik édesi.

Dirri adamıñ dalından yalan çıẖartmazlar.

Dirri cana umud çoẖdur.

Dirri can dirrilik édesi.

Dirriye hay vérmez, ölüye pay.

Dizim kéççe oldı.

Diş çirki ḳarın doyızarmaz.

Dişsiz ağız, daşsız deyirman.

Dişsiz ilan ḳutu, torpaḳdır.

Diş véren tarı, çörek de vérer.

Dişi arası géñdir.

Dişi çıẖmamış ẖora yırtır.

Dişi düşmüş boz öküz, ḳoşulmuş cöngelere.

Dişimizi saymışlar.

Dişi véren tarı, tappı da vérer.

Difarda ḳulaḳ var.

Dik-dik étme tökereñ.

Digber götüne su tökür.

Dil üregden su içir.

Dil başa belādır.

Dilden dile düşmüş.

Dilden gelen, elden gelse, her kimse padişah olar.

Dilden gelen, elden gelmir.

Dil diline yétirtmeli déyil.

Dilençiniñ üzü ḳèrè olar, torbası dolı.

Dil var kĭ, bal getirer, dil var kĭ, belā getirer.

Dile ḳolay gelir.

Dili altı sustdır.

Dili altını çekmişler.

Dili dek (tek) turmur.

Dili toppuḳ atdı.

Dili kĭraha sér.

Dilim elinden belāya düşdüm.

Dilim-inen déyem, haram-ınan yéyem?

Dilim daş oldı.

Dilimden gelmir.

Dilim ḳofl oldı.

Dilim kŭta oldı.

Diliñ olmadı, diniñ olmaz.

Diliñ olmasaydı, gözüñü ķarğa çıẖardardı.

Diliñ démesin tā dalıñ yémeye.

Diliñ hemi rēnci var, hemi gēnci.

Dili her yana tovlayañ gezer.

Diliñ yansın.

Diliñi boğazıñdan çıẖardaram.

Diliñi boynuñ ardından çekerem.

Diliñi dişle.

Dili her cür bükeñ, döner.

Dilini saẖlayan başını da saẖladar.

Dili yağlıdır, eli bağlı.

Démek olmur, gözüñ üste ķaşıñ var.

Démeginen özüñ ʿārif éyleme; yalan déme, vè’de ẖèlāf éyleme,

Vesèṭ dut bèẖşişiñ isrāf éyleme; ne çoẖ ẖèsīs, ne çoẖ eli-bāz oğlum.

Déme tā démeyem.

Déme seg babamı, tā démeyem beg babañı.

Démesin diliñ tā yémeye dalıñ.

Dinsiz ʿöhdesinden, imansız geler.

Diñiler-diñiler, öz yérine oturar.

Diniñden çıẖdıñ, éliñden çıẖme.

Diniñi dünyaya satma.

Déyir şāyed ḥalva holayıdır.

Déyir şāyed ki, ʿèli-ābad’da şeherdir.

Déyeniñ éşideni olası.

Déye-déye dilim lal oldı.

Rāḥètligi çekmişler ķuzu ķuyruğıynan ķèrşi çıẖmış.

Rāġıb rāġıblıķ édse, ķurd-ınan ķoyun bilene yayılar.

Rāvīsi sünnüdir.

Raysız ere géden götsiz oğul doğar.

Reb dédiñ, rub yadıma düşdü.

Rèḥm édme ki, rèḥme ķaldañ.

Rèķib (raġıb) rèķiblik édse, ķurd-ınan ķoyun bilene yayılar.

Reng ʿèvèż édir.

Reng vérdi ve reng aldı.

Renginden olar, reng tutañ.

Rūzgăr adamı, tenbéh éder.

Rūzīsini Allah vérir, ağırlığını yér çekir.

Rūzī göz deminde ki, déyil.

Rūzī véren allahdır.

Rey (reg)dir, redd olar.

Riççalı çıẖsın.

Rik-rik étme, tökereñ.

Zağ-zağ uçur.

Zamana ay zamana, tīri ķoyduñ kămana, éşşekler arpa yéyir, at ḥèsretdir samana.

Zamana ķèrè başı ağardar, ağ dişi ķèrèrder.

Zamana kem-firṡèt, biz ehl-i ġèflet; dāyim kemindedir āfet ü ülfet,

Yığılıñ yoldaşlar, dostlara firṡèt; bugün ẖoş günleri pāy-endāz édek.

Zèḥmet çekmeyen, né'met görmez.

Zèḥmete düşmeyen rāḥetlik ķèdrini bilmez.

Zèḥmeti çekdi canķulı, girdege gétdi ẖanķulı.

Zèḥmetine deymir.

Zerdovı (zerdābi) ķarışdı.

Zer ķèdrini zer-ger bilir.

Zer-geri cengiñ arançılıķ yoẖu.

Zer-geri ceng yola atmışlar.

Zeri de var, zoru da var.

Zeri zer-ger tanıyar, nuķreyi ṡèrraf.

Zerinen olan, zorunan olmaz.

Zimistan görmemiş bülbül baharıñ ķèdrini bilmez.

Zoruñ zoġālı çıẖer.

Zeher ķarışan bala tikke batırma.

Zīrek ķuş dimdiginden teleye düşer.

Zīre kirmāna aparır.

Ziyāti (ziyādi) tikkeyi atarlar ite.

Ziyan zeherden aççıdır.

Satan satar, allanar, alan alar, varlanar.

Saciñ canı ḳızmese, çörek bişirmez.

Saẖlat samanı, geler zamanı.

Saẖladım yétimi, dişledim etimi.

Sada adam varı kesi özüne dost biler.

Sarı rengime baẖ, ḥalımı bil.

Sarı solmaz, odun olmaz.

Sarı sırtıḳ, götü yırtıḳ.

Sarı sığır tekin süd vérir, ondan sora vurur tökür.

Sağ el, çep ele möḥtac olmasın.

Sağ eli başıñ altında olsun.

Sağ eliñ emegi sola ḥaramdır.

Sağınan sol bilmez.

Sağ baş gŏrra aparmaz.

Sağ baş balışt götürmez.

Sağ gözü bağlayañ, çep göz ona héç fayda yoẖu.

Sağlıḳ séven çoẖ yémez.

Sağ yére saḳḳız basma.

Sāḳi doldur ẖāh śāf ola ẖāhī dord; dest-bord éd felek éder dest-bord,

Dünya yaylaḳ, adam ḳuzzı, ecel ḳurd; çekdi bu sürüden bir-bir apardı.”Me’ẕūn”

Saḳḳı ḳèrèdir.

Saḳḳı ḳèrè düde éşşek, gelle ẖèr de yamandır.

Sākit olan, sālim olar.

Sallaḳẖana köpegi ʿarsız olar.

Salam, salamatlıḳdır.

Salam-śalavat-ınan donḳuz béşeden çıẖmaz.

Salam-śalavat-ınan yanından gédesiñ.

“Sāl-be-sāl yad-i par-sāl”.

Saman altına su calayır.

Saman altınıñ sarı ilanıdır.

Saman altınıñ sarı suyudur.

Sāmiri gedāsıdır.

Sayılan puluñ bereketi olmaz.

Sepi derrisini it aparmış.

Seḥer dovşan, pesin tülkü, işiñ fetḥdir, yèḳīn bil ki.

Seḥerde Allah günüdür.

Sèẖt ḳuyruḳ tutur.

Sèẖtlik çekmeyen, ẖoşluḳ ḳèdrini bilmez.

Seḥer şerri pesin ẖéyrinden yéy-terdir.

Seḥerki günden héç kimin ẖèber yoẖu.

Seḥeri héç kim görmemiş.

Sirr açandan, él ḳaçar.

Ser-kelfeyi itirmiş.

Seriñi vér, sirriñi vérme.

Sesli su daşdan çıẖar.

Sesi özüne ẖoş gelir.

Sè’y ḳismetden aparmış.

Sifāriş-inen ḥac ḳèbūl olmaz.

Sift yére işememişdir.

Sürfede eliñi saẖla, meclisde diliñi.

Sürfede ẖuylar biliner.

Sürfede yoldaş tanılar.

Sèḳḳèl-inen kămil olsa her kişi, öz géçiñe meşveret éd her işi.

Sèḳḳèlde féyż olsaydı, géççi péş-namaz olardı.

Sèḳḳèl u ḳèççi ikisi de öz eliñde.

Sèḳḳèlim çıẖanançaz, canım çıẖaydı, dünen bir ḳız mene ʽèmi démişdir.

Sèḳḳèlim yoẖ sözüm géçmir.

Sèḳḳèliñe yaraşmaz.

Sèḳḳèliñe özge eline vérme.

Sèḳḳèline soğan doğrur.

Sèḳḳèlimi ki, deyirmanda ağartmamışam.

Sèḳḳèlini su apardı.

Sèḳḳi ḳèrèdir.

Sekiz géçi, doḳḳuz tege?

Sen ağa, men ağa, sığırları kim sağa?

Sen almañı at göye, ya nèṡib ya ḳismet.

Sennar alır, it èẖtelir, bir ḳıran vérir, elini yuyur.

Sen özüñ içi, mende özüm içi.

Sen özüñe dost ḳazan, düşmen ocaḳ başında.

Sen osdurduñ, men gülmedim dédiñ şāyed men bilmedim?

Sen uşağıñ adını ḳoy tā biz de çağıraḳ.

Sen bir-zad çaldıñ menim ẖoşum geldi, men de bir-zad dédim seniñ ẖoşuñ gele.

Sen bir kişi, men de bir kişi.

Sen ẖubluḳ éd, tök deryaha, balıḳ bilmedi, ẖalıḳ biler.

Sen daş ḳoyan yére, men baş ḳoyaram.

Senden ḥèreket, allahdan bereket.

Senden ẖéyir gören allahdan belā görer.

Sen dol olsañ, men bend dolam.

Sen de bir sèḳḳèl terpet.

Sen dédiñ, men de inandım?

Sen rāżi, men de rāżi, bu arada ne déyir ḳāżi?

Sen sağ men de salamat.

Sen saydığıñı say, felekde ayrı sayar.

Sen ki öz ḥalıñı biliriñ, neye kelle-paça suyu içiriñ?

Sen ki, béle deyildiñ, seni bir örgeden var.

Sen kimeñ? Men kimem?

Sen géd aşşığıñı oyna.

Sen menden can iste.

Sen mene baẖ, men sene, acından ölsün nene.

Sen ne bileñ, éşşek götü harda ḳıçılır.

Sene dédiler börk getir ne ki baş.

Sene güveneniñ évi yansın.

Sene möḥtac olanı, ayrı ḳapıya yollama.

Sene güvendim ḳèrèdağ, sene de ḳar yağdı?

Seni sérem, çoẖ istirem, bir gözüñü yoẖ istirem.

Seniñ andıñ inandırır, ẖorus ḳuyruğu yandırır.

Seniñ bir dırnağıñı ona véremem.

Seniñ de bir bitiñ ẖèlḳi dişlesin.

Seniñ ki, gücüñ çoẖdur, sözüñ üste söz yoẖdur.

Su aẖar, çuḳḳuru tapar.

Su eliñde olsa, ḳoy yére gel.

Su öz içi yol tapar.

Su olan yérde teyemmüm bāṭildir.

Su olmuşdur, gédmiş yére.

Suynan soğan bilmir.

Sobba adamıñ yèḳḳèsini bit yéyer, çöregini it.

Su başdan ẖèrrèdir.

Su başdan daşmış.

Su başdan daşanda, çi bir kelle, çi miñ kelle.

Sobba gözüynen ḳız alma, gelin sözüynen béz alma.

Su, bir yérde ḳalanda, ḳoẖar.

Su turdugi yérde, teyemmüm bāṭildir.

Sutun-be-sutun ferecdir.

Soẖuluya dédiler: “ne içi yumurtañ küçükdir?” Dédi: “gözlerim çıẖmış tā bunu ḳoymuşam.”

Süd ağzını yandırmış ḳètiḳi üfürür.

Suda boğulan, saman çöpüne el atar.

Suda ḳuvvet olsaydı ḳurbağa zencir ḳırardı.

Sudan reng tutur.

Südde götüren, torpaḳda itirer.

“Sūd-i sefer” selāmetlikdir.

Südlü ḳoyun öz sürüsünden çıẖmaz.

Südlü ḳoyun sürüden ayrıdır.

Südü ẖèrābdır.

Süde su ḳarışdırır.

Sür éşşegiñi, sat samanıñı.

Sürüden ayrılan ḳuzuyu, ḳurd yéyer.

Soruşmaḳ ʿéyib déyil, bilmezlik ʿéyibdir.

Sürü ḳoyun sizde, satlıḳ yağı bizde?

Söz öz vèḳtinde geler.

Sözden söz çıẖer.

Söz, söz açar, söz ovuc açar.

Söz söz açar, söz göz açar.

Sözsüz adam, soysuz ḳalar.

Söz gezdiren adamdan ḳorẖ.

Sözü dé söz bilene.

Sözüñ doğrısı, demirden géçer.

Sözüñ açığını ya deliden añla ya uşaḳdan.

Sözüñü déme yārıña, yarıñıñ da yārı var.

Söz alan, söz vérenden yéy-ter añlar.

Soğanı göt édmez.

Soğan yémemiş, sizzilleme?

Soğan yémemiş, sovcilik édme.

Soğan yémir, górende de ḳabığını ḳoymur.

Soğul gözlerim soğul, özge doğan olmaz oğul.

Su kelle yérden daşar.

Su küçügüñdir, çahı böyügüñ.

Su küzesi su yolunda sinesi.

Sögüd ağacında, héyva-nar olmaz.

Sögüd éle bī-semerdir ki, bir ḳoz da yoẖu?

Su géder çuḳḳuru bular.

Su géden aẖardan, géne de su géder.

Suları bir arẖınan gédmir.

Sulu dere, héç vèẖt ḳurrumaz.

Sülük tekin, ẖèlḳiñ ḳanını içir.

Sümügü acdır.

Sovuḳ sèḳḳèl édmişler.

Suya susuz aparar, susuz getirer.

Suya işemek ḳurbağa işidir.

Suya ġèrḳ olan adam, ḳurbağa poẖuya da el atar.

Suya géden Tat éşşegi, oduna géden Tat éşşegi.

Suya yatan at, ḳolun saẖlamaz.

Soy soya çekmese, soy bur ḳalar.

Söyleyene baẖma, söze baẖ.

Suyu üfüre-üfüre içir.

Suyu ẖèrre (bulanıḳ) édir balıḳ duta.

Suyu da çéynir, içir.

Suyuz adamı, suya aparar, suyuz getirer.

Suyu gŭdārla, onda géç.

Soyulandan sora yoluñ boynu çaz.

Suyuñ lim-lim aẖanı, adamıñ yére baẖanı.

Soy yériñ soğanıdır.

Sé (sév) meni tā séyem (sévem) seni.

Sibil bācı alır.

Sibili sallanmış.

Sibilini yağla.

Sıçan öz deligine gédebilmirdi, carru da ḳuyruğına bağladı.

Sıçan olmamış dağarçıḳ dibi delir.

Siçmemiş yér ḳoymamış.

Siçirer suya düşdür.

Séyidiñ ced varı, menim de Allah.

Sirr açandan él ḳèçer.

Sirçeden ḳorẖan darrı ekmez.

Sirçeye dédiler: ..ötüne ağac éderem. Dédi: bir-zad dé ki, yérleşe.

Sérdi (istirdi) ġaz yolu géde, ḳarğanıñkĭni de itirdi.

Sérdi (istirdi) ḳaşını düzede, gözünü de çıẖartdı.

Sérdim alam kakam içi, öldüm tā aldım özüm içi.

Sérdim ṡèvāb édem, kăbab oldım.

Sirke tond olanda öz ḳabını çatladar.

Sérdim nédem, héyvasını-narını; ḳoy désinler, şah budağıñ bağı var.

Sirriñi déme yārıña, yārıñıñ da, yārı var.

Siz daş ḳoyaān yére, men baş ḳoyaram.

Sızğıye piy çekme.

Siziñ deveñiz bizim kŏnardan reddir.

Siziñ ḳurru çöregiñiz bizim başımıza da ziyāddır.

Siziñ ḳıçıñız bileni, bizim başımız bilmez.

Siziñki sizde, bizimki bizde.

Sığır siçdi, su apardı.

Sığır gédmeyende, ciyni götür.

Sığırını sürmüş bizim ẖèrmen üstüne.

..ikilen çıẖdı ter-ü-taza, görene vérdiler ceza.

Sél-inen gelen, yél-inen géder.

Sīlī inen öz üzünü ḳızardır.

Séli başdan bağlayasıñ.

Sélinti odun olmaz, gelinçek, gelin.

Sīması ḫoş olanıñ sözü de ḫoş geler.
Sinmedise, daş getirem.
Sīnesini siper édmiş.
Sınıḳ el boyna düşer.
Sınıḳ baş, şāhid sévmez.
Sınıḳ ḳol boyna yükdir.
Siyāsetde ana-baba yoḫ.
Şapalaḳ-ınan üzümü ḳızardıram.
Şaḫa iranır, ebleh inanır.
Şaḫ çıḫartmış.
Şaḫ-şaḫa vérmişler.
Şadlığında, şidlik édir.
Şā’irde çörek olmaz.
Şaf-şaf édme, dé şaftalı.
Şalı altı doludır.
Şamdan sora gelen ḳonağıñ şamı özündendir.
Şam gepinde ayaḳ yoḫ.
Şamı olmayanıñ çaştı olmaz.
Şansı ḳımmılladı.
Şansım olsaydı, adımı ḳoyardılar, şems’èli.
Şah éşşegine “hooş” démişler.
Şah-andazlıḳ édir.
Şah-ınan şülle yémir.
Şah-ınan fālide yémir.
Şah-belitden yağ çıḫmaz.
Şah-budağıñ bağı var.
Şah-ḫudābende, seniñki sende, menimki mende.
Şahadadıñı vér ki, canıñı aldım.
Şah-rizā’nıñ ḳèrè ḳoyunudur.
Şah geldi-geldisi oldı.
Şah-nama’nıñ aḫırı ḫoşdur.
Şahıñ develeri ayaḳ-yalın gezer.
Şāyed şah éşşeginiñ toḫmesidir.
Şaylı ocağına küreken gelmez.

Şèẖṡim ẖèber-dar oldı.

Şoẖm içiniñ ilanıdır.

Şerikli ḳazan ḳaynamaz.

Şeriklik ẖub olsaydı, tarı özüne ḳazanardı.

Şerikli ki, ḳazanmamışdıḳ?

Şerikli malıñ ẖéyri olmaz.

“Şèḳḳ-ül-ḳèmer” ki, édmemiş.

Şeker kelāmıñ içine.

Şekli yérde namaz édme.

Şillesini sudan çekir.

“Şimr-i zil-cōşen”dir.

Şemşīr yarası ẖub olar, dil yarası ẖub olmaz.

Şenbesini çekmişem.

Şenbe nèḥsdir, kes tā kesdir.

Şuẖara pırıẖ atır.

Şuẖar olası tā pırıẖ atañ.

Şuẖ gözeliñ ʿétibārı az olar.

Şuẖluğuñ aẖırı da’vaya çeker.

Şuẖluḳ, şuẖluḳdur, baba gŏrru da şuẖluḳdur?

Şorāket yérden gül bitmez.

Şor çayda ..öt ..öte deymiş.

Şor çaydan geçende, ağ ..öt-inen ḳèrè ..öt mè’lūm olar.

Şéyẖ çökelige rāżı oldı.

Şér olsañ ġurbetde tülkü déyerler.

Şér igidiñ kelāmından bellidir.

Şér ki, béşeden çıẖdı, örkek-dişi yoẖudur.

Şirin dil-inen ilan delikden çıẖar.

Şirin diliñe, ya yaẖın yoluña?

Şéreñ ya tülkü?

Şırr-vır déyir.

Şirre rèẖtiñ biti, pés adamıñ gepi.

Şirin gel, şirin géd.

Şikăl çağı işemegi tutur.

Şive-kéşiñ ayağı yalındır.

Şéyṭan Allah der-găhından nā-ümüd déyil.

Şéyṭana pa-puş tikir.

Şéyṭana ders vérir.

Şéyṭan éşşeginden én aşağı.

Şéyṭana yol örgedir.

Şéyṭan ẖèber aparmasın.

Şéyṭan-ẖèyāl olma.

Şéyṭan sene “pend-i ẖèyānet” vérer; bu pendiñ sūd yoẖu, miñ āfāt vérer,

ata éyler, oğlan mükăfat vérer; emānetdir edā olar vam bir gün.

Şéyṭan girmiş ḳalıbına.

ṡaba bir gün yék-sān oldañ toprağa; güzer-găhdan sākin oldañ ortağa, varı ḥèsret, ġonçe oldaḳ yarpağa; dahı mümkün olmaz ʽèz-zü nāz édek.“M.İbrahim”

ṡabadan héç kimiñ ẖèber yoẖu.

ṡèbir aççıdır, mivesi dadlı.

ṡèbire inanmayan kăfardır.

ṡèġir malı it poẖundan ḥaramdır.

ṡèlèvat-ınan donḳuz (doñuz) béşeden çıẖmaz.

ṡıdḳım siyrildi.

Żèrer aççıdır.

Żèrer bè’żi rusvahlıḳdır.

Żèrer candan olmaya.

Żèrer çeken, mefenʘèt yolunu biler.

Żèrer zeherden aççıdır.

Żèreriñ her yérinden döneñ, menfe’ètdir.

Żèyife (żè’ife) dişi çep çalar.

Ŧèla yére düşmeginen, ḳiymetden düşmez.

Ŧèleb çoẖ ḳalanda, yaddan çıẖar.

Ŧèleb-kăr ṭèlebini alar, vay bédeh-kăr ḥalına.

Ŧèleb-kăr ṭèlebini almayanda, bédeh-kăr olar.

Ŧèleb-kărıñ dili uzun olar.

Ŧèleb yaddan çıẖmaz, bédeh yaddan çıẖar.

Ŧèmè’ dişini çekmişem.

Ŧèmè’-kăr adam téz allanar.

Ŧèmè’i Murtèza Èli’den artıḳdır.

Żalıma boyun eyme.
Żalıma zaval yoẖ.
Żāhir-bāṭini birdir.
Żāhire inanma.
Żulm-ınan ābad olan, aẖırı ber-bad olar.
Żulm-ınan dest-găhı vuran bī-ẖèber; yığılar bu dest-găh-i nā-temām bir gün,
ʘ́āḳıbet vérer toẖm-i mükăfāt semer; çekirler zalımdan intiḳam bir gün.
“Me’ẕūn”
Żulmuñ aẖır yoẖu.
Żulmuñ paya yoẖu.
ʘ́Āciz adamıñ dili uzun olar.
ʘ́Arsız adam ḳocalmaz.
ʘ́Ārif olan dutar movlā dāmanı; tācir olan gezer nefʘ́-i nöḳsānı,
nöker olan séver ẖan-sultanı; her kimiñ ümüdü, dāvēr! Sendedir.
ʘ́Āşīḳ olan kŏr olar.
ʘ́Āşīḳ toyda, molla vayda.
ʘ́Āşīḳ hayda olar, molla vayda.
ʘ́Āşīḳlıḳ pulu késye gédmez.
ʘ́Āşīḳiñ rūzīsi sazındadır.
ʘ́Āḳil adam sözü yérinde déyer.
ʘ́Āḳil işine baẖar, deli dişine.
ʘ́Āḳil inen géden ḳuyruḳ yéyer, cāhil-inen géden yumruḳ.
ʘ́Āḳil bildigini démez, deli dédigini bilmez.
ʘ́Āḳil ḥaram-zadadır.
ʘ́Āḳil kaka seneñ?- heye tā canıñ çıẖa.
ʘ́Āḳil kemāl gezer, cāhil mal.
ʘ́Āḳil gerek tefreḳèden yan vére; rèẖne düşmez hem tafaḳa hem gire;
iki ḳardaş ḳulunc vérse bir-bire; dévirerler güc salanda yüz dağa;
ʘ́Ālimlar ʘ́èmeli dinine düşmen; varlılar varlığı canına düşmen;
ṭavūsuñ öz peri özüne düşmen; ḥéyvanıñ çağına ḳèṡṡāb dolanar.
“Mē’ẕūn”
ʘ́Èbeŝ bél bağlama yaman étmege; fikir éyle dövranıñ elden gétmege;
ḳèsd éyleme şér-beççeler tutmege; çoẖ ṡèyyāda pā-piç olar dam bir gün.
“Mē’ẕūn”

ǾÈbeŝ vurma her nā-kese özüñü; ḫèridār görmeseñ açma sözüñü; deli develiye vérme ḳızıñı; deve öler, iter, divana ḳalar.

ǾÈcele şéyṭan işidir.

ǾÈceleli işden iş biter.

ǾÖzr üz ağartmaz.

ǾÈreb ḳırḫ ilden sora babası ḳanını almış.

ǾÈrebi at özüne ḳèmçi yovutmaz.

ǾÈrebi atıña yabu démişler?

ǾÈzrāīl ki, déyil, canıñı ala.

ǾÈzrāīle can vérmez.

ǾÈziz-mūrde gétdi yurda, mal-mūrde gédmedi.

ǾÈzizim Ǿèzizdir, terbiyet ondan da Ǿèzizdir.

ǾÈḳrebiñ zehri özünü öldürmez.

ǾÈḳlinen dövlet "ḳèrin-i hem"dir.

ǾÈḳil, başda olar, ne yaşda.

ǾÈḳil böyük-küçüge baḫmır.

ǾÈḳil yaşda déyil, başdadır.

ǾÈḳli par-seng aparır.

ǾÈḳli kesmir.

ǾÈḳli olmayanıñ, canı ʿèżābda.

ǾÈḳli gözü deminde.

ǾÈḳliñi özge eliñe vérme.

ǾÈḳliñi özge Ǿèḳline vérme.

ǾÈḳḳil durdu sayğış saya, deli öz oğlunu evlendirdi.

ǾÈḳḳil ḥaram-zadadır.

ǾÉlmi çoḫ olan Ǿālim olar, gücü çoḫ olan żālim.

ǾÈli-ābad da şehrimiş.

ǾÈli aşından oldı, Veli aşından da oldı.

ǾÈliḫan ḫurma satan oldı, uşaḳlar ele baḫan.

ǾÈli déyen, Ǿömür démez.

ǾÈlisi deli, Velisi deli, bu ḳırılmışıñ, hamısı deli.

ǾÈmeliñdir, pā-pīçiñdir.

ǾÈmi-oğlu, Ǿèmi-ḳızı, ne şéyḫ istir ne de ḳāzi.

ǾÈveże giléylik yoḫ.

ʿÈveżiñ bedel adlı oğlu vardır.
ʿÖmürümüz héçe géçdi.
ʿÈhd-i buķķuñdur
Ġāfil olma ḥèķ işinden géc keser, kărı keser.
Ġèrib adamıñ boynu uzun olar, dili ķıssa.
Ġèrib it meççide gelmiş.
Ġèrib it meççide gelende, vururlar.
Ġèrib itiñ ķuyruğı paçası arasında olar.
Ġèrib ķuşuñ yuvasını Allah düzeder.
Ġèribe ķovum olmaz.
Ġèribi ķovum éden ķızdır.
Ġèflet édme bugün-ṡaba ķırrıñ; cevanlığıñ ḥèsretinden errieñ;
Ecel fāyiķ geler, yérde çürrüreñ; ah çekerñ oldañ péşiman gözel.
“M.İbrahim”
Ġèm taparañ ġèm-ḫanaya gédende; şad olarañ şadlıķ ṭèleb édende.
”Me’ẕūn”
Ġèm ġèmi getirer, dem demi.
Ġèm hara géder?-ġèm yanına. Dem hara géder?-dem yanına.
Ġèm yéme deli göñülüm, mèṭleb véren tarıdır.
Ġèm yéme, sāziş éd, yaḫşı-yamana, dāyim bir ḥāletde ķalmaz zamana;
yèķin müşkül-gŭşa, şah-ı merdana; müşkül açar, bağlı der-ler, bāz olar;
Ġèm yéme, ġèm yéme divana göñül; hemişe rūzgăr béle dar olmaz.
Ġovġalı baş varı.
Farsıñ ġèzeli, Türküñ meseli.
Fala inanma, falsız da ķalma.
Fal falı olmuş.
Fayız günü penir-çörek ķarpız-ınan, yaz günü ķètiķ-çörek yarpız-ınan.
Fitne günü canıñı saḫla, selāmetlikde, malıñı.
Fitne yola salmış.
Ferāġèt édmirem başımı ķaşşıyam.
Firṡèti elden vérme.
Ferhli cüce yumurtasından bellidir.
Fèķèṭ géçiye ķuş démiş, tappıya biş.
Fèķiriñ ağzı aşa yétişdi, başa daşa yétişdi.

Fèḳir adamıñ ahı, tèẖtinden atar şahı.

Fe-men yè’mel édmiş.

Fużulu apardılar cehenneme, dédi: “odunu yaşdır”.

Filden böyük, kergedendir.

Fil ḳulağındadır.

Fil u kergeden danışır.

Fil ḳulağına satır.

Ḳabığında ḳurumuş.

Ḳapağan itdişini görsedmez.

Ḳapılan ḳapanıñdır, tapılan tapanıñ.

Ḳapıñda al, ḳapıñda sat.

Ḳaçanı ḳovma, yıẖılanı vurma.

Ḳarpız ḳoyur ḳoltuğuña.

Ḳardaş ḳardaşı bıçaḳlar, ondan sora ḳucaḳlar.

Ḳardaşı ḳardaş yérine öldürmezler.

Ḳar dağa çıẖende, dadlanar.

Ḳar, susuzu ḳandırtmaz, ḳovurġa ḳarın doyurtmaz.

Ḳarġaynan yoldaş olanıñ, rūzīsi poẖ olar.

Ḳarġa dili bilir.

Ḳarġası ẖéyre ḳaḳḳıllamaz.

Ḳarġa sérdi ġaz yolu géde, öz yolunu da itirdi.

Ḳarġaya dédiler: danış, dédi: gi-gi.

Ḳar ḳar üstüne yağar.

Ḳarlı dağıñ sīnesinden çıẖan su; séylāb kimin nèẖl ʿömürüm yıẖan su;
dahı dönmez ser-çéşmeden aẖan su; tedbir işe gelmez tèḳdir apardı.

Ḳarına géden ḳuvvetdir.

Ḳarına her ne ḳoyañ götürer.

Ḳarnı ac doyar, gözü ac doymaz.

ḳarnı içinde bir düz bağırsaḳ yoẖ.

Ḳarnı toẖdur, gözü ac.

Ḳarnı doyar, gözü doymaz.

Ḳarnım içün démirem, ḳèdrim içün déyirem.

Ḳarnımdan çıẖan ḳada, kime gédem senden dada?

Ḳarnına ḳèhr éden ..içer tombanına.

Ḳarışıḳı patıl ḳaynamaz.

Ḳarın adamı aparar, düşmen ḳapısına.

Ḳarın toşa, göz tamaşa götürmez.

Ḳarın delisidir.

Ḳarın doyardan tikkeyi göz tanır.

Ḳarın ḳardaşdan ileridir.

Ḳarın kīnesi lök kīnesidir.

Ḳazan dolı olanda, başına gelen çoẖ olar.

Ḳazan digbere (ḳazana) déyir, üzü ḳèrè.

Ḳazan ḳèrèsi géder, nāmus yarası gédmez.

Ḳazma méẖe tuş geldi.

Ḳaşa baẖma, göze baẖ, ağızdan çıẖan söze baẖ.

Ḳaş-ḳabağı yér süpürür.

Ḳaşıḳ-ınan deve doymaz.

Ḳaşıḳ-ḳaşıḳ buldum, çömçe-çömçe dağıtdım.

Ḳaşımız başına ḳurd iñilemiş?-köpegiñ pésligindendir.

Ḳāżi évinde ḳoz çoẖdur.

Ḳāżi bir şākĭya sarı baẖar, bir şākĭnıñ eline.

Ḳaf dağınıñ ḳarı tükenende, filāni kesiñ malı tükener.

Ḳāfile kĭ, döndü géri, aḳsaḳ éşşekli düşdü ileri.

Ḳāfileniñ evveli her yére gétdi, aẖırı da éle géder.

Ḳan iysi gelir.

Ḳan kĭ, édmemişem.

Ḳan yatmaz.

Ḳanı coşdı.

Ḳanı ḳan-ınan yumazlar.

Ḳanı ger géççiye darmandır.

Ḳah-ḳah olmuş.

Ḳayın-arvadı ḳayın-arvadıya baẖar, ḳoçaḳ olar, hovu hovuya baẖar, göyçek olar.

Ḳètir ḳuyruğı tekin ne uzanır, ne üzülür.

Ḳètire dédiler babañ kimdir? Dédi: anam atdır.

Ḳètiri olmaz at yérine bağlayañ.

Ḳèttiḳ içinden ağ ḳıl séçir.

Ḳèçereñ ḳèçereñ, olarañ debbe.

Ḳıç ḳèrè ḳıç.

Ḳèḥbe felek hemişe hubları séçer.

Ḳèdèğèniñ ḳèlbir olsun.

Ḳèdir bilen ağayı veli-né'met éd; tā can varıñ ẖèlāf édme, ẖidmet éd;

nemek yédiñ nemek-dāna ḥörmet éd; édme öz tè'rifiñ ḳılma naz oğlum. "Me'ẕūn"

Ḳèdim deyirmanda ..öt ..öte deymiş.

Ḳèdirim içün déyirem, ḳarnım içün démirem.

Ḳèrdeş ḳèrdeşi bıçaḳlar, ondan sora ḳucaḳlar.

Ḳırmızı yamadır, ḳèrè çadıre.

Ḳèrèñi géceniñ olduzu çoẖdır.

Ḳèrèñiye oturmuş, ışığı gözlür.

Ḳèrèñi yére da şatır.

Ḳèrè éşşek cıngırovu?

Ḳèrè éşşek, ḳırmızı cul?

Ḳèrè éşşşek yüg-inen at olmaz.

Ḳèrè béle geçileriñ eyri şaẖı, eyri götü düz éder.

Ḳèrè palas yumağ-ınan boz olmaz; ḳèrè ḳarġa ötmeg-inen baz olmaz;

yétdi yaşar gelin alsañ ḳız olmaz; ḳız céyrandır, yérişinden bellidir.

Ḳèrèce tovuḳ, géne geldiñ kende yovuḳ.

Ḳèrè ẖèber, ne ẖèber?

Ḳèrè-dağa ḳar yağanda daşları bir-bir uçar; toy yatar, müṭrüb ḳocalır, ring-u-tar elden géder.

Ḳèrè-dağda şahıñ da bir bağı var.

Ḳèrè-dağdan ẖèber al kĭ, çekmiş ḳar derdi.

Ḳèrè-dağ sene güvendim, sene de ḳar yağdı?

Ḳèrè devedir ki, varı kesiñ ḳapısına yatası.

Ḳèrè deve ḳan görmüş.

Ḳèrè ḳarġa ötmeg-inen ġaz olmaz; ḳèrè germen yumağınan boz olmaz.

Ḳèrè ḳarġa şuẖ terlanı begenmez.

Ḳèrè ḳèçer, rūzīñ ḳèçer, babañ vurar, anañ ḳèçer.

Ḳèrè ḳoçuñ şaẖı üstüne düşmüş.

Ḳèrè ḳız oğul doğmuş.

Ḳèrè géççiniñ şaẖı, eyri ..ötü düz éder.

Ḳèrè germen yumağ-ınan ağarmaz.

Ḳèrè germen yumağ-ınan boz olmaz; Ondörd yaşar gelin alsañ ḳız olmaz.

Ḳèrè gün ḳèşḳè geldik.

Ḳèrè gün héç kese ḳalmaz.

Ḳèrè günüñ ʿömürü azdır.

Ḳèrè mal doyanda samanı göye sovurar.

Ḳèrè méhreyi cébe tökerler, ağ ayranı yére.

Ḳèrri poẖu darmana gelmiş?

Ḳèrri ḳalısını uzatdı.

Ḳèrri ḳèşḳè, mindi ʿéşḳe.

Ḳèrri ḳurdu, it görende, gülmegi tutar.

Ḳèrri ḳızdan béle oğul merḥeba.

Ḳèrri ḳız gelin oldı, üregi serin oldı.

Ḳèrri ḳız girdekden ḳorẖmaz.

Ḳèrri ḳızıñ nengi dayısıniñdir.

Ḳèrri köpek gălayı (geleyi) olmaz.

Ḳırımçe nedir ki, kelle-paçası ne ola.

Ḳırımçeniñ ḳovumı çıẖdı, cızzılladı yağı çıẖdı.

Ḳırımçeniñ himmeti var ḳèdriçez.

Ḳırımçeye şövnem (şebnem) tıfandır.

Ḳèrriniñ birçegi ağ olar üregi ḳèrè, cevānıñ üregi ağ olar birçegi ḳèrè.

Ḳismet olsa, geler eler Yemen’den, olmasa, düşer dehenden.

Ḳismet çeşmesiniñ ayrı suyu var.

Ḳismetden artıḳ yémek olmaz.

Ḳismetde olsa, özü geler.

Ḳèşeng bazarda çoẖdur.

Ḳèṡṡāb-ẖana köpegi çaḳ olar, amma çabık olmaz.

Ḳıṡaṡ ḳıymata ḳalmaz.

Ḳèlbir ḳéylana déyir: iki delikli.

Ḳèlem ucu, ḳılıc gücü.

Ḳutusunda héç ne yoẖ.

Ḳoca, éviñ umududır.

Ḳocadan démek geler, cevandan kömek.

Ḳoca kişi, dul arvad, bir-birine yaraşar.

Ḳocalığıñ ʿèlāmeti gödedir; ondan sora ürekdedir, dizdedir.

Ḳocaḳlıḳ geldi, gédmez, cevanlıḳ gétdi, gelmez.

Ḳocaya géden ḳuyruḳ yéyer, cevana géden, gelmez.

Ḳoç aşığıdır.

Ḳoç igid dayısına çeker.

Ḳoç igid dayıya baẖmaz.

Ḳoç igidden hem ḳorẖsıñ, hem tevèḳḳi’ édesiñ.

Ḳoç ḳumral, tege yangal.

Ḳoçluḳ ḳuzu, evvel öz anasına attılar.

Ḳora satır.

Ḳuran’a da ġèlet düşer.

Ḳurbağa üzü içi ḳurrullar, gözünü menim içi çelerder.

Ḳurbağaya daş atdılar.

Ḳurban olam o ḳana kĭ üstünden bir géce géçe.

Ḳurban olam tesbih sene, héç kim güman édmez mene.

Ḳurbansız bayram olmaz.

Ḳorẖ allahdan ḳorẖmayandan.

Ḳorẖan öldü.

Ḳorẖan çöreksiz ḳalar.

Ḳorẖan göze çöp batar.

Ḳorẖ ḳorẖmazdan, utan utanmazdan.

Ḳorẖma yazzı ilanından, ḳorẖ alıña yazılandan.

Ḳorẖu cana belādır.

Ḳorẖusuz yérde nèżm olmaz.

Ḳorẖulu göze çöp düşer.

Ḳurd aparar dovarı, vay ona kĭ, bir varı.

Ḳurd, ağacı içinden yéyer.

Ḳurd ağzından olmaz sümük çıẖardañ.

Ḳurda rèḥm éylemek, ḳoyuna żulmdır.

Ḳurd öz ḳonşısını yémez.

Ḳurd uşağı ḳurd olar.

Ḳurd idi, ḳoyun idi, o da béle bir oyun idi.

Ḳurd-ınan ḳoyun bélene yayılır.

Ḳurd tükünü deyişir, ẖuyunu deyişmez.

Ḳurddan sümük ḳalmaz.

Ḳurddan ḳalanı kăftar aparar.

Ḳurddan ḳorẖan ḳoyun saẖlamaz.

Ḳurddur kĭ, ḳoyun şekline çıẖmış.

Ḳurd dumanlı günğ séver.

Ḳurd dédiñ ḳulağı çıẖdı.

Ḳurd ḳèrriyende, it gülesi geler.

Ḳurdlu baḳḳalıñ, kŏr ẖèrīdarı olar.

Ḳurd ne bilsin, ḳètir ḳiymeti néççeyedir?

Ḳurdu ulamış.

Ḳurdu édmişler ḳoyuna şovpa.

Ḳurd-unan ḳoyunuñ ne āşınalığı?

Ḳurduñ üzü ağ olsaydı, günüz ābadlığa gelerdi.

Ḳurduñ gözünü dağlırlardı, dédi: vil édiñ görem ḳoyun noldı?

Ḳurduñ gözü açıḳ olar.

Ḳurd vurmuşdur dovara, bed-bèẖt o kĭ, bir varı.

Ḳurd hürküder dovarı, vay ona kĭ, bir varı.

Ḳurru ḳurruya bulaşmaz.

Ḳurru ḳozdur.

Ḳurru yaş tökür.

Ḳurruya ḳurd düşmez.

Ḳurru yanar, yaş iñiler, gözlü gezer, kŏr diñiler.

Ḳoz ağacı, ḳız ağacı, sindirseñ de yoẖ ʿelācı.

Ḳoza çıẖene éle béle geler.

Ḳuzular-ınan ḳırẖılır.

Ḳuzuyu ḳurda tapşırmazlar.

Ḳoẖusundan yuẖarı osdurur.

Ḳuş oldı, uçdu?

Ḳuşdan ḳorẖan darı ekmez.

Ḳuş dili oẖuma.

Ḳuş dili bilir.

Ḳuş dimdiginden (dündügünden) teleye düşer, adam dilinden.

Ḳuş ḳanat-ınan, adam at-ınan.

Ḳuş gelir ḳanat tökür, ḳètir gelir dırnaḳ tökür.

Ḳuş var kĭ, etini yéyerler, ḳuş var kĭ, yédirderler.

Ḳuşum ḳondı.

Ḳuşu kĭ, encir yéye, dündügünden (dimdiginden) mè’lūmdır.

Ḳol atıram ḳolum gédir, ḳıç atıram ḳıçım.

Ḳulaḳ ardı édir.

Ḳulağı ardı géñdir.

Ḳulağı da ḳuyruḳ üstüne ḳoydı.

Ḳulağı delik déyil.

Ḳulağı ḳızır.

Ḳulağı kesilen köpek derrende-ter olar.

Ḳulağımızdan iraḳ.

Ḳulağında pambıḳ var.

Ḳulağıñ ardını ḳaşşı.

Ḳulağıñ ardını görende meni de görereñ.

Ḳulağıñ birini der éd, birini dervaza.

Ḳulağıñdan pambığı çıẖart.

Ḳulağını pell édmiş.

Ḳulaḳ başa ṡèdèḳè.

Ḳulaḳ dil günah-kărıdır.

Ḳulaḳ kesendir.

Ḳulaḳ günah-kărıyam.

Ḳulaḳ günde bir gep éşidmese, kerr olar.

Ḳulaḳ yatırtmış.

Ḳoltuğı altına ḳarpız ḳoymuşlar.

Ḳoltuğı altı yéllenir.

Ḳolu köhne, ḳolu yéñi édme.

Ḳolum köhnedir, sözüm géçmir.

Ḳoluñ sınığı boyuna yükdir.

Ḳolu yırtığıñ gözü yamada.

Ḳum yére su tökür.

Ḳonağa ḥörmet éd, düşmeniñ olsun.

Ḳonağı sévmeyende, ayağı altına su vérerler.

Ḳonağıñ rūzīsi özünden ileri geler.

Ḳonağıñ rūzīsini Allah vérer.

Ḳonağıñ gelmegi özüynendir, géri gédmegi év éyesiynen.

Ḳonaḳ év éyesine ta’ruf édende, şéyṭan gülmegi tutar.

Ḳonaḳ év éyesine gücdir.

Ḳonaḳ év éyesiniñ éşşegidir.

Ḳonaḳ év éyesiniñ devesidir, her yére yıẖ dédi yatası.

Ḳonaḳ éviñ héyir-bereketidir.

Ḳonaḳ bir gün ḳonaḳdır.

Ḳonaḳsız éviñ bereketi olmaz.

Ḳonaḳ ḳonağı sémez, év éyesi héç birini.

Ḳonaḳ ḳonaḳdan yamanı geler, év éyesi ikisinden de.

Ḳonaḳ ḳonaḳdır, ḳonşı ne gezir?

Ḳonaḳ gelişi, tarı vérişi.

Ḳonaḳlı év bereketli olar.

Ḳonşı ümüdüne oturan Şamsız ḳalar, oynaş ümüdüne ḳalan ersiz ḳalar.

Ḳonşı iti ḳonşıya hoẖurmaz.

Ḳonşı payı ya şamdan ileridir, ya şamdan géri.

Ḳonşı tovuğu ġaz görüner.

Ḳonşıda bişir, bize de étişer.

Ḳonşı, ḳonşı éşşegini yırlaya-yırlaya gezer.

Ḳonşı, ḳonşı olsa, kŏr ḳız da ere géder.

Ḳonşı ḳonşıya baẖar, özünü ota atar.

Ḳonşı ḳonşıya dayaḳdır, biri yatanda biri oyaḳdır.

Ḳonşı ḳovumdan ileridir.

Ḳonşı ḳızı osdurġançı olar.

Ḳonşı ḳızınıñ baldırı (topuğu) ḳıllı olar.

Ḳonşım éşşeginiñ daşağı şişdi, ḳayğısı mene düşdü.

Ḳonşım da özüm tekin olsaydı, évim yanmış idi.

Ḳonşım şad, özüm de şad.

Ḳonşımıñ dul arvadı kişim gözüne ḳız gelir.

Ḳonşıñ pés olanda, köç ḳurtul (ḳurtar), dişiñ ağrıyanda, çek ḳurtul.

Ḳonşıñ sèḳḳèlini ḳırẖanda, sen de ısla.

Ḳonşıña şovr éd, öz bildigini, elden ḳoyma.

Ḳonşıñ yaman oldı, köç ayrıl, ẖuyuñ yaman oldı, néylereñ?

Ḳonşıya daşağıñı görsedmeseñ, déyer şāyed ẖāceyeñ.

Ḳovum atan daş baş yarmaz.

Ḳovum-ẖéş etiñi yése, sümügünü sindirmez.

Ḳovum-ẖéş pésligi nāmus yarasıdır.

Ḳovum-ẖéşi çoẖdur.

Ḳovum gelmedi-gelmedi düşmen oldı, düşmen gele-gele ḳovum oldı.

Ḳovumlı, ḳovun yéyer, ḳovumsız ḳabıḳ.

Ḳovumlıḳ éden ġènimlik édmez.

Ḳovumuñ pésine de ḳurban, ẖubu kĭ, ẖubdur.

Ḳovumıñ kimdir?-yaẖın ḳonşı.

Ḳovurġa çaşt olmaz, küreken poşt olmaz.

Ḳoy tā culu bişe.

Ḳoy doğdugünü böyük éde.

Ḳuyruğıynan ḳoz sindirir.

Ḳuyruğını ḳoydı dalına.

Ḳuyruğını ḳısdı ḳıçı arasına.

Ḳuyruğını görmemişeñ.

Ḳuyruğı véediñ ḳurd ağzına?

Ḳuyruḳ ele véren déyil.

Ḳuyruḳ çıẖartmış.

Ḳuyusunda héç ne yoẖ.

Ḳuyu ḳazdım ḳum çıẖdı, gelin aldım dul çıẖdı.

Ḳoyun ḳaşını bulur, ḳèḣbe yoldaşını.

Ḳoyun ḳurrudu, ḳonşı dağıldı.

Ḳoyun ḳuzzusudur.

Ḳoyun ḳuzusunu, iysinden tanıyar.

Ḳoyun ḳıçı inçeler, ḳuzu ḳıçı dirçeler.

Ḳoyunu öz ḳıçından dara vurarlar, géççiyi de öz ḳıçından.

Ḳoyunu ḳurda tapşırmış.

Ḳoyunuñ arrığına ḳèrri déyerler.

Ḳoyunuñ oldı elli, adıñ oldı belli.

Ḳoyunuñ oldı miñ, keher ata min.

Ḳoyunuñ oldı yüz, gir içinde üz.

Ḳoyunu vérdiñ ḳurd ağzına?

Ḳıç böyükligi nigbetdir, baş böyükligi ẖoş-bèẖtlik

Ḳıçı eyridir.

Ḳıçı daş altında.

Ḳıçı soğan ḳabığı üstünde.

Ḳıçı sıyrılmış.

Ḳıçı göye gédir.

Ḳıçımıñ biri bu dünyada, biri o dünyada.

Ḳıçıñı uzad, öz gilimiñ babıça.

Ḳıçını ḳoymuş daşıñ ardına.

Ḳıç yoẖu ḳaça, bāl yoẖu uça.

Ḳırağına baẖ, bézini al, anasına baẖ ḳızını al.

Ḳırẖ danışan çatlayar.

Ḳırmızı börk déyilem, başdan başa ḳoyulam.

Ḳırmızı yamadır ḳèrè çadıra.

Ḳırıldı dağıñ şéri-pelengi, indi tülkü ay édir.

Ḳırılıñ, dadmayıñ.

Ḳırım tülküsüdir.

Ḳız arpadır, oğul buğda.

Ḳız ağacı ḳoz ağacı, sinderseñ de yoẖ elācı.

Ḳız alan ḳızara, ḳızara.

Ḳız obası naz obası.

Ḳız obasında toydur, oğul obasında ḥèber yoẖ.

Ḳız odur kĭ, alañ ṭayfadan élden; dūdmandan, silsileden, èṡilden;

Ḳız odur kĭ, danışanda gülmeye; dost-ınan déyende, düşmen bilmeye.

vè∅de vére, vè∅de-găha gelmeye; béle ḳızıñ ∅́étibārı çoẖ olar;

Ḳız odur kĭ, nāmı ola, ne nengi; gül odur kĭ, būyı ola, ne rengi;

olmaz alañ her buluntu ḳèşengi; ∅́ārif burada bè∅zi güft-ü-gūyi var.

Ḳız öz iẖtiyārına olanda, çillede géçi ḳırẖar.

Ḳız ḳudurdu, ana basdırdı.

Ḳız unlu, oğul donlu.

Ḳız éyesi, naz éyesi.

Ḳız pohl (köprü)dır, oğul rah-güzăr.

Ḳız céyrandır, gözlerinden bellidir.

Ḳız céyrandır, yérişinden bellidir.

Ḳızġın başda ∅́èḳil olmaz.

Ḳız ḳèrriyende, ḳāżi olar, it ḳèrriyende tazı.

ḳız ḳıl körpüsüdür.

Ḳız getirmek bè’żi bé-kăr oturmaḳdır.

Ḳız-gelin körpe kerez.

Ḳız neneye yaẖın olmasın, meşk suya.

Ḳızı évde sına, ondan sora yolla oduna.

Ḳızı toyda begenme.

Ḳızı kĭ, anası tè’rifini éde, ocaḳ başında ḳalar.

Ḳızı kĭ, anası tè∅́rifini éde, dazza-oğlusı içi ẖubdur.

Ḳızı görek alañ ṭayfadan élden; dūdmandan, silsileden èṡilden;

bağlar içinde dürmek olmaz her gülden; her gülüñ bir ayrı reng ü būyı var.

Ḳızıl arvadıñdır, ḳılıc kişiniñ.

Ḳızıl arı (ḳızèralı) deligine ağac (el) ḳatma.

Ḳızıl al başıña.

Ḳızım çörek éden oldu, itler toẖ oldı,oğlum kende géden oldı Tatlar toẖ oldı.

Ḳızım sene déyirem, gelinim sen éşid.

Ḳızıñ öz leççegi özüne düşmendir.

Ḳızıñı ya mala vér, ya cemāla, ya kemāla.

Ḳızını vurmayan, dizini vurar.

Ḳız yükü, duz yüküdir.

Ḳızı vurmasañ, çillede géççi ḳırẖar.

Ḳış géder, üzü ḳèrèlik kömüre ḳalar.

Ḳış yorġansızdır, yaz ayransız.

Ḳıl siçmezdir.

Ḳılı ḳılden séçir.

Ḳılıcı ḳalaf kesir.

Ḳılıcinden ḳan damır.

Ḳıl yumağı tekin pīç yéyir.

Ḳıfıñ géñ başından giren, dar yérinden çıẖar.

Ḳınama ḳonşıñı, geler başıña.

Ḳıyamat orada ḳopar, biri yéyer, biri baẖar.

Ḳıyamatı gözüm-inen görmüşem.

Ḳiymetli mal elden ele gezer, ḳiymetli söz dilden dile.

Ḳıymez-ḳıl sıçmez.

Kăççı bè’żi hiççidir.

Kăççı turduğuça dil örgener.

Kăççı è’mele geldi.

Kăççıya da Bismil-llah?

Kăssa altında bir nīm kăssa var.

Kăssa-küzeyi menim başıma sindirme.

Kăsayı küp édmiş, ocağı kŏr.

Kăsiblik ǿéyib déyil, oğurluḳ ǿéyibdir.

Kăşkéyi ekdiler, göyermedi.

Kăfar çöregi yéyen, kăfar ḳılıcı çalar.

Kăfarı kŏr édmiş.

Kaka évlenende, ǿèmi-oğlu ḥésābdır.

Kaka-siyahıñ gözü ḳana düşdü.

Kaka ḳèḥtlik çöregidir.

Kaka ḳıyamat çöregidir.

Kaka kakadan ḳorḫmaz.

Kaka kakanıñ etini yése, sümügünü sindirmez.

Kaka kakayı bıçaklar, ondan sora ḳucaḳlar.

Kakayı kaka yérine öldürmezler.

Kămil adam kemālından bellidir.

Kămil olub kāmillere enīs ol; bā-edeb, bā-kemāl, ḫub u temis ol;

fehm ü kemāl tèḥṡilinde ḥèriṡ ol; mal yığmağa ḥırṡıñ olsun az oğlum.

Kăh özüñüñ deyil, kăhdan kĭ, özüñüñdir.

Kebābı köz yandırar, igidi ḳız yandırar.

Kepek varım, köpek de varım.

Kéççel darman bilse idi, öz başına em éderdi.

Kéççeli ḳınayanıñ ḳèrè top sèḳḳèli olası.

Kéççeliñ adını zülf-‘èli ḳoyarlar.

Kéççesi ovmuşlar.

Ked-ḫudayı gör, kendi çap.

Ker adam iki de’fe güler.

Ker içi dé, kŏr içi oyna.

Ker daş ardında ḳoymuşlar.

Ker dédi bir ses gelir, kŏr dédi görünür, şel dédi turuñ ḳèçek.

Kere atan, çanġal utar.

Kere-kereye minneti dereye.

Kereyi yağ édmiş.

Késéllik nigbetlik getirer.

Kesen biçen özümüzdendir.

Kes’e dédim “kes” dédi: “kesmirem, kes’imdir”.

Kesilsin iki el ki, bir başı saẖladmaya.

Kesilmemiş ẖora cerri, géne geldi torba cerri.

Keşk lāyiḳ-i kŭdudur, hambuna lāyiḳ-i züdü.

Keşk kŭdu lāyiḳ-idir, hambuna züdü.

Keşki gep çalma.

Keşkimizi yağ édmişek.

Kefgīr étişmiş digber tehine.

Kefgīr çalan özümüzdendir.

Keliş tayısı yurdda ḳalmış.

Keliş tikeniñ ayağı yalındır.

Kelle börküm de seniñ.

Kelle-paçça, dut ḳıçınden, ḳoyma ḳaça.

Kelle-paççada da dil varmış.

Kellede bir göz varı idi, o da, çıẖdı.

Kelle de, köleden ḳalan déyilmiş.

Kelle deyirman tekin ögüdür.

Kelledir ve kelebi, ʿabbasḳulıdır ve selebi.

Kellesinden tüt çıẖdı.

Kelle gŭşa fend olsun, murġ-zara gédmesin.

Kem-talahlıḳ, asan işi sèẖt éder.

Kem-ḥövṡèle adam iki yére sıçer.

Kendden gelen men, ẖèber véren sen?

Kenger yémiş, lenger atmış.

Kene tekin yapışır.

Köpek éyesini tanımır.

Köpek tekin mus-mus édir.

Köpek tekin her kese oẖurur.

Köpek çağırılan yére géder.

Köpek du’ası ḳèbūl olsaydı, göyden sümük gelerdi.

Köpek develiye oẖurur.

Köpekden sümük géri ḳalmaz.

Köpek ḳarğışıynan yağış yağmaz.

Köpek köpegi yémez.

Köpek bé-ẖèyal kĭ, ḳayḳanaḳdan da pay varı.

Köpege daş atanda, ağzını açar.

Köpege dédiler: “şāhidiñ kimdir?” dedi: “ḳuyruğım”.

Köpek her ne sér develiye oẖursun.

Köpegi énik kerz ḳulağını kesesiñ.

Köpegimiñ bī-ʿürżeliginden ḳaşım başına ḳurd éniklemiş.

Köpegiñ ağ-sarı yoẖudur.

Köpegiñ eblehi tazıdan artıḳ ḳaçar.

Köpegiñ yükü yağ olsa da, burnu yérdedir.

Köteliñ ayağına gédende dağ havası eliñe geler.

Küçük işden böyük iş biter.

Küçük ẖèṭā éder, böyük ʿèṭā.

Küçük gelin böyük gelin, derd-sēri bir gelin.

Küçügüñ evveli her yére gétdi, aẖırı da éle ora géder.

Kŏr atıñ kŏr nal-bendi olar.

Kŏr adamıñ adını çırağ-ʿèli ḳoyarlar.

Kŏr allahdan ne ister? İki göz, biri eyri biri düz.

Kŏra bir vérme ki, iki sér, oturanda sekkü sér.

Kŏra bir vérme ki, iki sér, yatmağa da yér ister.

Kŏradan çıẖende, kŏrluğa düşdeñ.

Kŏra géce-inen günüz fèrḳ édmez.

Kŏroğlu mindi ḳır daya, bugünkü işini ḳoymadı ṡabaya.

Kŏroğludan tè’lim götür ḳılıc çal; sen merd oğlu ġéyrete gel, éd ẖèyāl; tācir deyileñ, ne yığıreñ mülk ü mal; malı çoẖ tācirden şöhret ḳalmadı.

Kŏr olsun o göz ki, nā-rāżi ola.

Kŏr olsun yan baẖan.

Kŏra hay oldı, kéçele firṡèt.

Kŏr-ınan doğuramac yéyende, allahı arada gör.

Kŏr pèẖşeye dédiler: “éviñ harda?” dédi: “hunuġanda”.

Körpü çaydan o tayadır.

Kŏr da bilir balıḳ şordur.

Kŏr dügün düşmüş içine.

Kŏr ḳuşuñ darrısını Allah öz eli inen eker.

Kŏr ḳuşuñ yuvasını Allah düzeder.

Kŏr kŏra déyir, cürt gözüñe, oẖlovu götür, dört gözüñe.

Kŏr kŏra nice baẖar? Allah da ona béle baẖar.

Kŏr kŏru bular, su çuḳḳuru.

Kŏr gelmiş gözlüyü aparır.

Kŏr göz üstüne ḳoyañ ruşt olar.

Kŏr gözden yaş çıẖmaz.

Kŏr gözünden ḳorẖar, kéçel başından.

Kŏr göze çomaḳ deyer.

Kŏr ne ister? İki göz: biri eyri biri düz.

Kŏru kăfar édmiş.

Kŏruñ gözü, ʿèṡāsıdır.

Küreken obasında ẖèberi yoẖ, gelin obasında toydur.

Küreken poşt olmaz, ḳovurġa çaşt.

Kürre ..öt yér tutmaz.

Kŏssa gelin çıẖartmış.

Kŏssa gétdi sèḳḳèl getire, sibili de ḳoydı, geldi.

Kŏsāla otarmağa ʘarım gelmir, müzdini almağa ʘarım gele?

Kŏsāla bezetmiş.

Kŏsāla vil édir.

Kŏssaya rīş-ẖènd édeniñ top ḳèrè sèḳḳèli olası.

Küfürü çıẖdı.

Kül altınıñ közüdir.

Kül üstüne yatırtdı.

Kŏlay nā-bismillahdır.

Külden öt ḳalẖar, otdan kül.

Kölgesi ağır olmuş.

Külü çekir öz kümmeci üstüne.

Küllüm turmuş daş ġussesini yéyir.

Küllüm ḳalmış daş hayına.

Külece tovuḳ, géne geldiñ kende yovuḳ.

Kömek ʻÈli’den ḳalmış.
Kŭnda yanar tüt olar, çile yanar kül olar.
Götü götde, tövba yoẖ.
Götü götüñ itti dili olası.
Köynekden çıẖmış.
Köynegimde yama var.
Köhne éşşek, yéñi cul?
Köhne çapıda ot düşmez.
Köhne ẖèrmen suvarma.
Köhne düşmen dost olmaz.
Köhne rèẖtiñ biti, pés adamıñ gepi.
Köhne saman sovurma.
Köhne ḳabala açma.
Köhne yaranıñ üstünü açma.
Köhne yurda gédende, taza yurduñ ḳèdrini bildiñ.
Köhne yéyen sığırıñ kŏsalası da köhne yéyer.
Kisesiniñ tehi delikdir.
Kişmişi gülür.
Kişi odur kĭ, dövlete étişdi, mest olmaya, dövletden düşende pest olmaya.
Kişi öz gepini yémez.
Kişi üzlü arvaddan, arvad üzlü kişiden ḥèẕer éd.
Kişi öler, adı ḳalar, at öler, hegeri ḳalar.
Kişi öler, adı ḳalar, öküz öler, ẖéşi ḳalar.
Kişi él-inen gezer, deyirman yél inen.
Kişi-inen arvad torpağı bir yérden götürülmüş.
Kişi tüfürdügünü yalamaz.
Kişiden hem ḳorẖasañ, hem tevèḳḳı’ édesiñ.
Kişi ḳapısı açıḳ olar.
Kişi ḳıllı, arvad ẖallı.
Kişiniñ özüne baẖma, sözüne baẖ.
Kişiniñ sözü çıẖanançaz canı çıẖaydı.
Kişi himmet inen ḳalẖar, ḳuş ḳanat-ınan.
Kişiyi tarazıynan çekmemişler.
Kişiyi seferde tanırlar.

Kişiyi kişi éden arvaddır.
Kilipi düşmüş.
Kim öle, kim ḳala?
Kim onuñ börkü-inen su (poḫ) ölçür.
Kim dédi ki, gözüñ üste ḳaşıñ var.
Kim seherden ḫèber varı?
Kimseyi ki, tike-inen dost ola; olar yağış-ınan ḳar āşınalığı.
Kim ḳazana? Kim güvene? Kim yéye?
Kim kimi inendir, deli de sikinendir.
Kindi böyügüñ yéri olar, üregi böyügüñ yéri olmaz?
Kinēsi lök kinēsidir.
Gămış ḳèmiş görmüş, yémemiş?
Găh nala vurur, găh méḫe.
Găhı sibil uzanar, găhı sèḳḳèl.
Găhı sik uzanar, găhı daşşaḳ.
Gep adamī-zadıñ "noş-ḫārı"dır.
Gep ağızdan çıḫar, ne götden.
Gep ağızdan çıḫanda, géri gelmez.
Gep alan gep vérenden bilen-terdir.
Gep öz vèḳtinde geler.
Gep ustası, iş delisi.
Gep birdir, Allah da bir.
Gep çalma, çalanda da kŭsālayı suvar.
Gep, gep açar, gep göt açar.
Gepi uzadanda dadı ḳèçer.
Gepi ḳulaḳ ardı édir.
Gepiñ açığını ya deliden éşid, ya uşaḳdan.
Getirende, él getirir, yél getirir, sél getirir, aparanda, él aparır, yél aparır, sél aparır.
Géçmez gündir, çıḫmaz can.
Géçme nā-merd sözünden, ḳoy aparsın sél seni.
Géçme nā-merd körpüsünden, ḳoy ḳınasın él seni.
Géçiniñ eceli gelende, çoban çomağına sürtüner.
Géçiniñ ʿèmeli azmasa, ne işi var çobanıñ çaştında?
Géççiyi öz ḳıçinden dara vurarlar, ḳoyunu da öz ḳıçinden.

Gédānıñ torbası dolıdır, üzü ḳèrè.

Gédāya çi bir çörek véreñ, çi bir çörek alañ.

Gédāylıḳ torbasını atmış çiynine.

Gŭrbe tekin her cür atañ, dörd el-ayaḳlı yére geler.

Gŭrbe dalı yére gelmez.

Gŭrbe siçende, üstünü örter.

Gŭrbeniñ eli ete yétişmeyende, déyer, et ḳoẖmuş.

Gŭrbenin özü nedir ki, zadı ne ola?

Gŭrbeniñ poẖu darmana geldi, gétdi siçdi, üstünü örtdü.

"Gŭrg-i barūn dide"dir.

Ger géççi çéşmeniñ başından su içer.

Ger géççi; ne südüñe, ne ḳılıñe, ne danıña.

Ger géççiniñ ḥésābı ağıl deminde çekiler.

Gürz ki, yére vurmamışañ?

Germene bürrün, él inen sürrün.

Gezen ḳıçe daş deyer.

Gezen iş görer, yatan diş.

Geziniñ darmanı ..zudur.

Gül bah-bahdır u gŭrbe rèḳḳāṡ.

Geldi géçdi cevānlıḳiñ kărvanı; canda ḳaldı ẖoş günleriñ armanı."M.İbrāhim"

Geldi géçdi ḳurdlu méhrigăn, on-bir ay iyirmi doḳḳuz gün dahı bāḳidir.

Geldi ḳaşını düzede, vurdu gözünü de çıẖartdı.

Geldim sevāb édem kebāb oldım.

Gel ḳurd şikăl édmez.

Geler-gelmez varı.

Gelen inen yoldaş ol, géden inen ḳardaş.

Gelen gün géden günden artıḳ-terdir.

Gelen-gédenim çoẖdur, çörek vérenim yoẖdur.

Gelen-gédenim yoẖdur, ẖèber vérenim çoẖdur.

Gel hay gel olanda, bir "mū"ya bendir, géd hay géd olanda, zincir-inen dar olmaz.

Gele-gele géri işşiyir.

Gelin ocağa gelesi.

Gelin ..sdurdı toy bāṭil oldı.

Gelin örkek oldı, toy bāṭil.

Gelin, gelin déyil, yéri gelindir.
Geline baẖ geline, elini ḳoymuş béline.
Gelini évde sına, yolla dağa oduna.
Gelinim sene déyirem, ḳızım sen éşid.
Gelinim göynüñde ḳalmasın.
Geliniñ ayağı, çobanıñ dayağı.
Geliniñ dil yoẖu, ḳayın-ananıñ iman.
Gümān édmem, Kerem gele bu bağa.
Gümāna gelmeyen başa geler.
Günāh-kăr özünü günāh-kăr bilmez.
Gēnc véranada tapılar.
Göbek kesme ki, déyilmiş.
Göt ister ki, kŏvzara (kŭruşa) döye, ona da bir gözel déye.
Göt sıẖmeg-inen ..mcıḳ dar olmaz.
Göt kūnīsü déyil, dil kūnīsüdir.
Götü böyügüñ yér yoẖu, üregi böyügüñ yér varı.
Götürse idi fèrḳ u temiz aradan; kim bayğıyı aralardı homādan;
kim tanırdı ẖidmet-kărı atadan; her keniz özünü ẖātūn görerdi.
Götü ḳiblesini bilmir.
Götü gétdi göye.
Götüm yanımça gelme ki, yis vérireñ.
Güc tarınıñ böyük ḳardaşıdır.
Güc gelende, ḳānūn ḳaçar.
Güclü-inen gücsüz düşe savaşa; olar terlan-ınan sar āşınalığı.”M.İbrāhim”
Güclü yanında gücsüz günāh-kăr olar.
Gücü éşşege çatmır, ḳoduğuñ ḳıçını ḳırır.
Gücüñ anañ oynaşına çatmayanda, dé nerre baba.
Gücüñ olmayanda, gédesiñ bir böyük daşa tekke édeñ.
Gücüñü iltimāsa vérme.
Gŏr elinden ḳaçırdım, gŏr yoluma ḳazıldı.
Gördügümden ḳorẖuram.
Gördügünden göz kirāyesi istir.
Gördügüñ nedir? ẖèber aldığıñ nedir?
Gördüñ bir şehr varı kŏrdur, sen de eliñi ḳoy gözüñ üstüne.

Gördüñ yarıñ yar déyil, terk étmegi ʿār déyil.

Gördügüñ memeyi lu-lu hap étdi.

Görek déyil Kerem gele bu bağa.

Görür göz yoẖu kĭ, birini göre.

Göregi ekdiler, göyermedi.

Görmüş götürmüşdir.

Görmemiş-görmemiş édir.

Gŏr varı kĭ, kefen varı ola?

Görmemişiñ oğlu oldı, çekdi daşağının ordı!

Gör nice bèẖtim yatdı kĭ, götüme şèlġèm batdı.

Gŭrrulla, amma yağma.

Gŏrundan éşşek başı çıẖsın.

Görecek göz yoẖu kĭ, birini göre.

Görek ḳismet ne çeke?

Görene gündüzdir, görmeyene géce.

Göz baẖası, su aẖası.

Gözden sürme çekir.

Göz gördügünü! inanır.

Göz görer, el örgener.

Göz görer, ürek yanar.

Göz görer, göñül séver.

Göz görmekden doymaz, adam bilmekden.

Göz gözü görmür.

Gözleri çıẖmış kellesine.

Gözleri düşmüş çuḳḳura.

Gözleri moḳulu olmuş.

Gözlerinden ḳora sıẖır.

Gözellerde étibār olmaz.

Göz neden ḳorẖar? Gördügünden.

Göz var kĭ, adam gözler.

Gözü acdır.

Gözü acıñ ḳarnı doymaz.

Gözü ağ̆dır.

Gözü otunu almışlar.

Gözü ölüdür.

Gözü dörd oldı.

Gözü şordur.

Gözü ḳaçır.

Gözü kirāha istir.

Gözü göy, sèḳḳèli sarı élde yamandır; sarı sığır dili ağ mal da yamandır;

ḳız boğaz, gelin ḳısır, élde yamandır; günüz bulut, géce ayaz, ilde yamandır.

Göz göy, sèḳḳèli sarı, düşmen-i tarı.

Gözü göy kŏssa sèḳḳèl.

Gözü-göynu acdır.

Gözümden yamanlıḳ görmüşem amma ondan görmemişem.

Gözüm demine iki-iki gelir.

Gözüm demine dörd-dörd görünür.

Gözüm su içmir.

Gözüme girir.

Gözüñ öz kăssañda olsun.

Gözüñ yamanlıḳ görmesin.

Gözüñuñ yaşına baẖam ya eliñiñ işine?

Gözüne duman almış.

Gözünü ḳızıl-ḳızıl édir.

Gözünüñ otunu almış.

Gözünü yummuş, ağzını açmış.

Gözüne çöp düşmüş.

Gözellik ondur, doḳḳuzu dondur.

Gözellik vardan olar, olmasa, hardan olar.

Göz yumma édmiş.

Gül odur kĭ, būyu ola, ne rengi; ḳız odur kĭ, nāmi ola ne nengi;

olmaz alañ her buluntu ḳèşengi; ʿārif burada bèḥs u güft-gūyi var.

Gül tikănsız olmaz, çöl ilansız.

Gülden arrı-terdir, gülüş öpüş ..ötüş getirir.

Gül ḳèdrini bülbül biler.

Gülmek, gülmek getir, ağlamaḳ, ağlamaḳ.

Gülme ḳonşıña, geler başıña.

Gülme gülünc olana, dügüsü linc olana.

Gün be gün, gün sayır.
Gün doğar, ʿālim görer.
Günde bir renge girir.
Gün görmeyen adamı él tanımaz.
Göñül ayaḳda.
Göñül évi ẖoş olmasa, dudaḳlarıñ gülebilmez.
Göñül bu dünyanıñ ẖub u pésinden; gel eliñ çek “ḳorb u ḳiymet” ḳalmadı.
yad ẖéyirlik çıẖdı ẖèlḳ; merdlik mensūẖ oldı ġéyret ḳalmadı.
Göñülsüz namaz, göye çıẖmaz.
Göñül séven göyçekdir.
Göñül gözden su içer.
Günüz gédir, yar-yar édir, géce gelir yér dar édir.
Günüz ḳurd ağızlı, géce ḳarğa gözlü.
Günü günden açılır.
Günü günden beterdir.
Günüm gel-géçdir.
Gününü gezir.
Güne déyir, çıẖma kĭ, men çıẖmışam.
Güvendigim ḳèrèdağ; sene de ḳar yağdı?
Güvenme arẖañ donuna, bir gün arẖañ yére geler.
Güvenme arẖan donuna, yırtiler don, yanar çiyniñ.
Güvenme varlığa, düşereñ darlığa.
Gŏvher yére düşmeginen ḳiymetden düşmez.
Göy éşşek ḳoduğuna baẖan kimi baẖır.
Göy-inen yér tikilmişdir bir-bire.
Göyce muncuḳ kimdedir? Menim gözüm ondadır.
Göyden düşmüş göy muncuḳdır.
Göyden yére ḳan damar.
Göyde gezdirdim, yérde bulmuşam.
Göyerçin olmuşdur, kŏppu ya lele?
Göy ḳulaḳlı ḳoduḳ saldı.
Göyn isteyen, göyçek olar.
Göynü arrıdır.
Göynü ağdır.

Göynü alçaḳdır.

Göynü sévmez biriniñ dırnağı ola dalını ḳaşşıya.

Göynüm ẖoşdur, şah budağıñ bağı var.

Göynuñ arrı olsun.

Göy yarılmış, yére düşmüş.

Géd ora kĭ, babam gétdi.

Gétdi ora kĭ, ʿèreb néy atdı.

Gétdim yalaḳ ḳazam, ʿèli kakam uşaḳları çahab vurdu.

Gic adam ne doydum biler ne yoruldum.

Géc keser, kărı keser, mèżlūmiyetiñ ahı seni.

Géc gelen ḳonağıñ ẖèrci özündendir.

Géce uzaḳ, Ferhād bé-kăr.

Géce-inen günüzüm bir olmuş.

Géce fil-inen pèẖşe berāberdir.

Géce gédālıḳ édir, günüz yéyir.

Géce-günüz kŏr içi birdir.

Géd, el üzüñü yu, meni de yé.

Gédora kĭ, babam gétdi.

Géder bağlar ḳorası, ḳalar üzler ḳèrèsi.

Géd sağ baş gŏrra aparmañ.

Géd ki, ağ tük döşüñden çıẖsın.

Géd ki, öz éviñde ölmeyeñ.

Géd ki, umuduñ nā-ümüd olsun.

Géd ki, iki sofrada bir çörek bulmayañ.

Géd ki, tün-be-tün olañ.

Géd ki, çöregiñ nar ḳabığı olsun.

Géd ki, dırnağıñ olmaya canıñı ḳaşıyañ.

Gédmegim öz elimde, géri gelmegim Allah elinde.

Gédme oyan kil-ebzere (1), gel oğun éle bu dövübere.

Gédmış géder-gelmeze.

Géden-inen yoldaş ol, gelen-inen ḳardaş ol.

Gédeñ ḳèrè ḳoç şaẖı üstüne.

Géden gün géri gelmez.

Girreñi götürsem, cüceñ dağılar.

Gériden atılan daş toppuğa deyer.

Gériden anasına düşen ḳuzu yéy-ter emer.

Gériden başa düşmüş.

Gériden gelen döñecek olar.

Gériden geleniñ iki daş elinde.

Gizlinde basılan, aşkărda doğar.

Giléylik arvad işidir.

Géñ yérde dar otur, tā dar yérde oturabileñ.

Géyerem bézi, gezerem düzü.

Laş olmuş.

Lalıñ dilini nenesi biler.

Lay-lay bilireñ, niye yatmırañ?

Lāyıḳlı lāyığını bular, ḳurbağa ḳabını.

Lecene daş atma kĭ, sıçrar öz üstüñe.

Leççegim ḳur’andır.

Lè’net gelsin şéyṭana.

Lekke-ẖor sığırıñ kŭsālası da lekke-ẖor olar.

Loppu boynu ardından görünür.

Lüt gelmişek, lüt gédecek.

Lor salamı tamahsız déyil.

Lim çaydan ḳorẖ, tünd çaydan géç.

Mada gŏv-ınan ẖéş édmişeñ.

Maddalı danışır.

Mē’z̲ūn; bugün nā-dan dāna begenmez; ata oğlan, oğlan ata begenmez;
aḳa nöker, nöker aḳa begenmez; ġurbetde şér olsañ rūbah déyerler.

Mē’z̲ūn sözü pendiyatdır tamam yaz; tā varıñdır, ʽéyş ü nūşdan étme az;
dünya ḳumar-ẖana, ẖèlḳi ḳumar-baz; her dörd gün birine çarḳab dolanar.

Mē’z̲ūn’a menāt déyil.

Mastafa kölgeye çekir.

Mal éyesine beñzer.

Mal bir yére géder, iman miñ yére.

“Māl-i dünya, gend-i dünya”dır.

Mal kimiñdir? -mollanıñ. -uşaḳlar yéyiñ sallanıñ.

Mallı adamıñ malı öler.

Mal mala beñzer.

Mal géder bir yére, iman géder miñ yére.

Malı çoẖ tacırdan şöhret ḳalmadı.

Malı çoẖdur, günü ḳèrè.

Malı ẖubdur, özü pés?

Malı ḳapıñda alasıñ, ḳapıñda satañ.

Malıñ eliñde, ʿèḳliñ başıñda.

Mallıñı gözle, ḳonşıñı oğrı édme.

Malını it yéyer, canını bit.

Mamaçası iki olanıñ, uşağı terse olar.

“Māyé-yi noh men şīr”dir.

Mecālım yoẖdur başımı ḳaşşıyam.

Meççid içi tekindir.

Meççid düzelmemiş, kŏr ʿèṡṡasıynan geldi.

Meççid gördüñ namaz éd.

Meççide ḥaramdır, her ne ki, éve ḥalaldır.

Merd gözünü ovkălar, nā-merd dizini.

Mèḥebbet göz demindedir.

Mercimek buttası étdi tèrḳḳi; refte-refte oldı çınar él-ẖanı.

Merd allahdan görer, nā-merd yoldaşdan.

Merd özünden görer, nā-merd özgeden.

Merd kişi çöregi daşdan çıẖardar.

Merd gelsin, nā-merd gelmesin.

Merd görek olmaya ġèmden herāsan; sèẖt işi göynüne sehl éde, asan;

tevekkül éd çağır şah-ı ẖorāsan; cāra geler, ẖāh İranda, ẖāh Fereng.

Mürde-şūr aparsın.

Merdi ḳova-ḳova nā-merd édme.

Merd-inen ülfet ḳılen, aẖır bir gün merd olar, namerd-inen ülfet ḳılen, aẖır biyābān-gerd olar.

Meriż olmasañ, sağlıḳ ḳèdrini bilmeñ.

Mezārı mezār yanına ḳoyarlar ābadanlıḳ içün.

Meşkiñ böyük ağzını açmış, küçük ağzını bağlır.

Mèżlūm ahı téz tutar.

Mèżlūm żalıma şerikdir.

Mèżlūmuñ da allah varı.
Mè’lūm déyil baş kimiñ etteginden çıẖır?
Moft ola, kŭft ola.
Moft gep çalma.
Mofte deymez.
Molla nèśreddine dédiler: yériñ ortası haradır?dédi: éle bura kĭ, men durmuşam.
Mollanıñ öz du’ası özüne kăr édmez.
Melemeze süd yoẖ.
Men ağa, sen ağa, sığırları kim sağa?
Men ağzımda ḳoz sayıram.
Men oğrı oldım, géce ay-aydın.
Men ölü, siz dirri.
Men istirem, onu yétirdem at-ınan dona, o istir ki, géde ḳaşşıḳ yonmağa.
Men bir üstü vurlu tasam, mende işiñ olmasın.
Men iki köynek senden artıḳ yırtmişem.
Men bé-keslikden sene sarı sıẖılirem, sen déreñ şāyed men bed-ʿèmelem?
Minnet altında ḳalan bél téz siner.
Men tappala yığan oldım, sığır suya sıçen oldı.
Men deyirmandan gelirem, seniñ başıñ unludur?
Men déyildim elim idi, ḥaram-zada kerim idi.
Men dédim éşideñ, démedim örgeneñ.
Men déyirem “elif”, o déyir “şotor”.
Men déyirem “ẖāce”yem, déyir: néççe oğul varıñ?
Men sene dédim: “ẖan-ḳulı kéyẖa”, tā sen de mene déyeñ “mirzā-beg”.
Men seni aparıram at-ınan dona, sen özüñ gédireñ ḳaşıḳ yonmağa.
Men seniñ içi (içün), sen kimiñ içi?
Men sovuḳdan sene sarı gelirem, déyireñ şāyed bed-ʿèmelem?
Men sīli inen öz üzümü ḳızardıram.
Men ki, badıncan nökeri déyilem.
Men ki, gédirem Lara, ḳoy tüfengim ḳundağı ḳırıḳ ola.
Men müsāfir, yol ẖèṭèr-nāk, ʿèḳl zāyil, ağır ük; nā-beled, ḥèrfem ġèlet, ʿèbd-i veseṭ, köylüm dostağıdır geliñ.
Men ne dérem, sen ne añlırañ?
Mene baẖ ne gündeyem? yara baẖ ne sallanır.

Mene deymesin, kakama deysin ki, ingăr saman cuvalına deyir.
Mene ki, yoẖ, içine poẖ.
Meni ilan yéye idi, ķèdrimi bilen yéye idi.
Meni séven meler geler, dağı-daşı derer geler.
Meni gör ne ḥaldayam, yarı gör ne sallanır.
Menim ala gözüme ki, ʿāşiķ déyil.
Menim éşşegim idmiş, seniñ hınķıñ tutmuş?
Menim éşşegimde èṡlen ķuyruķ yoẖ idi.
Menim elimiñ duzu yoẖu.
Menim içi su yoẖu, seniñ içi ki, çörek varı.
Menim başım ķaşınır, éle béle zad içi.
Menim köynegim yamalı idi?
Menimki mene yétişsin, ölü béheşte géder ẖub, cehenneme de géder ẖub.
Menim yaram ağrıyır, seniñ harañ ağrıyır?
Meni yéyen Karğa bura sıçmez.
Mürd tekin rīşe vurañ.
Moştu açıldı.
Munu pèẖşe siçmiş, men siçmemişem.
Movlam olsun ķoç igidiñ dayağı; muẖennes nā-merdiñ yansın damağı;
Éy aķalar dūdmānda ocağı; kŏr éden çoẖ olar, yandıran görek.
Mehriza (Muhèmmed riza) gétdi Merend’e, tamaşa varı gelende.
“möhre-yi mār” varıdır.
Meh-veşiñ ẖalı ķèrè, félféliñ danı ķèrè, bu hara? O hara?
Miñ atlıya dovdır.
Miñ yéyeniñ olsun, bir déyeniñ olmasın.
Méveli ağaca daş atarlar.
Méveniñ ẖubu çaķķal girine geler.
Méhrebānlıķ, iki yanlıķ.
Méhr göz demindedir.
Méhrim ḥalal, canım āzad.
Nā-beled adam kŏr tekindir.
Nā-tanış yére ķıçıñı ķoyma.
Nā-ḥaķ ķan yérde ķalmaz.
Nā-ẖāham kĭ, déyilek.

Nā-dan ipi inen ḳuyuya gédme.
Nā-dan-ınan vurma.
Nā-dan-ınan gédme yola, başıña geler, yüz miñ belā.
Nar bī-māra şafadır.
Nar-dana tekin ḳırmızıdır.
Nar varım, bī-mār da varım.
Nāşı ṭèbib sermāyeyi baẖt éder.
Nağar üstünüñ ağacıdır.
Nağaraçı azıydı, bir de Méymend'den geldi?
Nağaranıñ böyük tayıdır.
Nā-kesden ḳèrż édme, ḳèrż étdiñ ẖèrc édme.
Namaz étdigini görmemişem, amma oruc yédigini görmüşem.
Namaz éden Allaha bendedir, édmeyen şermendedir, găh éden, găh édmeyen, cehennemdedir.
Nā-merdlere héç vèẖt vurma, üzüñü; ẖèrīdār görmeseñ açma sözüñü;
deli develiye vérme ḳızıñı; deve öler, iter, ḳalar divāna.
Nā-merdi ḳova-ḳova merd édme.
Nāmūs gédse, gér, gelmez.
Ne-ẖānde molladır.
Nuzul pulunde ẖéyir olmaz.
Nisiye, girmez késeye.
Nisiye véren baḳḳal, bir ile olar çaḳḳal.
Nèṡib u ḳismeti héç kes bilmez.
Nefs böyük düşmendir teklifi ẖèṭā; ġèrḳ éder deryāha, yandırar ota;
ḳızlara ḳardaş ol oğlana ata; salmagénen her gözele göz oğlum.
Nefesi isti yérden gelir.
Nefesini düşürdü.
Nèḳd mu'āmileden gül iysi gelir.
Nèḳdiñi nisiyeye vérme.
Nükteli gep çalır.
Nemek yédiñ, nemek-dana ḥörmet éd.
Nene emcegi kesendir.
Neneden méhriban-ter, daya ẖātun.
Nenesini gören, ḳızını almaz.

Nenem mene kŏr dédi, her gelene vur dédi.

Noba bize gelende, çırağıñ yağı ḳurtuldu.

Nöker tekin işle, aḳa tekin dişle (yé).

No-keseden ḳèrż édme, édende ẖèrc édme.

Ne atabilirem, ne utabilirem.

Ne ağ démişem, ne ḳèrè.

Ne ağız yandıran aşdır, ne baş sındıran daş.

Ne éşşekde yüküm vardır, ne yıẖılanda, bākĭm.

Ne éşşek yatdı, ne derrri yırtıldı.

Ne üçde alacağım, ne béşde vérecek.

Ne özü yéyir , ne özgeye vérir, iylendirir, ite vérir.

Ne ölüye hay vérendir, ne diriye pay véren.

Ne umud varıñ bacıñdan? Kĭbacıñ ölür acından.

Ne o yanıñ unudur, ne bu yanıñ danı.

Ne işle, ne dişle.

Ne imanım var kĭ, şéyṭan apara, ne malım var kĭ, divan apara.

Ne böyügüñ ḳarşısından redd ol, ne ḳètiriñ ḳuluncundan.

Ne bilsin ki, éşşek ..ötü harda ḳıçlır.

Ne bilsin ki, ..ötü ḳiblesi haradır?

Ne tüfe deyir, ne lè’nete.

Ne tovuğuña kiş démişem, ne éşşegiñe hoş.

Ne toyda oynar, ne ʿèzāda ağlar.

Ne toy gécesi gelin évde ḳalar, ne yas gécesi ölü yérde.

Ne teher oynaya kĭ, zadı oynamaya.

Ne dinden géçir, ne dinārdan.

Ne şah-ınan şülle yéyir, ne it-inen poẖ.

Ne ġèm varım ne ġusse, şapalaḳ vuraram ağ kŏsse.

Ne fala inan, ne falsız otur.

Ne ḳarın tūşa götürer, ne göz tamaşa.

Ne ḳāfilede yüküm var, ne soyulmaḳdan bākĭm.

Ne ḳoca yédigine deyer, ne uşaḳ géydigine.

Ne ḳız ovladdır, ne géçi dövlet.

Ne ḳız babası évine yaẖın olsun, ne odun ocağa, ne meşk suya.

Ne köçen éldendir, ne ḳonan obadan.

Ne gün bundan ḳızzı olar, ne kaka-siyāh bundan ḳèrè.

Ne géden obadandır, ne ḳonaḳ élden.

Ne müzd istir, ne minnet.

Ne meşk suya yaẖın olsun, ne ḳız anaya.

Ne menden selām, ne senden ʿèléyk, sen yoluñ boynuça, men altıça.

Nemeneden ḳorẖurañ? -gördügümden.

Ne meni gölde görür, ne ḳèrèbegi çölde.

Ne varlıdan ḳèrż éd, ne yoẖsula ḳèrż vér.

Ne vér, ne de dalıça ḳaç.

Ne yoẖsuldan alacaḳ ol, ne varlıya vérecek.

Neye sınıḳ sine ki, eyri bite.

Ne yédi, ne içdi, dédi…

Ne yél aparan samanım var, ne sél aparan danım.

Néççe püllük işiñ varıdı?

Néşter vursañ ḳanı çıẖmaz.

Varayı su édmiş.

Varlığa ne darlıḳ?

Varlığına güvenen, yoẖsulluğa téz düşer.

Varlı günüñde dostuñ çoẖ olar.

Varlı varından pay vérse, yoẖsulluḳ aradan géder.

Varısını tökeseñ bir ḳuyuya, üstünü de örteñ.

Varı yériñ derfini ağartmış.

Vay o sürünüñ ḥalına kĭ, çobanı canavar-ınan dost ola.

Vay o ḳana kĭ, üstünden bir géce géçe.

Vay o günden ki, varlı yoẖsula möḥtac ola.

Vay ölen ḥalına kĭ, öldü.

Vay ẖèberi téz geler.

Vay menedir, vaylar da mene.

Vay menedir, vaylar da mene, her yétişen ḳablar mene.

Vèẖt yoẖum kĭ, başımı ḳaşşıyam.

Vérrac köpek éyesine ḳonaḳ bular.

Vezinde yüngüldir, ḳiymetde ağır.

Vèṭène geldim, imana geldim.

Vèṭèn véranada olsa, géne de béhiştdir.

Vèḳti ki, dédiler: börk getir, baş aparma.

Vur éşşegin ..ötüne tā kŭsāla doğa.

Vuran, söyen erim yoẖ, sél aparan évim yoẖ.

Vur oğul dayıya baẖmaz.

Vur igidiñ başı ḳovġalı olar.

Vur küle çomağım, ḳır küle çomağım.

Vurmaḳ, vurmaḳdır, itelemek de vurmaḳdır.

Vurmuş başına.

Vurmuş "…rgŭ"va.

Vurucu ḳuş, dündügünden (dimdiginden) bellidir.

Vurulu ḳāfileye şerik olma.

Vérdi üz-ünen, vérmedi güc-ünen.

Vérdigiñ bir yumurta, onu da yırta-yırta?

Vérdigiñ nedir? dédigiñ nedir?

Vérem yéyeñ, gözleyem ölmeyeñ?

Véren ..ötde, tovba yoẖ.

Vil pov-zāriñi suya vurma.

Vil cövheriñi daşa vurma.

Vil çata oẖurur.

Vil demir döyür.

Vil saman yéle vérir.

Vil mal ya oğrınıñdır, ya ḳurduñ.

Hadar, padara baẖmır.

Hara gédireñ? -ḥaca. -gel min gérsim saca.

Hara gédireñ? –duza, duza hardan gélireñ? –duzdan, duzdan.

Haralıyañ? –évlenmemişem ki, görem haralıyam.

Hardan gelireñ? –bülbül ḳalasından. –niye başıñ ḳanlıdır? –dilim belāsından.

Hardan gelireñ? –çin ü maçından. –bellidir per ü paçañdan.

Hăk oldı bèẖtine.

Halan talana düşmüş.

Hamıya it oẖurur, bize çaḳḳal.

Hanḳuran éşşek, özünü belāya salar.

Hanı derdimi déyem, ağlayam.

Hanı gŏrra gédmiş.

Hay étdim, huy étdim, dad-tamlı toy étdim.
Hay-ınan gelen, huy-ınan géder.
Hay peri, hay peri, yazıñ ʿālemi yandırdı, içiñ de meni.
Haydan gelen, huya géder, sélden gelen, suya géder.
Hay göyeren göy kŭrra.
Hayhat-be-ferec, şenbe-be-nōrūz.
Hay-huy édenden ḳorẖma, dinmeyen vurandan ḳorẖ.
Her atıñ öz soyunu sal ḳuluncuna.
Her aşıñ noẖudıdır.
Her ağacıñ ḳurdu özünden biter.
Her ağaran ḳar olmaz.
Her ağızdan bir avaz geler.
Her ağızdan bir söz çıẖer.
Her ay-ḳaranıñ bir ay-aydın varı.
Her üzüḳovlınıñ bir baş-yuẖarı varı.
Her işe baş ḳoşma.
Her işiñ evveli saẖtdir.
Her işiñ bir vèẖti var.
Her igide don géydirseñ bey olmaz.
Her igidiñ öz ʿèmeli öz ḳıçine çıdardır.
Her igidiñ dörd gün dövran varıdır.
Her başda bir ʿèḳil var.
Her baş yuẖarıda, bir üzüḳovlu var.
Her baharıñ bir ẖèzanı var.
Her baharıñ bir ḳışı, yüz ḳışınıñ bir yazı var.
Her belā kĭ, başıña gele, çekesiñ.
Her biri bir ulduz altına düşmüş.
Her tovuḳ éncir yéyen olsaydı, éncir dağda ḳalmazdı.
Her çi ne beterine gülür.
Her derdiñ bir darmanı var.
Her delige baş ḳatma.
Her “dom-bōride”niñ bir “çerā-găh” varıdır.
Her dörd gün birine çarḳab dolanır.
Her dövreniñ bir “ḥüsn-ü-cemāl” varıdır.

Her dündügü (dimdigi) eyri olmaz ķèrè-ķuş.

Her zadıñ tazası, dostuñ köhnesi.

Her sözüñ bir yéri var.

Her şehriñ bir resmi var.

Her ʿāşīķiñ dörd gün dövran varıdır.

Her ķapıdan bir söz, her ocaķdan bir köz.

Her ķuyunuñ bir suyu var.

Her kes öz şansına ķonaķdır.

Her kes öz şehrinde, şehriyārdır.

Her kes öz niyyet-i öregini yéyir.

Her kes öz hayında (hovlunda).

Her kes külü çekir, öz kömmeci üstüne.

Her kes gül tikirtdi, öz başına tikirtdi.

Her kes gédir ķuş getirir, ẖan-ʿèli bayķuş getirir.

Her kes hayda, huyda, kéçel ķız da toyda.

Her kese bir-zad yaraşar.

Her kese derdiñi déme.

Her kes, her kesdir.

Her kese güldüñ başıña geler.

Her kesi istediñ tanıyañ, ya ķonşı olasıñ ya hem-sefer.

Her kesi bir iş içi yaratmışlar.

Her kesi tarı saẖladır, Çarde-çérik’i çalı.

Her kesi ķınadım, başıma geldi.

Her kesiñ allına her ne yazılmış éle odur.

Her kesiñ öz tüfürcegi öz ağzına şirin geler.

Her kesiñ öz derdi öz ķarnında.

Her kesiñ ipi inen ķuyua gédme.

Her kesiñ çöregi özündendir, mergi de allahından.

Her kesiñ daşını öz döşüñe vurma.

Her kesiñ rūzīsi Allah elindedir.

Her kesiñ ʘ́èķli başında, èẖmèķiñki gözünde.

Her kŏr öz ayağı ucunu yéy-ter görür.

Her kül başına tökür, töksün.

Her kim öz éviniñ padşahıdır.

Her kim öle évden gédir, Mē’ẕūn öle élden gédir.

Her kim deli ola, géder molla yanına, molla deli olanda, hara géder?

Her kimde bağ var, üreginde dağ var.

Her kimseye bél bağlama.

Her kim her ne éde, özüne édir.

Her kime can dédim, çekdim cefāsı; her kime yar dédim görmem vefāsı;

Héç ṭèbib bilmedi derdim devāsı; ne bir doğrı ʿèlāc ne darman oldı.

Her kim yétdi babasını tanıya, béhiştīdir.

Her gerān béy-ḥökümet déyil, her erzān béy-ʿillet.

Her ..ötünü bulayan ḳalay-ger olmaz.

Her gözeliñ bir “ḥüsn-ü-cemālı” var.

Her güldügüñ, bir ağlamaḳ varıdır.

Her gülüñ bir iys varı.

Her gülüñ bir ẖarı var.

Her gün bir firḳè vurur.

Her gün bir kŭsāla bezedir.

Her gün bir gündir.

Her meççidde bir “kenār-ab” olar.

“Hérr-nerr” bilmir.

Her ne adamıñ başına gele, özündendir.

Her ne ekdiñ, éle onu biçereñ.

Her ne eliñden gelir, kŭtaylıḳ édme.

Her ne olur, olsun.

Her ne o yémedi, sen yéyeñ.

Her ne işden gelmir, bir gün işden geler.

Her ne inçelikden ḳıriler, adam yoğunluḳdan.

Her ne tökdüñ aşıña, o geler ḳaşıḳıña.

Her ne ḳismetdir, gire geler.

Her ne getirirem at-ınan dona, aẖırda gédir ki, doğanaḳ yona.

Her ne gördüñ öz gözüñden gör.

Her ne meskīn gezdim, adım ḳurd oldı; her ne ḳonşı sévdim, pehlūm yurd oldı.

Her neniñ bafası adami-zaddan artıḳdır.

Her neniñ bir herkeni var, oduna gédeniñ örkeni var.

Her ne yédiñ maldır, her ne ḳaldı pa-maldır.

Her ne yémiş siçmemiş.

Her yarıñ bir cemālı var.

Her yandan yél esir, ovsısını atır.

Her yédigiñ bir siçdik de varıdır.

Her yérden inçelir, éle ordan üzülsün.

Her yérden évlendiñ, éle o yana eylendiñ.

Her yérde aşdır, kéçel ferraşdır.

Her yérde aş var, orda baş var.

Her yérde ḥèreket, orda bereket.

Her yérde dayıñ var, orda payıñ var.

Her yére gédem ẖanam u begem, éle bura gelende, péder-segem?

Her yére gédeñ "çar-ta-çārek yék men"dir.

"Heşti gérüv-i noh"dır.

Hem atıma baş, örgederem, hem dayıma görmeklik.

Hem aşağısını görmüşem, hem yuẖarısını.

Hem torbadan yéyir, hem aẖuradan.

Hem nala vurur, hem méẖe.

Hemi ẖudayı istir, hemi ẖurmayı.

Hem ziyāret édir, hemi ticāret.

Hemişe tarazınıñ ağır tayında.

Hemişe ḳan ağlır.

Hemişe heder éd, ḳurbanda etden, derrende itden, herze arvaddan.

Hemi müzdir, hemi minnet.

Henūz çörremegi kefrememiş.

Henūz séft yére çör édmemiş.

Henūz köteliñ ayağını çatmamış.

Henūz mezesi dişim dibindedir.

Henūz yarası itsidir.

Hevesdir, besdir.

Hüneriñ var, yériñ var.

Hünü-hünüce; burnu eyrice; hara gédireñ bu yarı géce?

Hey başı ḳovġalı özüm.

Hey patıl ..ötüne su töken.

Héç erzān béy-ʿillet déyil, héç gerān béy-hökmet.

Héç év böyüksüz olmasın.
Héç birisi “nimen” olmur, éle varısı istir batman ola.
Héç bilmirem, dışdır, ya tuş.
Héç bilmireñ kim kimedir?
Héç bilmireñ kimiñ başı kimiñ ..ötündedir.
Héç bilmireñ, hardan eyirir, hardan serir.
Héç çarvadar rah-dar olmasın.
Héçden yéy-terdir.
Héç sünnet olmamış.
Héç ʿèziz adam zelil olmasın.
Héç kăfarıñ yarası gözü deminde olmasın.
Héç kes acından ölmemiş.
Héç kes adını öz ḳulağıynan éşidmesin.
Héç kes anası ḳarnında örgenmemiş.
Héç kes öz ayranına turş démez.
Héç kes öz ʿéybini bilmez.
Héç kes éyesiz olmasın.
Héç kes butta dibinden bulunmamış.
Héç kes biriniñ rūzīsini yémemiş.
Héç kes delisini yazzıya atmaz.
Héç kes, héç kesiñ payını yémez.
Héç kesiñ üzü içine vurma.
Héç kesiñ üzüne çekme.
Héç kesiñ çırağı seḥerençez yanmaz.
Héç kesiñ ẖéyir-şerinde déyil.
Héç kek bélesini dişlemir.
Héç kim evveli ʿèziz, aẖırı zelil olmasın.
Héç kim seḥeri görmemiş.
Héç kimse öz payından artıḳ yémez.
Héç kimseniñ bèẖti yatmasın.
Héç kimseniñki dönmesin.
Héç gerān göremedim béy-hökmet ola; héç erzān görmedim béy-ʿillet ola.
Héy dest-dest édir.
Héşne (héç ne) ḳuyusunda yoẖdur.

Héç vèẖt su baş yuẖarı gédmez.

Héç “hérr-ü-nérr” bilmir.

Héç yérini vurmur.

Héyvanıñ ẖubu, çaḳḳal girine geler.

Ya as, ya kes.

Ya öler öküz, ya çıẖar çoğunder.

Ya onuñ ḳulağıdır ya ḳuyruğı.

Ya bu gelen delidir, ya bu yatan ölüdür.

Yatan ölmez, yéten öler.

Yatan dış görer, gezen iş görer.

Ya ẖorus ol buñ vér, ya tovuḳ ol yumurta ḳoy.

Yaẖşı oldı aḳaynan, yaman oldı ḳul-ınan.

Yaẖşı éden, yaman görmez.

Yaẖşı söz-ünen ilan yuvadan çıẖar, yaman söz-ünen müselman dinden.

Yaẖşı sözü añlamaza démezler.

Yaẖşı ḳonşı, Allah vérişi.

Yaẖşılıḳ éd, at deryaha, balıḳ bilmese, ẖāliḳ biler.

Yaẖşılıḳdan yaẖşılıḳ geler, yamanlıḳdan yamanlıḳ.

Yaẖşılığa yaẖşılıḳ her kişiniñ işidir, yamanlığa yaẖşılıḳ ner kişiniñ işidir.

Yaẖşılığa yamanlıḳ, kŏr éşşege samanlıḳ.

Yad géder, yādigăr ḳalar.

Yarası istidir.

Yarasını tazaladı.

Yaralı ilan tekin tā çalmaya, yér tutmaz.

Yaram üstüne duz sepme.

Yar olmurañ, bār olma.

Yar bizden géce gétdi, bilmedik nice gétdi?

Yar yar émdir?

Yar yarı görende, selāmetleşmez imiş.

Yarı buluram, yalı bulmuram, yalı bulanda, yarı bulmuram.

Yarım ağız danışır.

Yaz ayran yoẖudur, ḳış yorğan.

Yazğı yazan béle yazıb.

Yazğı yazanı bende pozamaz.

Yaz ḳışdan bellener, ḳız ḳardaşdan.

Yaz geler, üzü ḳèrèlik ḳalar ḳışa.

Yaz yağışıdır, gŭrrullamaḳ varı, amma yağmaḳ yoẖu.

Yazı çaḳḳalsız olmaz, bazar baḳḳalsız.

Yazılan pozulmaz.

Yazzım özgeyi yandırır, içerim özümü.

Yazzı yaman olmaz, çoban adam olmaz.

Yaşa baẖma, başa baẖ.

Yaş odun kĭ, satmamışdım birine.

Yaş-ınan ḳurru, bir-bir ayağında yanar.

Yaşından ileri danışır.

Yaş yérine ḳan ağlır.

Ya ʿÈli dé, vur deryāha.

Yağ oldı, yére batdı.

Yağ iylenmez soy itmez.

Yağ-ınan ḳarpız, ilan-ınan yarpız.

Yağ tökseñ eliñe, yére tökülmez.

Yağ tökmeli yalamalıdır.

Yağlı eliñi çek öz başıña.

Yağlıcadır, boynuña da bağlıcadır.

Yağlı derisini it aparmış.

Yağlı dili var, ḳurru kăssası.

Yağlı yére pèẖşe ḳonar.

Yağışdan çıẖmış, yağmıra düşmüş.

Yağışdan ḳalanı, yağmır apardı.

Yağışdan ḳurtulduḳ, damçıya düşdük.

Yağışda ya gelin gelin olasıñ ya ḳonaḳ.

Yağış harda? Çörek orda.

Yağış yağdı, yarıḳlar bitdi.

Yağış yağır, damçı damır, arvad doğur, ḳonaḳ gelir.

Yağ yoğurtdan ʿèmele gelir.

Ya ḳonşılıḳ édesiñ tā birini tanıyañ, ya yoldaşlıḳ.

Ya kemerden uçesiñ, ya ..ikime ..içesiñ.

Ya kişi ol, ya kişi inen ol.

Ya göle, ya ḫèrmene.
Yala çıḫana, éle béle geler.
Yalar yumaz, yatar ķaḫmazdır.
Yalan adamıñ çöregini keser.
Yalan téz ayaķ tutar, amma yérimez.
Yalançı adam, and içen olar.
Yalançı adam, “kem-ḥāfiże” olar.
Yalançı dédi évim yandı, héç kes dādına gelmedi.
Yalançınıñ üzü ķèrèdir.
Yalançınıñ sözü yadından çıḫar.
Yalançınıñ şāhidi yanında olar.
Yalançı, yağlı géçi.
Yalançıyı bir def∅è başdan oturdarlar.
Yalan kişiye yaraşmaz.
Yalanı menim-inendir, gerçegi özge-inen.
Yalanıñ aḫır yoḫu.
Yalanıñda “endāze”si var.
Yalan yurdu itirer.
Yal başına çıḫana, éle béle geler.
Yalı buluram, yarı bulmuram, yarı bulanda, yalı bulmuram.
Yalığıñ ne varı, vére yoluğa.
Yalınķız atlınıñ gerdi çıḫmaz.
Yalınķız daş difar olmaz.
Yalınķız ķāżıya gédmiş.
Yalınķız ķuş yuva salmaz.
Yalınķızlıķ allahıñ özüne yaraşar.
Yaman arvad, téz kişiyi ķocaldar, èṡil arvad derdlerini azaldar.
Yaman ḫèber téz étişer.
Yaman ķonşı, yaman arvad, yaman at, birinden köç, birin çıḫart, birin sat.
Yaman gördüm dilim döndü yamana.
Yaman gün héç kese ķalmaz.
Yaman günüñ, ʿömürü az olar.
Yamanlığa yaḫşılıķ ner kişiniñ işidir, yaḫşılığa, yaḫşılıķ her kişiniñ işidir.
Yaman yama yapışdı.

Yaman yéyeniñ olsun, yaman déyeniñ olmasın.

Yanan anadır, yaman da ana.

Yanan anadır, yéyen ḳayınana.

Yanan içi yanasıñ.

Yanan menem, yaman da men.

Yanan yérden yaş çıẖmaz, kesilen yérden ḳan çıẖmaz, ḳazılan yérden su çıẖmaz.

Yan mene, tā tıtrayam sene.

Yan yatır, gülle atır.

Yayılım güllesi deymiş.

Yayıḳ tekin yayılır.

Yétim adamıñ eli uzun olar.

Yétim ahı adamı tutar.

Yétim ẖod-ser bīve beyler.

Yétim ḳuzu iki anadan emer.

Yétime can-can déyen çoẖ olar, çörek véren az.

Yétim yaşı, şahı tèẖtden atar.

Yétimi ẖuda istese idi, babası ölmezdi.

Yétimiñ ahı, atar tèẖtden şahı.

Yétimiñ tā vayası çıẖa, canı çıẖası.

Yèẖ su eli üstüne tökmüşler.

“Yéber-yék”dir.

“Yék pehlū” olmuş.

“Yék co”va mēstdir.

“Yék kēlāğ, çél kēlāğ”

“Yék-la” yétişmir, “dolla” édem yétişe?

“Yékké-şénās”dır.

Yuẖarı tüfürürem, sibildir, aşağı tüfürürem sèḳḳèldir.

Yuẖarıda Allah varım, aşağıda sen.

Yuẖarıda kĭ, yér yoẖ, aşağı da oturmur.

Yuẖarıñı da gördüm, aşağıñı da.

Yuẖarıdan vuran, aşağıdan içer.

Yoẖsul adamı öldürmezler.

Yoẖsulluğa düşmeyen varlıḳ ḳèdrini bilmez.

Yoẖsuluñ üzü ḳèrèdir.

Yuẖu ölümüñ küçük kakasıdır.

Yuẖu duru ölüm.

Yuẖulamaḳ adamı hem işden ḳoyar, hem aşdan.

Yurd odununa uğramış (yoluẖmuş).

Yurd-yuvası itmiş.

Yornuḳ (yorğun) éşşege hōş mahanadır.

Yüz inigim olsa, birini ona vérmem.

Yüz ölç, bir biç.

Yüz çaḳḳu düzetse, birinde sap olamaz.

Yüz kŏr ḳızım olsa, birini ona vérmem.

Yüz kişi inen cehenneme gédeñ, bir arvad-ınan béhişte gédmeyeñ.

Yüz mamaça yığılsa, güc doğana düşesi.

Yüz yéyéniñ olsun, bir déyeniñ olmasın.

Yoğun ip-inen özünü boğur.

Yoğun inçelende, inçe üzüler.

Yoğun inçeyi yéyir.

Yüksüz éşşek yorğa géder.

Yükü eyridir.

Yüküñü yala yığma.

Yükünü pés yére açmış.

Yükünü tutmuş.

Yol uzaḳ, éşşek çolaḳ.

Yoldaşı ḳarğa olanıñ yédigi poẖ olar.

Yolu kŭtā éd tā gédek.

Yol-unan géden géden azmaz.

Yol vérmirlerdi bucağa, siyrildi geldi ḳucağa.

Yov, heyeden ileridir.

Yovutmazdım bucağa, siyrildi geldi ḳucağa.

Yuhaya boyun eymir.

Yıẖılanı vurmazlar.

Yétdi asmanda bir ulduz yoẖu.

Yétdi aylıḳ dünyaya gelmiş.

Yétdi deste gül arada.

Yétdide örgenmeyen, yétmişde örgenmez.

Yétdide bulmayan yétmişde bulmaz.
Yétdi sekkizden başdır.
Yétdi sıçan dişde görür.
Yétdi ķonşı bir ķazana möẖtacdır.
Yétdi kefen çürrütmüş.
Yétdi kŏr ķızım olsa, birini ona vérem.
Yétdi göyde bir ulduzu yoẖu.
Yétdi yaşar gelin alsañ, ķız olmaz.
Yédige de, dédig?
Yédigimi burnumdan getirdi.
Yédigiñ özüñ içi, gördügüñü tè’rif éd.
Yédigiñ zad, yérden çıẖır.
Yırtıķ köynegime baẖma.
Yérde ķulaķ var.
Yér séft olanda, öküz öküzden görür.
Yér nice seni ķèbūl étdi?
Yére baẖan adamıñ üzünü görme.
Yére baẖan adamıñ dost-düşmenligi bilinmez.
Yére minnet ķoyurdı, yol gédirdi.
Yér yarılmadı kĭ, gire içine.
Yéri istidir.
Yéri şorāketdir lāle-zār olmaz; sögüd ağacında héyva-nar olmaz;
Her ķèḣbeye göñül vérme yar olmaz; ķovlı yalan her günde bir yarı var. “Yusuf-‘èli beg”
Yéri ki, özü içi ot çıẖartmaya, menim içi ekin édmez.
Yériñi deyişdiñ, şansıñı nice édereñ?
Yérine yérdir, gŏruna gŏr.
Yér-yurd darmanıdır.
Yél ağzını bağlamaķ olar, él ağzını bağlamaķ olmaz.
Yél esmese, epelek oynamaz.
Yél esmese, çöp ķımmıllamaz.
Yél getireni yél aparar, sél getireni sél.
Yél geldi, yağış geldi, nice oldı sen beri geldiñ?
Yél gele, gerd üzüñe ķonmaya.

-Yémegde niceyeñ? -alıcı laçın. -iş görmekde niceyeñ? -gep başıña ķèhenmiş.

Yémeyeniñ malı yéyeniñdir.

Yémirem-yémiremden ķorḫ ve gédirem-gédiremden.

Yémiş, üstünde su içmiş.

Yétmiş ķarındır.

Yéñi-köhne édme.

Yéñi geldi bazara, köhne, gözüñ bozara.

Yéñi yurda gédende, köhne yurduñ ķèdrini bildiñ.

ATALAR SÖZÜ DİZİN

ā. +ıñkını (1) 144

ā. -dan (2) 143, 4177

āfāt : âfetler

ā. (1) 2895

āfet : âfet

ā. (1) 2595

aftafa : ibrik

a. (1) 350

ağ : ak; beyaz

a. (25) 259, 279, 280, 281, 324, 325, 326, 327, 328, 335, 348, 1409, 1505, 1531, 2035, 2123, 2523, 2594, 2875, 3131, 3145, 3205, 3709, 3981, 4002

a. +dır (2) 3702, 3771

a. +ıñ (1) 347

a. +ınen (2) 654, 2032

ağca : beyazımsı

a. (1) 282, 979

ağar- : ağarmak; beyazlaşmak

a. -an (2) 274, 4088

a. -ar (1) 211

a. -dar (2) 328, 2594

a. -maz (1) 3125

a. -tmamışam (3) 1480, 2497, 2675

a. -tmaz (1) 2960

a. -tmış (1) 4031

ağa : ağa; bey

a. (6) 277, 1387, 1855, 1959, 2679, 3882

a. +sı (1) 275

a. +lıḳ (1) 1306

a. +m (1) 276

a. -nıñ (1) 278

a. -sını (2) 677, 890

a. +yı (1) 3095

ağac : ağaç

a. (14) 260, 261, 162, 263, 272, 273, 1017, 1166, 1393, 1423, 1562, 2089, 2798, 3375

a. +a (2) 1321, 3933

a. +dakĭ (1) 615

a. +ı (11) 137, 265, 266, 267, 268, 269, 2395, 3185, 3215, 3346, 3346

a. +ıdır (2) 1290, 3949

a. +ıñ (6) 270, 271, 917, 1521, 1976, 4087

a. +ınan (1) 1561

a. +ında (2) 2763, 4439

a. +ındadır (1) 485

a. +ından (1) 427,

a. +ınıñ (3) 374, 1187, 2165

a. +lı (1) 264

ağı : ağı; zehir

a. (1) 916

a.+yı (2) 349, 2313

ağıl : akıl

a. (1) 3614

ağır : ağır

a. (12) 337, 338, 339, 340, 341, 346, 1882, 2260, 3529, 3904, 4041, 4199

a. +dır (1) 464

a. +ıça (1) 340

a. +lıḳ (2) 535, 1349

a. -lığı (1) 364

a. +lığını (2) 342, 2586

ağrı- :ağrımak

a. -yır (1) 3921

ağanaḳ : !

a. -da (1) 2003

āgāh : âgâh; haberdar

ā. +dır (1) 2328

aẖ- : akmak

a. -an (2) 97 3048,

a. -anı (2) 156, 2785

a. -ar (1) 2714

a. -ardan (1) 2766

a. -ası (1)3685

ah : ah

a. (6) 99, 219, 457, 458, 1607, 3002

a. +ı (5) 3024, 3781, 3872, 4361, 4367

ah-nala : ah-nâlesi

a. +sı (1) 438

āẖir : âhir; son

ā. (9) 101, 102, 929, 1805, 2221, 2300, 2930, 3867, 3867, 4331

āhırda 4174

ā. -dır (1) 1995

ā. -ı (9) 972, 973, 974, 1451, 2850, 2871, 2926, 3078, 3483, 4240

ā. -ından (1) 1587

ā. -ını (2) 370, 418

ā. -kĭ (3) 103 ,104, 105, 1307,

aẖsaḳ : aksak

a. (1) 100

aẖsa- : aksamak

a. -ar (1) 37

aẖtar- : aramak

a. -an (1) 98

aẖura : ahır

a. +dan (2) 1914, 4195

ahurasını 11

aẖur : b.k. aẖura

a. +dan (1) 1111

aḳa : ağa; bey

a. (5) 354, 3830, 3830, 3978, 4259

a. +lar (2) 351, 3927

a. +lıḳ (1) 352

a. +nıñ (1) 353

a. +ya (1) 354

a. +yı (1) 355

āḳā-yı bālāyı-ser: baş tâcı

ā. (1) 355

ʿāḳibet : âkıbet

ʿā. (1) 2928

ʿaḳıl : akıl

ʿa. (9) 1621, 2941, 2942, 2943, 2944, 2945, 2946, 2947, 2948

aḳsaḳ : aksak

a. (1) 3077

al- : almak

a. -ø (11) 213, 367, 443, 443, 506, 2161, 2409, 3034, 3115, 3338, 3376

a. -a (9) 360, 900, 1143, 1143, 1144, 1162, 1252, 2964, 3913

a. -acağım (1) 3985

a. -acağını (1) 356

a. -acaḳ (3) 356, 357, 4019

a. -am (2) 2145, 2801

a. -amaz (2) 35, 1845

a. -an (6) 361, 1193, 2615, 2754, 3347, 3586

a. -añ (10) 933, 1546, 1716, 1810, 2096, 3350, 3354, 3372, 3603, 3731

a. -anıñ (1) 363

a. -ar (5) 361, 1799, 1966, 2615, 2915

a. -aram (1) 193

a. -asıñ (1) 845

a. -dı (1) 2583

a. -dığı (1) 366

a. -dığıñ (1) 3668

a. -dığından (1) 1100

a. -dım (4) 10, 2801, 2847, 3315

a. -ır (5) 147, 424, 1489, 2681, 2788

a. -ıcı (4) 429, 430, 431, 4452

a. -ma (5) 426, 427, 427, 2724, 2724

a. -mağa (1) 3520

a. -mak (3) 195, 572, 2160

a. -mamış (1) 11

a. -manam (1) 1608

a. -masa (1) 356

a. -maya (2) 1084, 1582

a. -mayanda (1) 2916

a. -maz (5) 382, 402, 409, 2166, 3975

a. -mazlar (1) 2436

a. -mır (1) 1689

a. -mış (4) 2389, 2961, 3722, 3724,

a. -mışlar (1) 3703

a. -sañ (4) 985, 3109, 3126, 4425

alan-talan : yağma

a. +a (1) 362

alçaķ : alçak; yüksek olmayan

a. (1) 365

a. +dır (1) 3772

ala-ķarğa : ala karga;

a. (2) 358, 359

ʿālem : âlem

ʿā. +de (1) 913

ʿā. +i (3) 1774, 1804, 4080

al-gul : !

a. (1) 368

alıc : bir tür ağaç

a. (1) 485

ālide : sevdalı

ā. (1) 1096

alıķ : !

a. +ı (1) 433

ʿālım : âlim

ā. (4) 475, 2285, 2981, 3739

ʿā. +lar (1) 2950

alıñ : alın

a. +a (1) 3180

a. +ım (1) 332

a. +ımı (1) 324

a. +ına (1) 4135

alış- : tutuşmak

a. -an (1) 1963

a. -añ (1) 432

a. -maz (1) 1827

Allah : Allah

A. 112, 127, 342, 369, 370, 371, 372, 373, 374, 375, 379, 380, 381, 382, 383, 384, 385, 386, 387, 388, 389, 390, 391, 392, 393, 394, 395, 396, 397, 400, 401, 402, 403, 404, 405, 406, 407, 408, 409, 410, 411, 412, 413, 414, 415, 416, 417, 418, 419, 420, 421, 879, 1010, 1439, 1565, 1566, 1614, 1670, 1855, 2184, 2586, 2650, 2795, 2888, 3260, 3502, 3503, 3505, 3589, 3799, 3874, 4141, 4263, 4377

A. +a (5) 376, 377, 378, 1736, 3954

A. +dan (10) 398, 399, 1438, 1717, 2117, 2690, 2691, 3175, 3486, 3859

A. +dır (2) 2465, 2588

A. +ı (4) 419, 422, 978, 3497

A. +ıñ (6) 423, 424, 425, 578, 1888, 4341

A. +ından (1) 4139

A. +ını (2) 836, 1535

allan- : aldanmak

a. -an (1) 1564

a. -ar (3) 361, 2615, 2920,

a.-ası (1) 122

Ǿ**allama** : âlim

Ǿa. +dır (1) 1247,

alma : elma

a. +ñı (1) 2680

a. +nıñ (1) 428

alt : alt

a. +dakĭ (1) 364

a. +dan (1) 1340

a. +ı (7) 855, 1348, 1683, 2447, 2538, 2834, 3251

a. +ıça (1) 4014

a. +ına (10) 346, 466, 1372, 1690, 2036, 2163, 2643, 3250, 3258, 4104

a. +ında (9) 465, 483, 635, 1196, 1217, 2625, 3330, 3401, 3890

a. +ındakĭna (1) 1075

a. +ından (4) 7, 111, 1466, 1502

a. +ını (2) 467, 2539

a. +ınıñ (5) 1501, 1501, 2644, 2645, 3525

a. +ısı (1) 1329,

amada : hazır

a. (1) 434

aman : aman

a. (6) 62, 67, 436, 437, 511, 1607,

a. +a (1) 435,

amanat : emânet

a. (1) 216,

amma : ama

a. (24) 252, 694, 832, 1033, 1095, 1139, 1307, 1620, 1624, 1714, 1758, 1984, 1992, 2081, 2128, 2256, 2283, 2508, 3151, 3680, 3714, 3953, 4284, 4320

a. +da (1) 1440

amzañ : !

a. +dır (1) 1738

ana : ana

a. (6) 438, 439, 444, 1510, 3356, 4351

a. +dan (3) 441, 864, 4363

a. +dır (2) 4351, 4352

a. +m (5) 329, 445, 446, 447, 3088

a. +mı (1) 448

a. +ñ (5) 449, 450, 451, 3121, 3662

a. +nıñ (1) 452

a. +sı (6) 735, 872, 887, 3370, 3371, 4227

a. +sına (6) 104, 442, 443, 3167, 3338, 3807

a. +sından (1) 45

a. +ya (1) 4013

ana-baba : ana- baba

a. (2) 690, 2826

a. +mı (1) 440

and : ant

a. (3) 58, 454, 4321

a. +ı (2) 86, 2179

a. +ıñ (2) 453, 2710

a. +ına (1) 2180

añla- : anlamak

a. (1) 2752

a. -mayan (1) 456

a. -mayana (1) 455

a. -maz (1) 2491

a. -maza (1) 4262

a. -mır (1) 2202

a. -r (1) 2754

a. -yan (1) 456

a. -yana (1) 455

a. -ırañ (1) 3906

apar- : alıp götürmek

a. (4) 7, 526, 526, 583

a. -a (4) 1283, 1608, 3991, 3991

a. -añ (1) 1752

a. -an (3) 919, 4022, 4046

a. -anda (2) 2487, 3595

a. -ar (15) 70, 213, 365, 699, 817, 919, 1868, 1884, 2477, 2772, 2782, 3059, 3184, 3194, 4449

a. -arlar (1) 905

a. -dı (9) 878, 1606, 1607, 2387, 2634, 2676, 2812, 3048, 4306

a. -dılar (1) 3026

a. -dım (1) 6

a. -ıb (1) 2031

a. -ır (6) 407, 2207, 2612, 2973, 3507, 3595

a. -ıram (1) 3898

a. -ma (1) 4044

a. -maḳ (1) 385

a. -mañ (1) 3791

a. -masın (1) 2893

a. -masınlar (1) 2159

a. -maya (2) 744, 746

a. -maz (1) 2628

a. -mırlar (1) 2242

a. -mış (4) 1867, 2648, 2661, 4302

a. -sın (2) 3597, 3865

Ǿar : ar; namus

Ǿa. (4) 459, 1586, 2018, 3670

Ǿa. +ım (1) 3520

Ǿa. +sız (2) 2638, 2933

ara : ara

a. (5) 173, 175, 181, 1312, 1993

a. +da (7) 174, 179, 419, 1644, 2695, 3497, 4416

a. +dan (2) 3652, 4029

a. +ları (2) 176, 177

a. +lıdan (1) 178

a. +lıḳ (1) 179

a. +nçılık (3) 180, 2325, 2603

a. +sı (4) 64, 1889, 2129, 2521

a. +sına (2) 489, 3309

a. +sında (8) 28, 509, 515, 966, 1122, 1125, 1889, 2997

a. +ya (1) 1328

arala- : aralamak; ara yapmak

a. -r (1) 2006

a. -rdı (1) 3652

ardı : ardı; arkası

a. (6) 188, 189, 1514, 3231, 3232, 3593

a. +na (5) 658, 1278, 1490, 1731, 3336

a. +nda (2) 2191, 3429

a. +ndakĭ (1) 530

a. +ndan (4) 292, 1426, 2556, 3823

a. +nı (7) 162, 579, 639, 1539, 2279, 3239, 3240

arğac : !

a. +ımı (1) 193

arḫa : arka

a. +lı (1) 187

a. +ñ (1) 3757

a. +an (1) 3758

a. +sı (1) 186

a. +sında (1) 1145

arḫ : ark

a. +ınan (1) 2767

arı : arı

a. (1) 3375

ārif : ârif

ā. (5) 2058, 2562, 2934, 3354, 3731

ā. +eñ (1) 1877

arıḳ : zayıf

a. +ına (1) 1150

arrıḳ : bk. arıḳ

a. (2) 217, 2453

a. +a (1) 219

a. +ına (1) 3323

a. +lığından (1) 218

a. +lıkdan (1) 2141

arman : armağan

a.+ı (1) 3621

arpa : arpa

a. (9) 182, 531, 859, 1111, 1474, 1486, 1557, 1644, 2593

a. +dan (1) 563

a. +dır (1) 3345

a. +sı (1) 561

a. +yı (2) 183, 184

arrı : temiz; duru

a. (6) 628, 833, 1559, 2123, 2169, 3775

a. +dır (1) 3770

arrıḳ-burrıḳ : sıska

a. (1) 227

arrı-ter : daha temiz

a. +dır (2) 477, 3733

artıḳ : artık

a. (6) 185, 1061, 3148, 3477, 3888, 4242

a. +dır (4) 262, 1040, 2921, 4177

artık-ter : daha artık

a. (1) 1782

a. +dır (1) 3628

arvad : kadın; avrak

a. (33) 27, 194, 195, 196, 197, 198, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 209, 472, 900, 1079, 1143, 1411, 1557, 2158, 2198, 2199, 2364, 2364, 3158, 3554, 3558, 3562, 3812, 4311, 4342, 4344

a. +da (1) 1103

a. +dan (5) 197, 206, 2435, 3554, 4201

a. +dır (4) 525, 1300, 1302, 3568

a. +ı (9) 210, 211, 212, 904, 1139, 1666, 1776, 2436, 3289

a. +ım (1) 412

arvadıñ 213, 214, 215, 426

a. +ınan (2) 199, 4394

a. +ıñdır (1) 3374

a. +ıñı (1) 216

a. +lar (1) 208

arvadlı 207, 1109

a. +sız (1) 207

arzıla- : arzulamak

a. -yan (1) 191

arzı : arzu

a. +mız (1) 192

a. +sı (3) 190, 886, 2239

āsān : kolay

ā. +dır (4) 195, 572, 1790, 2403

āsān-ter : daha kolay

ā. +dır (1) 952

aslan : aslan

a. (1) 2158

a. +a (2) 78, 1137

a. +ı (1) 1403

āsmān : gökyüzü

ā. (1) 246

ā. +a (1) 2220

ā. +da (1) 4414

as- : asmak

a. (1) 4252

a. -añ (1) 244

a. -an (4) 245, 1099, 3456, 3863

a. -mış (1) 619

a. -mışak (1) 1693

a. -mışam (1) 989

asta : yavaş

a. (2) 242, 243

a. -ca (1) 241

astır : astar

a. +ını (1) 842

aş : yemek; çorba

a. (14) 248, 258, 291, 298, 303, 427, 611, 1375, 1557, 1560, 1563, 2288, 2290, 4187

a. +a (4) 290, 631, 640, 3023

a. +dan (1) 4386

a. +dır (3) 1195, 3982, 4186

a. +ım (3) 220, 221, 2244

a. +ıñ (5) 222, 257, 434, 2173, 4086

a. +ıña (1) 4172

a. +ına (1) 254

a. +ınan (1) 2418

a. +ından (1) 2983,

a. +ını (1) 1372

aşağı : aşağı

a. (5) 261, 1339, 2891, 4376, 4378

aşağıda 1976, 4377

aşağa 1337

aşağıdan 4380

aşağıñı 4379

aşağısını 4194

a. +dır (1) 3162

a. +nı (1) 256

aş- : aşmak

s. -ar (1) 2291

a. -maz (1) 2222

a. -mış (2) 1082, 2297

aşḫar : yem

a. +ı (1) 485

āşiḳ : âşık

ā. (5) 360, 2936, 2937, 2938, 3913

ā +a (1) 255

ā. +lıḳ 81) 2939

ā. +ıñ (2) 2940, 4116

āşıkăr : âşıkar

ā. (1) 1015
ā. +da (4) 1775, 1803, 2197, 3811
āşkărā : açık aydın
ā. (1) 252
āşınā : tanıdık
ā. +lığı (6) 16, 1146, 1878, 3204, 3574, 3659
āşınā-ter : daha tanıdık
ā. (1) 1828
aşpalan : bir çeşit kazan
a. (2) 249, 250
aş-pez : aşçı
a. (1) 251
aşşağı : bk. aşağı
a. (1) 247
a. +ñı (1) 2701
at : at
a. (39) 6, 9, 10, 11, 12, 14, 20, 21, 24, 25, 26, 35, 37, 43, 44, 46, 47, 56, 533, 552, 709, 863, 1056, 1466, 1663, 1873, 1915, 2210, 2250, 2393, 2593, 2680, 2776, 2962, 3089, 3106, 3555, 4264, 4344
a. +dan (3) 30, 31, 32
a. +a (5) 12, 184, 1054, 1796, 3325
a. +lı (7) 38, 39, 41, 478, 676, 982, 1786
a. +lıdır (1) 2077
a. +lınıñ (2) 1885, 4337
a. +lıya (2) 1820, 3931
a. +lıyı (1) 42
a. +lıynan (1) 40
a. +dır (2) 525, 3088
a. +ı (9) 10, 45, 46, 47, 48, 51, 960, 1107, 1663
a. +ıdır (1) 1914
a. +ıma (1) 4193
a. +ımı (2) 52, 53,
a. +ıñ (4) 214, 1815, 3484, 4085
a. +ıña (2) 55, 2963
a. +ına (4) 731, 775, 1262, 1747
a.+ınan (6) 27, 28, 3225, 3886, 3898, 4174
a. +ından (1) 42
a. +ını (2) 38, 39
ata : baba; ata
a. (6) 13, 15, 29, 2896, 3829, 3966
a. +dan (2) 864, 3653
a. +lar (2) 18, 19
a. +ya (1) 13
a. +sından (1) 45
a. +sın (1) 16
a. +m 22, 23, 1056
at- : atmak
a. -an (5) 1153, 2251, 2399, 3295, 3431
a. -añ (4) 596, 1294, 2869, 3605
a. -a (1) 8
a. a. -bilirem (1) 3980
a. -anda (1) 3471
a. -anı (1) 1154
a. -ar (11) 561, 1154, 1621, 1665, 1710, 2731, 2774, 3024, 3281, 4365, 4367
a. -arlar (4) 1055, 1321, 2613, 3933
a. -dı (3) 193, 2541, 3778
a. -dığı (1) 33
a. -dılar (1) 3171
a. -dım (2) 34, 440

a. -ıcı (1) 8

a. -ılan (3) 50, 2277, 3806

a. -ılmaz (1) 36

a. -dıñ (1) 1274

a. -ır (5) 719, 720, 2868, 4182, 4357

a. -ıram (1) 3230,

a. -larañ (1) 49

a. -ma (4) 748, 782, 2017, 3819

a. -mağınan (1) 2319

a. -maz (2) 1175, 4233

a. -mış (2) 3459, 3604

a. -mışam (1) 1736

a. -mışlar (1) 2604

a. -sañ (2) 36, 260

a. -tılar (1) 3167

ataş-para : ateş parçası

a. (1) 1552

a. +dır (1) 17

avaz : avaz; ezgi

a. (1) 4089

ay : ay (gökteki ay)

a. (8) 459, 474, 475, 481, 483, 2593, 3342, 3622

a. +a (1) 461

a. +dan (2) 477, 1567

a. +ıñ (1) 484

ay : ay (30 gün)

a. +a (1) 1292

a. +lıḳ (1) 4415

ayağ : bk. ayaḳ

a. (1) 463

ayaḳ : ayak

a. (6) 471, 1110, 1443, 2127, 2836, 4320

a. +a (1) 462

a. +ı (11) 464, 465, 466, 467, 1690, 2036, 2887, 3258, 3446, 3641, 4143

a. +ıñ (1) 468

a. +ına (6) 691, 1164, 1714, 2242, 2276, 3479

a. +ında (1) 4291

a. +ını (1) 4205

a. +da (1) 3742

a. +dan (2) 470, 1968

ayaḳ-yalın : yalın ayak

a. (1) 2851

ayaḳla- : çiğnemek; basmak

a. -masañ (1) 1173

ayam : devran

a. (2) 472, 980

a. +ıñ (1) 1441

ay-aydın : dolunay

a. (3) 1691, 3884, 4091

a. +dır (1) 484

ayaz : ayaz

a. (1) 3710

a. +dır (1) 188

aybaşı : aybaşı

a. -ø (1) 1232

aydan-ilden : kırk yılda bir

a. (1) 476

ayhat : heyhat; yazık

a. +da (1) 482

ayı : ayı

a. (2) 54, 1407

a. +nıñ (1) 485

a. +ya (2) 81, 766

ay-ḳara : mehtap

a. (2) 480, 484

a. +nıñ (1) 4091,

ayır- : ayırmak

a. -an (1) 204

a. -maḳ (2) 494, 502

a. -ılan (1) 2741

a. -ıl (1) 3293

ayrı : ayrı

a. (6) 479, 1356, 2697, 2707, 3147, 3373

a. +lıḳ (1) 1568

a. +dır (1) 2737

a. +sı (1) 1669

ay-ulduz : ay-yıldız (1) 473

ayran : ayran

a. (4) 348, 478, 807, 4279

a. +ı (4) 259, 1059, 2086, 3131

a. +ına (1) 4228

a. +sız (1) 3385

az : az

a. (29) 220, 226, 228, 229, 230, 232, 233, 234, 235, 236, 238, 239, 240, 266, 332, 423, 1375, 1792, 1811, 1989, 2053, 2059, 2076, 2198, 2415, 2870, 3418, 4347, 4367

a. +a (2) 225, 227

a. +acıḳ (1) 221

a. +dır (3) 421, 2408, 3129

a. +ı (1) 237

āzād : özgür

ā. (2) 223, 3937

a. +lıḳdır (1) 234

azal- : azalmak

a. -dar (1) 4342

a. +ıydı (1) 3950

azar : dert; hastalık

a. +lıḳ (1) 224

azımsa- : azımsamak

a. -nma (1) 236

azırğa- : az görmek

a. -nma (1) 238

az- : azmak; şaırmak

a. -masa (1) 3600

a. -maz (1) 4408

az-ter : daha az

a. (2) 231, 531

baba : baba

b. (7) 449, 1313, 1508, 1509, 1826, 2872, 3662

b. +m (4) 446, 447, 3777, 3789

b. +ma (1) 448

b. +mı (2) 1806, 2565

b. +ñ (5) 451, 1682, 2502, 3088, 3121

b. +ñı (2) 1806, 2565

b. +sı (4) 201, 2961, 4008, 4366

b. +sına (1) 2229

b. +sını (1) 4153

bab : denk

b. +ıça (3) 309, 1974, 3335

b. +ını (2) 1314, 1315

b. +lı (2) 1314, 1315

bāc : bâc

b. (2) 377, 516

bāce : baca

b. +den (1) 228

bacı : bacı; kız kardeş

b. (3) 1317, 1318, 2788

b. +ñ (1) 3988

b. +dan (1) 3988

bād : yel; rüzgar

b. +a (1) 1319

b. +dan (1) 1319

badam : badem

b. (2) 892, 1507

b. +dır (2) 891, 1012

b. +ıñ (2) 891, 1012

badıncan : patlıcan

b. (1) 3902

bā-edeb : edepli

b. (1) 3417

bafa : vefa

b. (1) 1791

b. +m (1) 1386

b. +sı (2) 1040, 4177

b. +sından (1) 1040

bağ : bağ; bahçe

b. (5) 13, 1378, 1508, 1913, 4148

b. +a (8) 1377, 1378, 1387, 1450, 1630, 2303, 3643, 3672

b. +da (1) 1381

b. +dakĭnı (2) 2271, 2272

b. +dan (3) 937, 1183, 1381

b. +dır (1) 212

b. +ı (6) 916, 1701, 2804, 2845, 3114, 3774

b.+ını (1) 1829

bağban : bahçıvan

b. (1) 1377

b. +lar (1) 1379

bağısı : bağ; ip

b. +nı (1) 203

bağırsaḳ : bağırsak

b. (2) 1622, 3052

b. +ı (1) 1384

b. +ım (1) 1

b. +dır (1) 2448

bağışla- : bağışlamak; bahş etmek

b. -dı (2) 13, 1508

b. -maz (1) 2153

b. -r (1) 2153

bağla- : bağlamak

b. (2) 53, 553

b. -dı (2) 1926, 2791

b. -dıñ (1) 2321

b. -ma (3) 2384, 2953, 4149

b. -maḳ (3) 1156, 2188, 4446

b. -mazlar (1) 56

b. -mışlar (1) 2329

b. -nar (1) 1335

b. -nmaz (1) 1642

b. -r (3) 527, 3373, 3790

b. -sın (1) 203

b. -yam (1) 53

b. -yañ (3) 552, 2630, 3089

b. -yan (1) 89

b. -yanada (1) 1107

b. -yanda (1) 47

b. -yanı (1) 2350

b. -yasıñ (1) 2818

b. -(y)ır (2) 11, 3871

b. -sañ (1) 1493

bağlı : bağlı

b. (4) 1382, 1383, 2560, 3010

b. +cadır (1) 4301

bāğ-sūz : bağ yakıcı

b. (1) 2051

bāğ-ü-gül : bağ ile gül

b. (1) 1379

baḫ- : bakmak

b. (17) 442, 443, 498, 841, 929, 1298, 1681, 1798, 2620, 2703, 2778, 3069, 3338, 3563, 3637, 3907, 4289

b. -a (1) 1324

b. -am (2) 649, 3721

b. -an (9) 206, 776, 1449, 2154, 2984, 3495, 3761, 4434, 4435

ba. -ana (2) 510, 512

b. -andır (2) 285, 1004

b. -anı (3) 156, 214, 2785

b. -ar (10) 397, 1439, 1851, 2366, 2942, 3075, 3086, 3281, 3393, 3505

b. -ası (1) 3685

b. -dım (2) 178, 1070

b. -ıban (2) 1777, 1779

b. -ır (1) 3761

b. -ma (10) 498, 841, 1226, 1798, 1876, 2778, 3069, 3563, 4289, 4430

b. -mağınan (1) 716

b. -mayan (1) 1529

b. -mayanda (1) 1378

b. -maz (2) 3164, 4047

b. -mır (2) 2971, 4066

b. -sañ (1) 1378

bahar : bahar

b. +ıñ (3) 2608, 4101, 4102

bah-bah : bah-bah!

b. +dır (1) 1282, 3620

baḫt : baht

b. (2) 1100, 3948

bā-kemāl : kemal sahibi

b. (1) 3417

bāki : kalıcı

b. +dir (1) 3622

bāk : korku

b. +ĭm (2) 3983, 4005

baḳḳal : bakkal

b. (1) 3963

b. +ıñ (1) 3200

b. +sız (2) 1322, 4285

bal : bal

b. (12) 308, 645, 669, 1387, 1394, 1395, 1398, 1402, 1467, 2085, 2536, 3337

b. +da (1) 1575

b. +dan (3) 1390, 1396, 1397

b. +çınıñ (1) 1395

bala : yavru; çocuk

b. (2) 1390, 2610

b. +m (3) 1391, 1392, 1841

balaḫana : çatıkatı; depo

b. -yı (1) 1388

bal-bal : kanat çırpmak

b. (1) 1389

baldır : baldır (1)

b. +ı (1) 3285

baldız : baldız

b. (1) 1397

b. +ı (2) 904, 1666

balıḳ : balık

b. (8) 1399, 1400, 2182, 2210, 2688, 2780, 3500, 4264

b. +ı (1) 1401

balığ-į : balıktır

b. (1) 1244

balışt : yastık

b. (1) 2629

balta : balta

b. (1) 1393

b. +sı (1) 1395

bar : ürün; meyva

b. (3) 1320, 2505, 4273

b. +lı (1) 1321

barat : ilham

b. (1) 729

barış- : barışmak

b. -ar (1) 1494

b. -dırar (1) 2109

bārun : yağmur

b. (1) 3611

bas- :basmak

b. -dırdı (1) 3356

b. -ılan (4) 1775, 1803, 2197, 3811

b. -ılar (1) 1449

b. -ma (2) 2126, 2632

b. -mayañ (1) 1174

b. -maz (1) 264

baş : baş 185, 258, 384, 422, 510, 512, 543, 583, 611, 1021, 1116, 1328, 1329, 1330, 1331, 1332, 1333, 1334, 1335, 1336, 1341, 1342, 1345, 1375, 1523, 1591, 1592, 1631, 1714, 1938, 2019, 2097, 2239, 2251, 2399, 2447, 2628, 2629, 2689, 2705, 2806, 2824, 3012, 3295, 3328, 3791, 3875, 3982, 4044, 4093, 4100, 4108, 4187, 4193, 4248

b. +a (11) 344, 345, 462, 1333, 1530, 3023, 3244, 3340, 3644, 3808, 4289

b. +da (4) 1590, 2970, 3362, 4099

b. +dadır 2972

b. +dan (13) 1082, 1336, 1337, 1338, 1339, 1340, 1497, 1757, 2297, 2721, 2722, 2723, 2818, 3340, 4328

b. +dır (1) 4419

b. +ı (33) 261, 290, 495, 535, 631, 1011, 1039, 1151, 1172, 1260, 1270, 1271, 1348, 1349, 1350, 1351, 1352, 1353, 1354, 1355, 1376, 1705, 1882, 1952, 1975, 1976, 2276, 2594, 3437, 3681, 4048, 4211, 4218

b. +ım (8) 220, 221, 914, 1112, 1357, 1358, 1897, 3918

b. +ıma (5) 1235, 1356, 2363, 3402, 4134

b. +ımda (2) 683, 1793

b. +ımdan (1) 1447

b. +ımı (11) 303, 928, 1215, 1359, 1360, 1361, 1362, 2497, 3019, 3851, 4039

b. +ımız (2) 1001, 2810

b. +ımıza (1) 2809

b. +ıñ (7) 655, 1104, 1366, 1524, 2625, 3892, 4070

b. +ıña (19) 208, 1083, 1084, 1085, 1369, 1447, 1582, 1650, 2261, 2299, 2331, 3376, 3392, 3736, 3944, 4103, 4130, 4300, 4452

b. +ına (29) 7, 123, 135, 145, 254, 490, 567, 608, 742, 1038, 1041, 1334, 1363, 1364, 1417, 1510, 1709, 1714, 2274, 2389, 3065, 3073, 3422, 3475, 4051, 4124, 4144, 4165, 4334

b. +ınadır (1) 2155

b. +ınan (1) 274

b. +ıñda (1) 3846

b. +ında (7) 697, 822, 1306, 1866, 2683, 3370, 4142

b. +ından (5) 137, 1365, 3391, 3510, 3612

b. +ıñı (2) 343, 1370

b. +ını (11) 586, 1173, 1371, 1373, 1374, 1556, 1645, 1718, 1734, 1765, 2559

b. +ları (1) 1347

b. +lı (2) 1117, 2492

b. +ıñıza (1) 1896

baş-ḳulaḳ : baş-kulak

b. (1) 1344

b. +ına (1) 1571

b. +da (1) 1343

başla- : başlamak

b. -dığıñ (1) 1346

başmaḳ : ayakkabı

b. +a (1) 1110

baş-yuḫarı : yokuşa

b. (1) 4092

başar- : başarmak

b. -ana (1) 1330

bat- : batmak

b. -an (1) 1972

b. -anam (1) 979

b. -ar (3) 536, 545, 3178

b. -dı (3) 1200, 3679, 4295

b. -ıbdır (1) 2365

b. -mışdır (1) 636

batır- : batırmak

b. (1) 1216

b. -ma (1) 2610

batman : batman; beş kilo civarında bir ağırlık ölçümü

b. (6) 337, 1218, 1618, 1897, 2252, 2307, 4215

b. +dır (1) 1897

batar-çıhar: batıp, çıkan; becerikli

b. +dır (1) 1316

bāṭıl : bâtıl

b. (3) 2129, 3634, 3635

b. +dır (2) 2717, 2726

bayam : *badem içi* 980

bayat : beyat; eski

b. (1) 169

bayğı : bir tür kuş; bayğı

b. (3) 1015, 1224, 1403

b. +dır (1) 1676

b. +yı (1) 3652

bayḳuş : baykuş

b. (3) 106, 2195, 4125

bayram : bayram

b. (2) 1959, 3174

b. +dır (3) 1179, 2353, 2405

baz : bir tür av kuşu

b. (5) 1224, 1403, 1654, 2345, 3108

b. +inen (1) 1913

bāz : açık

b. (1) 3010,

bazar : Pazar

b. (4) 708, 1322, 1326, 4285

b. +a (4) 1849, 1928, 1929, 4458

b. +da (5) 132, 521, 1323, 1930, 3150

b. +dan (3) 1324, 1325, 1850

b. +dır (1) 870

b. +ı (1) 939

b. +ım (1) 2284

b. +ıñ (1) 1327

bè∅́d-ez : ondan sonra

b. (1) 1425

bè∅́zi : bazı

b. (7) 814, 1995, 2375, 2907, 3354, 3365, 3397

béçara : çaresiz

b. (1) 1246, 1543, 1544, 1545, 1549, 1711

b. +dan (1) 1546

b. +lıķ (1) 1547

b. +nıñ (2) 1548, 2457

b. +ya (1) 1549

b. +yam (1) 1549

bed : kötü

b. (3) 2189, 2189, 2189

bed-∅́emel : kötü amelli

b. +em (2) 3889, 3900

bed-bèẖt : bedbaht; yazık

b. (3) 551, 1016, 3208

b. +lik (1) 1523

b. +likde (1) 1413

bed-bīn : kötümser

b. (1) 1415

bed-dil : kötü kalplı

b. +dır (1) 1414

bédéh : borç

b. (1) 2918

b. +ıñ (1) 2122

bédéh-kăr : borçlu

b. (2) 2915, 2916

b. +em (1) 1357

bedel : bedel

b. (1) 2990

beden : beden

b. +ine (1) 1349

bed-èṡl : soysuz; kötü soy

b. (2) 1411, 2089

bed-fé∅́il : kötü huylu

b. (1) 1415

Bedir : erkek adı

B. (1) 853

bed-mövķé : zamansız

b. (1) 1416

bed-nam : adı kötüye çıkan

b. +dır (3) 1937, 1938, 2019

beg : bey

b. (9) 1048, 1338, 1426, 1427, 1428, 2317, 2318, 2565, 4441

b. +den (2) 906, 1091

b. +em (1) 4190

begen- : beğenmek

b. -me (1) 3369

b. -mez (6) 358, 677, 890, 3120, 3829, 3830

b.-mezler (1) 1957

Bèğdad : Bağdat

B. +da (1) 1460,

beh-beh : ne güzel

b. (1) 1540

béheşt : cennet

b. +e (1) 3920

bé-ẖèyal : arsız; düşüncesiz

b. (1) 3470

beli : evet

b. (3) 1437, 1593, 1800

belke : belki

b. (1) 1434

b. +yi (1) 1435

belle- : bellemek; belli etmek

b. -di (1) 2343

b. -ner (1) 4282

belli : belli

b. (3) 1794, 2251, 3324

b. +dir (14) 163, 508, 1147, 1427, 1587, 2090, 2170, 2200, 2401, 2878, 3021, 3360, 3361, 4053, 4071

bé-mar : hasta

b. (1) 1732

b. +lıḳ (1) 1712

bem : bem; kalın ses tonu

b. +i (1) 1455

bend : bağ; ayak bağı

b. (2) 584, 2692

bende : kul

b. (6) 413, 420, 1439, 1845, 1847, 4281

b. +den (4) 398, 1438, 1840, 2168

b. +dir (1) 3954

b. +lik (1) 378

b. +sine (1) 1439

b. +ye (2) 376, 1439

bendir : bağlıdır

b. (1) 3631

beñze- : benzemek

b. -r (4) 108, 1733, 3835, 3840

b. -rem (1) 2469

b. –(y)ir (1) 1537

ber : bk. bar

b. (1) 261

ber-Ǿeks : ters

b. +ligi (1) 2364

berāber : eşit; beraber

b. +dır (1) 3785

berāder : erkek kardeş

b. (1) 2119

ber-bad : berbat; kötü

b. (1) 2926

ber-bezek : süs-müs

b. +i (1) 1167

bereket : bereket

b. (8) 881, 1413, 1419, 1420, 2117, 2118, 2690, 4188

b. +i (2) 2647, 3268

b. +li (1) 3273

b. +siz (1) 1109

beri : beri (1) 4450

berḳ : elektirik

b. (1) 2196

ber-ḳèrar : ihdas

b. (1) 2026

déru, béru, koru: biçme, yürüme, toprak düzleme

d. (1) 703

berziger-zade : bezirgan oğlu

b. +ye (1) 1417

bes ki, : o kadar ki,

b. (2) 1423, 1424

besat : sofra

b. +da (1) 457

bé-savad : yazma okuma bilmeyen

b. (1) 1703

bes-dir : yeter

b. (5) 120, 587, 594, 757, 4208

béş : beş

b. (8) 393, 669, 1337, 1455, 1636, 1704, 1705, 2367

b. +de (1) 3985

b. +dır (1) 1451

b. +i (2) 1707, 2367

béşe : meşelik

b. +den (3) 2640, 2879, 2904

beter : beter; daha kötü

b. (2) 1405, 1568

b. +den (1) 1405

b. +dir (3) 1577, 1668, 3752

b. +ine (1) 4106

bey : bey

b. (3) 173, 2090, 4096

b. +ler (1) 4362

béy-ʿillet : illetsiz

b. (3) 4154, 4213, 4245

beye : meğer

b. (18) 1736, 1738, 1739, 1740, 1741, 1742, 1743, 1745, 1746, 1747, 1748, 1749, 1750, 1751, 1752, 1753, 1754, 1755

beyen- : beğenmek

b. -meyen (1) 1636

béy-ḥökmet : hikmetsiz

b. (2) 4213, 4245

béy-ḥökümet : hükümetsiz

b. (1) 4154

béyin : beyin

b. +i (1) 1233

béz : bez

b. (2) 526, 1224,

bézar : nefret

b. +lıḳ (1) 224

beze- : bezemek

b. -der (1) 1421

b. -dir (1) 4161

b. -mez (1) 107

b. -ner (1) 819

b. -r (1) 107

b. -tmış (1) 3521

bezek : bezek; süs

b. (1) 855

béʿzi : bazı

b. (1) 3814

b. +ne (1) 442

b. +ni (2) 443, 3338

bi-ʿar : arsız

b. (1) 1708

b. +lığa (2) 1367, 3475

bi-bāl-u-per : kolsuz kanatsız

b. (1) 140

bibi : bibi; hala

b. +ye (1) 894

bi-butta : budaksız

b. +ya (1) 1541

bi-cā : yersiz

b. (2) 1379, 2374

biç- : biçmek

b. (4) 740, 823, 984, 4391

b. -en (3) 575, 576, 3435

b. -er (1) 798

b.-ereñ (1) 4166

b. -esi (1) 793

b. -ir (2) 795, 804

b. +e (1) 1127

bir-bir : bir-bir; birer birer
b. (10) 393, 693, 876, 1107, 1599, 1704, 2387, 2634, 3112, 4291

bir-bire : biri birine
b. (5) 701, 1131, 1782, 2949, 3762

birbirinden: birbirinden
b. (1) 323

bir-birine : birbirine
b. (3) 286, 1600, 3158

birbirinen : birbiriyle
b. (3) 1596, 1597, 1598

birçek : birçek
b. +i (1) 3145

birden : aniden
b. (1) 1204

birdir : birdir; aynıdır
b. (7) 390, 581, 1347, 1624, 2924, 3589, 3787

biri : birisi
b. (22)1126, 1127, 1455, 1666, 1670, 1671, 1672, 1674, 1676, 1677, 1678, 1679, 1688, 2314, 2371, 3282, 3334, 3334, 3393, 3486, 3512, 4104
b. +n (1) 4344
b. +nde (1) 4392
b. +nden (3) 424, 1680, 4344
b. +ne (8) 392, 424, 1681, 1682, 2372, 3832, 4110, 4290
b. +ni (12) 1638, 1683, 1686, 2378, 3241, 3269, 3673, 3682, 4313, 4390, 4393, 4423
b. -niñ (4) 1684, 1685, 3773, 4232
b. -si (5) 1218, 1500, 1538, 1673, 4215

birlik : birlik 1659, 1660

birmük vur- : sağa sola dokunmak
b. (1) 667

bir-zad : bir şey
b. (3) 2686, 2798, 4127

bi-semer : faydasız
b. +dir (1) 2764

Bismillah : bismillah
b. (1) 1789, 3400
b. +dirler (1) 1597, 1999

bist-u-yék : yirmibir
b. +üm (1) 1702

biş : yansıma sesi
b. (2) 2041, 3022

bişe : meşelik
b. (1) 3305

biş- : pişmek
b. -ir (1) 3278
b. -irem (1)1560
b. -irim (1) 248
b. -irmez (1) 2616
b. -mez (1) 1827
b. -miş (1) 1706

bit- : bitmek
b. -di (1) 4310
b. -digine (1) 1798
b. -e (1) 4020
b. -er (5) 229, 1971, 2959, 3480, 4087
b. -irer (1) 1631
b. -memış (1) 1542
b. -mez (1) 2873

bit : pit
b. (4) 1580, 2088, 2720, 3848

b. +ı (3) 934, 2884, 3544

b. +iñ (1) 2712

b. +ini 949

bive : dul

b. (1) 4362

bi-vèẖt : zamansız; geç

b. (1) 1734

biyāban : çol

b. +da (1) 1735

b. +dır (1) 2317

biyāban-gerd : çolçu

b. (1) 3867

Biz : biz

b. (14) 676, 918, 1221, 1691, 1692, 1693, 1694, 1786, 1789, 2077, 2172, 2254, 2595, 2685

b. +de (2) 2743, 2811

b. +den (5) 451, 1000, 1695, 2374, 4274

b. +e (8) 170, 1696, 2193, 2194, 2237, 3278, 3977, 4074

b. +edir (1) 946

b. +im (13) 995, 1001, 1694, 1697, 1698, 1699, 1700, 1741, 2390, 2808, 2809, 2810, 2814

b. +imki (2) 788, 2811

b. +lere (1) 946

b. +leri (1) 858

biz-biz : biz-biz

b. (2) 151, 1923

boğaz : boğaz

b. (1) 3710

b. +da (1) 1525

b. +ıñdan (1) 2555

b. +ını (1) 1484

boğça : bohça

b. +ya (1) 1139

boğanaḳ : kasırga

b. (1) 1485

boğ- : boğmak

b. -ulan (1) 2731

b. -ur (1) 4397

bolan- : bulanmak

b. -dı (2) 178, 1070

bolbol : bülbül

b. +a (1) 1430

bos- : !

b. -du (1) 1607

boş : boş

b. (1) 1483

bova : baba

b. (3) 1508, 1509, 1510

b. +m (1) 1512

b. +sını (1) 1511

boyun : boyun

b. (4) 677, 1519, 2922, 4412

b. +a (2) 2823, 2825, 3254

b. +u (12) 227, 292, 435, 658, 1514, 1515, 1516, 2013, 2476, 2784, 2994, 3823

b. +udur (1) 1515

b. +um (2) 1517, 1539

b. +un (1) 2480

b. +uñ (2) 579, 2556

b. +una (2) 2164

b. +uña (1) 4301

b. +undan (1) 1485

b. +unu (4) 890, 1506, 1518, 2460

b. +a (4) 190, 977, 4409, 4411

b. +dan (1) 1449

bud : but (1) 2091

budaḳ : budak

b. +ıñ (2) 2804, 3774

bugün : bugün

b. (5) 446, 447, 1494, 2596, 3829

b. +dir 912

b. +kü (2) 1495, 3491

bugün-saba : bugün-yarın

b. (1) 3001

buğda : buğday

b. (5) 182, 1486, 1487, 1488, 3345

b. +dır (1) 1221

buḳḳ : eski zaman

b. +uñdur (1) 2992

bulaḳ : pınar

b. (1) 1497

bul- : bulmak

b. (2) 851, 2134

b. -an (2) 1297, 1498

b. -añ (2) 1858, 1866

b. -ar (15) 125, 191, 874, 876, 1314, 1463, 1649, 1718, 1807, 2010, 2335, 2765, 3506, 3818, 4040

b. -arañ (1) 1057

b. -du (3) 1297, 1498, 1922

b. -dum (2) 1611, 3072

b. -maḳ (1) 138

b. -mañ (2) 1559, 1615

b. -masa (1) 1315

b. -mayañ (1) 3795

b. -mayan (1) 4418

b. -maz (2) 125, 4418

b. -muram (2) 4277, 4335

b. -muş (1) 1228

b. -muşam (1) 3766

b. -unar (2) 893, 1341

b. -undı (1) 1053

b. -undu (1) 1503

b. -unmamış (1) 4231

b. -unmaz (2) 893, 1622

b. -unmuş (1) 1280

b. -untu (4) 933, 1503, 3354, 3731

b. -ur (1) 3316

b. -anda (3) 138, 4277, 4335

b. -uram (2) 4277, 4335

bulan- : bulanmak

b. -ar (1) 1497

b. -masa (1) 1499

b. -ıḳ (1) 2780

b. -dı (2) 178, 1070

bulaş- : bulaşmak

b. -maz (2) 1977, 3210

bula- : bulamak

b. -yan (1) 4155

bulut : bulut

b. (4) 483, 1501, 1502, 3710

buñ : horoz ötüşü

b. (4) 1506, 1733, 1734, 4258

b. +ını (1) 2177

bur- : burmak

b. ! (1) 2777

b. -madan (1)2175

burmacı : !

b. (1) 1317

burmaḳ : parmak

b. (2) 1402, 1704

c. +ı (12) 101, 148, 278, 353, 1475, 1981, 1991, 2616, 2975, 3564, 4368, 4368

c. +ıdır (1) 1981

c. +ım (3) 1992, 2670, 3937

c. +ıma (1) 1823

c. +ıñ (1) 2946

c. +ına (6) 684**,** 876, 1951, 1979, 1993, 2950

c. +ında (2) 1559, 1615

c. +ını (4) 114, 751, 930, 3848

c. +ıñı (4) 2847, 2964, 3017, 3798

c. +lı (2) 496, 1149

c. +a (5) 498, 510, 2098, 2513, 3181

canamaz : seccade

c. (1) 1978

canan : canan

c. (1) 1987

canavar : canavar; kurt

c. (2) 1057, 1252

c. +dan (1) 1058

c. +ınan (1) 4032

can-can : can-can

c. (1) 4364

Canḳulı : özel ad

C. (1) 2599

cār : feryat

c. +a (1) 3864

carrı : süpürge

c. (2) 1926, 1977

carru : bk. carrı

c. (1) 2791

caşır : !

c. (1) 1407

cavab : cevap

c. (1) 2120

cavahir : mücevher

c. +iñ (1) 1984

cavan : genç

c. +lıḳ (1) 1982

c. +lıḳda (1) 1983

cayızül-hata : hatalı kul

c. +dır (1) 141

céb : cep

c. +e (1) 3131

c. +imde (1) 1793

ced : ced; peygamber

c. (1) 2795

cefa : cefa

c. (1) 1998

c. +sı (1) 4151

cehennem : cehennem

c. +dedir (1) 3955

c. +dir (1) 202

c. +e (6) 1868, 1884, 2010, 3026, 3920, 4394

c. +i (1) 2011

cemal : güzellik

c. +a (1) 3380

c. +ı (1) 4181

ceng : savaş

c. (2) 2002, 2604

c. +i (1) 2000

c. +ıñ (1) 2603

ceng-găh : savaş meydanı

c. +da (1) 2000

cengel : orman

c. +inen (1) 916

cénn : cin

c. (1) 1789

cénn-ü bismillah: cin ile bismillah

c. (1) 1597

cerleş- : tartışmak

c. -e (1) 2255

c. -er (1) 1132

cerr : bahis

c. (3) 1996, 2167, 2254

c. +ı (3) 1496, 1922, 3438

cerr-ı evvel bèzi ṡulḥ-ı aḫir: ilk tartışma son barış

c. +dir (1) 1995

cerr-ı molla laḥaf: mollanın tartışmalı çarşafı

c. +ı (1) 1997

cevan : bk. cavan

c. +a (1) 3161

c. +dan (1) 3157

c. +ıñ (1) 3145

c. +lığıñ (1) 3001

c. +lıḳ (1) 3160

c. +lıḳıñ (1) 3621

céyran : ceylan

c. +a (1) 2012

c. +dır (3) 3109, 3360, 3361

ceza : ceza

c. (1) 2815

c. +sını (1) 396

cib : bk. céb

c. +e (1) 259

ciger : ciğer

c. +im (2) 219, 2008

cik-cik : cik-cik; kuş sesi

c. (1) 1444

cilov : ön

c. +una (1) 539

cıngırov : çıngırak

c. -u 3104

ciyin : bir tür sopa

c. +i (1) 2813

cız-vız : kızartılmış soğan

c. (1) 1304

cızzılla- : yansıma sesi

c. -dı (1) 3142

coğab : cevap

c. +a (1) 2002

coş- : coşmak

c. -dı (1) 3082

cova : cevap

c. (1) 1608

cöhüd : yahud

c. +de (1) 2009

cöne : camış; inek

c. +mizi (1) 995

cönge : dana

c. +lere (1) 2523

cövher : cevher

c. +i (1) 2006

c. +idir (1) 1077

c. +iñi (1) 4061

cul : çul; çuval

c. (4) 1193, 1522, 3105, 3540

c. +dır (1)246

c. +u (2) 2003, 3305

c. +unu (2) 754, 2004

cuval : çuval

c. (2) 1155, 2147

c. +ı (1) 2005

c. +ına (3) 268, 2264, 3908

cüce : cüce; civciv

c. (1) 3021

c. +ñ (1) 3805

c. +sidir (1) 1276

cül : bk. cul

c. +ü (1) 1052

c. +üne (2) 51, 1851

cür : tür; çeşit

c. (2) 2558, 3605

c. +i (3) 1224, 1224, 1225

cürt : çift

c. (1) 3504

çabıḳ : çabuk

ç. (1) 3151

çadır : çadır

ç. +e (1) 3100

ç. + (1) a 3341

çağ : şişman

ç. (2) 541, 1947

ç. +ına (2) 1152, 2951

çağ : zaman

ç. +ı (2) 575, 2886

çağır- : çağırmak

ç. (2) 978, 3864

ç. -aḳ (1) 2685

ç. -ançaz (1) 978

ç. -dılar (1) 556

ç. -dım (1) 2016

ç. -ılan (1) 3464

ç. -mamış (1) 2017

ç. -ılan (1) 2018

ç. -ılmayan (1) 2018

çah : kuyu

ç. (1) 2030

ç. +a (1) 2022

çahab : su kuyusu

ç. (1) 3779

ç. +ı (1) 2761

çaḫard- : çıkarmak

ç. -amaz (1) 1621

ç. -ası (1) 1636

çaḫmır : balçık

ç. +a (1) 2029

çaḳ : şişman

ç. (3) 129, 1045, 3151

çaḳḳal : çakal

ç. (7) 811, 839, 2019, 2193, 3934, 3963, 4251

ç. +sız (5) 1322, 2033, 2039, 2092, 4285

çaḳḳu : bıçak

ç. (4) 1051, 1611, 2020, 2021, 4392

çal- : çalmak

ç. ! (1) 3492

ç. -abilmez (2383)

ç. -an (6) 1162, 1163, 1426, 2024, 2025, 3444

ç. -anda (1) 3590

ç. -andır (1) 1167

ç. -ar (5) 159, 475, 2234, 2912, 3406

ç. -dıñ (1) 2686

ç. -ır (2)1003, 3971

ç. -ma (3) 3441, 3590, 3877

ç. -maya (1) 4271

ç. -mayañ (1) 1835

ç. -maz (1) 1174

ç. -mış (1) 1128

çalan-çağır- : çalıp çağırmak

ç. -an (1) 2023

çala : çukur

ç. +dan (1) 2022

çalḫa- : çalkalamak

ç. -nar (1) 2026

çalı : çalı

ç. (1) 4133

ç. +sı (1) 2027

çamır : çamur

ç. +a (1) 545

ç. +dan (2) 2028, 2029

çanġal : çatal

ç. (1) 3431

çap- : çapmak; çırpma

ç. (2) 24, 3426

ç. -aķ (1) 24

ç. -ılandan (1) 2013

ç. -ılan (1) 1179

çapı : yaşma; baş örtüsü

ç. +da (1) 3541

çar : dört

ç. (1) 2014

çara : çâre

ç. (6) 517, 920, 968, 1412, 1549, 2308

ç. +sı (1) 425

Çarde-çérik : Fars eyaletinde yerleşen bir uyğur kabilesi

Ç. +i (1) 4133

çarķab : şans

ç. (3) 2372, 3832, 4110

çarķad : baş örtüsü

ç. +ı (1) 208

çarlıķ : kuru meyve

ç. (1) 1314

çarrıķ : çarık

ç. (1) 2453

çar-ta-çareķ yék men: her yerde kural aynıdır.

ç. (1) 4191

çarvadar : hayvan sâhibi 2015, 4220

çaşt : ara yemek

ç. (3) 1121, 3304, 3516

ç. +ı (1) 2837

ç. +ında (1) 3600

çat- : varmak; yetişmek; kavuşmak

ç. -a (1) 4062

ç. -an (1) 1967

ç. -ar (1) 1967

ç. -ılmaz (1) 497

ç. -madı (1) 449

ç. -mamış (1) 4205

ç. -mañ (1) 1833

ç. -mayan (1) 611

ç. -mayanda (1) 3662

ç. -maz (2) 1019, 2084

ç. -mır (2) 548, 3661

çatla- : çatlamak

ç. -dar (1) 2803

ç. -yar (1) 3339

çatı : çatı

ç. +dan (1) 1162

çay : çay; nehir

ç. (3) 1122, 1543, 2033

ç. +a (3) 327, 2031, 2032

ç. +da (1) 2874

ç. +dan (11) 1123, 1567, 1757, 1802, 1898, 2034, 2035, 2875, 3499, 3826

çayır : çayır

ç. (1) 189

çek- : çekmek

ç. ! (6)1474, 1571, 1695, 3290, 3744, 4300

ç. -di (5) 898, 2387, 2599, 2634, 3678

ç. -diler (1) 2464

ç. -dim (1) 4151

ç. -e (3) 955, 1608, 3683

ç. -eñ (2) 267, 1977

ç. -en (4) 349, 658, 2313, 2909

ç. -ene (1) 401

ç. -er (9) 894, 895, 909, 1412, 2108, 2121, 2374, 2871, 3163

ç. -erem (1) 2556

ç. -erñ (1) 3002

ç. -eseñ (1) 135

ç. -esi (1) 145

ç. -esiñ (3) 336, 1369, 4103

ç. -iler (1) 3614

ç. -ilmiş (1) 1244

ç. -ir (11) 342, 754, 1978, 1980, 2004, 2586, 2863, 3530, 3686, 3934, 4123

ç. -irler (2) 1600, 2928

ç. -me (2) 2807, 4236

ç. -mek (1) 952

ç. -memişler (1) 3566

ç. -mese (1) 2777

ç. -meyen (3) 1998, 2597, 2652

ç. -mezdi (1) 364

ç. -miş (1) 3115

ç. -mişem (4) 998, 1869, 2866, 2919

ç. -mişler (4) 467, 1027, 2539, 2575

çél : kırk

ç. (1) 4373

çelerd- : (göz) bereltmek

ç. -er (1) 3170

çem : çamlıḳ; orman

ç. (1) 2039

çeng : tırnak

ç. (1) 1945

çeng : çalgıcı

ç. +i (1) 1120

çente : çanta

ç. +sine (1) 2040

çep 1 : sol

ç. (3) 406, 2496,

çep 2 : eğri

ç. (3) 2624, 2630, 2912

çep ét- : çevirmek; aşırmak

ç. –mek (1) 2496

çep-çidar : karmaşık; kötü niyetli kimse

ç. +dır (1) 1065

çerā-găh : otlak yeri

ç. (1) 4109

çerek : çeyrek

ç. (2) 1618, 2252

çéşme : çeşme; pınar

ç. +niñ (1) 3612

ç. +siniñ (1) 3147

çetin : çetin; zor

ç. (1) 703

ç.+dir (3) 572, 1790, 2403

çetir : şemsiye

ç. +i (1) 741

çéyne- : (sakız) çiynemek

çile : ince çöp; ince dal

ç. (1) 3535

çille : kışın en uzun geceleri

ç. +de (5) 196, 215, 2038, 3355, 3383

çımḫır- : kaba ve sert davranmak

ç. -ın (1) 214

çımıralı : şalvarı ayakları sıyırlı olmak

ç. +dır (1) 1757

çınar : çınar ağacı

ç. (1) 3858

çiyin : omuz

ç. +iñ (1) 3758

ç. +ine (1) 3604

çirağ : lamba

ç. (2) 1612, 2036

ç. +ı (3) 1848, 2037, 4237

ç. +ıñ (1) 3977

çirağ-mūşı : el feneri

ç. (1) 2196

Çirağ-'èli : erkek adı

Ç. (1) 3485

çi......çi : ya……ya/ ya da

ç. (9) 490, 1546, 1709, 1716, 2096, 2097, 2723, 3603, 4106

çiçek : çiçek

ç. (1) 528

çin ü māçin: mecazen hamam

ç. +dan (1) 4071

çirk : kir

ç. +i (1) 2517

çiz : şey; nesne

ç. (1) 1407

çoban : çoban

ç. (6) 1377, 2041, 2042, 2044, 3599, 4288

ç. +ı (2) 2045, 4032

ç. +ıñ (6) 2046, 2047, 2048, 2049, 3600, 3641

ç. +sız (1) 2043

çoğan : kök kalın bir ot

ç. (1) 2052

çoğunder : pancar

ç. (3) 495, 1325, 4253

çoḫ : çok; fazla

ç. (75) 3, 114, 229, 232, 240, 258, 266, 421, 561, 566, 600, 650, 696, 703, 815, 837, 889, 947, 981, 1065, 1350, 1375, 1426, 1933, 1989, 2051, 2052, 2053, 2054, 2055, 2056, 2057, 2058, 2060, 2061, 2062, 2063, 2064, 2065, 2066, 2067, 2068, 2070, 2071, 2072, 2074, 2075, 2076, 2199, 2224, 2293, 2294, 2408, 2416, 2563, 2631, 2709, 2914, 2954, 2981, 3065, 3352, 3493, 3842, 3927, 4028, 4364

ç. -a (1) 225

çohdır 1323, 3101

ç. -dur (15) 366, 480, 921, 2009, 2024, 2025, 2415, 2513, 2713, 3074, 3150, 3298, 3629, 3630, 3843

ç. luḳ (1) 2069

ç. +u (1) 237

çolaḳ : çolak

ç. (1) 4405

ç. +am (1) 1092

çomaḳ : çomak

ç. (4) 1426, 2094, 2095, 3511

ç. +am (1) 1092

ç. +ı (2) 697, 1037

ç. +ım (1) 4049

ç. +ına (1) 3599

ç.ını (2) 2093, 2336

çorlu : iştahsız; hasta

ç. +ya (1) 2094

çökelik : kaynamış ayran

ç. +e (1) 2876

çöl : çöl

ç. (2) 2092, 3732

ç. +de (1) 4016

ç. +lerde (1) 522

çömbel- : çömbelmek; yan yatmak

ç. -dim (1) 2441

çömçe-çömçe : tabak tabak

ç. (1) 3072

çöp : çöp; dal kırıntıları

ç. (8) 773, 785, 1613, 2050, 3178, 3183, 3726, 4448

ç. +üne (1) 2731

çör éd- : işemek

ç. -memiş (1) 4204

çörek : ekmek

ç. (33) 57, 207, 592, 782, 901, 981, 1055, 1084, 1115, 1534, 1546, 1582, 1604, 1614, 1825, 1863, 2077, 2078, 2079, 2082, 2083, 2084, 2103, 2510, 2520, 2616, 2832, 3377, 3603, 3629, 3795, 3917, 4364

ç. +e (3) 596, 1833, 2084

ç. +iñ (1) 3797

ç. +iñi (2087

ç. +ini (3) 2088, 2720, 4319

ç. +iñiz (1) 2809

ç. +i (11)149, 859, 1487, 1488, 1662, 1845, 2085, 2086, 3406, 3861, 4139

ç. +idir (5) 1629, 2205, 2206, 3410, 3411

ç. +dir (2) 64, 2080

ç. +siz (2) 2081, 3177

çörremek : sidik

ç. +i (1) 4203

çöşşek : deve yavrusu

ç. (1) 55

çuğandar : bk. çuğnder

ç. +ında (1) 2091

çuğundur : pancar

ç. (3) 492, 1324, 1724

çuḫur : çukur

ç. +dan (1) 2073

çuḳḳur : bk. çuḫur

ç. +a (1) 3694

ç. +dur (1) 1514

ç. +u (5) 1807, 2335, 2714, 2765, 3506

çümen : çimen

ç. (1) 1708

çürük : çürük

ç. +dır (1) 1024

çürü- : çürümek

ç. -tmüş (1) 1229

çürrük : bk. çürük

ç. (1) 2089

çürrü- : bk. çürü-

ç. -mez (1) 1708

ç. -reñ (1) 3002

ç. -tmüş (1) 4422

ç. -yar (1) 2359

d. +ını (1) 952

d. +ınıñ (1) 3076

d. +larda (1) 570

d. +lardan (1) 2291

dağ-daş : dağ-taş

d. (1) 2269

dağı-daşı : dağı-taşı

d. (1) 3911

dağıd- : dağıtmak

d. -ar (1) 1937

dağıl- : dağılmak

d. -ar (1) 3805

d. -dı (1) 3317

d. -dıñız (1) 2016

d. -mış (1) 599

dağıt- : dağıtmak

d. -dım (1) 3072

dağla- : dağlamak

d. -nanda (1) 540

d. -ndı (1) 219

d. -nır (1) 2508

d. -(y)ırlardı (1) 3206

d. -(y)ırler (1) 1459

daha : daha

d. (1) 1695

dahı : dahi; başka

d. (12) 2292, 2293, 2294, 2295, 2296, 2297, 2298, 2299, 2300, 2899, 3048, 3622

d. +sına (1) 1202

dalaş- : dalaşmak

d. -ar (1) 1494

dal : arka; sırt; peş

d. +dan (1) 2277

d. +ı (5) 755, 756, 2191, 2278, 3606

d. +ıça (2) 866, 4018

d. +ım (1) 2279

d. +ıma (1) 2280

d. +ımda (1) 2479

d. +ıñ (3) 1742, 2551, 2566

d. +ıña (3) 1716, 1810, 2096

d. +ına (2) 1810, 3308

d. +ıñda (1) 825

d. +ından (5) 953, 1237, 1242, 1253, 2512

d. +ıñı (2) 2281, 2507

d. +ını (2) 2282, 3773

dam : dam

d. (1) 2954

dam- : damlamak

d. -a (1) 2283

d. -ır (2) 3389, 4311

d. -ar (1) 3765

damçı : damla

d. (1) 4311

d. +ya (1) 4307

damaḳ : damak

d. +ı (1) 3926

d. +sızam (1) 2284

dāman : etek

d. +ı (1) 2934

dan : tahıl

d. +a (1) 2286

d. +ı (3) 1620, 3930, 3989

d. +ım (1) 4022

d. +ıña (1) 3613

d. +dan (1) 2287

d. +dır (1) 1620

dāna : bilgin

d. (2) 1665, 3829

dana : tane

d. (1) 1619

dan-dır : yemek deni

d. +lı (1) 2288

danış- : konuşmak

d. ! (5) 232, 233, 784, 1018, 3045

d. -an (1) 3339

d. -anda (1) 3351

d. -anıñ (1) 2426

d. -ar (2) 650, 2053

d. -ıḳlı (2) 2290, 2291

d. -ır (8) 318, 820, 848, 1479, 3029, 3828, 4278, 4292

d. -mayan (1) 2289

d. -mazlar (1) 957

dar : dar

d. (10) 2018, 2242, 2246, 2247, 2505, 3011, 3391, 3649, 3749, 3813

d. +a (3) 2243, 3321, 3601

d. +ca (1) 2244

d. +da (1) 1678

daraḳ : tarak

d. -ı (1) 2398

darğa : deveci 2245

d. +sı (1) 2485

darı : darı; tahıl

d. (2) 2248, 3221

dar : dar ağacı

d. +ıñ (1) 1714

darlıḳ : darlık; sıkıntı

d. +a (2) 1367, 3759, 4026

darman : derman

d. (6) 380, 400, 1619, 2312, 3422, 4152

d. +a (3) 1931, 3132, 3610

d. +dır (1) 3084

d. +ı (2) 3619, 4107

d. +ıdır (1) 4445

darrı : bk. darı

d. (3) 66, 76, 2797

d. +sını (1) 3502

dar-ter : daha dar

d. (1) 1947

daş : taş 33, 50, 60, 103, 298, 303, 364, 466, 472, 491, 543, 635, 748, 752, 768, 791, 888, 903, 1153, 1274, 1278, 1321, 1386, 1457, 1466, 1617, 1618, 1621, 1665, 1731, 1736, 1897, 1920, 2250, 2251, 2252, 2253, 2254, 2255, 2260, 2261, 2263, 2264, 2266, 2277, 2319, 2347, 2399, 2545, 2689, 2806, 2821, 3171, 3295, 3330, 3429, 3471, 3531, 3532, 3617, 3819, 3982, 4338

d. -a (15) 290, 580, 631, 827, 1104, 1350, 1351, 1536, 2254, 2255, 2282, 2437, 3023, 3663, 4061

d. +ı (2) 180, 701

d. +ıdır 1565

d. +ımızı (1) 2265

d. +ıñ (2) 1526, 3336

d. +ına (1) 1473

d. +ınan (1) 2418

d. +ını (1) 780, 4140

d. +dan (10) 827, 1104, 1350, 1604, 2079, 2256, 2257, 2258, 2259, 3861

d. +ları (1) 3112

d. +lı (1) 2492

d. +sız (1) 2518

d. +ıyı (1) 702

daşla- : taşlamak

d. -maz (1) 809

daşaḳ : taşak

d. +larıñ 1889

d. +ı (1) 3286

d. +ıñı (1) 3294

d. +ının (1) 3678

daş- : taşmak

d. -anda (1) 2723

daşar (1) 2760

d. -mış (1) 2722

daş-difar : taş-duvar

d. +ıñ (1) 2262

daşşaḳ : bk. daşaḳ

d. (1) 3582

d. +ından (1) 712

d. +larıñ (1) 582

dava : derman; ilac

d. +dır (1) 761

dāver : hakem

d. (1) 2935

day : tay

d. (2) 1256, 1728

d. +a 3491

d. +lar-inen (2) 2301, 2302

daya : dadı

d. (1) 3974

dayaḳ : dayanak

d. +lar (1) 1851

d. +ı (3) 2042, 3641, 3926

d. +dır (1) 3282

dayan- : dayanmak

d. -ma (2) 97, 2385

d. -maz (1) 2147

d. -mış (1) 504

dayı : dayı

d. (1) 766

d. +m (3) 1225, 2595, 3009

d. +ma (1) 4193

d. +ñ (1) 4189

d. +ñ-inen (1) 2303

d. +sıdır (2) 560, 1060

d. +sına (1) 3163

d. +sınıñdır (1) 3139

d. +ya (5) 894, 895, 2108, 3164, 4047

daz : dazlak

d. (4) 236, 238, 332, 1692

d. +a (1) 1692

d. +am (1) 2249

dazza : teyze

d. +ya (1) 895

dazza-oğlu : teyze oğlu

d. +sı (1) 3371

de : de; dahi

d. (130) 117, 134, 227, 228, 239, 376, 390, 395, 411, 505, 528, 553, 575, 576, 579, 585, 590, 603, 626, 669, 756, 812, 829, 866, 879, 922, 948, 954, 1047, 1072, 1126, 1127, 1128, 1129, 1134, 1194, 1211, 1222, 1318, 1361, 1382, 1452, 1473, 1521, 1526, 1553, 1578, 1580, 1614, 1616, 1633, 1638, 1664, 1670, 1693, 1713, 1719, 1779, 1783, 1873, 1900, 1920, 1932, 1963, 1971, 2009, 2193, 2196, 2238, 2275, 2367, 2368, 2369, 2374, 2422, 2430, 2474,

d. +e (7) 131, 806, 1135, 1159, 1470, 1925, 4108

d. +ine (5) 1160, 1166, 1926, 2791, 3375

d. +ini (1) 2324

délle : kuyruk

d. (1) 2329

dem : soluk; yakın

d. (4) 2357, 2360, 3006, 3007

d. +i (2) 2357, 3006

d. +inde (5) 1925, 2587, 2976, 3614, 4224

d. +indedir (2) 3857, 3936

d. +inden (2) 862, 1170

d. +ine (5) 961, 2148, 2148, 3715, 3716

dem-a-dem : heran; her zaman

d. (1) 2373

demir : demir

d. (5) 2254, 2358, 2359, 2361, 4063

d. +den (2) 1759, 2751

d. +em (2) 3055, 3098

d. +i (3) 2358, 2360, 2361

dende : !

d. +si (1) 1834

den : kuş yemi

d. +i (1) 2388

d. +iñ (1) 257

derd : dert

d. (11) 380, 389, 400, 416, 1456, 2284, 2307, 2308, 2309, 2311, 2316

d. -den (1) 2310

d. -dir (1) 1547

d. +e (1) 761

d. +i (9) 334, 349, 401, 1792, 2198, 2312, 2313, 3115, 4137

d. +im (3) 757, 2314, 4152

d. +imi (3) 2284, 2315, 4076

d. +iñ (1) 4107

d. +inden (1) 1767

d. +iñi (2) 2316, 4128

d. +ini (1) 730

d. +lerini (1) 4342

derd-ser : baş ağrısı

d. (1) 1532

d. +i (1) 3482

dere : dere

d. (4) 2273, 2317, 2318, 2768

d. +de (1) 2014

d. +ye (3) 699, 2483, 3432

derf : zarf; kap

d. +ini (1) 4031

deri : deri

d. (4) 89, 210, 1776, 2321

d. +dir (1) 801

d. +si (1) 1945

d. +sini (1) 4302

d. +yi (1) 2234

der- : dermek; toplamak

d. -er (1) 3911

der-găh : kapı; Allahın kapısı

d. +ından (1) 2888

der : kapı

d. +ler (1) 3010

derrende : yırtıcı 4201

derrende-ter : daha yırtıcı

d. (1) 3236

derri : bk. deri

d. +dir (1) 2150, 3984

d. +ñe (1) 2323

d. +si (5) 909, 955, 2322, 2453, 2475

d. +sidir (1) 562

d. +sini (1) 2648

ders : ders

d. (1) 2890

dervaza : kale kapı

d. (1) 1638, 3241

d. +sı (1) 2463

d. +yı (1) 2321

derviş : derviş

d. +de (1) 632

deryah : deniz

d. (1) 2319

d. +a (5) 2319, 2688, 3965, 4264, 4294

d. +da (1) 2320

derya : deniz

d. +ya (1) 2210

dest-bord : el uzatma

d. (2) 2633, 2633

dest-dest éd- : geciktirmek

d. -ir (1) 4246

deste : 1. gurup; 2. demet; 3. kulp

d. (2) 1557, 4416

d. +sini (1) 1550

dest-gǎh : alet; makine

d. +ı (2) 2220, 2927

deşt-ban : korucu; çöl bekisi

d. (1) 2484

deşt : vâdi; çöl

ç. +ı (1) 167

dév : dev

d. (2) 1255, 1403

devā : devâ; derman

d. +sı (1) 4152

deve : deve

d. (24) 158, 159, 1029, 1249, 1269, 1408, 1945, 2164, 2338, 2460, 2461, 2462, 2464, 2467, 2468, 2470, 2471, 2473, 2477, 2478, 2957, 3071, 3118, 3957

d. +çi (1) 2463

d. +den (3) 501, 2465, 2466

d. +dir (2) 961, 3117

d. +leri (1) 2851

d. +liye (6) 2338, 2472, 2957, 3466, 3473, 3957

d. +ñe (1) 55

d. +niñ (4) 562, 2474, 2475, 2476

d. +ñiz (1) 2808

d. +si (1) 2469

d. +sidir (1) 3265

d. +ye (5) 2479, 2480, 2481, 2482, 2483

d. +yi (5) 2245, 2484, 2485, 2486, 2487

dévir- : devirmek

d. -erler (2) 1131, 2949

d. -mez (1) 1188

dey- : değmek

d. -di (4) 34, 332, 631, 724

d. -enden (1) 1351

d. -e (1) 268

d. -er (14) 103, 236, 238, 701, 1104, 1192, 2094, 2095, 2264, 2277, 3511, 3617, 3806, 4006

d. -ir (3) 268, 3908, 3995

d. -me (2) 616, 2488

d. -mesin (2) 2264, 3908

d. -mez (6) 1127, 1192, 1337, 1445, 1707, 3878

d. -mir (3) 1355, 2489, 2600

d. -miş (7) 165, 732, 2034, 2498, 2874, 3097, 4358

d. -mişdir (1) 1350

d. -se (2) 1473, 2170

d. -sin (3) 268, 2264, 3908

deyme-teter : çok kırılgan

d. +dir (1) 2488

deyer : değer

d. +ine (1) 2489

déyil : değil

d. (35) 116, 222, 230, 284, 291, 360, 410, 741, 1143, 1223, 1331, 1332, 1563, 1645, 1667, 1988, 2160, 2339, 2534, 2587, 2742, 2888, 2964, 2972, 3234, 3312, 3404, 3419, 3636, 3650, 3670, 3672, 3825, 3833, 3875, 3913, 4154, 4213, 4238

d. +di (2) 1366, 1757

d. +dim (2) 1186, 2501, 3893

d. +dıñ (1) 2699

d. +ek (1) 3941

d. +em (2) 3340, 3902

d. +eñ (1) 3493

d. +mış (2) 3451, 3647

deyirman : değirman

d. (11) 1254, 1581, 1743, 2490, 2491, 2492, 2493, 2499, 2518, 3452, 3557

d. +çı (5) 589, 808, 1359, 2494, 2495

d. +çilikden (1) 2496

d.+da (5) 1480, 2497, 2498, 2675, 3097

d. +dan (2) 1366, 3892

deyiş- : değişmek

d. -diñ (1) 4443

deyışer 1168

deyışılmış 534

deyışır 3192

deyışmez 1168, 3192

dib : dip

d. +i (2) 1446, 2792

d. +inde (1) 1542

d. +indedir (2) 271, 4206

d. +inden (2) 1407, 4231

d. +ine (1) 2174

d. +ini (1) 1613

didār : görüş

d. (1) 2500

difar : duvar

d. +da (1) 2526

d. +dır (1) 605

digber : kazan

d. (1) 2528,

d. +e (1) 3066

diḳḳ-ı dél : gönül yarası

d. +ini (1) 2326

dıḳyanūs : eski zaman

d. (1) 2327

dil : dil

d. +den (6) 1079, 1184, 1205, 2531, 2532, 2533, 3395

d. +e (6) 1184, 1481, 2269, 2531, 2537, 3395

d. +im (11) 53, 759, 814, 1423, 2543, 2545, 2547, 2548, 2574, 4070, 4345

d. +imden (4) 760, 1356, 1424, 2546

d. +im-inen (1) 2544
d. +imiz (1) 1699
d. +iñ (6) 2549, 2550, 2551, 2552, 2554, 2566
d. +inden (1) 3224
d. +ine (1) 2534
d. +iñe (1) 2881
d. +inen (2) 2215, 2880
d. +ini (3) 2352, 2559, 3816
d. +iñi (4) 2555, 2556, 2557, 2664

dilleş- : konuşmak
d. -e (1) 2142

dilençi : dilenci
d. -niñ (1) 2535

dil-diş : dil-diş
d. -e (2) 828, 1729

dil-ẖor : üzgün
d. (1) 180

dimdik : gaga
d. +i (3) 429, 672, 4112
d. +inden (6) 430, 508, 2611, 3224, 3229, 4053

dinār : para birimi; para
d. +dan (1) 4000

diñil- : atlamak; sırçramak
d. -er (1) 2568, 3214

din : din
d. +iñ (1) 2549
d. +iñden (1) 2569
d. +ine (1) 2950
dı. +iñi (1) 2570
d. +siz (1) 2567

din- : ses çıkarmak; karşılık vermek
d. -meyen (1) 4084

dirçel- : ayağa kalkmak
d. -er (1) 3320

dirdiñ : değersiz
d. +dir (1) 591

diri : diri; canlı
d. (4) 952, 1769, 2494, 2495
d. +dir (1) 1835
d. +ye (1) 3987
d. -lik (1) 943

diril- : dirilmek
d. -er (1)959
d. -mez (1) 941

dirlik : dirilik; dalcılık
d. (2) 1659, 1660

dırnaḳ : tırnak
d. (1) 3226
d. +dan (1) 502
d. +ı (3) 494, 996, 3773
d. +ıñ (2) 2507, 3798
d. +ıñı (2) 2409, 2711

dirri : bk. diri
d. (7) 2509, 2510, 2511, 2512, 2513, 2514, 3885
d. +lik (2) 2511, 2514
d. +ye (1) 2515

diş : diş
d. (8) 607, 981, 1087, 2126, 2517, 2520, 3618, 4257
d. +de (1) 4420
d. +dir (1) 4216
d. +e (1) 617
d. +im (1) 4206
d. +imizi (2) 1698, 2524

d. +iñ (1) 3290

d. +iñe (1) 506

d. +ine (3) 76, 753, 2942

d.+inen (1) 2434

d. +ini (6) 160, 998, 1815, 1869, 2050, 2919

d. +ı (15) 336, 414, 758, 997, 1124, 1613, 1846, 2045, 2121, 2521, 2522, 2523, 2525, 2594, 2912

d. +siz (2) 2518, 2519

dişle- : dişlemek; ısırmak

d. (4) 1089, 2557, 3978, 3990

d. -dim (1) 2618

d. -mez (1) 1089

d. -mir (1) 4239

d. -r (1) 1467

d. -sin (1) 2712

d. -ye (1) 934

d. -yesi (1) 645

divan : zulüm; zorunlu vergi

d. (2) 460, 3991

divana : deli; divane

d. (4) 2338, 2957, 3011, 3957

d. +nıñ (1) 2341

divār : duvar

d. (2) 212, 2174

diyar : diyar 445

diz : diz

d. (1) 463

d. +dedir (1) 3159

d. +den (1) 333

d. +im (1) 2516

d. +ime (2) 646, 1231

d. +ini (2) 3381, 3856

difar : duvar

d. (1) 4338

dig : kazan

d. (1) 1724

dik-dik : dik-dik

d. (1) 2527

dil : dil

d. (17) 304, 372, 391, 569, 1502, 1625, 1626, 2529, 2530, 2534, 2536, 2865, 3245, 3398, 3449, 3642, 3650

d. +i (25) 155, 315, 630, 1203, 1222, 1396, 1487, 1501, 2538, 2539, 2540, 2541, 2542, 2553, 2558, 2560, 2917, 2932, 2994, 3042, 3222, 3223, 3537, 3709, 4303

dinc : dinç

d. (2) 73, 77

d. +lığa (1) 80

din : din

d. +den (4) 1809, 2204, 4000, 4261

d. +i (1) 1874

ding-barıt : ham barut

d. (1) 897

do : iki

d. (1) 1877

do ḳūrt-u-nim: iki buçuk yudum

d. (1) 2430

dodaḳ : dudak

d. +ları (1) 2392

dodurğa : soysuz

d. (1) 2393

doğaḳ : ağ

d. +dan (1) 714

doğanaḳ : ağ

d. +a (2) 713, 2433, 4174

doğ- : doğurmak

d. -a (3) 2158, 2158, 4045

d. -an (2) 1143, 2759

d. -ana (2) 792, 4395

d. -ar (8) 1775, 1803, 1949, 2045,2197, 2578, 3739, 3811

d. -dugiñi (1) 2425

d. -dugünü (1) 3306

d. -dum (1) 896

d. -muş (2) 1202, 3123

d. -ulmamış (1) 1542

d. -ur (1) 4311

doğrı : doğru

d. (3) 2337, 2426, 4152

d. +sı (1) 2751

doğr(a)- : doğramak

d. -ırlar 1599

d. -ur (1) 2674

doğuramac : ayrana ince doğranmış ekmek

d. (1) 3497

doḳ : tok

d. (3) 2148, 2428, 2429

doḳḳuz : dokuz

d. (6) 250, 1557, 2428, 2431, 2678, 3622

d. +da (1) 402

d. +dur (1) 2431

d. +u (3) 1148, 1420, 3727

dol : dul

d. (1) 2692

d. +añ (1) 584

dola : *boş laf*

d. (1) 2062

dola- : sarmak

d. -dım (1) 2437

dolan- : dolanmak

d. -ar (4) 1152, 2372, 2951, 3832

d. -ıñ (2) 514, 1410

d. -ır (1) 4110

doldur- : doldurmak

d. ! (1) 2633

dolı : bk. dolu

d. (5) 1471, 2148, 2439, 2535, 3065

d. +dır (2) 2339, 3602

d. +nıñ (1) 2440

d. +sı (1) 2351

dolla : iki kat 4374

dol- : dolmak

d. -maz (2) 2273, 2319

d. -mazlar (1) 345

d. -muş (1) 1822

dolu : dolu

d. (1) 310

d. +dır (2) 2005, 2834

d. +sundan (1) 1919

dombalaḳ : dombalak

d. (1) 2441

dom-bōride : kuyruğu kesik

d. +nıñ (1) 4109

dombulı : çalgı aleti

d. (1) 1958

don : elbise

d. (4) 43, 1795, 2090, 3758, 4096

d. +a (4) 498, 3886, 3898, 4174

d. +dur (3) 1148, 1420, 3727

d. +lu (1) 3357

d. +um (1) 1

d. +una (2) 3757, 3758

d. +unu (1) 1955

donķuz : bk. doñuz

d. (2) 2640, 2904

doñuz : donuz

d. (3) 2443, 2445, 2904

d. +dan (1) 2444

d. +uñ (1) 2446

dord : !

d. (1) 2633

do-rū : iki yüzlü

d. +dır (1) 2285

dost : dost

d. (24) 822, 1146, 1679, 1866, 1942, 1973, 2399, 2400, 2401, 2402, 2403, 2404, 2405, 2406, 2407, 2408, 2415, 2420, 2463, 2619, 2683, 3543, 3574, 4032

dostaķ : tutsak; hapis

d. +ıdır (1) 3905

d. +ınan (1) 3351

d. +lara (1) 2596

d. +luğu (1) 708

d. +luğuñ (1) 2411

d. +u (1) 1973

d. +uñ (4) 2409, 2410, 4028, 4113

d. +uña (1) 2411

d. +uñdur (1) 2421

d. +unu (1) 2422

d. +uñu (1) 253

dost-kăm : mutlu

d. (1) 1835

dost-düşmen : dost-düşman

d. +ligi (1) 4435

dov : güç; üstünlük

d. (1) 1137

d. +dır (1) 3931

dovar : davar; hayvan

d. (2) 2448, 2449

d. +a (1) 3208

d. +ı (2) 3184, 3209

dovr : çevre; etraf

d. +una (1) 1975

dovşan : tanşan

d. (6) 1542, 2451, 2452, 2453, 2454, 2649

d. +a (2) 1856, 2450

d. +ı (1) 2455

d. +ıñ (2) 1855, 2456

doy- : doymak

d. -anda (1) 3130

d. -ar (4) 72, 87, 3051, 3054

d. -ardan (1) 3062

d. -artdı (1) 901

d. -ası (2) 1825, 1863

d. -dı (1) 2213

d. -dum (2) 2456, 3780

d. -ızarmaz (1) 2517

d. -madı (1) 2213

d. -madım (1) 1870

d. -malı (1) 2240

d. -maz (8) 72, 79, 87, 1772, 3051, 3054, 3071, 3691, 3701

d. -uran (1) 204

d. -urtmaz (1) 3040

dögüş : döğüş; kavga

d. +ü (1) 524

dönder- : çevirmek

d. -en (1) 1100

d. -er (1) 46

dön- : dönmek

d. -dü (2) 3077, 4345

d. -ecek (1) 3809

d. -eñ (1) 2911

d. -ende (1) 1406

d. -er (2) 602, 2558

d. -esi (1) 995

d. -mek (1) 935

d. -mesin (1) 4244

d. -mez (1) 3048

d. -müş (1) 802

dörd : dört

d. (13) 985, 1124, 1138, 1453, 1864, 2129, 2372, 3605, 3705, 3504, 3832, 4110, 4116

d. +ü (1) 1455

dörd-dörd : dörder-dörder

d. (1) 3716

döş : sine

d. (2) 887, 2413

d. +ünde (1) 704

d. +üñden (1) 3792

d. +üñe (2) 780, 4140

d. +üne (1) 887

d. +ünü (1) 2424

dövlet : saadet; zenginlik

d. (3) 392, 2969, 4007

d. +den (2) 2458, 3552

d. +e (4) 1181, 2458, 2459, 3552

d. +iñ (1) 2221

d. +liniñ (3) 1548, 1609, 2457

dövran : devran

d. (3) 2365, 4098, 4116

d. +ıñ (1) 2953

dövre : çevre; etraf

d. +niñ (1) 4111

dövüber : etraf

d. +e (1) 3800

döy- : dövmek

d. ! (2) 553, 1106

d. -e (1) 3648

d. -ek (1) 927

d. -eniñ (1) 2432

d. -er (1) 1710

d. -ür (3) 548, 624, 4063

du∅́a : dua

d. +sı (3) 1046, 3465, 3880

d. +nıñ (1) 2324

dudaķ : bk. dodaķ

d. +larıñ (1) 3743

dūdman : ocak; ev

d. +dan (1) 3372

d. +da (1) 3927

d. +dan (1) 3350

dūğ-u-doşov : ayran ve pekmez

d. (1) 2427

dul : dul

d. (5) 1966, 2435, 2436, 3158, 3315

d. +luğınan (1) 2438

d. +unu (1) 426

duman : duman; sis

d. (1) 3722

d. +lı (1) 3197

dur sepenci: özel ad

d. (1) 1608

dur- : durmak

d. -du (2) 678, 2979

d. -abilmirdi (1) 1293

d. -muşam (1) 3879

duru : duru

d. (1) 4385

d. +dur (1) 860

d. +luğu (1) 257

durru : bk. duru

d. (1) 2086

durrul- : durulmak

d. -maz (1) 1499

durru-ter : daha duru

d. (1) 477

dut- : tutmak

t. ! (5) 824, 2012, 2310, 2563, 3448

d. -a (1) 2780

d. -am (1) 1447

d. -an (1) 262

d. -ar (1) 2934

d. -dum (1) 440

d. -maķ (1) 2403

d. -maz (1) 444

d. -mege (1) 1403

d. -muş (1) 270

d. -sa (1) 2390

d. -sañ (1) 318

d. -ur (1) 319

duvaķ : gelin baş örtüsü

d. +ı (1) 2042

duvar : davar; koyun

d. (1) 1761

duz : tuz

d. (4) 2176, 2294, 3382, 4272

d. +a (3) 1230, 2396, 4068

d. +dan (1) 4068

d. +dur (1) 2380

d. +e (1) 2237

d. +u (2) 222, 3916

d. +unan (1) 2441

duzu-dad : tat-tuz

d. +ı (1) 648

dübek : ot ve baharat dövme kabı

d. +e (2) 1106, 1710

düde : tütsü; mecazen siyah

d. (2) 2394, 2636

dügü : pirinç

d. (1) 2432

d. +sü (1) 3737

dügün : düğüm

d. (4) 1102, 1570, 2433, 3501,

d. +ü (2) 607, 2434

dümbek : çalgı âleti

d. (1) 2442

dümdüg : bk. dimdik

d. +ünden (1) 430

dündüg : bk. dümdük

d. +ü (2) 429, 4112

d. +ünden (3) 3224, 3229, 4053

dünen : dün

d. (2) 2447, 2670

dünya : dünya

d. (21) 487, 1451, 1453, 1454, 1457, 1701, 2362, 2363, 2364, 2365, 2366,

2367, 2372, 2373, 2375, 2376, 2383, 2387, 2634, 3832, 3837

d. +da (6) 488, 1452, 1641, 2368, 2369, 3334

d. +dan (2) 1236, 2370

d. +dayaḳ (1) 918

d. +dır (1) 2371

d. +nıñ (7) 1455, 2378, 2379, 2380, 2381, 2382, 3744

d. +ya (9) 121, 918, 1292, 1602, 2384, 2385, 2386, 2570, 4415

d. +yı (3) 2389, 2390, 2391

dünya ta ebed: sonsuza dek

d. (1) 2190

dünya-dar : dünyalı

d. (1) 1700

dür- : dermek; toplamak

d. -mek (1) 3373

düş- : düşmek; inmek

d. ! (1) 866

d. -deñ (1) 3489

d. -dü (12) 1101, 1103, 1293, 1367, 1850, 1916, 2029, 2203, 2579, 3077, 3286, 3409

d. -dügü (1) 2260

d. -dük (1) 4307

d. -ürdü (1) 3968

d. -düm (6) 760, 873, 1437, 2022, 2073, 2543

d. -e (3) 710, 1878, 3659

d. -en (1) 3807

d. -ende (3) 876, 2458, 3552

d. -er (14) 20, 21, 104, 261, 427, 482, 790, 903, 1151, 1339, 1429, 1861, 1893, 1933, 1968, 2055, 2449, 2459, 2611, 2823, 3146, 3169, 3183, 3224, 4027

d. -ereñ (1) 3759

d. -esi (2) 792, 4395

d. -günü (1) 1531

d. -meginen (2) 2913, 3760

d. -meyen (3) 462, 2598, 4382

d. -mez (14) 20, 21, 33, 260, 821, 1294, 1580, 1927, 1928, 2913, 2948, 3213, 3541, 3760

d. -mür (1) 31

d. -müş (27) 31, 362, 470, 924, 1050, 1102, 1120, 1238, 1259, 1265, 1273, 1637, 2085, 2423, 2523, 2531, 3122, 3501, 3569, 3694, 3726, 3764, 3776, 3808, 4073, 4104, 4305

d. -müşdir (1) 1566

d. -müşem (1) 1184

d. -se (1) 1104

d. -sün (2) 684, 2122

d. -übdir (1) 1457

düşer-düşmez: olur olmaz

d. (1) 468

d. +i (1) 2412

düşmen : düşman

d. (23) 70, 253, 822, 1835, 1866, 2401, 2404, 2408, 2414, 2415, 2416, 2417, 2418, 2419, 2420, 2422, 2683, 2950, 2951, 3299, 3299, 3351, 3543

d. +den (1) 2402

d. +dir (3) 759, 3379, 3965

d. +e (1) 253

d. +i (2) 2418, 2421

e. +e (1) 577

Ǿèḳil : akıl

Ǿè. (5) 2970, 2971, 2972, 3362, 4099

Ǿè. +e (1) 1351

Ǿè. +i (9) 818, 153, 817, 2187, 2973, 2974, 2975, 2976, 4142

Ǿè. +im (1) 1793

Ǿè. +iñ (1) 3846

Ǿè. +ine (1) 2978

Ǿè. +inen (1) 2969

Ǿè. +iñi (2) 2977, 2978

Ǿèḳḳıl : bk. Ǿèḳil

Ǿè. (5) 1860, 2346, 2979, 2980, 3904

Ǿèḳreb : akrep

Ǿè. +iñ (1) 2968

Ǿèks : ters; yansıma

Ǿè. +dir (2) 1248, 1605

Ǿè. +ligi (1) 2364

él : el; halk

é. (26) 94, 1153, 1154, 1155, 1156, 1175, 1177, 1178, 1188, 1189, 1190, 1191, 1194, 1221, 1669, 1762, 1824, 2033, 2092, 2285, 2656, 2796, 3595, 3598, 3741, 4446

é. +den (6) 1079, 1184, 3350, 3372, 4011, 4146

é. +de (3) 214, 3709, 3710

é. +dendir (1) 4009

é. +dir (1) 1376

é. +i (2) 1222, 1663

é. +imiz (1) 18

é. +inen (3) 1179, 3557, 3616

é. +iñden (1) 2569

é. +ler (1) 806

é. +lerden (1) 2388

é. +lere (1) 1190

el : el

e. (36) 371, 385, 451, 497, 596, 597, 600, 601, 602, 603, 604, 605, 606, 608, 609, 610, 611, 616, 617, 621, 622, 625, 728, 987, 1164, 1571, 1572, 2124, 2624, 2731, 2774, 2823, 3375, 3437, 3688, 3788

e. +ine (1) 3075

e. +de (1) 789

e. +deki (1) 615

e. +den (22) 612, 613, 614, 641, 664, 747, 1037, 1079, 1264, 1573, 1791, 1886, 1964, 2190, 2419, 2532, 2533, 2953, 3020, 3112, 3292, 3395

e. +e (12) 20, 21, 614, 1771, 1791, 1839, 1964, 2154, 2624, 2984, 3312, 3395

e. +i (28) 601, 602, 623, 624, 626, 627, 628, 629, 630, 631, 632, 633, 634, 635, 636, 637, 638, 659, 1575, 1839, 2125, 2560, 2563, 2625, 3502, 3608, 4360, 4369

e. +im (9) 219, 639, 640, 641, 642, 643, 644, 1112, 3893

e. +imde (1) 3799

e. +imdedir (1) 1005

e. +imdir (1) 737

e. +ime (1) 1361

e. +imi (4) 645, 646, 647, 1231

e. +imiñ (2) 648, 3916

e. +iñ (6) 596, 649, 653, 1738, 2626, 3744

e. +inde (6) 127, 363, 651, 1488, 3799, 3810

e. +iñde (5) 652, 1574, 2669, 2715, 3846

e. +indedir (1) 4141

e. +iñden (3) 1084, 1582, 4167

e. +inden (4) 609, 650, 2543, 3665

e. +iñe (4) 2276, 2977, 3479, 4298

e. +ine (8) 63, 627, 1705, 1829, 2354, 2355, 2356, 2673

e. +inen (5) 607, 738, 1569, 1570, 2434

e. +iñi (7) 654, 655, 656, 1633, 2664, 3669, 4300

e. +ini (7) 657, 658, 659, 660, 661, 2681, 3637

e. +iñiñ (1) 3721

e. +iniñ (1) 662

ellem : *kurnazlık*

e. (1) 620

el-ayaḳ : el-ayak

e. +ı (1) 599

e. +ına (1) 598

e. +lı (1) 3605

élçi : elçi; görücü

é. +ye (1) 1180

Ǿèlac : ilaç

Ǿè. (1) 4152

Ǿè. +ı (2) 3215, 3346

Ǿèlāmet : işaret; iz

Ǿè. +ı (1) 3159

éle : öyle (55) 101, 534, 538, 771, 829, 829, 1035, 1059, 1184, 1193, 1195, 1197, 1198, 1199, 1200, 1201, 1202, 1203, 1204, 1205, 1206, 1207, 1208, 1209, 1210, 1211, 1212, 1213, 1214, 1215, 1216, 1217, 1218, 1219, 1220, 1439, 2173, 2268, 2396, 2479, 2764, 3078, 3216, 3483, 3800, 3879, 3918, 4135, 4166, 4184, 4185, 4190, 4215, 4317, 4334

ele- : elemek

e. -miş (1) 619

e. -mişem (1) 989

e. -mişik (1) 1693

e. -r (1) 3146

elek : elek

e. +ini (1) 619

eleki : boşu boşuna

e. (1) 351, 618

elem : elem; keder

e. (1) 1063

éle- : etmek; eylemek

é. -memişdim (1) 639

élḫan : ilhan; kaşkayıların başkanı

é. +ı (1) 937, 1181, 3858

é. +ınıñ (1) 1183

el-ḥèd : lahat taşı; mezar taşı

e. (1) 1473

ǾÈli : erkek adı; Hz. Ali

ǾÈ. (4) 2983, 2985, 3779, 4294

ǾÈ. +den (3) 610, 2136, 3534

‘È. +si (1) 2986

ǾÈlı-abad : yer adı

ǾÈ. (1) 2982

ǾÈ. +da (1) 2572

elif : elif

e. (1) 3895

elif-elif : parça-parça

e. (1) 721

Èliẖan : özel ad

È. (1) 2984

elli : elli

e. (6) 612, 1794, 2097, 2391, 3324

e. +ñ (2) 236, 238

Ǿélm : bilim

Ǿé. +i (2) 1467, 2981

em : ilaç

e. (1) 3422

emānet : emânet

e. +dir (1) 2896

e. +e (1) 665

emcek : emcek

e. +e (19 667

e. +i (2) 439, 3973

e. +ine (1) 666

e. +ini (1) 735

em- : emmek

e. +digim (1) 441

e. -er (3) 105, 3807, 4363

emek : emek

e. (3) 669, 670, 1142

e. +i (1) 2626

e. -miş (4) 119, 142, 1245, 2111

e. -mişeñ (1) 1740

Ǿèmel : amel

Ǿè. +i (3) 2950, 3600, 4097

Ǿè. +iñ (2) 764, 765

Ǿè. +iñdir (1) 2987

Ǿèmi : amca

Ǿè. (1) 2670

Ǿè. +ñ-inen (1) 2303

Ǿèmi-ķızı : amcakızı

Ǿè. (1) 2988

Ǿèmi-oğlu : amcaoğlu

Ǿè. (2) 2988, 3408

emişdir- : emzirmek

e. -irler (1) 1239

emle- : derman etmek

e. -sin (1) 586

e. -yendir (1) 586

emzik : emzik

e. (1) 668

emzig : bk. emzik

e. (1) 667

én- : inmek

é. (1) 2891

é. -mek (1) 549

é. -er (1) 778

é. -miş (1) 30

é. -direr (1) 1630, 2378

é. -dirir (2) 42, 1652

encir : incir

e. (3) 672, 3229, 4105

endāze : ölçü

e. +si (1) 4332

énik : gebe; hamile

é. (1) 3474

énikle- : gebe kalmak

é. -mış (2) 1042, 3475

é. -r (1) 1041

enīs : dert ortağı

e. (1) 3417

epelek : çör-çöp

e. (1) 4447

er : koca; er

e. (2) 212, 2199
e. +e (4) 434, 2344, 2578, 3280
e. +i (3) 210, 1776, 4046
e. +iñ (2) 412, 2501
e. +iñiñ (1) 1186
e. +li (1) 527
e. +siz (4) 525, 527, 1013, 3274

er-arvad : karı-koca
e. (1) 523
e. +ıñ (1) 524

érri : iri
é. (3) 589, 2494, 2495

erri- : erimek
e. -dım (1) 1819
e. -dir (1) 2309
e. -yeñ (1)
e. -yer (1) 2315

ǾÈreb : Arap
ǾÈ. (2) 2961, 3778
ǾÈ. +e (1) 2469
ǾÈ. +i (2) 2962, 2963

erşin : arşın; ölçü birimi
e. +inen (1) 526

erik : kaysı
e. (1) 1381

erzan : ucuz
e. (4) 1474, 4154, 4213, 4245

erzan-ter : daha ucuz
e. (1) 531

ǿèṡa : baston
ǿè. +sıdır (1) 3514

ǿèṡṡa : bk. ǿèṡa
ǿè. +sı (1) 3853

èṡil : soylu
è. (3) 572, 573, 4342
è. +den (2) 3350, 3372

èṡl : kök; soy
è. (1) 568
è. +i (1) 570
è. +inden (1) 2089
è. +ini (2) 571, 573

èṡlen : asla
è. (2) 569, 3915

èṡl-ü-pişe : ata-baba mesleği
è. +ye (1) 1411

esir : esir
e. (1) 4182

es- : esmek
e. -mese (2) 4447, 4448

esne- : esnemek
e. -mek (2) 530, 1075,

esper reyı : can damarı
e. (1) 529

éşid- : işitmek; duymak
é. ! (9) 168, 172, 763, 1095, 1623, 2132, 3378, 3594, 3639
é. -eñ (3) 590, 2504, 3894
é. -eni (1) 2573
é. -esi (1) 287
é. -iñ (1) 771
é. -ireñ (1) 1628
é. -mese (1) 3248
é. -mez (1) 2177
é. -mezlige (1) 835
é. -sin (1) 375
é. -mesin (1) 4226

éşit- : bk. éşidmek
é. ! (1) 93

e. +ı (8) 972, 973, 974, 3078, 3483, 3483, 4094, 4240

e. +inden (1) 183

e. +ini (1) 418

e. +ki (2) 861, 932

éy : ey; ünlem edatı

é. (2) 1016, 3927

ʿéyb : ayıp

ʿé. (1) 2160

ʿé. +dir (3) 1814, 2160, 2211

ʿé. +i (2) 95, 1661

ʿé. +ini (2) 115, 4229

ʿéyib : bk. ʿéyb

ʿé. (3) 549, 2742, 3404

ʿé. +dir (3) 549, 2742, 3404

éye : sahip; iye

é. +m (1) 1950

é. +si (13) 553, 876, 879, 947, 1030, 1055, 1304, 2349, 2352, 2443, 3269, 3270, 3358

é. +siynen (1) 3261

é. +sine (7) 561, 885, 1032, 3262, 3263, 3835, 4040

é. +sini (4) 1031, 1209, 2393, 3461

é. +siniñ (3) 915, 3264, 3265

é. +siz (1) 4230

eyil- : eğilmek

e. -en (1) 1021

e. -ende (1) 903

eyir- : eğirmek

e. -ir (1) 4219

éyle- : etmek; eylemek

é. ! (1) 1417

é. -r (3) 1557, 1558, 2896

eylen- : *yerleşmek*

e. -diñ (1) 4185

eylig : yerleşik

e. (1) 1689

ey- : eğmek

e. -me (1) 2922

e. -mez (2) 677, 890

e. -mir (1) 4412

e. -mişler (1) 314

eyri : eğri

e. (14) 292, 672, 1017, 1018, 1019, 1020, 1169, 1471, 3107, 3124, 3486, 3512, 4020, 4112

e. +ce (1) 4210

e. +dir (11) 267, 429, 433, 629, 907, 1329, 1763, 2476, 2480, 3329, 4401

eyrınıñ 630

eysik : eksik

e. (1) 1332

ʿéyş : ayş

ʿé. (1) 3831

eyyam : gün; ömür

e. (1) 2190

ʿèźab : azap

ʿè. +da (1) 2975

ʿè. +sız (1) 1299

ʿèzā : yas

ʿè. +da (1) 3997

ez-bes : o kadar ki

e. (1) 528

ezel . ezel

e. (1) 1145

e. +den (1) 2169

e. +inden (1) 267

∅́èziz : aziz

∅́è. (5) 418, 929, 2267, 4223, 4240

∅́è. +dir (2) 869, 2967

∅́è. +im (1) 2967

∅́èziz-murde : azizi olmuş

∅́è. (1) 2966

∅́èziz-ter : daha aziz

∅́è. (1) 869

∅́Èzrail : Azrail

∅́È. (1) 2964

∅́È. +e (1) 2965

ezill- : ezilmek

e. -ir (1) 725

∅́èz-zü naz : nazlama

∅́è. (1) 2899

fal : fal

f. (1) 3015

f. +a (2) 3014, 4003

f. +ı (1) 3015

f. +sız (2) 3014, 4003

fal-gīr : falcı

f. (2) 878, 1607

fālide : macun

f. (2) 1087, 2843

fāni : fâni

f. +dir (1) 1454

Fars : Fars milleti

F. +ıñ (1) 3013

fayda : fayda; yarar

f. (5) 663, 1635, 1816, 2275, 2630

f. +sı (1) 1493

fāyīḳ : ansızın

f. (1) 3002

fayız : güz; sonbahar

f. (1) 3016

fehm : anlayış

f. (1) 3418

fehm-u-fèżilet: yüksek anlayış

f. +i (1) 1418

fèḳèt : fakat; ancak

f. (3) 2041, 2496, 3022

fèḳir : fakir; yoksul

f. (1) 3024

f. +iñ (2) 1534, 3023

felek : felek

f. (3) 2238, 2633, 3093

f. +de (1) 2697

félfél : biber

f. +iñ (1) 3930

fe-men y∅́èmel éd-: işi yarıda bırakmak

f. (1) 3025

fend : fen; yol yöntem

f. (3) 884, 1450, 3455

ferāġèt : boş vakit

f. (1) 3019

ferāmūş : unutma

f. +luḳ (1) 2151

ferec : çıkış yolu; kurtuluş

f. +dir (1) 2727

Fereng : Fransa; Avrupa

F. (1) 3864

Ferhad : Ferhat; Şirin’in aşığı

F. (2) 1675, 3783

ferh : nur; fer

f. +li (1) 3021

fèrḳ : fark

f. (3) 1810, 3490, 3652

f. +lidir (1) 2006

ferraş : döşeyen; sofra kuran

f. +dır (1) 4186

feryād : feryat

f. (1) 2238

fetḥ : fetih

f. +dir (1) 2649

féyż : faydalanma

f. (1) 2668

fikir : fikir; düşünce

f. (2) 1681, 2953

f. +li (1) 1895

fikr : bk. fikir

f. (1) 1836

fil : fil

f.(5) 1266, 1748, 3028, 3029, 3030,

f. +den (1) 3027

f. +dir (1) 2466

f. +inen (1) 3785

filānī : filan kimse

f. (1) 310, 1038, 3076

f. +inen (1) 2255

firḳè : hile

f. (1) 4160

firṡèt : fırsat

f. (2) 2596, 3496

f. +i (1) 3020

firyad : feryat

f. +ına (1) 1843

fit : ıslık

f. (1) 2014

fitne : fitne

f. (2) 3017, 3018

fōri : fevri; âcil

f. (1) 866

fużul : herkesin işine burnunu sokan kimse

f. +u (1) 3026

ġāfil : gafil

ġ. (1) 2402, 2993

găh : kah

g. (3) 3580, 3580, 3954

găhī : bazen

g. (2) 3581, 3582

gălay : sitem

g. +ı (1) 3140

gămış : camış; inek

g. (1) 3579

ġaz : kaz; kuş

ġ. (4) 2799, 3044, 3119, 3277

géc : bk. geç

g. (6) 339, 1966, 2125, 2993, 3781, 3782

géce : gece

g. (12) 886, 1691, 1961, 3172, 3684, 3710, 3749, 3750, 3783, 3785, 3786, 3884, 4033, 4210, 4274

g. +inen (2) 3490, 3784

g. +niñ (2) 480, 3101

g. +si (2) 1961, 3998

g. +ye (1) 474

géce-gündüz : gece-gündüz

g. (3) 1456, 1674, 1875

géce-günüz : gece-gündüz

g. (1) 3787

géç : geç

g. (3) 1898, 2783, 3826

1159, 1171, 1172, 1319, 1406, 1714, 1900, 1902, 105, 2190, 2192, 2243, 2246, 2307, 2344, 2366, 2411, 2445, 2471, 2765, 2766, 2816, 3007, 3067, 3078, 3113, 3280, 3384, 3464, 3483, 3790, 3836, 3841, 3920, 4029, 4079, 4081, 4147, 4268, 4400

g. -ir (14) 478, 721, 1217, 1220, 1230, 1417, 1513, 2195, 3230, 3333, 3749, 4125, 4146, 4174

g. -irdi (4) 312, 1928, 1929, 4436

g. -irdiñ (1) 2286

g. -irem (1) 3903

g. -esi (1) 1169

g. -esiñ (3) 1635, 2641, 3663

g. -ireñ (4) 3898, 4067, 4068, 4210

g. -işi (2) 1832, 2410

g. -me (9) 779, 867, 990, 2331, 2481, 3800, 3942, 3944, 4138

g. -medi (2) 905, 2966

g. -megi (1) 3261

g. -megidir (1) 1934

g. -megim (1) 3799

g. -meginen (1) 2473

g. -mek (2) 686, 2482

g. -mesin (2) 1992, 3455

g. -meyeñ (1) 4394

g. -meyende (1) 2813

g. -mez (9) 1094, 1139, 1160, 1714, 2214, 2223, 2939, 3067, 3160, 4248

g. -mezdi (1) 1791

g. -mir (3) 557, 755, 770, 1212, 2767

g. -miş (8) 434, 807, 918, 946, 2718, 3801, 4077, 4339

g. -mişdir (1) 1887

g. -se (2) 2030, 3959

g. -sin (3) 203, 923, 1992

géder-gelmez : gider-gelmez

g. +e (1) 3801

géd-gédiş : gidişat

g. +i (1) 1685

gédirem-gédirem: gitmek istediğini söyleyen

g. +den (2) 1658, 4454

gel- : gelmek

g. ! (14) 235, 241, 337, 341, 652, 705, 2715, 2885, 3492, 3625, 3631, 3744, 3800, 4067

g. -di (37) 145, 227, 254, 441, 472, 567, 692, 1849, 1850, 1877, 1922, 1931, 2101, 2236, 2269, 2686, 3068, 3160, 3399, 3438, 3519, 3610, 3621, 3622, 3623, 3853, 3950, 4134, 4409, 4411, 4450, 4458

g. -dik (1) 3127

g. -dim (5) 178, 646, 1231, 3624, 4042

g. -diñ (4) 1959, 3110, 3533, 4450

g. -e (13) 702, 890, 1825, 1860, 2209, 2259, 2686, 3520, 3643, 3672, 4103, 4165, 4451

g. -e,-e (3) 2420, 3299, 3632

g. -en (21) 435, 1078, 1098, 1319, 1416, 1732, 1960, 1964, 1968, 2366, 2533, 2816, 2835, 3065, 3458, 3627, 3628, 3782, 3809, 4079, 4081,

g. -ende (14) 169, 511, 512, 513, 880, 967, 1087, 1171, 2996, 3599, 3658, 3928, 3977, 4190

g. -ene (3) 276, 2306, 3976

g. -eni (3) 63, 306, 1369

g. -eniñ (1) 3810

g. -en-inen (1) 3802

g. -er (49) 89, 143, 153, 354, 558, 826, 883, 982, 1137, 1311, 1351, 1481, 2044, 2102, 2104, 2107, 2187, 2194, 2268, 2274, 2276, 2307, 2311, 2331, 2333, 2371, 2396, 2446, 2567, 2617, 2744, 2820, 3002, 3146, 3149, 3157, 3199, 3259, 3270, 3392, 3479, 3587, 3605, 3644, 3736, 3757, 3864, 3911, 3934, 3944, 4036, 4089, 4130, 4136, 4170, 4172, 4173, 4251, 4265, 4283, 4317, 4334

g. -erdi (2) 3205, 3465

g. -esi (2) 2470, 3633

g. -ib (4) 514, 1403, 1410, 2190

g. -iñ (1) 3905

g. -ir (30) 128, 411, 491, 540, 637, 733, 762, 854, 1076, 1170, 1258, 1459, 1540, 1706, 1726, 2263, 2508, 2537, 2660, 3079, 3226, 3289, 3430, 3715, 3749, 3967, 3969, 4167, 4311, 4312

g. -irem (3) 1366, 2467, 3892, 3900

g. -ireñ (1) 4068, 4070, 4071

g. -işi (4) 1832, 2405, 2410, 3272

g. -iyür (1) 2237

g. -me (2) 1214, 3656

g. -medi (2) 2101, 3299, 4323

g. -megi (1) 3261

g. -megim (1) 3799

g. -mek (1) 613

g. -mese (1) 1840

g. -mesin (1) 3862

g. -meye, -meye (1) 2420

g. -meyen (2) 650, 3644

g. -mez (17) 50, 121, 170, 186, 614, 1619, 1696, 1840, 2390, 2853, 3048, 3160, 3161, 3585, 3606, 3804, 3959

g. -mir (5) 1328, 2533, 2546, 3520, 4170

g. -miş (13) 1236, 1283, 1287, 1292, 1513, 1737, 1749, 1752, 2272, 2438, 2995, 3132, 4415

g. -mişdir (1) 510

g. -mişek (1) 3824

g. -mişem (1) 710

g. -se (2) 677, 2532

g. -sin (2) 3821, 3862

geler-gelmez : gelir-gelmez

g. (1) 3626

gelen-géden : gelen-giden

g. +im (2) 3629, 3630

geldi-geldisi : gelip gideni

g. (2) 1002, 2849

g. +sidir (2) 1002, 2156

ġèlèŧ : galat; yanlış

ġ. (3) 1273, 3169, 3904

geley : bk. gălay

g. +i (1) 3140

gel-géç : gel-git

g. -dir (1) 3753

gel-geliş : ziyâtet; ihtişam

g. +i (1) 1685

gelin : gelin

g. (26) 528, 678, 741, 819, 854, 985, 1961, 2042, 2044, 2724, 2819, 3109,

3126, 3137, 3315, 3482, 3515, 3518, 3633, 3634, 3635, 3636, 3710, 3998, 4308, 4425

g. +dir (1) 3636

g. +e (1) 3637

g. +i (1) 3638

g. +im (3) 3378, 3639, 3640

g. +iñ (2) 3641, 3642

gelinçek : oyuncak gelin; bebek

g. (1) 2819

gelle : sürü

g. (1) 2636

gelle-ẖèr : eşek sürüsü

g. +de (1) 2394

ġèm : gam; keder

ġ. (12) 487, 488, 1676, 2357, 2360, 3004, 3006, 3007, 3008, 3009, 3011, 4002

ġ. +den (2) 2359, 3863

ġ. +i (2) 2357, 3006

ġèm-ẖana : gam yuvası

ġ. +ya (1) 3004

gemir- : kemirmek

g. ! (1) 824

géñ : geniş

g. (3) 2463, 3391, 3813

g. +dir (2) 2521, 3232

genc : hazine

g. (2) 1751, 3646

g. +i (3) 1608, 1609, 2552

géne : gene; yine

g. (8) 669, 1581, 1779, 2766, 3110, 3438, 3533, 4043

ġènimet : ganimet; kazanç

ġ. +dir (2) 2414, 2444

ġènim : musallat

ġ. +lik (1) 3301

gep : laf; söz

g. (24) 272, 273, 305, 390, 1088, 1097, 1652, 1896, 2121, 2299, 3248, 3441, 3583, 3584, 3585, 3586, 3587, 3588, 3589, 3590, 3591, 3877, 3971, 4452

g. +de (1) 2120

g. +den (1) 1540

g. +i (6) 1490, 2107, 2884, 3544, 3592, 3593

g. +iñ (1) 3594

g. +inde (1) 2836

g. +iñi (1) 771

g. +ini (3) 771, 784, 3553

ger : sıradan; basit

g. (4) 3084, 3612, 3613, 3614

gerān : ağır; pahalı

g. (3) 4154, 4213, 4245

gerçek : gerçek

g. +i (1) 4330

gerd : toz

g. (3) 1725, 2258, 4451

g. +i (2) 1885, 4337

gerek : gerek

g. (5) 131, 155, 1430, 1674, 2948

géri : geri

g. (12) 50, 810, 2449, 2462, 3077, 3261, 3276, 3467, 3585, 3632, 3799, 3804

g. +den (7) 153, 2187, 3806, 3807, 3808, 3809, 3810

ġèrib : garip

ġ. (5) 1749, 2994, 2995, 2997, 2998

ġ. +i (1) 3000

ġèribe : yabancı

ġ. (1) 2999

ġ. +lige (1) 903

ġ. +yı (1) 2380

ġèrḳ : gark; boğulma

ġ. (2) 1279, 3965

germ : sıcak

g. (1) 2284

germen : bir çeşit kilim

g. (3) 3119, 3125, 3126

g. +e (1) 3616

gérsim : bir ölçü birimi

g. (1) 4067

gét- : bk. gédmek

g. -di (19) 6, 678, 977, 1047, 1264, 2500, 2599, 2966, 3078, 3160, 3483, 3519, 3610, 3655, 3777, 3778, 3789, 3928, 4274

g. -digim (1) 929

g. -digine (1) 1798

g. -dim (3) 1070, 2163, 3779

g. -diñ (1) 1633

g. -mege (1) 2953

g. -miş (2) 1455, 1455

getir- : getirmek

g. ! (1) 53, 583, 705, 1897, 2705, 3735, 4044

g. -deñ (1) 2252

g. -di (1) 4427

g. -diñ (1) 1618

g. -e (2) 807, 3519

g. -em (4) 1084, 1085, 1582, 2821

g. -ende (1) 3595

g. -eni (1) 4449

g. -er (11) 680, 1712, 1787, 2031, 2151, 2357, 2536, 2772, 2782, 3006, 3434

g. -ir (7) 530, 1975, 1081, 2195, 3595, 3733, 4125

g. -irem (1) 4174

g. -medi (1) 5

g. -mek (1) 3365

g. -miş (1) 1271

géy- : giymek

g. -digine (1) 4006

g. -dirseñ (2) 2090, 4096

g. -ende (1) 1587

g. -eniñ (1) 43

g. -erem (1) 3814

g. -erler (1) 1531

g. -medim (1) 1870

géyse 663

ġéyret : gayret

ġ. (1) 3745

ġ. +e (1) 3492

ġ. +li (1) 658

gez- : gezmek

g. -digine (1) 1586

g. -dim (1) 4176

g. -dirdim (1) 3766

g. -diren (1) 2749

g. -e (1) 1674

g. -en (5) 2067, 2075, 3617, 3618, 4257

g. -endir (1) 774

g. -er (12) 174, 706, 1930, 2312, 2553, 2851, 2934, 2947, 3214, 3279, 3395, 3557

g. -erem (2) 277, 3814

g. -esiñ (1) 2003

g. -ir (3) 1542, 3271, 3754

g. -meseñ (1) 1711

gezi : geveze

g. +nıñ (1) 3619

ġèżèb : gazap

ġ. +ine (1) 1670

ġèzel : gazel; şiir

ġ. +i (1) 3013

gici- : tahrik olmak

g. -yinde (2) 117, 1553

gi-gi : karga ötmesi

g. (1) 3045

giléy : şikayet; sitem

g. +lik (2) 2989, 3812

gilim : kilim

k. +iñ (1) 3335

gindi : dikiş

g. (1) 2249

girdek : gerdek

g. +e (1) 2599

g. +den (1) 3138

gir- : girmek

g. ! (1) 1797, 3326

g. -di (3) 190, 1387, 1993

g. -en (1) 3391

g. -eniñ (1) 346

g. -er (1) 76

g. -in (1) 4251

g. -ir (2) 3718, 3740

g. -mez (1) 3962

g. -miş (1) 2897

g. -sin (1) 1310

g. -e (1) 4437

girre : sebet

g. +ñi (1) 3805

giriftar : meşgul

g. (1) 1670

g. +èm (1) 1215

giru-bend : bağ; ip

g. (1) 320

gizle- : gizlemek

g. -diñ (1) 1438

g. -nmez (2) 274, 2483

g. -yebilmeñ (1) 1438

gizlin : gizli; tenha

g. +de (1) 3811

gic : salak

g. (1) 3780

gīr éd- : takılmak; bağlanmak

g. -miş (2) 753, 758,

g. -er (1) 1525

gīre : takı; toka

g. (3) 1619, 2948, 4173

gīrine gel- : eline geçmek

g. -e (2) 2259

g. -er (1) 3934

gŏm éd- : izini kaybettirmek

g. -miş (1) 1821

ġonçe : gonca

ġ. (1) 2898

gŏr : mezar

g. (4) 1299, 3665, 3677, 4444

g. +dan (1) 1284

g. +una (2) 772, 4444

g. +undan (2) 1039, 3681

gŏrbe : kedi

g. (1) 505

gŏrr : bk. gŏr

g. +a (4) 2243, 2628, 3791, 4077

g. +u (1) 2872

g. +uma (1) 2232

ġovġa : kavga

ġ. +lı (1) 3012

ġov-ġov : tilki ulaması

ġ. +ıynan (1) 1935

gŏvher : cevher

g. (1) 3760

gŏv : inek

g. +ınan (1) 3827

göbek : göbek

g. (1) 3647

göde : kısa

g. +dir (1) 3159

göl : göl

g. (1) 2283

g. +de (1) 4016

g. +e (1) 4316

g. +lerden (1) 2388

göñül : gönül

g. (8) 3011, 3690, 3742, 3743, 3744, 3747, 3748, 4440

g. +süz (1) 3746

g. +üm (1) 3008

g. +üñ (1) 1227

görek : gerek

g. 696, 900, 1100, 3372, 3672, 3863, 3927

g. +i (1) 3674

gör- : görmek

g. ! (11) 419, 422, 829, 1584, 1896, 2487, 3426, 3497, 3679, 3912, 4175

g. -dügümden (1) 3666, 4015

g. -dügüñ (2) 3668, 3671

g. -dügünden (2) 3667, 3698

g. -dügünü (1) 3687

g. -dügüñü (1) 4428

g. -düm (6) 694, 1593, 2011, 2456, 4345, 4379

g. -düñ (10) 579, 588, 808, 1359, 1633, 1657, 3669, 3670, 3854, 4175

g. -e (3) 2404, 3673, 3682

g. -ecek (1) 3682

g. -ek (2) 559, 3683

g. -em (4) 1539, 1583, 3206, 4069

g. -emez (1) 1295

g. -en (4) 448, 1851, 2691, 3975

g. -ende (11) 37, 128, 350, 532, 1539, 2279, 2336, 2758, 3135, 3240, 4276

g. -ene (2) 2815, 3684

g. -er (14) 66, 475, 1717, 2442, 2478, 2691, 3618, 3688, 3689, 3690, 3739, 3859, 3860, 4257

g. -erdi (2) 1675, 3653

g. -erem (1) 2279

g. -ereñ (1) 3240

g. -me (6) 172, 742, 802, 1090, 1113, 4434

g. -medik (1) 1488

g. -medim (1) 4245

g. -müş (3) 1237, 1242, 1728
g. -müşdir (1) 3675
g. -müşler (3) 199, 523, 1253
g. -se (1) 3652
g. -sem (1) 3805
g. -üb (1) 995
g. -ülener (1) 911
g. -ülmüş (1) 3558
g. -ür (3) 495, 768, 1781

gövher : cevher
g. (1) 2169
g. +i (1) 2006

göy : gökyüzü
g. (2) 3764, 3776
g. +de (5) 312, 1472, 2487, 3766, 4424
g. +den (5) 1287, 2234, 3465, 3764, 3765
g. +e (8)473, 1466, 2207, 2680, 3130, 3333, 3655, 3746
g. +inen (1) 3762

göy : mavi; yeşil
g. (8) 692, 2089, 3709, 3711, 3712, 3761, 3768, 4082
g. +dür (1) 686

göyce : az mavi
g. (1) 3763

göyçek : güzel
g. (2) 3086, 3769
g. +dir (1) 3747

göyerçin : güvercin
g. (2) 311, 3767

göyer- : göğermek; yeşermek
g. -en (1) 4082
g. -er (2) 1170, 2253
g. -medi (4) 595, 1435, 3405, 3674

göyn : gönül
g. (1) 3769
g. +uñ (1) 3775
g. +ü (5) 1558, 3770, 3771, 3772, 3773,
g. +üm (1) 3774
g. +üñde (2) 1392, 3640
g. +üne (1) 3863

göz : göz
g. (38) 72, 274, 410, 509, 515, 606, 621, 698, 966, 1210, 1492, 1590, 1647, 1683, 2587, 2630, 2747, 3060, 3062, 3450, 3486, 3494, 3508, 3512, 3667, 3673, 3682, 3685, 3687, 3688, 3689, 3699, 3711, 3729, 3857, 3936, 3966, 4004
g. +de (1) 1090
g. +den (6) 333, 718, 2401, 3509, 3686, 3748
g.+e (9) 388, 406, 1406, 1492, 2095, 3069, 3178, 3183, 3511
g. +leri (3) 3693, 3694, 3695
g. +lerim (1) 2728, 2759
g. +lerinden (2) 3360, 3696
g. +lüyü (1) 3507
g. +süz (1) 1177
g. +ü (35) 18, 19, 87, 288, 363, 406, 538, 632, 686, 803, 1210, 1950, 2325, 2630, 2724, 2976, 3051, 3053, 3054, 3207, 3409, 3514, 3692, 3700, 3701, 3702, 3703, 3704, 3705, 3706, 3707, 3708, 3709, 3712, 4224
g. +üm (5) 641, 1755, 3716, 3717, 3763
g. +ümden (1) 3714

g. +lü (2) 3214, 3750
g. +üme (4) 360, 805, 3718, 3913
g. +üm-inen (2) 2011, 3394
g. +ümü (1) 694
g. +üñ (12) 649, 936, 983, 1633, 1849, 1864, 2561, 3572, 3669, 3719, 3720, 4458
g. +ünde (3) 773, 758, 4142
g. +ünden (2) 1566, 3510
g. +üñden (1) 4175
g. +üne (8) 135, 152, 796, 1286, 1902, 3289, 3722, 3726
g. +üñe (3) 993, 1493, 3504
g. +üñüñ (1) 3721
g. +üñü (4) 1138, 1493, 2550, 2709
g. +ünü (13) 317, 745, 1072, 1327, 1949, 1953, 2800, 3170, 3206, 3623, 3723, 3725, 3856
g. +ünüñ (1) 3724

gözle- : gözlemek; beklemek
g. ! (2) 1553, 3847
g. -r (1) 3699
g. -yem (1) 4058
g. -yesi (1) 117
g. -ür (1) 3102

gözel : güzel
g. (2) 3002, 3648
g. +de (1) 2199
g. +e (1) 3966
g. +iñ (2) 2870, 4156
g. +lerde (1) 3697
g. +lik (2) 3727, 3728

gözü-göynü: gözü-gönlü
g. (1) 3713

gŭdarla- : geçiş yolu vermek
g. (1) 2783

gūni :çuval
g. +dir (1) 1305

gŭrbe : kedi
g. (4) 3605, 3606, 3607, 3620
g. +ye (1) 1085
g. +niñ (2) 3608, 3610
g. +nin (1) 3609

gŭrbé-yé rèḳḳaṡ: dansöz kedi; çok fırlama
g. (1) 1282

ġurbet : gurbet
ġ. +de (2) 2877, 3830

gŭrg-ı barun dīde: yağmur görmüş kurt; çok tecrübeli
g. +dir (1) 3611

gŭrrulla- : gŭrlamak
g. ! (1) 3680
g. -maḳ (1) 4284

ḳurulla- : guruldamak
ḳ. -r (1) 1

gŭrunb : gürültü; davul sesi
g. +uña (1) 1071

gŭrz yére vur-: olağan üstü bir şey yapmak
g. -muş (1) 1285

ġuṡṡe : keder
ġ. (2) 904, 4002
ġ. +sini (1) 3531

gūş : kulak
g. +a (1) 3455

gülzār : bostan; güllük

g. +a (1) 1430

güah-kăr : suçlu

g. (1) 3645, 3660

g. +ıdır (1) 3245

g. +ıyam (1) 3247

güc : güç; kuvvet

g. (8) 792, 1131, 1533, 2949, 3657, 3657, 3658, 4395

g. +den (1) 1577

g. +dir (2) 885, 3263, 4055

g+inen (1) 1675

g. +süz (3) 1878, 3659, 3660

g. +ü (5) 548, 1189, 2981, 3154, 3661,

g. +üñ (3) 449, 2713, 3663

g. +üñü (1) 3664

g. +lü (1) 3660

g. +lü-inen (2) 1878, 3659

güdar : dayaz

g. (1) 1757

güft-gŭ : sohbet; muhabbet

g. +yı (1) 3731

güft-ü-gŭ : muhabbet

g. +yı (1) 3354

gül : gül; çiçek

g. (15) 1380, 1430, 1540, 1970, 1971, 2305, 2467, 2873, 3353, 3620, 3730, 3732, 3734, 3969, 4124, 4416

g. +e (2) 1379, 2305

g. +üñ (5) 1226, 1753, 3373, 4158, 4159

g. +ünden (1) 1430

g. +ünen (1) 1654

g. +inen (1) 2345

g. +ler (1) 135

g. +den (3) 133, 1971, 3373

güllen- : güllenmek

g. -miş (1) 2027

gülşen : gülistan

g. +de (1) 1379

gül-i bah bah : bulunmaz güldür

g. +dır (1) 1282

Güleser : kadın ismi

G. (1) 1318

gül- : gülmek

g. -dügüñ (1) 4157

g. -düñ (1) 4130

g. -e (2) 94, 1425

g. -ebilmez (1) 3743

g. -en (3) 786, 1190, 2068

g. -eniñ (1) 334

g. -er (5) 456, 867, 1719, 2330, 3427

g. -esi (1) 3199

g. -me (2) 3736, 3737

g. -medim (1) 2684

g. -megi (3) 354, 3135, 3262

g. -mek (1) 3735

g. -meye (2) 94, 3351

g. -meyi (1) 1706

g. -ünc (1) 3737

g. -ür (3) 1068, 3551, 4106

g. -üş (1) 3733

gülle : mermi

g. (1) 4357

g. +si (1) 4358

güman : zan

g. (2) 3173, 3643

g. +a (1) 3644

gümüş : gümüş

g. (1) 680

günğ 3197

gün : gün

g. (47) 281, 328, 335, 447, 612, 948, 988, 1182, 1192, 1502, 1554, 1655, 1657, 2190, 2221, 2246, 2247, 2341, 2353, 2365, 2372, 2505, 2896, 2898, 2927, 2928, 2954, 3127, 3128, 3267, 3622, 3628, 3738, 3739, 3741, 3757, 3804, 3832, 3867, 4098, 4110, 4116, 4160, 4161, 4162, 4170, 4346

g. +de (7) 231, 1143, 1144, 1656, 3248, 3740, 4440

g. (6) den 1145, 2654, 3628, 3751, 3752, 4034

g. +deyem (1) 3907

g. +dir (5) 1453, 2367, 2367, 3596, 4162

g. +dür (1) 2112

g. +e (2) 1192, 3755

g. +inen (1) 1216

g. +leri (1) 2596

g. +leriñ (1) 3621

g. +ü (15)484, 1315, 1501, 1531, 1768, 1871, 1875, 2216, 1875, 2216, 3016, 3017, 3751, 3752, 3843

g. +üdür (1) 2650

g. +üm (1) 3753

g. +ümdir (1) 377

g. +üñ (5) 673, 1496, 1811, 3129, 4347

g. +üñde (1) 4028

g. +üne (3) 786, 1050, 1120

g. +üñü (1) 1103

g. +ünü (2) 774, 3754

g. +ünüñ (1) 524

gün-be-gün: günden güne

g. (1) 2462

gündüz : gündüz

g. +dir (1) 3684

günüz : gündüz

g. (5) 3205, 3490, 3710, 3749, 3786

g. +üm (1) 3784

gürüm tut- : mal sahibi olmak

g. -ur (1) 787

gürz : demir çomak

g. (1) 3615

güven- : güvenmek

g. -digim (1) 3756

g. -dim (2) 2708, 3116

g. -e (2) 488, 3575

g. -en (2) 2386, 4027

g. -eniñ (1) 2706

g. -ir (1) 51

g. -me (3) 3757, 3758, 3759

güzar éd- : geçmek

g. -emeyen (1)460

güzer-găh : geçiş yolu

g. +dan (1) 2898

g. +dır (1) 2373

ġaz : kaz; kuş

ġ. (1) 359

ha : ünlem

h. (1) 230

ḥac :hacc

ḥ. (1) 2662

ḥ. +a (4) 82, 1934, 2101, 4067

ḥ. +ı (2) 939, 2473

ẖace : kısır

ḫ. +den (1) 228

ḫ. +yem (1) 2506, 3896

ḫ. +yeñ (1) 3294

haçan : ne zaman

h. (1) 1227

h. +ançaz (1) 2189

hadar padara baḫmır: kimse kimsenin umurunda değil

h. (1) 4066

ḫāh… ḫāhī : ister…ister

ḫ. (2) 2633, 3864

ḥèḳ : hak

ḥ. (1) 918

hăk ol- : kazılmak

h. -du (1) 4072

ḫal : ben

ḫ. (1) 279

ḫ. +ı (1) 3930

ḫ. +lı (1) 3562

ḥalal : helal

ḥ. (5) 1615, 2103, 2111, 2112, 3937

ḥ. +dır (2) 877, 3855

ḥalal-ter : daha helal

ḥ. +dir (1) 450

ḥalal-zada : helal evlat

ḥ. (4) 2107, 2108, 2109, 2110

ḫala : teyze

ḫ. +m (1) 2145

ḫ. +n (1) 4073

ḥal : hal; durum

ḥ. +dayam (1) 3912

ḥ. +ımı (1) 2620

ḥ. +ına (5) 530, 942, 2915, 4032, 4035

ḥ. +ıñı (1) 2698

ḥālet : durum

ḥ. +de (1) 3009

ḫālī : boş

ḫ. (6) 633, 2005, 2146, 2147, 2148, 2439,

ḫ. +dir (4) 634, 908, 1404, 2365

ḫ. +sından (1) 1919

ḫālıḳ : yaratıcı; tanrı

ḫ. (3) 1399, 2210, 2688, 4264

ḥalva : helva; tahin

ḥ. (4) 1996, 2113, 2114, 2571

ḥ. +dan (1) 57

ḥalva-çörek : helva-ekmek

ḥ. (1) 959

ḫam : ham; çiğ

ḫ. (4) 119, 142, 2150, 2151

ḥamam : hamam

ḥ. (2) 691, 2116

ḥ. +a (1) 2115

ḥ. +dan (1) 2467

hambuna : bir çeşit ot

h. (3) 3439, 3440

hamı do-reng : herkes iki yüzlü

h. (1) 2285

hamı : herkes; hep

h. (2) 2285, 2376

h. +dan (1) 2374

h. +sı (1) 2986

h. +ya (1) 4074

ḫāmūş : sönük; sessiz

ḫ. +luḳ (1) 2151

ḫan : han; şah

ḫ. (5) 1002, 2153, 2155, 2156, 2158

ḫ. +am (1) 4190

ẖ. +lar (1) 2157

ẖan-sultan : sultan

ẖ. +ı (1) 2935

ẖan-ɵèli : erkek adı

ẖ. (1) 4125, 2153, 2154, 2195

hanḳur- : anırmak

h. -ar (1) 532

h. -an (1) 4075

h. -maz (1) 44

hanı : hani; nerde

h. (3) 1715, 4076, 4077

ẖanım : hanım

ẖ. (1) 2158

ẖ. +dır (1) 991

ẖanḳulı : erkek adı

ẖ. (1) 2599

ẖan-ḳulı kéyẖa: özel ad

ẖ. (1) 3897

hap ét- : yemek; hap etmek

h. -di (1), 3671

hap : bk. hap ét-

h. (1) 301

ẖār ol- : alçalmak; düşmek

ẖ. -du (1)1023

ẖ. -a (1) 1586

ẖar : diken

ẖ. (1) 2305

ẖ. +a (1) 2305,

ẖ. +ı (1) 4159

hara : nere; nereye

h. (10) 53, 407, 1194, 2245, 3007, 3930, 4067, 4068, 4147, 4210

h. +dır (2) 3879, 3994

h. +lıyam (1) 4069

h. +lıyañ (3) 1680, 2503, 4069

h. +mınan (1) 299

h. +ñ (1) 3921

h. +sı (1) 2476

h. +yı (1) 682

h. +da (6) 771, 1660, 2704, 3498, 3993, 4309

h. +dan (6) 463, 3728, 4068, 4070, 4071, 4219

ḥaram : haram

ḥ. (4) 2104, 2105, 2480, 2544

ḥ. +a (1) 2105

ḥ. +dır (5) 344, 671, 2626, 2903, 3855

ḥ. +ı (1) 2078

ḥaram-ẖor : haram yiyen

ḥ. (1) 2102

ḥaram-zada : haram ürünü kimse

ḥ. (4) 2103, 2109, 2110, 3893

ḥ. +dır (3) 571, 2945, 2980

har-ter : daha kudurgan

h. (1) 675

ḥaṡıl-ı ilm-i yéḳin: kesin bilimin sonucu

ḥ. +i (1) 1874

ẖāṡiyet : özellik

ẖ. +ini (1) 1168

ẖaṡṡa-ẖaṡṡa : özene özene

ẖ. (1) 2144

ẖāşa : haşa

ḥ. (1) 2106

ẖaşẖaş : haşhaş

ẖ. +a (1) 2143

ḥatam : özel ad

ḥ. (3) 1313, 2099, 2100

ḥ. +dır (1) 2064

ḥ. +lıḳ (1) 783

ḫātire : hatıra

ḫ. +sine (1) 1055

ḫatun : hatun

ḫ. (2) 3653, 3974

hava : hava

h. +dır (1) 761

h. +sı (2) 2276, 3479

hay : hay

h. (8)2515, 3496, 3631, 3631, 3987, 4078, 4080, 4082

h. +a (1) 505

h. (2) da 2938, 4126

h. +dan (1) 4081

h. +ına (1) 3532

h. +ınan (1) 4079

h. +ında (2) 1186, 4122

hayhat-be-ferec, şenbe-be-noruz: en kötü günümüz böyle olsun

h. (1) 4083

hay-hüy : gürültü

h. (1) 4084

h. +ı (1) 1225

ḫèber : haber

ḫ. (25) 41, 382, 409, 513, 919, 967, 1469, 1808, 1960, 2159, 2160, 2166, 2337, 2376, 2654, 2893, 2900, 3111, 3115, 3349, 3458, 3573, 3630, 3668, 4343

ḫ. +dir (1) 2376

ḫ. +ı (7) 661, 1906, 2161, 2370, 2452, 3515, 4036

ḫèber-dar : haberdar

ḫ. (1) 2854

ḫècālet : utanç

ḫ. (1) 2162

ḫ. +den (1) 2163

ḫ. +iñ (1) 2164

héç : hiç

h. (71) 144, 543, 596, 1126, 1127, 1218, 1290, 1430, 1493, 1899, 1908, 1977, 1979, 2040, 2124, 2233, 2247, 2283, 2349, 2367, 2379, 2630, 2655, 2768, 2900, 3128, 3155, 3173, 3269, 3314, 3956, 3964, 4152, 4213, 4214, 4215, 4216, 4217, 4218, 4219, 4220, 4222, 4223, 4224, 4225, 4226, 4227, 4228, 4229, 4230, 4231, 4232, 4233, 4234, 4235, 4236, 4237, 4238, 4239, 4240, 4241, 4242, 4243, 4244, 4245, 4247, 4248, 4249, 4250, 4323, 4346

h. +den (1) 4221

h. +dir (1) 1451

h. +e (1) 2991

héçkes : hiç kimse

h. (1) 384

h. +e (1) 987

h. +i (1) 417

h. +in (1) 418

héçne : hiç bir şey (1) 741

heder : heder (1) 4201

heger : eyer

h. (1) 10

h. +den (1) 31

h. +i (2) 26, 3555

ḥèḳ : hak

ḥ. (7) 381, 918, 2130, 2131, 2132, 2265, 2993

ḥ. +dir (1) 963

ḥèk-dar : hak sahibi

ḥ. +a (1) 2131

ḥèḳiḳèt : hakikat; gerçek

ḥ. +i (1) 2134

ḥèkim : hekim

ḥ. (1) 2135

ḥèḳḳ : bk. ḥèḳ

ḥ. (7) 1154, 2125, 2126, 2127, 2128, 2132, 2133

ḥ. +inen (1) 2129

hél vér- : gaz vermek

h. ! (1) 2354

ḫèlāf : hilâf

ḫ. (2) 2562, 3095

hele : hele

h. +e (1) 1680

ḫèlec : Halaç

ḫ. +iñ (1) 2187

helez : henüz

h. (1) 2503

ḫèlfet : tenha

ḫ. (2) 173, 2318

ḫ. +de (1) 2197

ḫèlīfe : halife

ḫ. (1) 1460

ḫèlḳ : halk

ḫ. (12) 771, 1488, 1694, 1744, 2157, 2188, 2189, 2191, 2192, 2195, 2285, 3745

ḫ. +e (3) 1589, 2193, 2194

ḫ. +i (5) 829, 934, 2196, 2372, 3832

ḫ. +iñ (1) 2769

hélli-hélli : toplu

h. (1) 351

hem : hem

h. (12) 1952, 2411, 2477, 2948, 3165, 3560, 4193, 3560, 4193, 4194, 4195, 4196, 4198, 4386

h. +i (4) 1914, 2552, 4197, 4202,

hem-ḫābe : yatak arkadaşı

h. +si (1) 1225

hem-ḫuy : aynı huya sahip insanlar

h. (2) 47, 1107

ḫèmir : hamur

ḫ. +lidir (1) 644

hemişe : her zaman

h. (7) 483, 1942, 3011, 3093, 4199, 4200, 4201

hem-néşin : ortak

h. (1) 2059

hem-reng : aynı renk

h. (2) 47, 1107

hem-sefer : yoldaş

h. (1) 4131

ḫèncer : hançer

ḫ. (1) 825

henek : !

h. (1) 974

henuz : henüz

h. (5) 4203, 4204, 4205, 4206, 4207

ḫèr : eşek

ḫ. (1) 2636

her : her

h. (147) 97, 131, 143, 145, 253, 276, 667, 829, 917, 933, 1105, 1169, 1225, 1226, 1227, 1470, 1585, 1679, 1781, 1782, 2090, 2259, 2306, 2341, 2353, 2366, 2372, 2373, 2398, 2453, 2532, 2558, 2667, 2911, 2935, 2956, 3050, 3078, 3265, 3354, 3373, 3463, 3473, 3483, 3605, 3653, 3731, 3832, 3855, 3966, 3976, 4085, 4086, 4087, 4088, 4089, 4090, 4091, 4092, 4093, 4094, 4095, 4096, 4097, 4098, 4099, 4100, 4101,4102, 4103, 4104, 4105, 4106, 4107, 4108, 4109, 4110, 4111, 4112, 4113, 4114, 4115, 4116, 4117, 4118, 4119, 4120, 4121, 4122, 4123, 4124, 4125, 4126, 4127, 4128, 4129, 4129, 4130, 4131, 4132, 4133, 4135, 4136, 4137, 4138, 4139, 4140, 4141, 4142, 4143, 4144, 4145, 4146, 4147, 4148, 4149, 4150, 4151, 4153, 4154, 4155, 4156, 4157, 4158, 4159, 4160, 4161, 4162, 4163, 4165, 4166, 4167, 4168, 4169, 4170, 4171, 4172, 4173, 4174, 4175, 4176, 4177, 4178, 4179, 4180, 4181, 4182, 4183, 4184, 4185, 4186, 4187, 4188, 4189, 4190, 4191, 4266, 4348, 4440

ḫèrāb : harap; bozuk

ḫ. +dır (1) 2738

ḫ. +lıḳ (1) 106

ḫèrābe : harabe

ḫ. (2) 1632, 2174

herāsan : korkmuş

h. (1) 3863

ḫèrc : harç

ḫ. (3) 1790, 3952, 3979

ḫ. +i (2) 1416, 3782

ḫ. +idir (1) 915

ḫ. +iñ (1) 2304

ḥèreket : hareket

ḥ. (4) 2117, 2118, 2690, 4188

ḥèrf : söz

ḥ. +em (1) 3904

hergiz : asla

h. (1) 1425

ḫèridār : alıcı

ḫ. (1) 2183, 2956, 3956

ḫ. +ı (1) 3200

ḥèriṡ : hırslı

ḥ. (1) 3418

herken : âdâp-erkan

h. +i (1) 4178

herkes : herkes

h. +iñ (1) 416

ḫèrmen : harman

ḫ. (2) 2814, 3542

ḫ. +e (1) 4316

ḫèrre : bulanık

ḫ. (2) 2182, 2780

ḫ. +dır (1) 2721

hérr-nérr : en basit şey

h. (1) 4164

hérr-ü-nérr: bk. hérr-ü-nérr

h. (1) 4249

hervèḫt : her vakit; her zaman

h. (1) 1401

herze : herze; serseri

h. (2) 1677, 4201

ḥésab : hesap

ḥ. (3) 2119, 2120, 2121

ḥ. +dır (3) 2119, 3408, 3408

ḥ. +ı (2) 2123, 3614

ḥ. +ıñ (1) 2122

ḥésab-ger : hesabını bilen

ḥ. (1) 2122

ḥesab-kitab : hesap-kitap

ḥ. (1) 1889

ḫèsis : hasis; cimri

ḫ. (1) 2563

ḥèsret : hasret

ḥ. (1) 2898

ḥ. +dir (1) 2593

ḥ. +inden (1) 3001

hest u nīst : varı yoğu

h. +iñi (1) 252

ḫéş : hars

ḫ. (1) 3827

ḫ. +e (2) 1094, 2223

ḫ. +i (1) 3556

héşne : bk. heçne

h. (1) 4247

heşti gerüv-i noh: sekizi dokuzuna borçlu

h. +dır (1) 4192

ḫèta : hata

ḫ. (4) 2169, 2185, 3481, 3965

ḫ. +sız (1) 2184

ḫètèr-nak : tehlikeli

ḫ. (1) 3904

ḫètt : hat

ḫ. +i (1) 2186

heves : heves

h. (1) 1454

h. +dir (2) 594, 4208

h. +indedir (1) 1701

hey : hey; ey ünlem edatı

h. (2) 4211, 4212

héy : devamlı

h. (1) 4246

ḥèya : haya; iffet

ḥ. (1) 2137

ḥ. +lı (2) 2139, 2140

ḥ. +sı (1) 2138

ḥ. +sız (1) 2139

ḥèyalı-ter : daha yahalı

ḥ. +dir (1) 2140

ḫèyal : hayal

ḫ. (2) 2220, 3492

heye : heye; evet

h. (1) 2946

h. +den (1) 4410

ḥéyif : yazık

ḥ. +dir (2) 1814, 2211

héyhat : aman; sakın

. +dır (1) 2266

ḫéyir : hayır

ḫ. (6) 313, 370, 2227, 2228, 2691, 3961

ḫ. +dir (1) 1572

ḫ. +lik (1) 3745

ḫ. +e (2) 971, 3043

ḫ. +i (5) 1308, 2226, 2229, 2233, 2859

ḫ. +iñden (3) 2230, 2231, 2232

ḫ. +inden (1) 2653

ḫ. +ini (1) 395

ḫéyir-şer : hayır-şer

ḫ. +inde (1) 4238

ẖéyir-bereket : hayır-bereket

ẖ. +i (1) 1528

ẖ. +idir (1) 3266

ẖéyrul-lah : erkek adı

ẖ. (1) 2226

héyva : ayva

h. (1) 427

ḥéyvan : hayvan

ḥ. (4) 129, 136, 2141, 2142

ḥ. +ıñ (2) 2951, 4251

héyva-nar : ayva-nar

h. (1) 2763,

héyvasını-narını: ayvasını-narını

h. (1) 2804

ẖèzan : hazan

ẖ. +ı (1) 4101

ḥèźer éd- : uzak durmak

ḥ. ! (1) 197, 3554

ḥèzret-i ʿabbas: Hz. Ali'nin oğlu

ḥ. (1) 2124

ḥèžž éd- : keyif almak

ḥ. -eñ (1) 1368

hiç : bk. héç

h. (1) 200

hiççi : işe yaramaz

h. +dir (1) 3397

ẖıdır : erkek adı

ẖ. (1) 2173

ẖidmet : hizmet

ẖ. (1) 3095

ẖidmet-kăr: hizmetçi

ẖ. +ı (1) 3653

ḥimāyet : himâye; destek

ḥ. (1) 2136

himmet : himmet; çaba

h. (1) 3565

h. +i (1) 3143

ẖına : kına

ẖ. (2) 660, 2224

ẖ. +sında (2) 2225, 2295

Hindi : Hintli

H. (1) 1291

hing : yansıma ses; heh

h. (1) 2432

hinḳ : yansıma ses; gülme

h. +iñ (1) 3914

ẖırrıḳ : boğaz

ẖ. +ından (1) 2222

ẖ. +ını (1) 1251

ḥırṡ ü heves : hırs ve vesvese

ḥ. +indedir (1) 1701

ḥırṡ vur- : hırs yapmak

ḥ. -ma (1) 2061

ḥırṡ : hırs

ṡ. +ıñ (1) 3418

ẖıyānet : ihânet; hıyânet

ẖ. (1) 665

ẖod : kendi

ẖ. (1) 1586

ẖod-ser : kendi aşına

ẖ. (1) 4362

ẖof ü ẖèter : korku ve tehlike

ẖ. +dir (1) 2376

hoẖur- : hırlamak

h. -añ (1) 1057

h. -maz (1) 3275

holay : hay; gürültü

h. +ıdır (1) 2571

homā : talih kuşu

h. +dan (1) 3652

hooş : hooş; yansıma sesi

h. (1) 2840

ẖora : yem

ẖ. (4) 1922, 2213, 2522, 3438

ẖ. +nıñ (1) 2148

ẖorasan : Horasan; yer adı

ẖ. (1) 3864

ẖorus : horoz

ẖ. (7) 453, 1515, 1949, 2177, 2181, 2710, 4258

ẖ. +a (1) 1733

ẖ. +uñ (3) 1734, 2179, 2180

ẖorus bi-mèḥèl: zamansız öten horoz

ẖ. +dir (1) 2178

ẖoş : hoş

ẖ. (17) 133, 673, 733, 762, 1558, 1959, 2190, 2215, 2216, 2446, 2596, 2660, 2820, 3621, 3743, 3996, 4389

ẖ. +ı (2) 1913, 2333

ẖ. +dır (1) 618

ẖ. +ıdır (2) 1412, 1418

ẖ. +luḳ (4) 1676, 2217, 2218, 2652

ẖ. +um (1) 2686

ẖ. +uñ (1) 2686

ẖ. +dur (2) 2850, 3774

ẖoş-bèẖt : mutlu

ẖ. +lik (1) 3328

ẖ. +likdir (1) 1523

ẖoş-ḥésab : hoş hesap

ẖ. (1) 2214

hovl : havl; can derdi

h. +unda (1) 4122

Hovu : özel ad

H. (2) 1139, 3086

H. +ya (1) 3086

ḥökm : hüküm

ḥ. (2) 1403, 2383

ḥ. +i (2) 205, 868

ḥ. +idir (1) 868

ḥörmet : hürmet; saygı

ḥ. (3) 3096, 3257, 3972

ẖub : iyi; güzel

ẖ. (18) 272, 1806, 2198, 2199, 2200, 2201, 2203, 2204, 2205, 2206, 2207, 2212, 2305, 2857, 2865, 3417, 3744, 3920,

ẖ. +a (1) 2305

ẖ. +dur (4) 1857, 3302, 3371, 3844

ẖ. +ları (1) 3093

ẖ. +luḳ (7) 1452, 1616, 1812, 2208, 2209, 2210, 2368, 2688

ẖ. +u (3) 3302, 3934, 4251

ẖ. +una (1) 1152

ẖ. +undan (1) 749

ẖ. +uñı (1) 2211

ẖ. +unu (3) 428, 811, 1814

ẖub-hèrab : iyi-bozuk

ẖ. (1) 2202

ẖuda : tanrı

ẖ. (4) 2165, 2166, 2189, 4366

ẖ. +dan (1) 2168

ẖ. +m (1) 2169

ẖ. +nıñ (1) 2171

ẖ. +ya (1) 2172

ẖ. +yı (1) 4197

ẖuda-ḥāfıž : Allaha emanet

ḫ. +ligiñ (1) 2167

ḫūne-ḫor : ev yıkan

ḫ. (1) 2219

Hunuġan : yer adı

H. +da (1) 3498

ḫūrāk : yemek

ḫ. +ını (1) 1912

ḫurma : hurma

ḫ. (4) 546, 1859, 2154, 2984

ḫ. +dan (1) 2175

ḫ. +ya (2) 2176, 2294

ḫ. +yı (1) 4197

hūr-peri : peri kızı; çok güzel

h. +dir (1) 801

ḫūşa : demet

ḫ. (1) 1508

ḫūşe : bk. ḫūşa

ḫ. (1) 13

huy : hay-huy; gürültü

h. (1) 4078

h. +a (1) 4081

h. +da (1) 4126

h. +ınan (1) 4079

ḫuy : huy; davranış

ḫ. +lar (1) 2665

ḫ. +u (1) 1677

ḫ. +uñ (1) 3293

ḫ. +unu (1) 3192

hüner : hüner; sanat

h. +dir (1) 613

h. +iñ (1) 4209

hünü : sivrisinek

h. (1) 4210

h. +ce (1) 4210

hürk- : ürkmek

h. +ende (1) 2443

hürküd- : ürkütmek

h. -er (1) 3209

hür- : havlamak

h. -ür (1) 2193

ḥüséyin : Hz. Hüseyin

ḥ. (1) 664

hüsn-ü-cemal : yüz güelliği

h. (1) 4111

h. +ı (1) 4156

hüşek-püşek : boş

h. +dir (1) 1457

icāre : kira

i. (1) 1388

iç- : içmek

i. ! (2) 7, 976

i. -di (2) 705, 4021

i. -e (1) 478

i. -en (1) 4321

i. -er (6) 1340, 2342, 3057, 3612, 3748, 4380

i. -erim (1) 4287

i. -esiñ (1) 4314

i. -me (2) 559, 652

i. -mez (1) 537

i. -mir (1) 3717

i. -miş (2) 1250, 4455

i. -ir (4) 2529, 2769, 2779, 2781

i. -iriñ (1) 2698

i. -irtdigiñ (1) 2238

iç : iç

i. +iñ (2) 1774, 4080

i. +iñde (1) 1804

i. (1) 1111

iki-iki : ikişer-ikişer

i. (1) 3715

il : yıl

i. (3) 915, 1192, 1318, 1588

i. +de (1) 3710

i. +den (2) 2169, 2961

i. +dir (1) 423

i. +e (2) 1192, 3963

i. +iñ (2) 1629, 2200

i. +ki (1) 1444

ilan : yılan

i. (12) 159, 1128, 1157, 1158, 1160, 1161, 1162, 1163, 1166, 1167, 1168, 1169, 1170, 1242, 1809, 2204, 2215, 2383, 2519, 2880, 3910, 4261, 4271

i. +añ (1) 432

i.+ı (2) 1157, 1158

i. +ıdır (2) 2644, 2855

i. +ınan (2) 176, 1159, 4297

i. +ından (1) 3180

i. +sız (1) 3732

i. +da (1) 1165

i. +dır (1) 1167

i. +ıñ (4) 1171, 1172, 1173, 1174

ilan-çıyan : büyük yılan

i. (1) 1164

ıldırım : yıldırım

ı. (1) 1185

ileri : ileri

i. (5) 848, 2449, 3077, 3259, 4292

i. +dir (6) 2201, 2212, 3063, 3276, 3282, 4410

i. +ki (1) 1186

ılğın : ılgın; bir çeşit ağaç

ı. (1) 1187

Ǿ**illet** : illet; sebep

Ǿi. (3) 4154, 4213, 4245

iltimas : yalvarış

i. +a (1) 3664

imamzāde : türbe

i. (1) 1234

iman : iman

i. (6) 59, 67, 71, 1223, 3642, 3836, 3841

i. +a (1) 4042

i. +dan (1) 1108

i. +ı (3) 674, 1874, 2138

i. +ım (1) 3991

i. +sız (1) 2567

inan- : inanmak

i. -ar (1) 2340

i. -dı (1) 550

i. -dım (1) 2694

i. -dırır (3) 453, 2179, 2710

i. -ır (3) 1865, 2828, 3687

i. -ma (6) 97, 1095, 1224, 1226, 2180, 2385, 2925, 3014

i. -mayan (2) 376, 2902

i. -maz (1) 376

inçe : ince

i. (3) 1228, 1872, 2448, 4398

i. +dir(1) 1517

i. +likden (1) 4171

i. +yi (1) 4399

inçel- : incelmek

i. -e (1) 1872

i. -en (1) 1022

isbat : ispat; delil

i. (1) 2364

is : *dostluk*

i. +iñ (1) 1165

isitme : ısıtma hastalığı

i. +ye (1) 965

ısla- : ıslatmak; yaşlatmak

ı. (1) 3291

israf : israf

i. (1)2563

iste- : istemek

i. ! (1) 2702

i. -di (2) 1241, 2460

i. -diñ (1) 4131

i. -r (11) 842, 1073, 1676, 2510, 3486, 3488, 2510, 3486, 3488, 3512, 3648

i. -se (4) 382, 383, 2166, 4366

i. -yen (1) 3769

i. –(y)ir (11) 268, 1073, 1074, 1801, 2988, 3667, 3708, 3886, 4012, 4197, 4215

i. –(y)irdi (2) 2799, 2800

i. –(y)irem (3) 2709, 2709, 3886

isti : bk. issi

i. (2) 1076, 3967

i. +dir (2) 4269, 4438

i. +de (2) 1555, 1671

i. +dir (1) 4207

issi : ısı; sıcak

i. (1) 2508

ǿ**İsa** : İsa peygamber

ǿİ. (1) 1678

İspahan : İsfahan

İ. (1) 1241

iştaha : iştah

i. +sı (1) 1086

iş : iş

i. (35) 229, 606, 643, 650, 703, 742, 866, 1077, 1079, 1080, 1081, 1082, 1083, 1084, 1085, 1087, 1088, 1092, 1093, 1106 , 1358, 1582, 1583, 1584, 1585, 1631, 1896, 2274, 2959, 3480, 3588, 3618, 4132, 4257, 4452

i. +de (3) 253, 632, 1443

i. +den (8) 229, 702, 1080, 2959, 3480, 4170, 4170, 4386

i. +e (7) 22, 1313, 1877, 2099, 2223, 3048, 4093

i. +e (1) 1094

i. +i (9) 1096, 1097, 1099, 1346, 2378, 2379, 2378, 2667, 3456, 3600, 3863

i. +idir (6) 1585, 2773, 2958, 3812, 4266, 4348

i. +im (1) 932

i. +iñ (9) 910, 1105, 1798, 1805, 2649, 3887, 4023, 4094, 4095

i. +inden (2) 384, 2993

i. +ine (4) 385, 386, 649, 2942, 3721

i. +iñi (1) 1495

i. +ini (3) 387, 1295, 3491

i. +imiz (1) 1101

i. +imize (1) 1102

i. +iñ (3) 1103, 1104, 1105

i. +li (1) 1091

işşile- : ışıldamak

i. -yen (1) 1098

işle- : işlemek

i. ! (3) 1089, 3978, 3990

i. -mişler (1) 302
i. -yeñ (1) 1583
iylen- : kokuşmak
i. -dirir (1) 3986
i. -ende (1) 493
i. -mez (2) 568, 4296
iyleşe-iyleşe : koklaşa koklaşa
i. (1) 2142
iy : koku
i. +sinden (1) 3319
i. +si (9) 4158, 295, 540, 1354, 1459, 1540, 1782, 3079, 3969
iyy : bk. iy
i. +i (1) 133
kăbab : kebap
k. (3) 1149, 1198, 2802
ḳabala : tapu
ḳ. (1) 3546
ḳaban : kaban
ḳ. (1) 543
ḳaba : kaba; ayıp
ḳ. (1) 912
ḳabıḳ : kabık
ḳ. (1) 3300
ḳ. +ı (2) 3331, 3797
ḳ. +ıdır (1) 727
ḳ. +ında (1) 3031
ḳ. +ını (2) 1168, 2758
ḳabıḥzad : ayıp şey
ḳ. (1) 170
ḳab : kap
ḳ. +ını (3) 1314, 2803, 3818
ḳ. +lar (1) 4038
ḳabırğa : kabırga
ḳ. +lı (1) 1267
ḳ. +sına (1) 553
ḳaç- : kaçmak
ḳ. ! (2) 2012, 4018
ḳ. -a (3) 469, 3337, 3448
ḳ. -an (3) 930, 1429, 2287
ḳ. -anı (1) 3035
ḳ. -ar (3) 2656, 3477, 3658
ḳ. -dı (1) 542
ḳ. -digini (1) 2456
ḳ. -er (1) 1061
ḳ. -ıb (1) 995
ḳ. -ır (1) 3707
ḳ. -ırdım (1) 3665
ḳ. -maḳ (1) 2416
ḳ. -mış (1) 666
kăççı : yemek çeşidi
k. (3) 3397, 3398, 3399
k. +ya (1) 3400
ḳada : bela
ḳ. (1) 3056
ḳaf dağı : kaf dağı
ḳ. +nıñ (1) 3076
kăfar : kâfir
k. (4) 1281, 1911, 3406, 3513
k. +dır (1) 2902
k. +ı (1) 3407
k. +ıñ (1) 4224
ḳāfile : kâfile
ḳ. (2) 128, 3077
k. +de (1) 4005
k. +likde (1) 541
k. +nıñ (1) 3078
k. +ye (1) 4054

ḳāfile-yi pes-u-pişek: ölüm ve yokluk kâfilesi

ḳ. (1) 1219

kăftar : çakala benzer bir hayvan

k. (1) 3194

kăh : saman

k. (1) 3419

kăhdan : saman kabı

k. (1) 3419

k. +ı (1) 1649

ḳah-ḳah ol- : kıtlık olmak

ḳ. -muş (1) 3085

ḳaḫ- : kalkmak

ḳ. -mazdır (1) 4318

kaka : kardeş

k. (12) 1301, 2119, 2206, 2346, 2946, 3408, 3410, 3411, 3412, 3413, 3414, 3415

k. +dan (3) 2201, 2212, 3412

k. +lığını (1) 931

k. +m (2) 2801, 3779

k. +ma (3) 268, 2264, 3908

k. +nıñ (2) 1301, 3413

k. +sıdır (1) 4384

k. +yı (2) 3414, 3415

kaka-siyah : siyah kardeş

k. (1) 4010

k. +ıñ (1) 3409

ḳaḳḳılla- : ötmek

ḳ. -maz (1) 3043

kăkŭl : kâkül

k. +i (1) 1745

ḳalaf : kılıç kını

ḳ. (1) 3388

ḳal- : kalmak

ḳ. -a (2) 1632, 3570

ḳ. -an (9) 612, 847, 943, 970, 1013, 2194, 3274, 3451, 3890

ḳ. -anda (2) 2725, 2914

ḳ. -anı (6) 32, 329, 878, 1607, 3194, 4306

ḳ. -anlar (1) 942

ḳ. -ar (39) 26, 198, 459, 612, 731, 776, 847, 1013, 1020, 1177, 1309, 1380, 1452, 1454, 1609, 1616, 2081, 2246, 2338, 2369, 2748, 2777, 2957, 3177, 3274, 3370, 3384, 3555, 3556, 3790, 3957, 3998, 4268, 4283

ḳ. -dı (4) 679, 1936, 3621, 4179

ḳ. -ma (2) 1576, 3014

ḳ. -madı (5) 1836, 3493, 3744, 3745, 3842

ḳ. -maḳ (1) 1912

ḳ. -mamışañ (1) 1735

ḳ. -masın (3) 1392, 1430, 3640

ḳ. -maz (20) 92, 289, 483, 791, 1609, 1766, 1899, 1961, 2081, 2125, 2247, 2347, 2348, 3009, 3128, 3152, 3193, 3467, 3940, 4346

ḳ. -mazdı (1) 4105

ḳ. -mış (10) 610, 1120, 1122, 1656, 2136, 2327, 2398, 3445, 3532, 3534

ḳ. -sa (2) 1380, 2253

ḳ. -dañ (1) 2580

ḳala : kale

ḳ. +sından (1) 4070

ḳalay-ger : bakırcı

ḳ. (1) 4155

ḳalḫ- : kalkmak

ḳ. -ar (3) 685, 3528, 3565

ḳalı : halı

ḳ. (1) 896

ḳ. +sını (1) 3133

ḳalıb : kalıp

ḳ. +ına (1) 2897

ḳalma-ḳal : karma karışık

ḳ. +a (1) 1151

ḳal-u-mèḳal : söylenti

ḳ. (1) 1225

kăman : yay

k. +a (1) 2593

kămil : kamil; olgun

k. (3) 2667, 3416, 3417

k. +lere (1) 3417

ḳan : kan

ḳ. (14) 310, 1269, 1385, 1456, 3079, 3080, 3081, 3118, 3389, 3765, 3940, 4200, 4293, 4355

ḳ. +a (6) 636, 1379, 2300, 3172, 3409, 4033

ḳ. +ı (9) 940, 1000, 1551, 1962, 2021, 3082, 3083, 3084, 4024

ḳ. +ıñ (1) 1744

ḳ. +ına (1) 507

ḳ. +ınan (1) 3083

ḳ. +ından (1) 1744

ḳ. +ını (2) 2769, 2961

ḳ. +lı (3) 496, 1011, 1149

ḳ. +lıdır (2) 297, 4070

ḳanat : kanat

ḳ. (3) 700, 3226, 3565

ḳ. +ı (1) 640

ḳ. +ı (1) 469

ḳ. +ınan (1) 3225

ḳ. +ını (1) 902

ḳanah ol- : ikna olmak; doymak

ḳ. -maḳ (1) 225

ḳandır- : ikna etmek; doyurmak

ḳ. -ır (1) 1686

ḳ. -tmaz (1) 3040

ḳanlı-düşmen : kanlı düşman

ḳ. +iñ (1) 1011

ḳānūn : kânun; yasa

ḳ. (1) 3658

ḳap- : kapmak; ısırmak

ḳ. -ağan (1) 3032

ḳ. -anıñdır (1) 3033

ḳ. -ılan (1) 3033

ḳapı : kapı

ḳ. +da (1) 367

ḳ. +dan (1) 4117

ḳ. +lar (1) 2216

ḳ. +mı (2) 23, 964

ḳ. +ñda (2) 3034, 3845

ḳ. +sı (2) 961, 3561

ḳ. +sına (5) 70, 2214, 2468, 3059, 3117

ḳ. +sında (1) 1030

ḳ. +ya (2) 2236, 2707

ḳar : kar

ḳ. (15) 397, 1076, 1146, 2267, 2708, 3039, 3040, 3046, 3112, 3115, 3116, 3574, 3756, 3880, 4088

ḳ. +lı (1) 3047

ḳardaş : kardeş

ḳ. (10) 576, 893, 1131, 1227, 2949, 3037, 3038, 3627, 3802, 3966

ḳ. +dan (2) 3063, 4282
ḳ. +dır (1) 825
ḳ. +ı (2) 3037, 3038
ḳ. +ıdır (1) 3657
ḳarè : kara
ḳ. +nıñ (1) 347
ḳarġa : karga
ḳ. (14) 410, 550, 1132, 1433, 2550, 3041, 3042, 3044, 3108, 3119, 3120, 3750, 3922, 4406
ḳ. +sı (1) 3043
ḳ. +ya (1) 3045
ḳ. +nıñkını (1) 2799
ḳarğış : kargış; beddua
ḳ. +ı (2) 444, 3468
kâr : kazanç; kâr
k. +ı (1) 2125, 2993, 3076, 3781
kâr-ı bed : kötü iş
k. (2) 2189
kâr-por-kerde : çok çalışmış
k. (1) 1643
ḳarımçe : karınca
ḳ. (1) 1270
ḳarın : karın
ḳ. (13) 69, 70, 72, 611, 2517, 3040, 3059, 3060, 3061, 3062, 3063, 3064, 4004
ḳ. +a (2) 1781, 3049, 3050
ḳ. +da (1) 71
ḳ. +dır (1) 4456
ḳ. +ı (11) 79, 87, 673, 997, 1121, 1772, 2005, 3051, 3052, 3053, 3054, 3701
ḳ. +ım (4) 73, 644, 3055, 3098
ḳ. +ıma (1) 298
ḳ. +ımdan (1) 3056
ḳ. +ına (2) 2217, 3057
ḳ. +ında (6) 1220, 1267, 1268, 1622, 4137, 4227
ḳarış- : karışmak
ḳ. ! (2) 248, 1560
ḳ. -an (1) 2610
ḳ. -añ (1)386
ḳ. -dı (1) 2601
ḳ. -dırar (1) 2109
ḳ. -dırdı (1) 286
ḳ. -dırır (1) 2739
ḳ. -mış (2) 1036, 1464
ḳ. -mışdır (1) 2227
ḳarışıḳ : karışık
ḳ. +ı (1) 3058
ḳarpız : karpuz
ḳ. (6) 1130, 1569, 1768, 3036, 3250, 4297
ḳ. +ınan (1) 3016
ḳarrıla- : deve bağırtısı
ḳ. -r (1) 2477
ḳarşı : karşı
ḳ. +sından (3) 1048, 1428, 3992
ḳārūn : Karun; zalım zengin
ḳ. +ı (1) 1181
kărvan : kervan
k. +ı (1) 3621
kăsad : kesat; durgun pazar
k. +dır (1) 2059
kăsa : kâse
k. +yı (1) 3403

kăsıb : yoksul

k. +lıḳ (1) 3404

ḳāṡid : elçi

ḳ. +im (1) 807

kăssa : bk. kăsa

k. (3) 1195, 1644, 3401

kăssa-küze : kâse-küze

k. +yı (1) 3402

k. +mı (1) 2231

k. +ñda (1) 3719

k. +sı (1) 4303

k. +yı (1) 1478

ḳaş : kaş

ḳ. (4) 509, 515, 966, 1041

ḳ. +a (1) 3069

ḳaşıḳ : kaşık

ḳ. (1) 3898

ḳ. +ıña (1) 4172

ḳ. +ınan (1) 3071

ḳaşıḳ-kaşıḳ : kaşık-kaşık

ḳ. (1) 3072

ḳaş : kaş

ḳ. +ım (1) 3475

ḳ. +ımız (1) 3073

ḳ. +ıñ (3) 936, 2561, 3572

ḳ. +ını (4) 1072, 2800, 3316, 3623

ḳaş-ḳabaḳ : surat; ön; yüz

ḳ. +ı (1) 3070

ḳaşı- : kaşımak

ḳ. -ya (1) 1215

ḳ. -yamıram (1) 1362

ḳ. -yañ (1) 3798

ḳ. -nır (2) 296, 3918

kăşkĭ : keşke

k. (1) 303

kăşké : bk. kăşkĭ

k. +yı (1) 3405

ḳaşşı- : bk. ḳaşımak

ḳ. ! (1) 3239

ḳ. -nır (3) 1358, 1742, 2278

ḳ. -r (1) 1518

ḳ. -ya (1) 3773

ḳ. -yam (3) 3019, 3851, 4039

ḳ. -yañ (1) 2507

ḳaşşıḳ : bk. ḳaşıḳ

ḳ. (2) 6, 3886

ḳ. +ı (1) 1785

ḳat- : katmak

ḳ. -ır (1) 1470

ḳ. -ma (3) 246, 3375, 4108

ḳ. -mamış (1) 1342

ḳ. -maya (1) 131

ḳ. -sañ (1) 1979

kăvran : kervan

k. +dır (1) 2373

ḳayğı : kaygı

ḳ. (1) 1676

ḳ. +sı (1) 3286

ḳ. +sız (1) 692

ḳayım : ters

ḳ. (2) 217, 726

ḳayın : kayın

ḳ. (1) 1139

ḳayınana : kayınana

ḳ. (1) 4352

ḳ. +nıñ (1) 3642

ḳayın-arvadı : kayının karısı

ḳ. (1) 3086

ḳ. +ya (1) 3086

ḳayır- : yapmak

ḳ. -an (1) 1143

ḳ. -anı (1) 1188

ḳayḳanaḳ : yemek türü

ḳ. (1) 1827

ḳ. +dan (1) 3470

ḳayna- : kaynamak

ḳ.maz 707, 1116, 1129, 1133, 2856, 3058

ḳ. -r (1) 339

ḳ. -tmış (1) 2052

ḳ. -tsañ (1) 1129

ḳaytar- : geri vermek

ḳ. ! (1) 1391

ḳaz : kaz; kuş

ḳ. (1) 1101

ḳ. +a (1) 1101

ḳaz- : kazmak

ḳ. -allar (1) 1929

ḳ. -am (1) 3779

ḳ. -an () 790 , 2683, 3066

ḳ. -ar (1) 1938

ḳ. -dı (1) 898

ḳ. -dım (1) 3315

ḳ. -ılan (1) 4355

ḳ. -ıldı (1) 3665

ḳ. -ır (2) 738, 1296

ḳ. -ma (1) 3068

ḳ. -maḳ (1) 2444

ḳazan : kazan

ḳ. 111, 339, 2856, 3065, 3066, 3067

ḳ. +ı (2) 707, 1591

ḳ. +a 34, 4421

ḳ. +da (2) 1116, 1129

ḳazan- : kazanmak

ḳ. ! 822

ḳ. -a, 487, 488, 3575

ḳ. -ardı (1) 2857

ḳ. -mağı (1) 1790

ḳ. -mamışdıḳ (1) 2858

ḳāzi : kadı

ḳ. (8) 743, 2121, 2214, 2695, 2988, 3074, 3075, 3363

ḳ. +lik (1) 1588

ḳ. +ya (3) 821, 1887, 4339

ké **:** ki bağlacı

k. (1) 1052

kebab : bk. kăbab

k. (4) 540, 1459, 1584, 3624,

k. +ı (1) 3420

kebin : nikah

k. (1) 1441

ḳèbir : mezar; kabir

ḳ. +i (1) 266

ḳ. +ini (1) 738

ḳèbul : kabul

ḳ. (4) 1913, 2662, 3465, 4433

ḳèç- : bk. ḳaçmaḳ

ḳ. -! (2) 1856, 2450

kéççe : keçe

k. (1) 2516

k. +si (1) 3425

kéççel : bk. kéçel

k. (1) 3422

k. +i (1) 3423

k. +ıñ (1) 3424

ḳèççi : makas

ḳ. (1) 2669

ḳèç- : bk. ḳaçmaḳ

ḳ. -ek (1) 3430

ḳ. -er (4) 2061, 2796, 3121, 3592

ḳ. -ereñ (1) 3091

ḳ. -esi (1) 2454

ḳ. -esiñ (1) 1635

kéçel : kel

k. (4) 586, 3510, 4126, 4186

k. +e (1) 3496

ked-bānū : ev hanımı

k. (1) 434

ḳèdèğèn : yasak

ḳ. +ıñ (1) 3094

ḳèdem : kadem; adım

ḳ. +ı (1) 2044

ḳèdèr : kadar

ḳ. (1) 1023

ḳèder : kader

ḳ. (1) 1196

ḳèdeye vur- : zahmet etmek

ḳ. -mur (1) 1894

ked-ḫuda : koy ağası

k. +yı (1) 3426

ḳèdim : kadim; eski

ḳ. (2) 164, 3097

ḳèdir : kadir; kıymet

ḳ. (1) 3095

ḳ. +im (1) 3055, 3098

ḳ. +i (1) 2059

ḳ. +içez (1) 3143

ḳ. +imi (1) 3910

ḳ. +ini (12) 15, 1509, 1826, 1852, 2598, 2602, 2608, 2652, 3534, 3869, 4382, 4459

kef : köpük

k. (1) 85

kefen : kefen

k. (3) 1229, 3677, 4422

k. +siz (1) 958

ḳèfes : kafes

ḳ. (1) 1454

kefgir : bir tür kaşık

k. (2) 3443, 3444

k. +e (1) 250

kefre- : köpürmek

k. -memiş (1) 4203

ḳèhbe : kahbe; fahişe

ḳ. (2) 3093, 3316

ḳ. +siz (2) 2033, 2092

ḳ. +ye (1) 4440

ḳèhen- : *söz bitmek*

ḳ. -miş (2) 2299, 4452

ḳ. -mişdir (1) 1083

ḳèhmen- : bk. ḳèmen-

ḳ. -miş (1) 1896

keher : siyah çalan kızıl renkli at

k. (3) 982, 1796, 3325

k. +e (1) 1760

ḳèhr-éd- : küsmek

ḳ. -en (1) 3057

ḳèḫtlik : kıtlık

ḳ. (2) 2438, 3410

kek : !

k. (1) 4239

kelam : söz

k. +ıñ (1) 2861
k. +ından (4) 1147, 1427, 2090, 2878
ḳèlbir : elek
ḳ. (3) 824, 3094, 3153
ḳ. +imi (1) 989
ḳ. +imizi (1) 1693
ḳ. +ini (1) 619
kelebi : erkek adı
k. (1) 3453
kelek : hile
k. +i (1) 2044
ḳèlem : kalem
ḳ. (1) 3154
keleş : bir tür ayakkabı
k. (1) 1136
keliş : bk. keleş
k. (2) 3445, 3446
kelkel éd- : vücut göstermek
k. -ir (1) 2066
kelle : kafa; baş
k. (10) 1133, 1204, 1632, 2241, 2723, 2760, 3447, 3451, 3452, 3455
k. +de (2) 1647, 3450
k. +dir (2) 1637, 3453
k. +sinden (2) 1901, 3454
k. +sine (1) 3693
kelle-ẖor : baş yiyen
k. (1) 1646
ḳèllem : yalan dolan
ḳ. +lik (1) 620
kelle-paça : kelle-paça
k. (1) 2698
k. +sı (1) 3141
kelle-paçça : bk. kelle-paça
k. (2) 3448, 3449
kem : az; eksik
k. (4) 698, 1618, 2172, 2252
k. +dir (1) 206
kemal : kemal: olgunluk
k. (3) 899, 2947, 3418
k. +a (1) 3380
k. +ından (1) 3416
ḳèmçi : kamçı; kırbaç
ḳ. (1) 2962
kemer : kemer
k. +den (1) 4314
kem-firṡèt : fırsatçı
k. (1) 2595
kem-hāfize : hafızası zayıf olan
k. (1) 4322
kem-hövsèle : sıkılmış
k. (1) 3457
kemin : pusu
k. +dedir (1) 2595
gemi : gemi
g. +si (1) 1279
ḳèmiş : kamış
ḳ. (1) 3579
kem-paşına: korkak
k. (1) 875
kem-talah : talihsizlik
k. +lıḳ (1) 3456
kem-tālé∅ : bk. kem-talah
k. +lik (1) 1099
kenar-ab : su kıyısı
k. (1) 4163
ḳènd : şeker
ḳ. (2) 725, 1325

ḳ. +i (2) 1912, 2304

kend : köy

k. +den (1) 3458

k. +e (4) 901, 3110, 3377, 3533

k. +i (3) 264, 1913, 3426

k. +iñ (1) 266

kene : kene

k. (2) 1912, 3460

kenger : kenger

k. (2) 2460, 3459

keniz : hizmetçi kadın

k. (1) 3653

kepek : kepek

k. (2) 585, 3421

ker : sağır

k. (6) 1278, 1731, 3427, 3428, 3429, 3430

k. +lige (1) 840

ḳèrar : karar

ḳ. +ı (1) 2169

ḳèrdeş : bk. ḳardaş

ḳ. (1) 3099

ḳ. +i (1) 3099

kerdigăr : tanrı

k. (1) 253

ḳèrè : kara; siyah

ḳ. (59) 169, 259, 279, 280, 281, 324, 326, 327, 328, 335, 527, 633, 940, 1227, 1269, 1409, 1505, 2032, 2035, 2394, 2423, 2535, 2594, 2694, 2636, 2848, 2875, 3066, 3092, 3100, 3104, 3105, 3106, 3107, 3108, 3111, 3117, 3118, 3119, 3120, 3121, 3122, 3123, 3124, 3125, 3127, 3128, 3129, 3130, 3131, 3145, 3341, 3423, 3523, 3602, 3803, 3843, 3930, 3981, 4010

ḳ. +ce (1) 3110

ḳ. +dir (6) 48, 2235, 2635, 2677, 4324, 4383

ḳ. +inen (1) 916

ḳ. +lik (3) 2246, 3384, 4283

ḳ. +si (2) 3067, 3790

ḳ. +sine (1) 442

ḳ. +ye (1) 654

ḳ. +nin (1) 48

ḳ. +niñ (1) 803

kere : tereyağı

k. (2) 807, 3431

k. +ye (1) 3432

k. +yi (1) 3433

kerre : bk. kere

k. +sidir (1) 2124

k. +sinden (1) 768

kerr : bk. ker

k. (1) 3248

ḳèrèbegi : özel ad

ḳ. (1) 4016

ḳèrèdağ : yer adı

ḳ. (3) 2708, 3116, 3756

ḳ. +a (1) 3112

ḳ. +da (1) 3114

ḳ. +dan (1) 3115

ḳèrè-ḳuş : karakuş

ḳ. (1) 4112

kerem : lütuf

k. (2) 3643, 3672

ḳèrèñi : karanlık

ḳ. 886, 3101, 3103

ḳ. +dir (1) 1210

ḳ. +ye (1) 3102

ḳèrèrd- : karartmak

ḳ. -ar (1) 328

ḳèrèrd- : bk. ḳèrèrd-

ḳ. -er (1) 2594

ḳèrère- : kararmak

ḳ. -r (1) 2445

ḳèrè-ter : daha kara

ḳ. +dir (2) 1000, 1744

kerez : *yumuşak*

k. (2) 1880, 3366

ġèrḳ ol- : boğulmak

ġ. (1) 2774

kergeden : gergeden

k. (1) 3029

k. +dir (1) 3027

kerim : lütuf eden

k. (1) 3893

ḳèrin-i hem: bir birine eş

ḳ. +dir (1) 2969

ker-kerr : değirman gürültüsü

k. +ini (1) 2491

kerkes : akbaba

k. +e (1) 2304

ḳèrri : karımış; yaşlı

ḳ. (11) 1150, 3132, 3133, 3134, 3135, 3136, 3137, 3138, 3139, 3140, 3323

ḳ. +niñ (1) 3145

ḳèrri- : karımak; yaşlanmak

ḳ. -mez (1) 1708

ḳ. -yende (2) 3199, 3363

ḳèrşi : karşı

ḳ. (1) 2575

ḳèrż : borç

ḳ. (5) 1134, 2411, 3952, 3979, 4017

kerz : iken

k. (1) 3474

kes- : kesmek

k. ! (4) 1373, 1765, 2867, 4252

k. -dir (2) 587, 2867

k. -en (2) 245, 3435

k. -ilen (2) 3236, 4355

k. -iler (1) 1952

k. -ilmemiş (1) 3438

k. -ilmez (2) 1021, 1859

k. -eñ (2) 661, 1469

k. -ende (1) 675

k. -endir (4) 439, 735, 3246, 3973

k. -er (6) 2125, 2361, 2993, 2993, 3781, 4319

k. -erler (2) 499, 1734

k. -ilmiş (1) 325, 471

k. -ilsin (1) 3437

k. -ir (1) 804, 1441, 3388

k. -me (1) 3647

k. -mez (4) 435, 1393, 1550, 2020

k. -mir (1) 2974

k. -mirem (1) 3436

k. -miş (1) 1745

kes : kimse

k. (2) 904, 3436

k. +e (1) 3436

k. +imdir (1) 3436

k. +i (5) 2619, 4131, 4132, 4133, 4134

ḳèśd : kasıt

ḳ. (1) 2954

ḳ. +iñi (1) 252

késél : hasta

k.lik (1) 3434

kése : kese

k. +sinden (1) 783

k. +siñ (1) 501, 3474

k. +ye (1) 2939, 3962

ḳèssab : kasap

ḳ. (3) 716, 1152, 2951

ḳèssab-ẖana : mazbaha

ḳ. (1) 3151

ḳèşeng : güzel

ḳ. (3) 528, 1323, 3150

ḳ. +i (3) 933, 3354, 3731

ḳ. +lik (1) 2199

keşk : kuru ayran

k. (4) 348, 1834, 3439, 3440

k. +i (2) 1132, 3441

k. +imizi (1) 3442

ḳèşḳè : kaşka

ḳ. (2) 3127, 3134

kéşte : ekin

k. +sidir (1) 112

ḳètiḳ-çörek : yoğurt-ekmek

ḳ. (2) 1768, 3016

ḳètiḳ : yoğurt

ḳ. +i (1) 2730

ḳètir : katır

ḳ. (5) 28, 35, 3087, 3201, 3226

ḳ. +e (1) 3088

ḳ. +i (2) 45, 3089

ḳ. +iñ (1) 3992

ḳèttiḳ : bk. ḳètiḳ

ḳ. (1) 3090

ḳéylan : nargile

ḳ. +a (2) 249, 3153

kéyvānī : bk. ked-bānū

k. +sidir (1) 434

ḳèzl-ḳèzl éd- : bereltmek

ḳ. -er (2) 1949, 1953

ḳible : kıbla

ḳ. +si (1) 3994

ḳ. +sini (1) 3654

ḳıcı- : tahrik olmak

ḳ. -yende (1) 1553

ḳıçıl- : bk. ḳıcı-

ḳ. -ır (1) 2704, 3993

ḳıç : bacak; ayak

ḳ. (10) 596, 1134, 1336, 1523, 1948, 2017, 3092, 3230, 3328, 3337

ḳ. +e (1) 3617

ḳ. +ı (12) 545, 1001, 1217, 1640, 1641, 3309, 3320, 3329, 3330, 3331, 3332, 3333

ḳ. +ım (2) 489, 3230

ḳ. +ımıñ (1) 3334

ḳ. +ıñ (3) 596, 653, 914

ḳ. +ından (2) 637, 3321

ḳ. +inden (1) 3448, 3601

ḳ. +ine (1) 4097

ḳ. +iñe (2) 764, 765

ḳ. +ıñı (2) 3335, 3939

ḳ. +ını (6) 38, 39, 1135, 1136, 3336, 3661

ḳ. +ıñız (1) 2810

ḳıf : kıf

ḳ. +ıñ (1) 3391

ḳıraḳ : kenar

ḳ. +da (1) 706
ḳ. +ına (2) 443, 3338
ḳ. +ta (1) 174
ḳıl : kıl
ḳ. (11)773, 785, 1006, 1265, 1642, 2057, 2444, 3090, 3364, 3386, 3390
ḳ. +den (2) 1517, 3387
ḳılı 938, 1052, 3387
ḳ. +iñe (1) 3613
ḳ. +inen (1) 1642
ḳ. +lı (3) 801, 3285, 3562
ḳ. +sız (1) 2065
ḳıl-ebzer : yer adı; uzaklar
ḳ. +e (1) 3800
ḳıl- : kılmak
ḳ. -en (1) 3867
ḳ. -ma (1) 3096
ḳ. -mağa (1) 2058
ḳılıc : bk. kılınc
ḳ. (4) 435, 3154, 3374, 3492
ḳ. +ı (2) 3388, 3406
ḳ. +inden (1) 3389
ḳılınc : kılıc
ḳ. (2) 1759, 1835
ḳ. +ı (1) 1462
ḳ. +ıñ (1) 1715
k**ilipi düş-** : suratı düşmek
k. -müş (1) 3569
kim : kim
k. +de (1) 4148
k. +dedir (1) 3763
k. +dir (4) 1940, 3088, 3303, 3472
k. +e (3) 2229, 3056, 4151
k. +edir (1) 4217
k. +em (1) 2700
k. +eñ (2) 2166, 2700
k. +i (2) 3576, 3761
k. +iñ (9) 124, 382, 409, 1750, 2900, 2935, 3875, 3899, 4218
k. +in (3) 1678, 2654, 3047
k. +iñdir (1) 3838
kimiya : kimiya
k. +ya (1) 2377
ḳımmılla- : kımıldamak
ḳ. -dı (1) 2838
ḳ. -maz (1) 4448
ḳ. -mış (1) 1353
ḳ. -tmaz (1) 1173
ḳımmıld- : bk. ḳımmılla-
ḳ. -ır (1) 1862
kimse : kimse
k. (3) 573, 2532, 4242,
k. +niñ (1) 4243
k. +yi (3) 1145, 1810, 3574
ḳına- : kınamak
ḳ. -dım (1) 4134
ḳ. -ma (1) 3392
ḳ. -sın (1) 3598
ḳ. -yanıñ (1) 3423
kīne : nefret; kin
k. +si (2) 3064, 3578
k. +sidir (2) 3064, 3578
kin-kin : deveye seslenme sesi
k. (1) 2481
ḳır : kır (at)
ḳ. (2) 3491, 4049
kirah : kira
k. +a (2) 2542, 3708

ḳır- : kırmak
ḳ. -an (1) 2681
ḳ. -ardı (1) 2732
ḳ. -dı (1) 1903
ḳ. -ıḳ (1) 3903
ḳ. -ıldı (1) 3342
ḳ. -iler (1) 4171
ḳ. -ılıñ (1) 3343
ḳ. -ılmışıñ (1) 2986
ḳ. -ım (1) 3344
ḳ. -ır (2) 1213, 3661
ḳ. -ma (1) 2231
ḳ. -mışlar (1) 2152
Kirman : yer adı
K. +a (1) 2612
ḳırımçe : karınca
ḳ. (2) 1217, 3141
ḳ. +niñ (2) 3142, 3143
ḳ. +ye (1) 3144
ḳırḳı : şahin
ḳ. (3) 1654, 2345, 2461
kirā : kira
k. +yesi (1) 3667
ḳırẖ : kırk
k. (5) 447, 527, 1554, 2112, 2961, 3339
ḳırẖ- : tıraş etmek
ḳ. ! (1) 2409
ḳ. -a (1) 638
ḳ. -anda (1) 3291
ḳ. -ar (4) 196, 215, 3355, 3383
ḳ. -ılar (2) 2301, 2302
ḳ. -ılır (1) 3217
ḳ. -ır (1) 2038
ḳırẖım : kesilmiş yün
ḳ. +çilik 1831
ḳırmızı : kırmızı
ḳ. (4) 3100, 3105, 3340, 3341
ḳ. +dır (1) 3946
ḳırran : para birimi
ḳ. +ı (1) 1705
ḳiśaś : kısas
ḳ. (1) 3152
ḳıs- : kısmak
ḳ. -dı (1) 3309
ḳ. -ır (1) 3710
kise : kese; torba
k. +siniñ (1) 3550
ḳismet : kısmet
ḳ. (4) 2680, 3146, 3147, 3683
ḳ. +de (1) 3149
ḳ. +den (1) 2661, 3148
ḳ. +dir (1) 4173
ḳısmetı 3964
ḳıssa : kısa
ḳ. (1) 2994
ḳış : kış
ḳ. (5) 1531, 1656, 2274, 3385, 4279
ḳ. +a (1) 4283
ḳ. +dan (1) 4282
ḳ. +ı (1) 4102
ḳ. +ligini (1) 1656
kişi : erkek; adam
k. (22) 197, 1558, 1663, 2274, 2364, 2667, 2687, 3158, 3552, 3553, 3554, 3555, 3556, 3557, 3559, 3561, 3562, 3565, 3568, 3861, 4315, 4394
k. +den (3) 197, 3554, 3560
k. +inen (1) 3558

ḳızıl-ḳızıl éd- : !

ḳ. -ir (1) 3723

ḳız- : kızmak; ısınmak

ḳ. -mese (1) 2616

ḳ. -ır (1) 3235

ḳızgın : çok sıcak

ḳ. (1) 3362

ḳızar- : kızarmak

ḳ. -a (1) 3347

ḳ. -ar (1) 2139

ḳ. -dır (1) 2817

ḳ. -dıram (2) 2827, 3901

ki : ki (251) bağlacı

k. 5, 23, 136, 209, 212, 222, 230, 248, 267, 268, 360, 365, 379, 410, 458, 459, 460, 461, 547, 616, 639, 647, 677, 702, 709, 744, 814, 826, 851, 860, 880, 890, 902, 904, 913, 914, 915, 916, 934, 959, 961, 964, 979, 980, 981, 982, 1009, 1015, 1023, 1045, 1052, 1084, 1085, 1096, 1145, 1192, 1193, 1196, 1198, 1199, 1202, 1209, 1210, 1212, 1215, 1217, 1220, 1223, 1224, 1226, 1244, 1288, 1311, 1368, 1423, 1424, 1438, 1512, 1555, 1556, 1560, 1577, 1582, 1583, 1584, 1586, 1587, 1632, 1645, 1666, 1667, 1671, 1726, 1735, 1784, 1814, 1857, 1866, 1928, 1929, 2059, 2080, 2158, 2167, 2170, 2242, 2245, 2286, 2300, 2376, 2377, 2398, 2400, 2434, 2456, 2468, 2476, 2488, 2497, 2502, 2505, 2536, 2572, 2580, 2587, 2649, 2675, 2698, 2699, 2705, 2713, 2764, 2798, 2847, 2858, 2860, 2879, 2964, 3077, 3080, 3117, 3141, 3172, 3184, 3196, 3208, 3209, 3227, 3229, 3302, 3350, 3351, 3353, 3370, 3371, 3419, 3437, 3470, 3487, 3488, 3494, 3552, 3572, 3574, 3609, 3615, 3647, 3648, 3656, 3673, 3677, 3679, 3682, 3699, 3730, 3755, 3777, 3778, 3789, 3792, 3793, 3794, 3795, 3796, 3797, 3798, 3819, 3855, 3879, 3886, 3902, 3903, 3908, 3909, 3913, 3917, 3941, 3988, 3991, 3993, 3994, 3999, 4020, 4032, 4033, 4034, 4035, 4039, 4044, 4069, 4103, 4174, 4290, 4378, 4437, 4442

kĭ : bk. ki

k. (20) 771, 1200, 1211, 1213, 1214, 1231, 1504, 1585, 1613, 1621, 1690, 1838, 1937, 1938, 1956, 2019, 2050, 2114, 2264, 2331

kim : kim

k. (24) 94, 487, 488, 1225, 1608, 1679, 2655, 2679, 3173, 3570, 3572, 3573, 3575, 3576, 3652, 3882, 4145, 4146, 4147, 4150, 4153, 4217, 4240, 4241

kindi : *gövde*

k. (1) 3577

k. +ni (1) 1853

kiş : selenme; yansıma ses

k. (1) 3996

ḳ**oca** : yaşlı; ihtiyar

ḳ. (5) 1858, 1994, 3156, 3158, 4006

ḳ. +dan (1) 3157

ḳ. +ya (1) 3161

ḳ. +lığıñ (1) 3159

ḳ. +lıḳ (1) 1607

ḳ. +lıḳda (1) 1983

ḳ**ocal-** : yaşlanmak

ḳ. -dar (1) 4342

ḳ. -ar (1) 2054

ḳ. -ır (1) 3112

ḳ. -maz (1) 2933

ḳ**oça**ḳ : yiğit; kahraman

ḳ. (1) 3086

ḳ. +lıḳ (1) 3160

ḳ**oç** : koç

ḳ. (10) 446, 1271, 1760, 3162, 3163, 3164, 3165, 3166, 3803, 3926

ḳ. +luḳ (2) 668, 3167

ḳ. +uñ (1) 3122

ḳ**oçç** : bk. ḳoç

ḳ. +uñ (1)2423

ḳ**odu**ḳ : koduk

ḳ. (3) 559, 711, 3768

ḳ. +uñ (1) 3661

ḳ. +una (1) 3761

ḳ. +luğundan (1) 1697

ḳ. +suz (1) 692

ḳ**ofl** : kilit

ḳ. (1) 2547

ḳ**oḫ-** : kokmak

ḳ. -ar (1) 2725

ḳ. -ası (1) 897

ḳ. -muş (1) 3608

ḳ. -udar (1) 1591

ḳ**oḫu** : koku

ḳ. +sundan (1) 3219

ḳ**ol** : kol

ḳ. (3) 1092, 2825, 3225

ḳ**olay** : kolay; rahat

ḳ. (2) 1481, 2537

ḳ**olay** : kötü

ḳ. (1) 3527

k**oloft** : kalın

k. (1) 2322

ḳ**oltu**ḳ : koltuk; insan organı

ḳ. +a (1) 1130

ḳ. +ı (2) 3250, 3251

ḳ. +uña (1) 3036

ḳ**ol** : kol

ḳ. +u (2) 3252, 3255

ḳ. +um (2) 3230, 3253

ḳ. +uñ (2) 2250, 3254

ḳ. +un (2) 863, 2776

ḳ**om-ḫīş** : kavim-akraba

ḳ. (1) 2205

ḳ**ommuca** : küçücük

ḳ. (1) 1522

ḳ**omurul-** : (taş) sıkmek

ḳ. -masa (1) 2273

ḳ**ona**ḳ : konuk; misafir

ḳ. (19) 826, 915, 1303, 1311, 2083, 3262, 3263, 3264, 3265, 3266, 3267, 3269, 3270, 3271, 3272, 4011, 4040, 4308, 4311

ḳ. +a (1) 3257

ḳ. +ı (2) 3258, 3269

ḳ. +ıñ (6) 1416, 2835, 3259, 3260, 3261, 3782

ḳ. +dan (3) 1078, 1098, 3270

ḳ. +dır (4) 1308, 3267, 3271, 4119

ḳ. +lı (1) 3273

ḳ. +sız (1) 3268

ḳon- : konmak

ḳ. -an (1) 4009

ḳ. -ar (4) 486, 1771, 2371, 4304

ḳ. -dı (1) 3228

ḳ. -maya (1) 4451

ḳ. -muş (1) 951

ḳonar : konma yeri

ḳ. +dan (1) 2808

ḳonşı : komşu

ḳ. (19) 2201, 3271, 3274, 3275, 3276, 3277, 3279, 3280, 3281, 3282, 3284, 3285, 3303, 3317, 4131, 4176, 4263, 4344, 4421

ḳ. +da (1) 3278

ḳ. +lıḳ (1) 4313

ḳ. +m (3) 3286, 3287, 3288

ḳ. +mıñ (1) 3289

ḳ. +ñ (3) 3290, 3291, 3293

ḳ. +ña (2) 3292, 3736

ḳ. +ñı (2) 3392, 3847

ḳ. +sını (2) 3188

ḳ. +ya (4) 3275, 3281, 3282, 3294

ḳop- : kopmak

ḳ. -ar (2) 2257, 3393

ḳ. -maz (2) 2257, 2258

ḳ. -muş (1) 102

ḳoppu : bir tür evcil kuş

ḳ. (1) 3767

kŏr : kör (49) 276, 694, 695, 696, 1176, 1460, 1648, 1950, 1685, 2095, 2296, 2306, 2936, 3200, 3214, 3280, 3403, 3407, 3428, 3430, 3484, 3485, 3486, 3494, 3495, 3498, 3500, 3501, 3502, 3503, 3504, 3505, 3506, 3507, 3508, 3509, 3510, 3511, 3512, 3787, 3853, 3927, 3938, 3976, 4143, 4267, 4393, 4423

k. +dır (1) 2186

k. +dur (5) 1633, 1696, 1703, 1946, 3669

k.+a (10) 3168, 3487, 3488, 3490, 3487, 3488, 3490, 3496, 3504, 3696

k. +ınan (1) 3497

k. +u (3) 1281, 3506, 3513

k. +uñ (1) 3514

kŏroğlu : Köroğlu

k. (1) 3491

k. +dan (1) 3492

kŏrluḳ : aziyet; zorluk

k. +a (1) 3489

kŏradan çıẖ- : çileden çıkmak; sinirlenmek

k. -ende (1) 3489

ḳora : kura

ḳ. +sı (1) 3790

ḳorb u kiymet: değer

ḳ. (1) 3744

ḳorẖ- : korkmak

ḳ. ! (12) 681, 1078, 1098, 1658, 1898, 2749, 3175, 3179, 3180, 3826, 4084, 4454

ḳ. -an (6) 2797, 3176, 3177, 3178, 3195, 3221

ḳ. -anda (1) 2443

ḳ. -ar (8) 4, 606, 1162, 1919, 2146, 2439, 3510, 3698

ḳ. -asañ (1) 3560

ḳ. -asın (1) 399
ḳ. -ma (2) 3180, 4084
ḳ. -mayan (2) 398, 2168
ḳ. -mayandan (2) 399, 3175
ḳ. -ur (2) 769, 1211
ḳ. -uram (4) 23, 964, 1512, 3666
ḳ. -urañ (1) 4015
ḳ. -maz (4) 398, 2168, 3138, 3412
ḳ. -mazdan (2) 681, 3179
ḳ. -muram (3) 23, 964, 1512
ḳ. -sıñ (1) 3165
ḳ. -duram (1) 1057

ḳorẖu : korku
ḳ. (1) 3181
ḳ. +lu (1) 3183
ḳ. +su (1) 215
ḳ. +sundan (1) 766
ḳ. +suz (1) 3182

ḳorẖancaḳ : korkutucu
ḳ. +dır (1) 1211

ḳorud- : kovmak
ḳ. -ur (1) 2272

kŏsala : dana
k. (4) 1649, 3520, 3521, 3522
k. +sı (3) 2219, 3549, 3549

ḳosḳundun : *kemer*
ḳ. +dan (1) 116

kŏssa : köse
k. (3) 3518, 3519, 3712
k. +ya (1) 3523

kosuẖudun : bk. ḳosḳundun
ḳ. +dan (1) 767

ḳoş- : eklemek
ḳ. -ma (2) 1334, 4093
ḳ. -ulmuş (1)2523

ḳoşun : ordu
ḳ. +u (1) 554

ḳov- : kovmak
ḳ. ! (1) 988
ḳ. -ma (1) 3035

ḳova-ḳova : kova kova
ḳ. (2) 3866, 3958

ḳovġa : kavga; gürültü
ḳ. +lı (2) 4048, 4211
ḳ. +lıdır (1) 1352

kŏv-kŏv géd- : atlaya atlaya gitmek
k. -ir (1) 2482

ḳovl : söz
ḳ. +ı (1) 4440

ḳovm : bk. ḳovum
ḳ. (2) 2380, 2420

ḳovum : kavim
ḳ. (5) 1117, 2999, 3000, 3295, 3299
ḳ. +dan (1) 3283
ḳ. +ı (1) 3142
ḳ. +ıñ (1) 3303
ḳ. +lı (1) 3300
ḳ. +lıḳ (1) 3301
ḳ. +sız (1) 3300
ḳ. +uñ (1) 3302

ḳovum-ẖéş : kavim-akraba
ḳ. (2) 3296, 3297
ḳ. +i (1) 3298

ḳovru : bir çeşit kuş; kumru
ḳ. (1) 1276

ḳovuḳ : diyafragm kisesi

ķ. (1) 282

ķovun : kavun

ķ. (1) 3300

ķovurġa : kavurma; kavrulmuş et

ķ. (4) 84, 3040, 3304, 3516

ķovurma-sebzi: sebzeli etli bir yemek

ķ. (1) 1354

ķovur- : kavurmak

ķ. -ur (2) 83, 84

ķovzan- : kalkmak

ķ. -anda (1) 2266

ķ. -maz (1) 1725

ķ. -mış (1) 1348

kŏvzara : *harman*

k. (1) 3648

ķoy- : koymak

ķ. ! (23) 7, 29, 298, 652, 655, 669, 693, 955, 1106, 1633, 1920, 2404, 2425, 2685, 2715, 2804, 3305, 3306, 3597, 3598, 3669, 3903, 4258

ķ. -a (1) 1206

ķ. -am (2) 645, 1467

ķ. -an (3) 16, 2689, 2806

ķ. -añ (5) 1781, 3050, 3508, 3050, 3508

ķ. -ar (2) 1421, 4386

ķ. -aram (2) 2689, 2806

ķ. -ardılar (1) 2839

ķ. -arlar (6) 702, 2224, 2226, 3424, 3485, 3870

ķ. -dı (3) 3233, 3308, 3519

ķ. -du (3) 1101, 1197, 1692

ķ. -dular (1) 489

ķ. -dum (2) 646, 1231

ķ. -duñ (4) 656, 808, 1359, 2593

ķ. -ma (14) 734, 747, 789, 1037, 789, 1037, 1346, 1495, 1510, 2127, 2419, 3292, 3448, 3939

ķ. -madı (1) 3491

ķ. -mamış (1) 2793

ķ. -maz (3) 369, 476, 1379

ķ. -mur (1) 2758

ķ. -muş (8) 659, 1345, 1421, 1731, 2169, 2413, 3336, 3637

ķ. -muşam (3) 642, 1386, 2729

ķ. -muşañ (1) 2080

ķ. -muşlar (8) 304, 305, 335, 539, 660, 1363, 3250, 3429

ķ. -sam (1) 2275

ķ. -ulam (1) 3340

ķ. -um (1) 324

ķ. -ur (5) 1500, 1627, 1946, 1953, 3036

ķ. -urdı (1) 4436

ķoyun : koyun

ķ. (20) 324, 446, 520, 1277, 1562, 2287, 2581, 2736, 2737, 2743, 3190, 3191, 3195, 3196, 3206, 3316, 3317, 3318, 3319, 3320

ķ. +a (3) 1377, 3187, 3203

ķ. +u (6) 2043, 2045, 3321, 3322, 3327, 3601

ķ. +udur (1) 2848

ķ. +uñ (7) 1150, 1152, 3204, 3323, 3324, 3325, 3326

ķoz : ceviz

ķ. (14) 300, 526, 980, 1212, 1213, 1361, 1374, 2406, 2764, 3074, 3215, 3307, 3346, 3883

ķ. +a (1) 3216

ḳ. +dır (3) 1212, 1213, 1214

ḳ. +dur (1) 3211

köç- : göçmek

k. ! (5) 446, 1576, 3290, 3293, 4344

k. -dü (1) 679

k. -en (1) 4009

k. -er (1) 2371

k. -mege (1) 678

köhne : köhne; eski

k. (16) 1849, 1850, 1852, 3252, 3540, 3541, 3542, 3543, 3544, 3545, 3546, 3547, 3548, 3549, 4458, 4459

k. +dir (1) 3253

k. +si (1) 4113

köhne-kăr : sabıkalı

k. +ıyam (1) 2007

köhyar : *hizmetçi*

k. (1) 1305

köle : köle

k. +den (1) 3451

kölge : gölge

k. +si (3) 1521, 1526, 3529

k. +sinden (2) 769, 1211

k. +sine (1) 1562

k. +ye (1) 3834

kömek : yardım

k. (2) 3157, 3534

kömmec : tandır ekmeği

k. +i (1) 4123

kömür : kömür

k. +e (1) 3384

köpek : köpek

k. (21) 78, 187, 539, 585, 716, 788, 1137, 3140, 3236, 3421, 3461, 3462, 3463, 3464, 3465, 3466, 3468, 3469, 3470, 3473, 4040

k. +den (1) 3467

k. +dir (1) 1243

k. +e (3) 2087, 3471, 3472

k. +i (5) 1830, 2638, 3151, 3469, 3474

k. +idir (2) 1904, 2429

k. +imiñ (1) 3475

k. +iñ (5) 564, 3073, 3476, 3477, 3478

k. +ine (1) 782

köppü : bir çeşit kuş

k. (1) 720

köprü : köprü

k. (1) 3359

kör : bk. kŏr

k. (1) 1280

körpe : körpe

k. (1) 3366

körpü : köprü

k. (1) 3499

k. +südür (1) 3364

k. +sünden (1) 3598

kötel : kışlık odun

k. +iñ (2) 3479, 4279

kötür : kötük

k. (1) 800

köynek : gömlek

k. (2) 663, 3888

k. +e (1) 326

k. +i (3) 755, 770, 1069

k. +im (1) 3919

k. +imde (1) 3539

k. +imdir (1) 976

k. +ime (1) 4430

k. +ine (1) 756

k. +den (1) 3538

köy(ü)l : gönül

k. +üm (1) 3905

köz : köz

k. (3) 111, 3420, 4117

k. +üdir (1) 3525

ḳucaḳ : kucak

ḳ. +a (4) 190, 977, 4409, 4411

ḳ. +ıña (1) 945

ḳucaḳla- : kucaklamak

ḳ. -r (3) 3037, 3099, 3414

kŭdu : kabak

k. (1) 3440

ḳ. +dur (1) 3439

ḳudur- : kudurmak

ḳ. -du (1) 3356

ḳudurğan : kudurgan

ḳ. (1) 275

kŭft : zıkkım

k. (1) 3876

ḳul : kul

ḳ. (2) 275, 4259

ḳ. +u (1) 275

ḳ. +unu (1) 426

ḳul Oruc : özel ad

ḳ. (3) 460, 1587, 2090

ḳulaḳ : kulak

ḳ. (17) 232, 287, 372, 391, 543, 1003, 1877, 2526, 3231, 3244, 3245, 3246, 3247, 3248, 3249, 3593, 4431

ḳ. +ı (7) 2262, 3198, 3232, 3233, 3234, 3235, 3236

ḳ. +ıdır (1) 4254

ḳ. +ıynan (1) 4226

ḳ. +ım (2) 73, 77

ḳ. +ımızdan (1) 3237

ḳ. +ıñ (5) 1490, 1862, 3239, 3240, 3241

ḳ. +ıña (1) 1482

ḳ. +ına (7) 165, 732, 733, 762, 1651, 2486, 3030

ḳ. +ında (3) 1255, 1266, 1748

ḳ. +ında (1) 3238

ḳ. +ındadır (1) 3028

ḳ. +ıñdan (1) 3242

ḳ. +ıñı (1) 1638

ḳ. +ını (3) 675, 3243, 3474

ḳ. +dan (2) 129, 1489

ḳ. +ları (1) 1578

ḳ. +lı (1) 3768

ḳulak-kuyruḳ: kulak-kuyruk

ḳ. +u (1) 577

ḳulunc : kulunç

ḳ. (2) 1131, 2949

ḳ. +una (1) 4085

ḳ. +undan (2) 957, 3992

ḳum : kum

ḳ. (3) 1275, 3256, 3315

ḳumar-baz : kumarbaz

ḳ. (2) 2372, 3832

ḳumarḫana: kumarane

ḳ. (1) 2372, 3832

ḳumaş : kumaş

ḳ. +ı (1) 2006

ḳumral : kumral

ḳ. (1) 3166

kŭnda : kötük

k. (1) 3535

ḳundaḳ : kundak

ḳ. +ı (1) 3903

kūnīsü : ibne

k. (1) 3650

ḳ. +dir (1) 3650

ḳur'an : kur'an

ḳ. (1) 1272

ḳ. +a (1) 1273, 3169

ḳ. +dır (2) 1465, 3820

kŭra : küre; fırın

k. +dan (1) 2358

ḳurbağa : kurbağa

ḳ. (7) 38, 39, 1387, 2732, 2774, 3170, 3818

ḳ. +ya (2) 1274, 3171

ḳurban : kurban

ḳ. (6) 1071, 1330, 1788, 3172, 3173, 3302

ḳ. +da (1) 4201

ḳ. +sız (1) 3174

ḳurd : kurt; canavar

ḳ. (40) 61, 74, 75, 187, 405, 408, 428, 520, 560, 1036, 1041, 1060, 1124, 1842, 2043, 2387, 2634, 2741, 3073, 3184, 3185, 3186, 3187, 3188, 3189, 3190, 3192, 3197, 3198, 3199, 3201, 3208, 3209, 3213, 3311, 3327, 3475, 3625, 3750, 4176

ḳ. +a (3) 3187, 3218, 3322

ḳ. +dan (3) 3193, 3194, 3195

ḳ. +dur (1) 3196

ḳ. +ınan (3) 2576, 2581, 3191

ḳ. +u (6) 271, 1353, 3135, 3202, 3203, 4087

ḳ. +udur (1) 88

ḳ. +uñ (7) 1937, 1938, 2019, 3205, 3206, 3207, 4065

ḳ. +unan (1) 3204

ḳurd : kurt

ḳ. +lu (2) 3200, 3622

ḳurdala- : kurcalamak

ḳ. -ya (2) 1613, 2050

ḳur-ḳur éd-: kurldamak

ḳ. -er (1) 350

kŭrra : sıpa

k. (1) 4082

ḳurulla- : kuruldamak

ḳ. -r (4) 799, 856, 2248, 3170

ḳurru : bk. ḳuru

ḳ. (11) 319, 1454, 1484, 1637, 2809, 3210, 3211, 3212, 3214, 4291, 4303

ḳ. +dur (1) 2086

ḳurru- : kurumak

ḳ. -du (2) 986, 3317

ḳ. -maz (1) 2768

ḳ. -ya (2) 3210, 3213

ḳ. -yar (2) 1543, 2030

kŭrsı : kürsü; baş

k. +ya (1) 1073

ḳurtar- : kurtarmak

ḳ. ! (1) 3290

ḳ. -ar (2) 930, 1663

ḳurtul- : kurtulmak

ḳ. ! (1) 3290

ḳ. -du (1) 3977

ḳ. -duḳ (1) 4307

ḳuru : kuru

ḳ. (2) 348, 704

ḳurud- : kurutmak

ḳ. -ar (1) 1379

ḳurul- : kurulmak

ḳ. -alı (1) 1457

ḳuru- : kurumuş

ḳ. -muş (1) 3031

kŭruşa : *harman*

k. (1) 3648

kŭsala : bk. kŏsala

k. (4) 1052, 1310, 4045, 4161

k. +sı (1) 3822

k. +ya (1) 1383

k. +yı (1) 3590

ḳus- : kusmak

ḳ. -maz (1) 1064

ḳ. -ur (2) 85, 240

ḳuş : kuş

ḳ. (24) 289, 508, 719, 940, 1387, 1444, 1617, 2017, 2041, 2055, 2195, 2611, 3022, 3220, 3222, 3223, 3224, 3225, 3226, 3227, 3565, 4053, 4125, 4340,

ḳ. +dan (1) 3221

ḳ. +dır (1) 140

ḳ. +u (2) 430, 3229

ḳ. +um (1) 3228

ḳ. +uñ (5) 429, 672, 2998, 3502, 3503

ḳ. +un (1) 76

kŭta : kısa

ḳ. (4) 192, 816, 2548, 4407

k. +ydı (1) 1025

Kŭtaylıḳ éd- : saygısızlık etmek

k. -me (1)4167

ḳutu : kutu

ḳ. (3) 48, 986, 2519

ḳ. -sunda (1) 3155

ḳuvvet : kuvvet; güç

ḳ. (1) 2732

ḳ. +dir (1) 3049

ḳuyruḳ : kuyruk

ḳ. (10) 1057, 1463, 1697, 2651, 2943, 3161, 3233, 3312, 3313, 3915

ḳ. +lu (1) 1639

ḳ. +ı (8) 2179, 2382, 2470, 2575, 2997, 3087, 3311, 4254

ḳ. +ıdır (2) 1062, 1939

ḳ. +ım (1) 1940, 3472

ḳ. +ına (3) 2180, 2329, 2791

ḳ. +ını (5) 1063, 1173, 1174, 3308, 3309, 3310

ḳ. +u (3) 453, 544, 2710

ḳ. +una (2) 1926, 1932

ḳ. +undan (1) 1400

ḳ. +unı (1) 1929

ḳuyu : kuyu

ḳ. (3) 790, 1296, 3315

ḳ. +una (1) 1679

ḳ. +unuñ (1) 4118

ḳ. +sunda (2) 3314, 4247

ḳ. +ya (7) 779, 990, 1621, 2073, 3942, 4030, 4138

ḳuzu : kuzu

ḳ. (8) 104, 105, 154, 2575, 3167, 3320, 3807, 4363

ḳ. +larınan (1) 3217

ḳ. +sudır (1) 1277

ḳ. +sunu (1) 3319

ḳ. +yu (2) 2741, 3218

ḳuzzı : bk. ḳuzu

ḳ. (1) 2634

ḳuzzu : bk. ḳuzzu

ḳ. (2) 668, 2387

ḳ. +sudur (1) 3318

küçük : küçük

k. (6) 1033, 1595, 3480, 3481, 3482, 4384

k. +üñ (1) 3483

k. +üñdir (1) 2761

k. +dir (1) 2728

k. +lere (1) 1530

k. +ligden (1) 130

k. +likde (1) 2461

küfürü çıḫ-: canı çıkmak

k. -dı (1) 3524

kül : kül

k. (8) 123, 685, 1650, 3525, 3526, 3528, 3535, 4144

k. +den (2) 685, 3528

k. +e (2) 1909, 4049

k. +ü (5) 691, 796, 805, 3530, 4123

küle : kısa boylu

k. +ce (1) 3533

külk : kürk

k. (1) 896

küllüm : sıkışmış toprak

k. (3) 303, 3531, 3532

kümmec : tandır ekmeği

k. +i (1) 3530

küp éd- : ters çevirmek

k. -miş (2) 1478, 3403

küreken : damat

k. (5) 781, 2853, 3304, 3515, 3516

kürre : yuvarlak

k. (1) 3517

küs- : küsmek

k. -müş (2) 1086, 2452

k. -ür (1) 240

küsülü : küs

k. (1) 1942

küze : küze; sürahi

k. +si (1) 2762

laçın : bir av kuşu; şahin

l. (1) 4452

laḥaf : nevresim

l. +ı (1) 1997

lal : dilsiz

l. (1) 2574

l. +ıñ (1) 3816

lāle-zār : lalelik

l. (1) 4439

Lar : Lara ;yer adı

L. (1) 3903

laş : leş

l. (1) 3815

l. +ına (1) 1355

lāyıḳ : lâyık

l. +ını (1) 3818

l. +ıdır (1) 1677, 3440

l. +lı (1) 3818

lāyıḳ-ı kŭdudur: kabağa lâyıkdir

l. (1) 3439

lāayıḳ-ı zudu : !

l. (1) 3439

layla- : uyumak

l. -mış (1) 51

lay-lay : ninni

l. (1) 3817

lāzim : lâzım
l. +dir (1) 556
lè∅net : lânet
l. (2) 970, 3821
l. +e (1) 3995,
lecen : fazılap
l. +e (1) 3819
leççek : leçek
l. +i (1) 3379
l. +im (1) 3820
lek vur- : can atmak
l. -ur (1) 722
lekke-ẖor : çöpyiyen
l. (1) 3822
lekké-yé ḥéyž : değersiz ; kokmuş kan lekesi
l. (1) 1727
lele : leylek
l. (1) 3767
lenger : demir
l. (1) 3459
libas : elbise
l. +ından (1) 1587
lim : yavaş; sâkin
l. (2) 1898, 3826
lim-lim : bk. lim
l. (2) 156, 2785
limür : limon
l. +dir (1) 1288
linc : yapışmış
l. (1) 3737
lopp : yanak
l. +u (1) 3823
Lor : Lor; Kaşkay ilinde (Fars eyaletinde) bir İrânî kavim
L. (1) 3825
lök : bir çeşit deve
l. (2) 3064, 3578
lu-lu : öcü
l. (1) 3671
lüt : çıplak
l. (1) 3824
ma∅́mile-ger : tüccar
m. (1) 1825
maç : öpücük
m. (1) 1801
m. +ından (1) 4071
mada : dişi
m. (1) 3827
maddalı danış-: iğneli konuşmak
m. -ır (1) 3828
māde : dişi
m. (1) 2158
mahaldır : imkansızdır
m. (1) 1224
mahana : behane
b. +dır (2) 859, 4389
mal : mal; mülk
m. (20) 395, 424, 876, 879, 885, 1799, 1858, 2104, 2105, 2947, 3130, 3395, 3418, 3709, 3835, 3836, 3838, 3840, 3841, 4065
m. +a (2) 3380, 3840
m. +dır (1) 4179
m. +ı (13) 179, 278, 335, 353, 883, 2376, 2903, 3076, 3493, 3839, 3844, 3845, 4453

m. +ım (2) 1992, 3991

m. +ıñ (4) 1191, 2112, 2859, 3846

m. +ında (1) 881

m. +ından (1) 787

m. +ıñı (2) 216, 3017

m. +ını (4) 876, 1191, 1829, 3848

m. +lı (1) 3839

m. +lıñı (1) 3847

m. +sız (1) 1547

mal-ı dünya, gend-i dünyadır: dünya malı elin kiridir

m. (1) 3837

mal-murde : *kahrolası*

m. (1) 2966

mamaça : ebe

m. (2) 792, 4395

m. +sı (1) 3849

mar : yılan

m. (1) 16

mas : yoğurt

m. (1) 1857

mastafa : yoğurt çorbası

m. (1) 3834

mat : şaşkın

m. +am (3) 22, 1313, 2099

mayé-yı noh men şir : dokuz batman sütün mayası

m. +dir (1) 3850

mazza : esas nokta

m. +sına (1) 656

menfe∅́èt : menfât; kazanç

m. +dir (1) 2911

méve : meyve

m. +li (1) 3933

m. +nıñ (1) 3934

m. +si (1) 265

m. +sinden (1) 269

mè∅́lum : mâlum; belli

m. (7) 327, 474, 1534, 2032, 2035, 2875, 3875

m. +dır (3) 860, 2467, 3229

mè∅́rifet : mârifet

m. (1) 459

Me’źūn : kaşkay halk şâiri

M. (27) 253, 514, 1100, 1143, 1144, 1182, 1412, 1418, 1422, 1607, 1630, 1675, 1875, 1913, 2059, 2305, 2374, 2377, 2634, 2929, 2952, 2955, 3005, 3096, 3829, 3831, 4146

M. +a (3) 1143, 2007, 3833

M. +dan (1) 1609

mecāl : fırsat

m. +ım (1) 3851

meclis : meclis; toplanma yeri

m. +de (1) 2664

meçid : cami; mescit

m. (1) 588

meççid : bk. meçid

m. (3) 3852, 3853, 3854

m. +de (1) 4163

m. +e (4) 1749, 2995, 2996, 3855

méydan : meydan

m. +ında (1) 14, 21, 44, 972

menfe∅́èt : menfât; kazanç

m. (1) 2909

mèğrur : gururlu

m. (1) 1181

mèğz : beyin; iç

m. +i (1) 891

méh : sis; çen; duman

m. (1) 1663

méẖ : mıh

m. +e (4) 1664, 3068, 3580, 4196

mèḥebbet : muhabbet; sevgi

m. (2) 2492, 3857

meḥèk : deneme

m. (1) 2170

méhr : sevgi

m. (1) 3936

m. +im (1) 3937

méhrebanlıḳ : sevgi; şefkat

m. (1) 3935

mèḥrem : mahrem

m. +dir (1) 2135

méhre : kuru üzüm

m. +yi (2) 259, 3131

méhriban-ter : daha şefkatlı

m. (1) 3974

méhrigan : !

m. (1) 3622

meḥriza : erkek ismi

m. (1) 3928

meh-veş : ayyüzlü; güzel

m. +iñ (1) 3930

Mekke : Mekke

M. +ye (1) 2473

mele- : melemek

m. -meze (1) 3881

m. -r (1) 3911

melik : melek

m. +i (1) 806

meme : meme

m. +yi (1) 3671

men : ben

m. (55)22, 411, 461, 559, 584, 589, 590, 902, 929, 1313, 1754, 1836, 1910, 2099, 2679, 2684, 2686, 2687, 2689, 2692, 2694, 2695, 2696, 2700, 2703, 2806, 3458, 3755, 3850, 3879, 3882, 3883, 3884, 3885, 3886, 3887, 3888, 3889, 3891, 3892, 3893, 3894, 3895, 3896, 3897, 3898, 3899, 3900, 3901, 3902, 3903, 3904, 3906, 3925, 4014, 4354

m. +de (3) 2682, 2846, 3887

m. +den (7) 411, 481, 622, 2118, 2185, 2702, 4014

m. +e (21) 268, 276, 522, 832, 1190, 1910, 2264, 2306, 2670, 2703, 3173, 3286, 3897, 3907, 3908, 3909, 3920, 3976, 4037, 4038, 4356

m. +edir (2) 4037, 4038

m. +em (3) 1460, 1960, 4354

m. +i (18) 453, 579, 603, 832, 1774, 1804, 2179, 2196, 2406, 2787, 3240, 3788, 3910, 3911, 3912, 3922, 4016, 4080

m. +im (29) 166, 412, 500, 592, 914, 976, 1005, 1505, 1755, 1953, 2686, 2795, 3170, 3402, 3763, 3913, 3914, 3915, 3916, 3917, 3918, 3919, 3921, 4442

m. +imdir (1) 689

m. +iminendir (1) 4330

m. +imki (2) 2846, 3920

menal : menal

m. +ını (1) 2218

menāt : ayıp

m. (1) 3833

menfè∅èt : menfât; kazanç

m. (1) 1100

mensuḫ ol- : ortadan kalkmak

m. -ı (1) 3745

menzil : menzil; ev

m. (1) 1019

merd éd- : mert etmek

m. -me (1) 3958

mercimek : mercimek

m. (2) 1778, 3858

merd : mert; yiğit

m. (10) 621, 2285, 3492, 3856, 3859, 3860, 3861, 3862, 3863, 3867

m. +i (1) 3866

m. +iñ (2) 1662, 2458

m. +inen (1) 3867

m. +lik (1) 3745

m. +likdir (1) 2416

merdana : yiğitcesine

m. (1) 3010

Merend : Güney Azerbaycan'da bir şehir

M. +e (1) 3928

merg : ölüm

m. (1) 2374

m. +den (1) 1182

m. +e (1) 2310

m. +i (1) 4139

merğ : çöl

m. +a (1) 884

merḥeba : aferin

m. (2) 2435, 3136

meriz : hasta

m. (1) 3869

mermiliķ : kertenkele

m. (1) 432

meŝel : atasözü

m. +i (1) 3013

mesġère : masgara; alay konusu

m. (1) 1696

meskin : gariban

m. (1) 4176

mest : mest: serhoş

m. (5) 1093, 1145, 1994, 2458, 3552

m. +dir (1) 4372

meşhur : ünlü

m. (1) 1182

meşk : su tulumu

m. (4) 201, 3367, 4008, 4013

m. +ıñ (1) 3871

meşveret : danışma

m. (1) 2667

mèṭleb : istek

m. (1) 3008

mette : matkap

m. (1) 2143

méyil : meyil; istek

m. +i (1) 2049

Méymend : yer adı

M. +den (1) 3950

mezar : mezar

m. (2) 1504, 3870

m. +dır (1) 870

m. +ı (1) 3870

meze : tat; meze

m. +si (1) 4206

mèžlum : mazlum

m. (2) 3872, 3873

m. +uñ (1) 3874

mèžlumiyet: mazlumiyet

m. +iñ (1) 455, 3781

mināre : minâre

m. (1) 1721

mil : şiş

m. +ler (1) 135

min- : binmek

m. ! (3) 1796, 3325, 4067

m. -di (2) 3134, 3491

m. -direr (1) 2378

m. -dirir (1) 1652

m. -eñ (1) 1810

m. -en (3) 775, 778, 2483

m. -eniñdir (1) 43

m. -ici (1) 8

m. -megiñ (1) 2482

m. -mek (2) 549, 777

m. -memiş (1) 2481

m. -miş (1) 30

mine-mine : bine bine; tekrar grubu

m. (1) 8

miñ : bin

m. (32) 95, 147, 334, 389, 421, 1192, 1561, 1576, 1588, 1592, 1593, 1629, 1642, 1649, 1668, 1721, 1722, 1723, 1796, 1913, 2122, 2407, 2408, 2415, 2723, 2895, 3325, 3836, 3841, 3931, 3932, 3944

ming : bk. miñ

m. (1) 118

minber : minber

m. (1) 2442

mince : kız adı

m. (1) 991

minnet : minnet

m. (4) 3890, 4012, 4202, 4436

m. +i (1) 3432

mırrış- : mırıldanarak sokulmak

m. -an (1) 1078

m. -en (1) 1098

mis : bakır

m. (1) 2377

m. +i (1) 2170

misḳal : 4.5 gramlık bir çeki ölçüsü

m. (2) 1661, 2307

mive : bk. méve

m. +si (1) 2901

Mirza-beg : özel ad

M. (1) 3897

moft : beleş

m. (2) 3876, 3877

mofte : bk. moft

m. (1) 3878

Moḳulu : Moğol gibi

M. (1) 3695

molla : molla

m. (6) 1997, 2192, 2937, 2938, 3879, 4147

m. +dır (1) 3960

m. +nıñ (2) 3880, 3838

moşt : avuç

m. +u (1) 3924

movla : mevla

m. (1) 2934

m. +m (1) 3926

mö∅teber : muteber; itibarlı

m. (1) 431

möḥkem : dayanıklı; mukkem

m. (1) 1099

möhre-yi mar: yılan bel kemiği

m. (1) 3929

möḥtac : muhtaç

m. (9) 373, 388, 406, 417, 1492, 1839, 2624, 2707, 4043

m. +dır (1) 4421

mu∅amile : muamile

m. +den (1) 3969

mu∅amile-ger : muamileci

m. (1) 1863

muya benddir: bir kıla bağlıdır

m. (1) 3631

muğam : müzik makamı

m. +ıdır (1) 861

muḥèmmed riza: erkek adı

m. (1) 3928

Muḥèmmed İbrahim: özel ad; Kaşkay halk şâiri

M. (6) 1146, 1878, 2899, 3003, 3621, 3659

muḫènneŝ : !

m. (2) 2305, 3926

muncuḳ : boncuk

m. (2) 2348, 3763

m. +dır (1) 3764

munda : bunda

m. (1) 983

munu : bunu

m. (1) 3925

munuñ : bunun

m. (1) 1004

mur : karınca

m. (2) 1181, 1314

murad : murat

m. +ım (1) 412

murcanag : karın kurdu

m. (1) 1289

murça : karınca

m. +lığıdır (1) 1257

m. +lıḳ (1) 2048

murdar : murdar

m. (2) 1670, 2304

murg-zar : çimen

m. +a (1) 3455

Murteża ∅èli : Hz. Ali

M. (1) 697

M. +den (1) 921

Musa : Musa peygamber

M. (1) 1678

mus-mus : köpek mırıldanması

m. (1) 1043, 3462

mussuru : osdurak

m. +ñı (1) 1583

muştuluḳ : müjde

m. +u (1) 1442

mükafat : mükâfat

m. (2) 2896, 2928

mülk : mülk

m. (3) 896, 1913, 3493

mümkün : mümkün

m. (1) 2899

mürd : üzüm ağacı

m. (1) 3923

mürde-şur : ölü yıkayan
m. (1) 3865
müsāfir : yolcu
m. (1) 3904
müselman : mülüman
m. (3) 1809, 2204, 4261
müsteḥèḳḳ : hakkeden
m. +e (1) 2133
müşk : misk
m. (1) 2059
müşkül : sorun
m. (1) 3010
müşkül-gŭşa : sorun çözen
m. (1) 3010
mütrüb : çalgıcı
m. (1) 3112
müzd : maaş
m. (1) 4012
m. +ini (1) 3520
m. +(d)ır (1) 4202
namerd : namert
n. (8) 621, 1662, 3597, 3598, 3856, 3860, 3862, 3866
n. +inen (1) 3867
n. +dir (2) 242, 2285
n. +e (4) 373, 417, 2087, 2246
n. +i (1) 3958
n. +ıñ (1) 3926
n. +lere (1) 3956
na-beled : bilinmez
n. (2) 3904, 3938
na-bismillah : bismillahsız
n. +dır (1) 3527
na-bud : yok olma
n. (1) 2285
nādān : bilgisiz
n. (3) 843, 1606, 1665, 3829, 3942
n. +a (2) 843, 1227
n. +dır (1) 459
n. +ınan (2) 3943, 3944
n. +inen (1) 2058
nağara : bir çalgı âleti
n. (1) 1959
n. +çi (1) 3950
n. +niñ (1) 3951
nağar : bk. nağara
n. (1) 3949
nā-ḫāh : bed-hah; kötü niyetli
n. +am (1) 3941
nā-ḥaḳ : haksız
n. (1) 3940
nahar : gün ortası
n. (1) 1662
nā-kes : kişiliksiz
n. (1) 1587
n. +den (1) 3952
n. +e (1) 2956
nal : nal
n. (1) 1663
n. +a (4) 458, 1664, 3580, 4196
nal-bend : nalcı
n. +ı (1) 3484
nalla- : nallamak
n. -r (2) 39, 1941
n. -yar (1) 52
namaz : namaz
n. (9) 476, 588, 717, 2191, 2862, 3746, 3854, 3953, 3954

n. +ı (1) 1874

nām :nâm

n. +ı (1) 3353, 3730

nāmus : nâmus

n. (3) 3067, 3297, 3959

nar : nar

n. (4) 593, 3797, 3945, 3947

n. +ı (1) 917

nā-razı : rızasız

n. (1) 3494

nar-dana : nartane

n. (1) 3946

naşı : acemi

n. (2) 1100, 3948

nā-tanış : tanımadık

n. (1) 3939

nā-temam : yarım kalmış

n. (1) 2927

nā-ümüd : umutsuz

n. (2) 2888, 3794

naz : naz

n. (5) 235, 2899, 3096, 3348, 3358

n. +a (2) 1101, 1692

n. +ca (1) 979

n. +ı (1) 854

ne : ne; soru edatı

n. (39) 459, 460, 546, 547, 1052, 1056, 1096, 1186, 1549, 1799, 1873, 1908, 1930, 2240, 2251, 2370, 2695, 2704, 2705, 2728, 2970, 3050, 3111, 3141, 3201, 3204, 3271, 3486, 3493, 3512, 3584, 3600, 3609, 3683, 3988, 3993, 3994, 3999, 4026

n. +dir (17) 167, 168, 169, 170, 459, 460, 547, 853, 886, 912, 1052, 1105, 1594, 3141, 3609, 3668, 4057

n. +ye (3) 1057, 2698, 4020

n. +yidi (1) 2501

neteher : nasıl

n. (1) 3999

ne......ne : ne….ne

n. (57) 65, 421, 544, 1198, 1379, 1380, 1584, 2563, 2988, 3087, 3353, 3613, 3730, 3780, 3906, 3907, 3912, 3980, 3981, 3982, 3983, 3984, 3985, 3986, 3987, 3989, 3990, 3991, 3992, 3995, 3996, 3997, 3998, 4000, 4001, 4002, 4003, 4004, 4005, 4006, 4007, 4008, 4009, 4010, 4011, 4012, 4013, 4014, 4015, 4016, 4017, 4018, 4019, 4020, 4021, 4022, 4152

né∅́met : nimet

n. (1) 2597

n. +dir (2) 1336, 1982

nèbž : nabız

n. +i (1) 1005

néce : nice; nasıl

n. (1) 413

néçe : kaç

n. (1) 312

néççe : bk. néçe

n. (3) 2506, 3896, 4023

n. +yedir (1) 3201

neçün : niçin

n. (1) 1701

néd- : ne etmek

n. -e (2) 1928, 1929

n. -em (1) 2804

n. -mek (1) 2308

neden : neden

n. (2) 4, 3698

nefǿ : kazanç

n. +inedir (1) 2443

nefǿ-nöḳṡan : kazanç-zarar

n. +ı (1) 2934

nefer : kişi

n. (1) 1919

nefes : nefes

n. +ı (1) 3967

n. +ini (1) 3968

nefs : nefis

n. (1) 3965

ne-ẖānde : çağrılmamış

n. (1) 3960

nèẖl : hurma ağacı

n. (1) 3047

nèḥṡ : nahs; ters

n. +dir (1) 2867

nèḳd : nakit

n. (1) 3969

n. +iñi (1) 3970

nèkş : resim

n. +idir (1) 136

nem : nem

n. +den (1) 2359

nemek : tuz

n. (2) 3096, 3972

nemek-dan : tuzluk

n. +a (2) 3096, 3972

nemene : ne

n. +den (1) 4015

nene : nine

n. (2) 2703, 3973

n. +den (1) 3974

n. +m (1) 3976

n. +si (1) 3816

n. +sini (1) 3975

n. +ye (1) 3367

neng : ar

n. +i (3) 3139, 3353, 3730

her ne :her ne

h. +niñ (2) 4177, 4178

ner : erkek

n. (5) 1403, 1585, 2158, 4266, 4348

nergiz : kız ismi

n. (1) 1425

nerm : yumşak

n. (1) 2070

nerm-ter : daha yumuşak

n. (1) 2259

nerre : erkek

n. (2) 449, 3662

nèsib : nasip

n. (2) 2680, 3964

nèṡihèt : nasihat; öğüt

n. (1) 2071

néşter : bıçak

n. (1) 4024

néy : ney

n. (1) 3778

néyle- : ne eylemek

n. -r (2) 2376, 2377

n. -rdi (1) 570

n. -reñ (1) 3293

nèžer : nazar; bakış

n. +den (1) 1850
n. +em (1) 277
n. +inde (1) 915
nezir : adak
n. (1) 1924
nèžm : düzen
n. (1) 3182
nice : nice; nasıl
n. (8) 1439, 2321, 3505, 3679, 4274, 4433, 4443, 4450
n. +yeñ (1) 4452
nigbet : felâket
n. (6) 157, 158, 159, 160, 1336, 2074
n. +dir (2) 279, 3328
n. +lik (1) 3434
nimen : yarım
n. (1) 1218, 4215
nim-kăssa : yarım kâse
n. (1) 3401
nirḫ : fiyat
n. +imi (1) 1360
nisiye : veresiye
n. (1) 3962
n. +ye (1) 3970
nişan : işâre; iz
n. (1) 1603
n. +a (1) 1609
niye : niye
n. (2) 3817, 4070
niyyet : niyet
n. +i (1) 4121
noba : nöbet; sıra
n. (2) 1366, 3977
noḫud : nohut

n. +ıdır (1) 4086
no-kese : kişiliksiz
n. +den (1) 3979
nol- : ne olmak
n. -dı (1) 3206
non-kŏr : nankör
n. +dur (1) 2072
noş-ḫar : ön yemek
n. +ıdır (1) 3583
nov-amuz naşı: acemi çömez
n. (1) 2007
novba : nöbet; sıra
n. +ynandır (1) 2499
novruz : nevruz
n. (1) 482
nöker : hizmetçi
n. (5) 239, 354, 2935, 3830, 3978
n. +dir (1) 1657
n. +e (1) 354
n. +i (1) 3902
n. +iñ (2) 278, 353
nöḳśan : eksik
n. +ı (1) 2934
nuḳre : gümüş
n. +yi (1) 2606
Nur∅èli : erkek adı
n. (1) 1176
nur : nur; ışık
n. +da (1) 1679
nuş éyle- : afiyetle yemek
n. -r (1) 1557
nuzul : faiz
n. (1) 3961
nükte : nükte; zarif söz

otar- : otarmak

o. -ır (1) 1028

o. -mağa (1) 3520

ot-köz : ateş- köz

o. +ü (1) 689

ot-su : ateş-su

o. +dadır (1) 538

ottuz iki : otuz iki

o. +ñi (1) 693

otur- : oturmak

o. ! (6) 337, 851, 1018, 2148, 3813, 4003

o. -abileñ (1) 3813

o. -an (2) 1338, 3274

o. -anda (1) 3487

o. -ar (2) 1612, 2568

o. -da (1) 1073

o. -darlar (1) 4328

o. -dum (1) 1909

o. -mağıñ (1) 686

o. -makdır (1) 3365

o. -maz (1) 1014

o. -mur (1) 4378

o. -muş (4) 381, 691, 1278, 3102

o. -muşam (1) 1751

o. -muşdum (1) 692

o. -muşlar (1) 465

o. -tmuş (1) 690

o. -u (1) 1403

ov- : ovmak

o. ! 988

o. -muşlar (1) 3425

ov : su

o. (4) 181, 1010, 1011, 1197

ovbaş : maganda

o. (1) 1547

ovuç : avuç

o. (1) 1006

ovuc : bk. ovuç

o. (1) 2746

o. +ınıñ (1) 1627

o. +u (1) 1007

o. +um (2) 1008, 1009

o. +umu (1) 1739

ov-ı rut : ırmak suyu

o. (1) 83

ovkăla- : ovmak

o. -r (1) 3856

ovḳat : gün; ömür

o. (1) 582

ovlad : evlet

o. (1) 1012

o. +dır (1) 4007

o. +ı (1) 1012

o. +ıñ (1) 1012

ovsar : at önlüğü

o. (1) 1023

ovsı : !

o. +sını (1) 4182

oyaḳ : uyanık

o. +dır (1) 3282

oyan- : uyanmak

o. ! (1) 3800

oyun : oyun

o. (2) 1447, 3190

oyna- : oynamak

o. ! (2) 2701, 3428

o. -dar (1) 38

ö. -sem (1) 928
ö. -sün (1) 2703
ö. -ü (17) 945, 946, 947, 948, 949, 950, 951, 952, 953, 954, 957, 958, 1580, 1961, 3885, 3920, 3998
ö. -üdür (2) 3704, 4255
ö. -ülere (1) 959
ö. -ülüge (1) 839
ö. -üm (12) 23, 826, 960, 961, 962, 963, 964, 966, 969, 1311, 2362, 4385
ö. -ümden (4) 964, 965, 1568, 1668
ö. -üme (2) 28, 968
ö. -ümü (2) 563, 564
ö. -ümüñ (1) 4384
ö. -ümünden (2) 23, 1512
ö. -ür (4) 955, 1125, 1673, 3988
ö. -üye (3) 970, 2515, 3987
ö. -üyü (1) 971
ölke : ülke
ö. +m (1) 445
ö. +ye (1) 1118
Ömer : özel ad
Ö. (1) 1741
ömür : ömür
ö. (1) 2985
ö. +ümü (1) 1606, 2991
ö. +ümüz (1) 192
ö. +ü (6) 263, 1811, 2112, 2198, 3129, 4347
ö. +üm (1) 3047
ö. +üñ (3) 1455, 2221, 2373
öpüş: öpücük
ö. (2) 680, 3733
örek : yürek
ö. +ini (1) 4121
örged- : öğretmek
ö. -en (1) 2699
ö. -er (1) 81
ö. -erem (1) 4193
ö. -ir (2) 1444, 2892
örgen- : öğrenmek
ö. -eñ (2) 2504, 3894
ö. -er (3) 1564, 3398, 3688
ö. -ir (1) 1831
ö. -mek (1) 716
ö. -memiş (1) 4227
ö. -meyen (1) 4417
ö. -mez (1) 4417
ö. -miş (1) 2496
örkek : erkek
ö. (1) 3635
örkek-dişi : erkek-dişi
ö. (1) 2879
örken : bir çeşit ip
ö. -i (1) 4178
ö. +inen (1) 990
ört- : örtmek
ö. -di (1) 1931
ö. -dü (1) 3610
ö. -eñ (1) 4030
ö. -er (2) 1661, 3607
ö. -ülü (1) 708
öt- : ötmek
ö. -mege (1) 1403
ö. -meginen (2) 3108, 3119
..**ötüme** : bk. göt
ö. (3) 1049, 1200, 3679
ötür- : salmak; bıramak

p. +a (1) 2931
p. +ı (1) 3276
p. +ıñ (1) 4189
p. +ından (1) 4242
p. +ını (1) 4234
pay-endaz : ayak altı
p. (1) 2596
payız : güz; son bahar
p. (1) 1768
pazan : geyik
p. (4) 322, 447, 1760, 1761
p. +a (1) 34
péder-seg : it oğlu
p. +em (1) 4190
pénhūn : gizli
p. +da (1) 1803
pèẖil : kızkanç
p. (1) 803
p. +e (2) 395, 1772
p. +idir (1) 1241
pehlu : yan; kenar
p. +m (1) 4176
pèẖşe : sivrisinek
p. (7) 307, 1769, 1770, 1771, 3785, 3925, 4304
p. +ye (1) 3498
pell éd- : *kapatmak*
p. -miş (1) 3243
penah ber ʿèli: Hz. Aliye sığınma
p. (1) 2332
penah éd- : sığınmak
p. -ir (1) 926
penah tarıya : aman tanrım
p. (1) 2334
penah : gizli
p. +da (1) 1775
pencere : pencere
p. +dir (1) 2366
pend : öğüt
p. (1) 1450
p. +i (1) 1912
p. +iñ (1) 2895
pend-i ẖéyānet: ihânet öğütü
p. (1) 2895
pendiyat : öğütler
p. +dır (1) 3831
penir-çörek : peynir-ekmek
p. (2) 1768, 3016
penir : peynir
p. +i (2) 210, 1776
pepe : ekmek
p. (1) 750
p. +lere (1) 1124
per : kanat
p. (1) 4071
p. +i (1) 2951
perhiz : perhiz
p. (1) 664
peri : kız ismi
p. (2) 1774, 1804, 4080
perrik : *beniz*
p. +i (1) 1773
pés : kötü; pis
p. (21) 29, 101, 202, 211, 1041, 1805, 1806, 1807, 1808, 1809, 1810, 1811, 1813, 1911, 2198, 2204, 2207, 2884, 3290, 3544, 4403
p. +dir (1) 101

p. +i (1) 1807

p. +imiz (1) 749

p. +inden (1) 3744

p. +ine (1) 3302

p. +iñi (2) 1814, 2211

p. +ligi (1) 3297

p. +ligindendir (1) 3073

p. +lik (3) 1452, 1812, 2368

p. +lik (1) 1616

pesin : *sonra*

p. (2) 2649, 2653

pes-namaz : imam arkasınada namaza duranlar

p. (1) 1817

pest : alçak

p. (2) 2458, 3552

pés-ter : daha dötü

p. +dir (1) 1648

péşiman : pişman

p. (1) 3002

péş-kéş : sunma

p. (1) 1815

péşman : bk. pişman

p. (3) 1529, 1780, 1965

p. +lıḳda (1) 1816

péş-namaz : namadaki imam

p. (1) 2668

péş-vaz : karşılama

p. +ına (1) 1635

péy : iz

p. (1) 1821

p. +ini (1) 2445

péyğam : ileti

p. (1) 537

péymana : kadeh

p. +sı (3) 514, 1410, 1822

piç : piç

p. (1) 3390

pīne-dūz : terzi

p. +luḳ (1) 81

pir : yaşlı; ihtiyar

p. (1) 1579

pırıh : !

p. (2) 2868, 2869

pırılla- : parlamak

p. -r (1) 1

pir : pir; türbe

p. +iñe (1) 748

pırrılla- : bk. pırılla-

p. -r (3) 799, 856, 2248

piş-namaz : bk. péş-namaz

p. (1) 1817

pıt-ḳıl ḳıl éd- : çok meraklı olmak

p. -ir (1) 2057

piy : vücut yağı

p. (4) 751, 1818, 1819, 2807

piyy : bk. piy

p. +ini 1823

piyada : yaya

p. (7) 676, 731, 775, 929, 1786, 1820, 2077

p. +dan (1) 41

p. +nın (1) 40

pizir éd- : tahrik etmek

p. -me (1) 1764

poẖ : bok

p. (14) 348, 628, 1433, 1515, 1778, 1780, 1783, 1784, 1785, 3041, 3571, 3909, 4001, 4406

p. +a (2) 1777, 1779

p. +dan (1) 1520

p. +lu (1) 1781

p. +luḳdur (1) 2069

p. +u (6) 860, 1782, 1931, 2446, 3132, 3610

p. +una (1) 750

p. +undan (1) 2903

p. +unu (2) 1783, 2342

p. +uya (1) 2774

pohl : köprü

p. (3) 1801, 1802, 3359

p. +dan (2) 555, 736

polad : çelik

p. (1) 1051

polov : pilav

p. +u (1) 992

p. +undan (1) 149

polu-ḫor : pilav yiyen

p. (1) 1783

por u hāli : boş-dolu

p. (1) 2320

post : post; deri elbise

p. (1) 1145

poşt : arka; sırt

p. (2) 3304, 3516

pov-zār : ayakkabı

p. +iñi (1) 4060

poz- : bozmak

p. -amaz (2) 420, 4281

p. -ar (3) 708, 1688, 2110

p. -maz (1) 1847

p. -ulmaz (2) 1883, 4286

pŭk : içi boş

p. (1) 2406

pul : para

p. (9) 125, 281, 1786, 1787, 1788, 1789, 1790, 2009, 2411

p. +de (1) 1791

p. +den (1) 2137

p. +e (1) 1788

p. +luye (1) 1800

p. +süze (1) 1800

p. +u (3) 125, 1792, 2939

p. +um (1) 1793

p. +umuz (1) 1741

p. +uñ (7) 1794, 1795, 1796, 1797, 1798, 2411, 2647

p. +unde (1) 3961

p. +unu (1) 1799

pūltük : fazla

p. (1) 2056

pūşāk : elbise

p. (1) 1912

püllük : *önemli*

p. (1) 4023

rāgib : gözetici

r. (2) 2576, 2581

r. +lik (1) 2576

raḥat : rahat

r. (1) 942

rah-dar : yol gösterici

r. (2) 2015, 4220

rāḥèt : bk. raḥat

r. +ligi (1) 2575

r. +lik (1) 2598

rah-güzar : yolcu

r. (1) 3359

rāvi : rivâyetçi

r. +si (1) 2577

ray : istek

r. +sız (1) 2578

rāżi : râzı

r. (5) 394, 965, 2310, 2695, 2876

reb : rab

r. (1) 2579

redd : ret

r. (2) 2589, 3992

r. +ir (1) 2808

refte-refte : git gide

r. (1) 3858

reg : damar

r. (3) 1559, 1615, 2589

r. +ini (1) 1228

reg-ü-rīşe : damar-kök

r. +ye (1) 1412

rèġbetli : düzgün; adam akıllı

r. (2) 226, 233

rèḥm : acıma

r. (3) 731, 2580, 3187

r. +e (1) 2580

rèḥmet : rahmet

r. (1) 403

r. +dir (1) 970

rèḫne : delik

r. (1) 2948

rèḫt : elbise; çamaşır

r. (2) 1417, 1587

r. +i (1) 1139

r. +iñ (2) 2884, 3544

rekāb : merkep; at

r. +dır (1) 246

rèḳib : rakip

r. (3) 677, 890, 2581

r. +lik (1) 2581

rèḳḳaṡ : dansöz; rakkas

r. (1) 3620

reme : sürü

r. +den (1) 1256

renc : acı; eziyet

r. +i (2) 1608, 2552

reng : renk; boya

r. (7) 2225, 2295, 2582, 2583, 2584, 2733, 3373

r. +e (2) 1226, 3740

r. +i (2) 3353, 3730

r. +ime (1) 2620

r. +inden (1) 2584

resm : âdâp; gelenek

r. +i (1) 4115

reşid : erkek adı

r. (1) 168

revan : akıcı

r. +dır (1) 205

rey : bk. reg

r. (1) 2589

riççal : kök

r. +ı (1) 2590

rik-rik ét- : burun sokmak

r. (1) 2591

ring-u-tar : çalgı âletleri

r. (1) 3112

rişe vur- : kök salmak

r. -añ 3923

riş-ẖènd éd- : alay etmek

r. +eniñ (1) 3523

rub : salça

r. (1) 2579

rūbah : tilki

r. (1) 3830

rucū῾ éd- : baş vurmak

r. -meye (1) 1411

rū-keş : yüz; cila

r. (1) 2170

rusūẖ : çöküş

r. (1) 495

ruşt : filizlenme

r. (1) 3508

rusvahlıḳ : rezillik

r. +dır (1) 2907

rūzī : rızk

r. (2) 2587, 2588

r. +ñ (1) 3121

r. +sı (7) 127, 1433, 2102, 2940, 3041, 3259, 4141

r. +sını (4) 342, 2586, 3260, 4232

r. +sız (1) 369

rūzgăr : felek

r. (2) 2585, 3011

Rüstem : özel ad; şehnamede bir kahraman

R. (1) 1836

saat : saat

s. +dır (1) 777

s. +ıñ (1) 1629

saba : bk. sabah; yarın

s. (3) 912, 1494, 2898

s. +dan (1) 2900

s. +ya (1) 3491

sabah : yarın

s. +ı (1) 2221

ŝābit éd- : isbat etmek; kanıtlamak

ŝ. ! (1) 931

sac : bir çeşit yemek

s. +ıñ (1) 2616

sada : sâde; saf

s. (1) 2619

saf : saf

s. (1) 2633

sağ : sağ; sağ taraf

s. (5) 406, 2624, 2625, 2626, 2630,

s. +ınan (1) 2627

sağ : sağ; sağlam

s. (8) 514, 1199, 1341, 1410, 2628, 2629, 2696, 3791

s. +lıḳ (2) 3, 2631

sağ- : sağmak

s. -! (1) 1298

s. -a (2) 2679, 3882

s. -ar (1) 2049

ṡāḥib : sâhip

ṡ. (1) 2376

ṡāḥib-nam : nam sâhibi

ṡ. (1) 1835

saẖla- : saklamak; korumak

s. ! (6) 253, 746, 826, 1311, 2664, 3017

s. -da (1) 1667

s. -dar (2) 1776, 2559

s. -dım (1) 2618

s. -dır (1) 4133
s. -dmaya (1) 3437
s. -mağı (1) 572
s. -maz (3) 863, 2776, 3195
s. -r (2) 210, 554
s. -t (3) 655, 744, 2617
s. -tmağı (2) 195, 2403
s. -yan (1) 2559
s. -yanı (1) 405

saḫt : zor; çetin
s. (1) 4094

sāḳi : sâki
s. (1) 2633

sākin : sâkin; sessiz
s. (1) 2898

sākit : sessiz
s. (1) 2637

saḳḳ : *alın*
s. +ı (3) 2394, 2635, 2636

saḳḳız : sakız
s. (1) 2632

sal ḳulunca : damızlığa salamak
s. ! (1) 4085

sal tilisme : tılsıma düşürmek
s. ! (1) 1411

sal yada : hatırlamak
s. ! (1) 1103

ṡalaḥa géd- : iflah olmak
ṡ. -mir (1) 755, 770

salam : selam
s. (1) 2639
s. +ı (1) 3825

salamat : selâmet; sağlık
s. (1) 2696
s. +lıḳdır (1) 2639

salam-ṡalavat : selam-salavat
s. +ınan (2) 2640, 2641

sal- : düşürmek; bırakmak; yapmak; salmak
s. -anda (2) 1131, 2949
s. -ar (1) 4075
s. -arañ (1) 559
s. -dı (1) 3768
s. -ır (1) 2293
s. -ma (2) 888, 1729
s. -magénen (1) 3966
s. -maz (1) 4340
s. -mış (1) 3018

salla- : sallamak
s. -r (1) 39
s. -nıñ (1) 3838
s. -nır (2) 3907, 3912
s. -nmış (1) 2392, 2789

sallaḳḫana : mazbaha
s. (1) 2638

sālim : sağlam
s. (1) 2637

sal-be-sal yad-i par-sal: her yıl önceki yılı hatırlama
s. (1) 2642

Sam : özel ad; şehname kahramanlarından biri
S. (1) 1836

saman : saman
s. (13) 268, 539, 1075, 1221, 2264, 2323, 2643, 2644, 2645, 2731, 3545, 3908, 4064
s. +a (1) 2593

s. +ı (2) 2617, 3130

s. +ım (1) 4022

s. +ıñı (1) 2740

s. +lıḳ (1) 4267

Sāmiri : Sâmira; Irak'ta bir şehir

S. (2) 1240, 2646

san : ırmak; çay

s. (1) 1125

sandıḳ : sandık

s. +ı (1) 90

sap : sap; kulp

s. (1) 4392

s. +ı (1) 1393

s. +ını (1) 2020

sar : sar; bir tür kuş

s. 1878, 1881, 3659

(-e) sarı : (-e) doğru

s. (1) 1696

sarı : sarı

s. (14) 481, 979, 2620, 2621, 2622, 2623, 2644, 2645, 3075, 3709, 3709, 3711, 3889, 3900

sat- : satmak

s. ! (4) 367, 2740, 3034, 4344

s. -an (6) 35, 361, 363, 2154, 2615, 2984

s. -añ (1) 3845

s. -ar (2) 361, 2615

s. -ıbdır (1) 1858

s. -ılmaz (3) 36, 132, 521

s. -ır (4) 147, 2486, 3030, 3168

s. -lıḳ (1) 2743

s. -ma (1) 2570

s. -mamışdım (1) 4290

s. -sañ (1) 36

savaş- : savaşmak

s. -a (2) 1878, 3659

s. -ar (1) 2157

say- : saymak; saygı göstermek

s. ! (1) 2697

s. -a (2) 1860, 2979

s. -ar (1) 2697

s. -dığıñı (1) 2697

s. -ılan (1) 2647

sayğı say- : saygı göstermek; saygı aramak

s. -a (1) 1860

sayğış say- : bk. sayğı say-

s. -a (1) 2979

say- : saymak

s. -ır (1) 3738

s. -ıram (2) 300, 3883

s. -mazlar (1) 1815

saymışlar 999, 1698, 2524

saz : saz; bağlama

s. +ıynan (2) 124, 854

s. +ındadır (1) 2940

sazı- : düzene koymak; yapmak

s. -maz (1) 2190

s. -mır (1) 1917

sāziş éd- : barışmak

s. ! (1) 3009

sè∅́y : çaba

s. (1) 2661

sé- : bk. sév-

s. ! (1) 2787

s. -mez (1) 3269

s. -mireñ (1) 1400

s. -ye (1) 409
s. -yem (1) 2787
s. -yen (1) 3
s. -yeni (1) 408
ṡèbir : sabır
ṡ. (1) 2901
s. +e (1) 2902
s. +i (1) 423
sebzi : sebze
s. (1) 1354
séç- : seçmek
s. -er (1) 3093
s. -ir (3) 1778, 3090, 3387
s. -mir (1) 323
ṡèdèḳè : sadaka
ṡ. (1) 3244
ṡèfa : sefa; keyif
ṡ. (1) 1998
sefer : sefer; yolculuk
s. (1) 128
s. +de (1) 3567
séft : sıkı
s. (3) 203, 1257, 4204
seg : köpek
s. (1) 2565
ṡèġir : küçük
ṡ. (1) 2903
seḥer : sabah
s. (4) 446, 2181, 2649, 2653
s. +de (1) 2650
s. +den (1) 3573
s. +e (1) 1495
s. +ençez (1) 4237
s. +i (2) 2655, 4241
s. +iñ (1) 1496
s. +ki (1) 2654
sehl éd- : kolaylaştırmak
s. -e (1) 3863
sehm-i ṡūlet : korkutucu görüntü
s. (1) 1836
sèḫt : sıkı; sert; zor
s. (4) 1099, 2651, 3456, 3863
s. -lik (2) 909, 2652
sèḳḳèl : sakal
s. (7) 2398, 2669, 2693, 2771, 3519, 3581, 3712
s. +de (1) 2668
s. +dir (2) 247, 4376
s. +i (6) 211, 1480, 3423, 3523, 3709, 3711
s. +im (2) 2670, 2671
s. +imi (1)2675
s. +ine (3) 1599, 1780, 2674
s. +iñe (2) 2672, 2673
s. +inen (1) 2667
s. +ini (3) 2409, 2676, 3291
sèḳḳi : bk. saḳḳı
s. (1) 2677
sèḳḳiz : bk. saḳḳız
s. (2) 344, 1286
sekkiz : sekiz
s. (2) 69, 2678
s. +de (1) 402
s. +den (1) 4419
sekkü : seki
s. (1) 3487
sél : sel

s. (10) 264, 365, 699, 1188, 1189, 3595, 3597, 4022, 4046, 4449

s. +den (1) 4081

s. +i (1) 2818

s. +inen (1) 2816

sélinti : selin getirdiği ufak ağaç parçası

s. (1) 2819

selam : selam

s. (1) 4014

selam-∅èléyk : selamünaleyk

s. (1) 1381

selāmetleş- : sağalmak

s. -mez (1) 4276

selāmet : selâmet

s. +likde (1) 3017

s. +likdir (1) 2735

selebi : erkek adı

s. (1) 3453

ṡèlèvat : salavat

ṡ. (1) 2904

selsebil : cennette bir serin çeşme

s. (1) 1409

ŝemer : fayda

ŝ. (1) 2928

ŝ. +i (1) 1187

ŝ. +li (1) 1976

sen : sen (2. teklik şahıs zamiri)

s. (58) 559, 583, 584, 590, 902, 1194, 1454, 1504, 1633, 1754, 1858, 1877, 1910, 1960, 2172, 2251, 2314, 2418, 2422, 2679, 2680, 2682, 2683, 2684, 2685, 2686, 2687, 2688, 2789, 2692, 2693, 2694, 2695, 2696, 2697, 2698, 2699, 2700, 2701, 2702, 2703, 2704, 3291, 3378, 3458, 3492, 3639, 3669, 3882, 3889, 3897, 3898, 3899, 3906, 4014, 4169, 4377, 4450

s. +de (1) 2846

s. +dedir (1) 2935

s. +den (10) 167, 622, 2117, 2118, 2185, 2690, 2691, 3056, 3888, 4014

s. +e (19) 843, 1025, 1841, 1910, 2703, 2705, 2706, 2707, 2708, 2895, 3116, 3173, 3378, 3639, 3756, 3889, 3897, 3900, 4356

s. +eñ (1) 2946

s. +i (12) 407, 440, 1539, 2418, 2699, 2709, 2787, 3597, 3598, 3781, 3898, 4433

s. +iñ (22) 166, 412, 592, 914, 993, 1505, 1555, 1715, 1744, 2190, 2421, 2686, 2710, 2711, 2712, 2713, 3447, 3892, 3899, 3914, 3917, 3921

s. +iñki (2) 2314, 2846

sennar : para (2 şahı)

s. (1) 2681

sep- : serpmek

s. -eseñ (1) 135

s. -me (1) 4272

sepi derri : işlenmiş deri

s. +sini (1) 2648

sér : tok; doymuş

s. (8) 575, 638, 1206, 1218, 2542, 3473, 3487, 3488

ser-a-ser : baştan başa

s. (1) 1318

serbaz-ḫana : ordu evi

s. +ya (1) 203

sérçe : serçe

s. (2) 615, 1444

s. +den (1) 615

ser-çéşme : pınar başı

s. +den (1) 3048

serd : soğuk

s. (1) 2284

s. +dir (1) 950

serd-germ : soğuk-sıcak

s. +ini (1) 2381

sér- : istmek

s. -di (3) 2799, 2800, 3044

s. -dim (3) 2801, 2802, 2804

s. -em (2) 2158, 2709

s. -eñ (1) 2229

ṡèrfe : sarfa; kazanç

ṡ. +siz (1) 1875

serin : serin

s. (1) 3137

ser : baş

s. +iñi (1) 2658

ser- : sermek

s. -ir (1) 4219

ser-kelfe : ip yumağının ucu

s. +yi (1) 2657

sermāye : sermâye

s. +yi (1) 3948

ṡèrraf : sarraf

ṡ. (1) 2606

ser-zeniş : sitem

s. +te (1) 1445

ses : ses

s. (4) 374, 2165, 2256, 3430

s. +ı (4) 491, 762, 2263, 2660

s. +ini (1) 2490

s. +li (1) 2659

ṡèvab : sevap

s. (2) 2802, 3624

sév- : sevmek

s. ! (1) 2787

s. -digi (1) 2234

s. -dim (1) 4176

s. -em (1) 2787

s. -en (5) 809, 1987, 2631, 3747, 3911

s. -eni (1) 1842

s. -er (6) 106, 114, 1676, 2935, 3197, 3690

s. -meyende (1) 3258

s. -mez (3) 2083, 2824, 3773

séyid : bk. séyyid

s. +iñ (1) 2795

séylab : selden biriken su

s. (1) 3047

ṡèyyad : avcı

ṡ. +a (1) 2954

séyyid : seyyid; peygamerin soyundan geldiğine inanılan kimse

s. (1) 1745

sezāvar : hakkeden

s. (1) 2304

sibil : bıyık

s. (2) 2788, 3581

s. +dir (2) 247, 4376

s. +i (2) 2789, 3519

s. +ini (1) 2790

sıçan : sıçan; fare

s. (4) 357, 2791, 2792, 4420

s. +dır (1) 1259

siç- : sıçmak

s. -di (4) 1931, 2144, 2812, 3610

s. -dik (1) 4183

s. -e (1) 478

s. -en (1) 3891

s. -ende (1) 3607

s. -eni (1) 214

s. -er (6) 1035, 1038, 1649, 1890, 1892, 3457

s. -irer (1) 2794

s. -irler (1) 479

s. -megi (1) 1854

s. -memiş (2) 2793, 4180

s. -memişem (1) 3925

s. -mez (2) 3396, 3922

s. -mezdir (1) 3386

s. -miş (1) 3925

s. -esi (1) 1817

sıçra- : sıçramak

s. -r (1) 3819

..ik- : ..ikmek

s. -ilen (1) 2815

..ik : ..ik

s. (1) 3582

s. +ini (1) 898, 2343

s. +ime (1) 4314

s. +inendir (1) 3576

ṡıdḳ : sadakat

ṡ. +ım (1) 2905

sifāriş : sipariş

s. +inen (1) 2662

sift : bk. séft

s. (1) 2663

sığır : sığır

s. (5) 2623, 2812, 2813, 3709, 3891

s. +ıñ (3) 2219, 3549, 3822

s. +ını (1) 2814

s. +ları (2) 2679, 3882

siḫ : şiş

s. (2) 1198, 1584

sıḫ- : sıkmak

s. -ılirem (1) 3889

s. -ır (1) 3696

s. -meginen (1) 3649

sikke : sikke

s. +sini (1) 1741

silsile : silsile

s. +den (2) 3350, 3372

simā : yüz; simâ

s. +sı (1) 2820

sim : tel

s. +e (1) 267

simsar : büyük mıh

s. (1) 267

sına- : sınamak

s. ! (3) 1370, 3368, 3638

sın- : kırmak

s. -derseñ (1) 3346

s. -dır (1) 1360

s. -dıran (1) 3982

s. -dırdı (1) 303

s. -dırır (2) 892, 892

sin- : bk. sın-

s. -e (2) 1705, 4020

s. -dirir (2) 1361, 3307

s. -dirme (2) 1360, 3402

s. -direr (2) 160, 1087

sona : suna

s. +sı (1) 1226

sonra : sonra

s. (1) 1351

sora : sonra

s. (17) 645, 931, 975, 1430, 1467, 1958, 1959, 2013, 2623, 2784, 2835, 2961, 3037, 3099, 3159, 3368, 3414

sor- : sormak; emmek

s. -andır (1) 1468

soruş- : sormak

s. -dular (1) 1680

s. -maḳ (1) 2742

sov- : savmak

s. -ar (1) 273

s. -maz (1) 273

sovci : dünür

s. +lik (1) 2757

sovda : sevda

s. +sında (1) 2501

sovġat : armağan

s. +ı (3) 582, 2046, 2047, 2048

sovuc : bk. sovci

s. +usu (1) 434

sovuḳ : soğuk

s. (1) 2771

s. +dan (1) 3900

sovur- : savurmak

s. -ar (1) 3130

s. -ma (1) 3545

soy : soy

s. (4) 2089, 2777, 2786, 4296

s. +a (1) 2777

s. +suz (1) 2748

s. +unu (1) 4085

soyul- : soyulmak

s. -andan (1) 2784

s. -maḳdan (1) 4005

söfre : bk. sofra

s. +niñ (1) 95

sögüd : söğüt

s. (3) 2763, 2764, 4439

söhbet : sohbet

s. (2) 671, 2058

söhéyl : erkek adı

s. (1) 1859

sön- : sönmek

s. -dürer (1) 682

s. -dürmek (1) 1848

s. -er (1) 1963

sövda : bk. sovda

s. (1) 1592

s. +lı (1) 1601

söy- : sövmek

s. -en (1) 4046

söyle- : söylemek

s. (1) 2316

s. -me (1) 252

s. -mem (1) 2284

s. -yene (1) 2778

söz : söz

s. (22) 111, 120, 587, 1079, 1481, 1609, 1630, 1631, 1723, 2130, 2239, 2291, 2713, 2744, 2745, 2746, 2747, 2749, 2750, 2754, 3395, 4117

s. +de (1) 1984

s. +den (3) 1809, 2204, 2745

s. +e (2) 2778, 3069

s. +lere (1) 1182
s. +leriñ (1) 19
s. +süz (2) 1299, 2748
s. +ü (18) 18, 19, 93, 150, 175, 800, 1309, 1312, 1482, 2724, 2750, 2820, 2941, 3564, 3564, 3831, 4262, 4325
s. +üm (2) 2671, 3253
s. +ün (1) 2058
s. +üñ (4) 983, 2713, 2752, 4114
s. +ünde (1) 1700
s. +ünden (2) 146, 3597
s. +üne (4) 206, 841, 1529, 3563
s. +ünen (1) 4261
s. +üñi (1) 2183
s. +ünü (2) 1073, 2400
s. +üñü (4) 763, 2753, 2956, 3956

su : su

s. (63) 7, 37, 91, 160, 537, 556, 559, 628, 652, 682, 705, 1220, 1275, 1372, 1574, 1637, 1690, 1756, 1807, 1921, 2008, 2297, 2335, 2390, 2496, 2528, 2529, 2643, 2659, 2676, 2714, 2715, 2716, 2717, 2718, 2719, 2721, 2722, 2723, 2725, 2726, 2739, 2760, 2761, 2762, 2765, 2766, 2812, 3047, 3048, 3258, 3506, 3571, 3612, 3685, 3717, 3748, 3917, 4025, 4212, 4248, 4355, 4369, 4455
suda 2731, 2732
sudan 477, 754, 1244, 1258, 1401, 2004, 2182, 2414, 2733, 2863
s. +ları (1) 2767
s. +suz (3) 1122, 2031, 2772
s. +suzu 3040
s. +lu (1) 2768
s. +dur (1) 2
s. +ya (23) 97, 201, 924, 1141, 1259, 1344, 1713, 1761, 1978, 2203, 2772, 2773, 2774, 2775, 2776, 2782, 2794, 3367, 3891, 4008, 4013, 4060, 4081
s. +yu (14) 152, 157, 1250, 1406, 1409, 2388, 2451, 2698, 2779, 2780, 2781, 2783, 3147, 4118
s. +yudur (1) 2645
s. +yuñ (3) 156, 2173, 2785
s. +yunan (1) 833
s. +yunu (1) 1288
s. +yuz (2) 507, 2782
s. +yuzdan (1) 1125
s. +yuzu (1) 82

ṡubḥ : sabah

ṡ. (1) 2221

sūd : kazanç

s. (1) 2895

sūd-ı sefer : yolculuk kazancı

s. (1) 2735

sufra : bk. sofra

s. (1) 1303

ṡulḥ : barış

ṡ. +ından (1) 1496

supa : sıpa

s. (1) 1141
s. +nıñ (1) 565

ṡūret : yüz

ṡ. +inden (1) 2170

susa- : susamak

s. -r (1) 37

sust : gevşek

s. (2) 1093, 1994
s. +dır (1) 2538
sultan : sultan
s. +ı (1) 2935
sutun-be-sutun: sütundan sütuna
s. (1) 2727
suvar- : suvarmak; sulamak
s. (1) 3590
s. -ma (1) 3542
s. -maḳdan (1) 2089
sübhan Allah : süphan Allah
s. (1) 1010
süd : süt
s. (14) 105, 119, 142, 295, 331, 441, 666, 1245, 1740, 2049, 2111, 2623, 2730, 3881
s. +de (1) 2734
s. +e (1) 2739
s. +lü (3) 2287, 2736, 2737
s. +ü (1) 2738
s. +üñ (1) 2061
s. +ünden (2) 450, 1951
s. +üñe (1) 3613
s. +ünü (1) 1298
Süleyman : Süleyman peygamber
S. +dan (1) 1404
s. +ı (1) 1181
ṡülṡ : üçte biri
ṡ. +i (2) 1606, 1607
sülük : sülük; vampir
s. (1) 2769
sümük : kemik
s. (5) 539, 3186, 3193, 3465, 3467
s. +ü (4) 184, 500, 1056, 2770
s. +üme (2) 504, 2292,
s. +ümü (1) 503
s. +ünü (2) 3296, 3413
sünnet : sünnet; peygamberin sünneti
s. (1) 4222
sünnü : sünni
s. +dir (1) 2577
süpür- : süpürmek
s. -enidir (1) 255
s. -müşler (1) 467
s. -ülmemiş (1) 198
s. -ür (1) 3070
sür- : sürmek
s. ! (1) 2740
s. -er (1) 2445
s. -erler (1) 1561
s. -mezler (1) 1561
s. -müş (1) 2814
s. -tmüşem (1) 1823
s. -tmüşler (1) 1364
s. -tüldü (1) 1476
s. -tüner (1) 3599
sürme : sürme
s. (1) 3686
sürfe : bk. sofra
s. +de (3) 2664, 2665, 2666,
sürrü : bk. sürü
s. (1) 1937
sürrün- : sürünmek
s. ! (2) 1762, 3616
sürü : sürü
s. (1) 2743
s. +den (4) 2387, 2634, 2737, 2741

s. +nüñ (1) 4032
s. +sünden (1) 2736
süzül- : süzülmek
s. -dü (1) 641
şāʾ̸ir : şâir
ş. +de (1) 2832
şad : şen
ş. (2) 3004, 3288
ş. +lığında (1)2831
ş. +lıḳ (1) 3004
şafa : şefa
ş. +dır (1) 3945
şaftalı : şeftâli
ş. (1) 2833
şaẖ : boynuz
ş. (4) 379, 1746, 1838, 2829
ş. +ı (5) 2423, 3107, 3122, 3124, 3803
şaẖ-şaẖa : boynuz boynuza
ş. (1) 2830
şaẖ-u-şana : boynuz-omuz
ş. (1) 1600
şah : şah; padişah
ş. (12) 868, 1002, 1263, 1677, 1747, 2804, 2840, 2842, 2843, 2849, 2852, 3774
ş. +a (1) 2828
ş. +dan (3) 677, 890, 1879
ş. +ı (5) 1636, 2220, 3024, 4365, 4367
ş. +ıñ (2) 2851, 3114
ş. +larıñ (1) 2220
ş. +lıḳ 1511
ş. +ınan (1) 4001
şahadad : şehadet
ş. +ıñı (1) 2847

şah-andazlıḳ éd- : boş laf etmek
ş. -ir (2) 2063, 2841
şah-belit : palıt ağacı
ş. +den (1) 2844
şah-budaḳ : ana budak
ş. +ıñ (1) 2845
Şah ẖudabende: Şah Hudabende
Ş. (1) 2846
Şah-ı ẖorāsan: Horasan şahı; İmam Rıza
Ş. (1) 3864
şah-ı merdan : mertleri şahı; Hz. Ali
ş. +a (1) 3010
şāhid : şâhit; tanık
ş. (1) 2824
ş. +i (3) 1062, 1939, 4326
ş. +iñ (1) 1940, 3472
şahı : şahı; para birimi
ş. +ya (2) 1337, 1707
şahnama : şehnâme
ş. +nıñ (1) 2850
Şah-Riza : özel ad
Ş. +nıñ (1) 2848
şahzada : şehzâde
ş. +dır (1) 1677
şāki : şâki; şikâyetçi
ş. +niñ (1) 3075
ş. +ya (1) 3075
şaḳḳala badam: çağala badem
ş. (1) 1507
şalan-dalan: uyanık ve çevik köpek
ş. (1) 2194
şal : şal; mendil

ş. +ı (1) 2834

şālide : !

ş. (1) 1096

şam : akşam; akşam yemeği

ş. (2) 2221, 2836

ş. +dan (2) 2835, 3276

ş. +ı (3) 1662, 2835, 2837

ş. +sız (1) 3274

şana : omuz

ş. (1) 1600

şans : şans

ş. +ı (2) 152, 2838

ş. +ım (1) 2839

ş. +ına (1) 4119

ş. +ıñı (1) 4443

şap : yansıma ses; elden çıkan ses

ş. (2) 1573, 1886

şapalaḳ : tokat

ş. (2) 2827, 4002

şarlatan : şarlatan

ş. (1) 1547

şatır : fırıncı

ş. (1) 3103

şāyed : şâyet; belki

ş. (16) 207, 432, 826, 917, 1301, 1459, 1946, 2505, 2508, 2571, 2572, 2684, 2852, 3294, 3889, 3900

Şaylı : bir Kaşkay kabilesi

Ş. (1) 2853

şebnem : şebnem; sabah nemi

ş. (1) 3144

şeb-pere : bir tür kelebek

ş. (1) 2365

şeher : şehir

ş. +dir (1) 2572

ş. (1) 1632, 3669

ş. +e (1) 1633

ş. +imiş (1) 2982

ş. +iñ (1) 4115

ş. +inde (1) 4120

şehriyar : hükümdar

ş. +dır (1) 4120

şèḫṡ : şahıs

ş. +im (1) 2854

şeker : şeker

ş. (2) 301, 2861

şeker-ab : şerbet

ş. +dır (1) 177

şèḳḳ-ül-ḳèmer: ay parçalama

ş. (1) 2860

şekl : şekil; resim

ş. +i (1) 2862

ş. +ine (1) 3196

şel : topal

ş. (1) 3430

şelġèm : şelgam

ş. (1) 1200, 3679

şemsǾèli : erkek adı

ş. (1) 2839

şemşir : kılıç

k. (1) 2865

şenbe : cumartesi

ş. (1) 2867

ş. +sini (1) 2866

ş. +ye (1) 482

şenbe-be-noruz: bayram üstüne bayaram

ş. (1) 4083

şér : aslan

ş. (8) 357, 1382, 1657, 2158, 2877, 2878, 2879, 2830

ş. +dir (1) 1030

ş. +e (1) 1382

ş. +eñ (1) 2882

ş. +i (2) 1114, 1119

şer : şer; hayır olmayan

ş. (4) 1572, 2227, 2228, 2230

şér-beççe : hayırsız evlat

ş. +ler (1) 2954

şerbet : şerbet

ş. +den (1) 2238

şeref : şeref

ş. +ı (1)1903

şerik : ortak

ş. (1) 4054

ş. +dir (1) 3873

ş. +idir (1) 9

ş. +li (3) 2856, 2858, 2859

ş. +lik (1) 2857

şéri-pelengi: aslanı-kaplanı

ş. (1) 3342

şermende : üzgün; mahcup

ş. +dir (1) 3954

şerr : bk. şer

ş. +i (1) 2653

şèrṭ : şart

ş. +dir (1) 519

şéyẖ : şeyh

ş. (2) 2876, 2988

ş. +iñ (1) 1700

şéyṭan : şeytan

ş. (12) 476, 1326, 1606, 1634, 1879, 2888, 2891, 2895, 2897, 2958, 3262, 3991

ş. +a (4) 2001, 2889, 2892, 3821

şéyṭan-ẖèyal : şeytan fikirli

ş. (1) 2894

şidlik : cıvıtma

ş. (1) 2831

şikăl : bk. şikăr

ş. (1) 2886, 3625

ş. +a (1) 1854

şikăr : avlanma

ş. (1) 1015

şille : tokat

ş. +sini (1) 2863

şimr-i zil-coşen: zilcoşen Şimr; çok zâlim

ş. +dir (1) 2864

şingirlen- : kuyruk sallamak

ş. -ir (1) 1830

şire : şıra; bal

ş. (1) 1364

şiriñ : tatlı

ş. +dir (1) 590

şırıķ : cılız; sıska

ş. +dır (1) 1516

şirin : tatlı

ş. (16) 91, 265, 883, 1182, 1396, 1398, 1446, 1609, 1675, 1990, 2104, 2113, 2880, 2881, 2885, 4136

ş. +dir (1) 294

ş. +i (1) 1264
ş. +lik (1) 2082
ş. +likden (1) 96
şirin-ter : daha tatlı
ş. +dir (3) 57, 1390, 1397
şirre : bk. şire
ş. (1) 2884
şırr-vır : saçma sapan
ş. (1) 2883
şir-şeker : süt-şeker
s. +dir (1) 590
şiş- : şişmek
ş. -di (1) 3286
şīşe : şişe; cam
ş. (1) 1877
ş. +ye (1) 1411
şive-kéş : kunduracı
ş. +iñ (1) 2887
şiven : feryat
ş. (1) 948
şoẖm : hars
ş. (1) 2855
şor : çok tuzlu
ş. (4) 251, 1755, 2874, 2875
ş. +dur (2) 3500, 3706
ş. +unu (1) 2298
şorāket : ortak
ş. (1) 2873
ş. +dir (1) 4439
şorba : çorba; bir çeşit yemek
ş. (1) 251
şotor : deve
ş. (1) 3895

şovdar : yaz otu
ş. (1) 1223
şovpa : çoban
ş. (1) 3203
şovr éd- : danışmak
ş. ! (3) 252, 789, 3292
şöhret : şöhret; ün
ş. (2) 3493, 3842
şövnem : bk. şebnem
ş. (1) 3144
şuẖ : nazlı; ince; nükte
ş. (3) 358, 2870, 3120
ş. +luğuñ (1) 2871
ş. +luķ (2) 2134, 2872
ş. +luķdur (1) 2872
şuẖar : hayalet
ş. (1) 2869
ş.+a (1) 2868
şuluġ : kalabalık; karışık
ş. (1) 1209
şükür : şükür
ş. (1) 1681
şülle : şile; bir çeşit yemek
ş. (3) 303, 2842, 4001
ta : ta; bağlaç
t. (60) 24, 101, 746, 955, 965, 1160, 1173, 1174, 1202, 1411, 1806, 1824, 1825, 1826, 1827, 1833, 1834, 1835, 1858, 1859, 1860, 1862, 1863, 1864, 1870, 1872, 1951, 2190, 2209, 2250, 2310, 2470, 2551, 2564, 2565, 2566, 2685, 2728, 2787, 2801, 2867, 2869, 2946, 3095, 3305, 3805, 3813, 3831,

3897, 4045, 4271, 4313, 4356, 4368, 4407

ta∅èt : ibâdet

t. +i (1) 1874

tā∅ruf : teklif

t. (1) 3262

tac : taç

t. (2) 1417, 1674

tācir : tâcir

t. (3) 1100, 2934, 3493

t. +den (1) 3493

tacır : bk. tācir

t. +dan (1) 3842

tafaķ : kaza

t. (1) 1861

t. +a (1) 2948

tāķet : tâkat

t. +i (1) 1629

t. +içe (1) 416

taķ-taķ : tak-tak; ayak sesi

t. (2) 491, 2263

tala : altın

t. (2) 1602, 1865

talah : bk. talah

t. +dır (1) 2199

talan : yağma

t. +a (1) 4073

talaş : çaba

ç. (3) 1866, 1867, 2058

ṭālé : tâlih

ṭ. (1) 1099

tamah : tamah

t. (4) 185, 1868, 1869, 2149

t. +sız (1) 3825

tamam : tamam

t. (3) 1097, 2379, 3831

tamaşa : seyir

t. (4) 2254, 3060, 3928, 4004

tanı- : tanımak

t. -maķ (2) 138, 139

t. -mayan (2) 836, 1535

t. -maz (7) 836, 916, 917, 962, 1031, 1535, 3741

t.-mır (1) 3461

t. -mırdı 1209

t. -mış (3) 379, 1838, 1955

t. -r (2) 601, 3062

t. -ram (1) 1008

t. -rdı (1) 3653

t. -rlar (7) 45, 146, 269, 292, 430, 712, 3567

t. -ya (4) 23, 964, 1512, 4153

t. +yañ (3) 183, 4131, 4313

t. -yar (2) 2606, 3319

t. -yarlar (1) 137

t. -lar (1) 2666

t. -lmaz (1) 2289

tap- : bulmak

t. -anıñ (1) 3033

t. -ar (3) 98, 2714, 2716

t. -arañ (1) 3004

t. -ılan (1) 3033

t. -lar (1) 3646

t. -masa (1) 1871

tappala : tezek

t. (1) 3891

tappı : kalın ekmek

t. (1) 2525

t. +ya (3) 2041, 2236, 3022

tapşır- : sipariş etmek

t. -mazlar (1) 3218

t. -mış (1) 3322

tarazı : trazı; tartı

t. (2) 1837, 3566

t. +ñdan (1) 752

t. +nıñ (1) 4199

tarı : tanrı

t. (18) 89, 487, 1772, 1838, 1839, 1841, 1842, 1843, 1845, 1846, 1847, 1848, 2520, 2525, 2857, 3272, 3211, 4133

t. +dan (1) 1840

t. +dır (1) 3008

t. +mı (1) 1844

t. +nıñ (1) 3657

t. +ye (1) 2334

tā∅́rüf : teklif

t. (1) 1625

tas : kap

t. (2) 857, 1857

t. +am (1) 3887

t. +ı (1) 1395

tass : bk. tas

t. +a (1) 2144

Tat : Tat; şehirli; Türk olmayan

T. (7) 1249, 1825, 1829, 1830, 1831, 1863, 2775

T. +ı (1) 901, 1915

T. +ıñ (1) 1832

T. +ınan (1) 1828

T. +lar (1) 3377

tavus : tavus kuşu

t. +uñ (1) 2951

tay : denk

t. (1) 823

t. +dır (2) 910, 2100

t. +ıdır (1) 3951

t. +ında (1) 4199

t. +ını (1) 1871

t. +lı (1) 1871

taya : dadı

t. +dır (2) 1802, 3499

t. +nıñ (1) 452

tayfa : tayfa

t. +dan (2) 3350, 3372

tay : çuval

t. +ı (1) 1136

t. +ısı (1) 3445

taza : taze

t. (2) 1852, 3548

t. +dır (1) 1401

t. +sı (1) 4113

tazala- : tazelemek; yenilemek

t. -dı (1) 4270

t. -ma (1) 730

tazı : av köpeği

t. (3) 1853, 1854, 3363

t. +dan (2) 1061, 3477

t. +dır (1) 1261

t. +nıñ (1) 1855

t. +ya (3) 1856, 2012, 2450

tazza : bk. taza

t. (3) 1849, 1850, 1851

tè∅arüf : bk. tā∅́rüf

t. (1) 1882

tè∅́lim : öğretim

t. (1) 3492

tè∅́ne : sitem

t. +si (1) 1669

tè∅́rif : övgü

t. (1) 4428

t. +iñ (1) 3096

t. +ini (3) 113, 3370, 3371

tedbir- : tepdirmek; yaptırmak

t. +miş (1) 2060

ṭèbib : hekim

ṭ. (2) 3948, 4152

tecrübe : tecrübe

t. +li (1) 1879

t. +siz (1) 1879

tedbir : tedbir

t. (1) 3048

t. +inen (1) 1883

tefreḳè : nifak

t. +den (1) 2948

tege : teke

t. (3) 100, 2678, 3166

t. +den (1) 2049

t. +sidir (1) 1291

t. +ye (1) 1889

tèẖt : taht

t. (2) 1417, 1674

t. +inden (1) 3024

t. +den (1) 4365

t. +den (1) 4367

t. +e (1) 1876

teh : dip

t. +i (1) 3550

t. +ine (1) 3443

tèḥsil : talep; öğrenim

t. (1) 1874

t. +inde (1) 3418

tèẖte : nertahta; tavla

t. +yi (1) 1877

tèẖt-ü-éyvan : ev bark

t. (1) 1404

tek : tek; yalnız

t. (4) 1885, 1886, 1887, 2540

t. +lik (1) 1888

tekăn yé- : kımıldanmak

t. -di (1) 723

tèḳdir : kader

t. (1) 3048

t. +den (1) 1867

t. +inen (1) 1883

tekin : gibi

t. (43) 282, 393, 445, 538, 544, 667, 719, 720, 819, 1008, 1042, 1043, 1044, 1048, 1161, 1193, 1201, 1428, 1431, 1436, 1485, 1704, 1819, 1830, 1853, 2462, 2493, 2623, 2769, 3087, 3287, 3390, 3452, 3460, 3462, 3463, 3605, 3923, 3946, 3978, 4271, 4359

t. +dir (4) 75, 176, 3852, 3938

tekke : dayanma; yaslanma

t. (3) 580, 1536, 3663

tèḳlid : taklit

t. (2) 459 1884

teklif : mükellef olunan şey

t. +i (1) 3965

tékyegăh : dayanak

t. +ın (1) 1417

ṭèla : altın

ṭ. (1) 2913

tele : tuzak

t. (1) 2060

t. +ye (5) 1893, 1933, 2055, 2611, 3224

ṭèleb : talep

ṭ. (3) 2914, 2918, 3004

ṭ. +ini (2) 2915, 2916

ṭèleb-kăr : alacaklı

ṭ. (2) 2915, 2916

ṭ. +ıñ (1) 2917

teles- : acele etmek

t. -en (5) 1890, 1891, 1892, 1893, 2459

tèlḫ-kăm : talihsiz

t. (1) 1182

télli-télli : telli-telli

t. (1) 351

tem : bk. ten

t. (1) 1894

ṭèmè∅́ : tamah

ṭ. (1) 2919

ṭ. +i (1) 2921

ṭèmè∅́-kăr : tamah-kar; gözü aç

ṭ. (1) 2920

temis : bk. temiz

t. (3) 826, 1311, 3417

temiz : temiz

t. (1) 3652

temut- : *durdurmak*

t. +mağı (1) 2266

ten : ten

t. (1) 1894

tenbéh : tenbih

t. (1) 2585

tenbel : tenbel

t. (1) 1895

t. +e (2) 1896, 1897

ten-dorost : sağlam ten

t. (1) 1093

tenef : ip

t. +i (1) 1903

teng : âlet

t. +li (1) 1900

t. +siz (1) 1900

tenglik : dar günler

t. (1) 1899

tep- : tepmek

t. -erem (1) 2323

tepik : tekme

t. (3) 561, 1873, 2217

t. +i (2) 217, 1873

tepikle- : tekmelemek

t. -r (1) 2393

ter : ter

t. (2) 1880, 1910

t. +ce (1) 1610

terbiyet : terbiye

t. (2) 869, 2967

terk ét- : terk etmek

t. –megi (1) 3670

tereke ter gerek: ağaca ss lazım

t. (1) 1880

tèrḳḳi : gelişim

t. (1) 3858

terlan : bir tür av kuşu

t. (3) 1015, 1676, 1881

t. +ı (2) 358, 3120

t. +ınan (1) 3659

t. +inen (1) 1878

terle- : terlemek

t. -r (1) 2115

terpen- : depreşmek

t. -en (1) 1966

t. -meye (1) 1220

t.-se (1) 364

terpet- : depretmek

t. (1) 2693

terse : ters

t. (4) 1087, 1891, 1892, 3849

ter-ü-taza : taptaze

t. (1) 2815

tesbiḥ : tesbih

t. (1) 3173

tetdir- : bk. tedbir-

mış 2060

tevèķķi∅́ : beklenti

t. (2) 3165, 3560

tevekkül : tevekkül

t. (1) 3864

teyemmüm : teyemmüm

t. (2) 2717, 2726

téz : tez; çabuk

t. (20) 211, 775, 778, 874, 1449, 1808, 1963, 1964, 1965, 1966, 1968, 2054, 2920, 3872, 3890, 4027, 4036, 4320, 4342, 4343

tezek : tezek

t. (3) 800, 855, 1779

téz-ter : daha tez

t. (1) 1967

ticāret : ticâret

t. (1) 4198

tıfan : fırtına

t. +dır (1) 3144

ṭıfl : çocuk

ṭ. (1) 1606

tik- : dikmek

t. ! (1) 1795

t. -er (2) 798, 1891

t. -ilmişdir (1) 3762

t. -ir (2) 2001, 2889

t. -irdeniñ (1) 263

t. -irtdi (2) 4124, 4124

tikăn : diken

t. (4) 772, 1970, 1971, 1988

t. +am (1) 979

t. +dan (1) 1971

t. +ı (1) 1972

t. +sız (1) 3732

tike : lokma

t. (1) 2428

t. +inen (2) 1145, 3574

t. +niñ (1) 3446

tikke : bk. tike

t. (11) 64, 309, 1248, 1525, 1604, 1605, 1722, 1942, 1973, 1974, 2610

t. +yi (3) 1975, 2613, 3062

tilism : tılsım

t. +e (1) 1411

tīr : ok

t. (2) 1143, 1962

t. +dir (2) 581, 1624

t. +i (1) 2593

t. +inen (1) 1603

tışğım : !

t. (1) 1969

tıtra- : bk. titre-
t. +yam (1) 4356
titre- : titremek
t. -rdir (1) 616
toḫ : tok
t. (7) 41, 63, 68, 575, 1904, 1905, 3377
t. +da (1) 67
t. +dur (1) 3053
t. +luḳdan (2) 882, 1943
t. +uñ (2) 64, 1906
toḫmaḳ : tokmak
t. (1) 816
toḫme : tohum
t. +sidir (1) 2852
toḫm-ı mükăfat: mükâfat tohumu
t. (1) 2928
toḫu- : dokumak
t. -dum (1) 896
t. -ram (1) 813
t. -rlar (1) 2263
t. -rlardı (1) 491
tola : su tulum
t. (1) 1250
tomban : don; şalvar
t. +ı (1) 1491
t. +ına (1) 3057
t. +ıñı (1) 1106
t. +ını (1) 1710
tond : hızlı
t. (1) 2803
top : top
t. (2) 3423, 3523
toppuḳ : bk. topuḳ
t. (1) 2541
t. +a (29103, 3806
t. +umuza (1) 2390
topuḳ : topuk
t. +a (1) 2277
t. +u (1) 3285
t. +undadır (1) 818
topraḳ : toprak
t. +a (2) 2059, 2898
tor : vahşi; yaramaz
t. (1) 1916
tor : tuzak
t. +a (2) 1927, 1928
torba : torba
t. (5) 526, 813, 1922, 2213, 3438
t. +dan (2) 1914, 4195
t. +sı (2) 2535, 3602
t. +sında (1) 1908
t. +sını (1) 3604
t. +ya (1) 1916
torpaḳ : bk. topraḳ
t. (1) 1910
t. +ı (3) 950, 951, 3558
t. +ıça (1) 994
t. +ını (1) 199, 523
t. +da (1) 2734
t. +dan (1) 1909
t. +dır (1) 2519
toşa : !
t. (1) 3060
tovar : davar; koyun
t. (1) 1015
tovaya vur-: kıpırdanmadan durmak
t. -du (1) 1853

tovba : töbe

t. (3) 882, 1943, 4059

t. +sı (1) 1944

t. +sıdır (1) 1944

tovlandır- : döndürmek

t. -ır (1) 1975

tovla- : çevirmek

t. -yañ (1) 2553

tovuḳ : tavuk

t. (11) 66, 1945, 1946, 1947, 1949, 1950, 1951, 3110, 3533, 4105, 4258

t. +u (1) 3277

t. +uñ (2) 1506, 1706

t. +uña (1) 3996

t. +da (1) 1948

t. +uñ (1) 1952

toy : düğün

t. (8) 1368, 1447, 1961, 3112, 3634, 3635, 3998, 4078

t. +a (1) 556

t. +da (10) 330, 741, 1952, 1954, 1955, 1956, 2937, 3369, 3997, 4126

t. +dakĭ (1) 1957

t. +dan (4) 1120, 1958, 1959, 1960

t. +dur (2) 3349, 3515

t.+ınan (1) 1179

t. +u (1) 564

t. +udır (1) 1144

t. +udur (3) 25, 493, 2341

toz : toz

t. (1) 2028

tök- : dökmek

t. ! (2) 1650, 2688

t. -dü (2) 90, 949

t. -düler (1) 1235

t. -düñ (1) 4172

t. -en (1) 4212

t. -eñ (1) 956

t. -endir (1) 1756

t. -ereñ (1) 2527, 2591

t. -erler (2) 259, 3131

t. -eseñ (1) 4030

t. -esi (1) 123

t. -meli (2) 1394, 4299

t. -müş (1) 598

t. -müşler (3) 628, 1164, 4369

t. -señ (1) 4298

t. -sün (1) 4144

t. -tü (1) 528

t. -üldü (1) 1753

t. -ülen (2) 1921, 1924

t. -ülende (1) 2

t. -ülmez (1) 4298

t. -ülür (1) 308

t. -ür (8) 1374, 2062, 2528, 2623, 3212, 3226, 3256, 4144

t. -üreñ (1) 1275

tövba : töbe

t. (1) 3536

tunban : bk. tumban

t. (1) 203

tur- : durmak; kalkmak

t. (1) 851

t. -a (1) 2470

t. -an (2) 214, 1907

t. -dugi (1) 2726

t. -duğuça (1) 3398

t. -dum (1) 1909

u. +ludır (1) 1366
u. +ludur (1) 3892
u. +lunuñ (1) 986
u. +suzuñ (1) 986
u. +u (3) 986, 1644, 2495
u. +udur (1) 3989
u. +um (1) 589
u. +umu (1)989
u. +umuzu (1) 1693
u. +un (1) 1557
urd oḫu- : saçmalamak
u. -ur (1) 797
urvalıḳ : nevâle
u. (1) 1306
ussa : bk. usta
u. (2) 853, 854
usta : usta; üstad
u. +ca (1) 241
u. +sı (2) 1088, 3588
ustad-ı köhne-kăr: tecrübeli usta
u. +ıyam (1) 2007
uşaḳ : çocuk; evlat
u. (7) 62, 705, 864, 869, 871, 945, 4006
u. +ı (7) 213, 866, 1033, 1307, 3189, 3849
u. +ım (2) 865, 932
u. +ıñ (2) 872, 2685
u. +ına (1) 118
u. +ınan (1) 867
u. +ını (1)74
u. +dan (4) 93, 2161, 2752, 3594
u. +dır (2)865, 1303
u. +lar (1) 2154, 2984, 3838
u. +ları (1) 3779
u. +lı (1) 870
u. +lıḳda (1) 889
u. +sız (1) 870
uşak-ter : daha çocuk
u. (1) 865
uş- : bk. uç-
u. -dum (1) 873
ut- : yutmak
u. -abilirem (1) 3980
u. -ar (1) 3431
u. -an (1) 2313,
u. -du (1) 1181
u. -èn (1) 349
utan- : utanmak
u. (2) 681, 3179
u. -ar (1) 2349
u. -mazdan (1) 681, 3179
uzad- : bk. uzat-
u. ! (1) 3335
u. -anda (1) 3592
u. -ar (1) 2460
uzaḳ : uzak
u. (3) 929, 3783, 4405
uzan- : uzanmak
u. ! (1) 447
u. -ar (3) 819, 3581, 3582
u. -dı (1) 542
u. -ır (2) 544, 3087
uzat- : uzatmak
u. -dı (1) 3133
uzun : uzun
u. (10) 192, 263, 816, 817, 818, 2917, 2917, 2932, 2994, 4360
u. +dır (1) 1384

u. +dur (2) 1699, 2382

uzun-uzun : uzun-uzun; tekrar grubu

u. (1) 819

uzun-ter : daha uzun

u. (1) 637

üc : bk. uc

ü. +ünde (1) 422

üç : üç; 3

ü. (4) 701, 702, 703, 1140

ü. +de (1) 3985

üdürük : yügürük; hızlı

ü. (1) 960

üfüre-üfüre : üfleye-üfleye

ü. (1) 2779

üfür- : üflemek

ü. -ür (1) 2730

ügüd- : !

ü. -ür (2) 2070, 2493

ük : bk. yük

ü. (5) 903, 905, 1074, 2477, 3904

ü. +lü (3) 551, 906, 1016

ü. +ü (3) 562, 907, 908

ü. +üdür (1) 2475

ü. +üñ (1) 912

ü. +ünü (1) 739

ükle- : yüklemek

ü. -miş (1) 1246

ü. -ye (1) 1074

ülfet : ülfet

ü. (2) 2595, 3867

ülger : ülker yıldızı

ü. (1) 481

ümüd : bk. umud

ü. +ü (1) 2935

ü. +üne (2) 1013, 3274

üngül : bk. yüngül

ü. (3) 338, 987, 2071

ü. +dir (1) 282

ün : ün; ses

ü. +ünü (1) 2177

üreg : yürek

ü. (3) 715, 718, 3689

ü. +den (1) 2529

ü. +e (1) 715

ü. +i (11) 155, 452, 719, 720, 727, 846, 2440, 3137, 3145, 3577, 3651

ü. +im (4) 178, 721, 722, 723

ü. +ime (3) 724, 728, 729

ü. +imiñ (1) 730

ü. +iñ (1) 726

ü. +inde (2) 725, 4148

ü. +indedir (1) 2440

ü. +dedir (1) 3159

ü. +siz (1) 2081

ü. (y)+im (1)1070

ürg- : yürümek

ü. -e (1) 543

ürkek : erkek

ü. (2) 711, 712

ürken : erken

ü. (2) 713, 714

üst : üst; üzeri

ü. +e (5) 600, 936, 2561, 2713, 3572

ü. +ü (5) 505, 855, 856, 857, 3887,

ü. +ümüze (1) 1694

ü. +ünde (1) 158, 159, 604, 626, 983, 1196, 1207, 1408, 1504, 1667, 1801, 2147, 3331, 4455

ü. +ündedir (1) 1997
ü. +ünden (4)1272, 1280, 3172, 4033
ü. +üñe (1) 3819
ü. +üne (38) 53, 248, 628, 642, 655, 659, 693, 923, 1132, 1293, 1386, 1543, 1560, 1633, 1694, 1699, 1702, 1751, 1920, 2030, 2107, 2126, 2127, 2275, 2413, 2423, 2814, 3046, 3122, 3233, 3508, 3526, 3530, 3669, 3803, 4123, 4272, 4369
ü. +ünü (5) 1931, 3547, 3607, 3610, 4030
ü. +ünüñ (1)3949
üz-astar : yüz-astar
ü. (2) 651, 662
üz : yüz 100
ü. (3) 740, 792, 852,
üz : yüz; surat
ü. (8) 253, 492, 803, 842, 843, 1325, 1577, 2960
ü. +den (1) 2401
ü. +üñ (2) 1227, 1505
ü. +üñde (1) 825
ü. +üñden (1) 824
ü. +üñe (2) 824, 4451
ü. +üne (3) 951, 1637, 4236
ü. +ünen (1) 4055
ü. +ünü (5) 172, 802, 1113, 2817, 4434
ü. +üñü (3) 603, 3788, 3956
ü. +e (3) 279, 847, 2400
ü. +ler (1) 3790
ü. +lü (4) 197, 791, 1113, 3554
ü. +ü (18) 602, 633, 799, 802, 803, 844, 1700, 2123, 2246, 2535, 3066, 3170, 3205, 3384, 3602, 4235, 4324, 4383
ü. (1) 1505
ü. +ü (4) 808, 810, 2827, 3901
üz- : üzmek; koparmak
ü. -ülmüş (1) 846
ü. -üldü (1) 641
ü. -ülen (1) 1527
ü. -üler (3) 1022, 2141, 4398
ü. -ülmez (2) 1758, 2128
ü. -ülmüş (2) 529, 1872
ü. -ülsün (1) 4184
ü. -ülür (1) 3087
üz- : yüzmek
ü. ! (2) 1797, 3326
üzü yola : mülayim; sessiz
ü. +dır (1) 844
üzüḳovlı : bk. üzükovlu
ü. +nıñ (1) 4092
üzüḳovlu : yüzükoylu
ü. (1) 4100
üzüm : üzüm
ü. +üñ (1) 811
üzerlik : yandırılan bir ot
ü. +dir (1) 761
vam : kredi
v. (1) 2896
var : var
v. (94) 134, 135, 136, 171, 209, 217, 315, 334, 425, 697, 706, 913, 917, 936, 973, 1076, 1105, 1112, 1192, 1225, 1226, 1227, 1268, 1306, 1395, 1396, 1440, 1455, 456, 1532, 1557, 1581,

v. -a (1)4368

ve : ve

v. (9) 590, 653, 704, 1195, 1682, 2173, 2583, 3453, 4454

vè∅de : vaat; verilen söz

v. (2) 2562, 3352

vè∅de-găh : vaat yeri

v. +a (1) 3352

vé∅ed : vaat

v. +iñ (1) 3311

vefa : vefa

v. +sı (1) 4151

vèẖt : vakit

v. (2) 1418, 4039

v. +i (3) 1093, 1105, 4095

v. +inde (2) 1092, 1093

vèḳt : vakit

v. (1) 596

v. +i (1) 4044

v. +inde (2) 2744, 3587

vèḳ-vèḳ : yansıma ses

v. (1) 1925

veli : erkek adi

v. (1) 2983

v. +si (1) 2986

veli-né∅met : velinimet

v. (1) 3095

vérana : virâne

v. +da (2) 3646, 4043

vér- : vermek

v. (19) 216, 232, 340, 1614, 1705, 1877, 1910, 1912, 1913, 2087, 2304, 2354, 2355, 2356, 2658, 2847, 3380, 4017, 4258

v. -di (3) 412, 2583, 4055

v. -digi (1) 366

v. -digiñ (2) 4056, 4057

v. -diler (1)2815

v. -dim (2) 1844, 2437

v. -diñ (1) 3327

v. -e (8) 382, 383, 409, 424, 2166, 2948, 3352, 4336

v. -ecek (4) 356, 357, 3985, 4019

v. -em (2) 4058, 4423

v. -emem (1) 2711

v. -eñ (2) 1546, 3603

v. -en (18) 889, 1506, 1733, 1734, 1799, 1845, 1960, 1989, 2520, 2525, 2588, 3008, 3312, 3458, 3963, 3987, 4059, 4364

v. -ende (2) 261, 415

v. -enden (2) 2754, 3586

v. -endir (1) 3987

v. -eni (1) 402

v. -enim (2) 3629, 3630

v. -er (13) 383, 392, 397, 401, 415, 416, 1829, 2520, 2525, 2895, 2896, 2928, 3260

v. -erler (3) 32, 1059, 3258

v. -eseñ (1) 1833

v. -ib (1) 1846

v. -ici (1) 431

v. -ir (17) 12, 295, 342, 424, 522, 945, 1054, 1354, 1489, 2014, 2218, 2586, 2623, 2681, 2890, 3986, 4064

v. -ireñ (1) 3656

v. -irir (1) 1361

verırler 184

v. -maz (1) 2124

v. -mazlar (2) 223, 4413

v. -mur (2) 1894, 4250

v. -muş (7) 838, 839, 840, 1285, 1741, 4051, 4052

v. -muşam (1) 1754

v. -muşduñ (1) 312

v. -muşdur (1) 3208

v. -sañ (5) 1038, 1551, 1962, 2021, 4024

v. -sun (2) 925, 1185

v. -ucu (1) 4053

v. -ulan (1) 333

v. -ulmaz (1) 1617

v. -ulu (2) 857, 4054

v. -ur (19) 667, 722, 741, 835, 1049, 1603, 1664, 1837, 2056, 2143, 2176, 2207, 2217, 2249, 2294, 2623, 3580, 4160, 4196

v. -urlar (1) 2996

v. -uşdurma (2) 1618, 2252

ya…ya : ya…ya

y. (41) 55, 93, 556, 559, 611, 879, 887, 912, 970, 1282, 1300, 1366, 1418, 1694,

1696, 1757, 1810, 2161, 2680, 2752, 2881, 2882, 3276, 3380, 3594, 3721, 3767, 4065, 4131, 4216, 4252, 4253, 4254, 4255, 4258, 4294, 4308, 4313, 4314, 4315, 4316

yabu : kaba; vahşi

y. (4) 1262, 1463, 1747, 2963

yad : yad; yabancı

y. (2) 3745, 426

yad éd- : hatırlamak; anmak

y. -esin (1) 2406

yada sal- : hatırlamak

y. ! (1) 1103

yaddan çıẖar-: unutmak

y. ! (2) 2914, 2918

y. -mam (1) 1473,

yaddan çıẖ- : unutulmak

y. -maz (1) 2918

yādigār : yâdigar; hatıra

y. (1) 4268

yadıma düşdü: hatıladım

y. (1) 2579

yad : yad; akıl

y. +ına (1) 888

yadından çıẖar-: aklından çıkarmak

y. ! (1) 4325

yağ : yağ

y. (16) 248, 568, 956, 1063, 1560, 1726, 2085, 2844, 3433, 3442, 3478, 4295, 4296, 4298, 4299, 4312

y. +dadır (1) 1575

y. +ı (4) 1924, 2743, 3142, 3977

y. +ınan (1) 4297

y. +lı (6) 1771, 4300, 4302, 4303, 4304, 4327

y. +lıcadır (1) 4301

y. +lıdır (2) 311, 2560

y. +lıḳ (2) 345, 1053

yağlı-ter : daha yağlı

y. +dir (1) 992

yağla- : yağlamak

y. ! (1) 2790

y. -(y)ır (1) 751

y. -mış (1) 2093
y. -ndı (1) 219
yağ- : yağmak
y. -anda (1) 3112
y. -ar (1) 3046
y. -dı (4) 2708, 3116, 3756, 4310
y. -ır (1) 4311
y. -ma (1) 3680
y. -maḳ (1) 4284
y. -maz (2)1935, 3468
yağış : yağış
y. (7) 1046, 1935, 3468, 4309, 4310, 4311, 4450
y. +da (1) 4308
y. +dan (5) 1078, 1098, 4305, 4306, 4307
y. +ı (1) 524
y. +ıdır (1) 4284
y. +ınan (2) 1146, 3574
yağmır : yağmur
y. (1) 4306
y. +a (1) 4305
yaḫın : yakın
y. (6) 201, 2881, 3303, 3367, 4008, 4013
y. +dır (1) 715
y. +ına (2) 178, 1070
yaḫşı : iyi; güzel
y. (8) 451, 2006, 2199, 4259, 4260, 4261, 4262, 4263
y. +dır (5) 136, 906, 1079, 1091, 1221
y. +lığa (3) 4266, 4267, 4348
y. +lıḳ (6) 1380, 2369, 4264, 4265, 4266, 4348
y. +lıḳdan (1) 4265
yaḫşı-yaman : iyi kötü
y. +a (1) 3009
yal : yal; at yalı
y. (2) 1667, 4334
yala- : yalamak
y. ! (3) 926, 4317, 4402
y. -madım (1) 1870
y. -malıdır (2) 1394, 4299
y. -maz (2) 126, 3559
y. -r (2) 1402, 4318
y. -yan (1) 1059
y. -yañ (1) 956
y. -yır (1) 1581
yalaḳ : çukur; ufak kuyu
y. (1) 3779
yalan : yalan
y. (14) 329, 554, 953, 554, 953, 969, 1533, 2512, 2562, 4319, 4320, 4329, 4333, 4440
y. +çı (3) 4321, 4322, 4327
y. +çınıñ (3) 4324, 4325, 4326
y. +çıyı (1) 4328
y. +dır (1) 1167
y. +ı (1) 4330
y. +ıñ (1) 4331
y. +ıñda (1) 4332
yalı : yalı; ev
y. (3) 4277, 4335
yalıḳ : eli boş
y. +ıñ (1) 4336
yalın : yalın; çıplak
y. +a (1) 625
y. +dır (2) 2887, 3446

yalınķız : yalnız

y. (4) 4337, 4338, 4339, 4340

y. +lıķ (1) 4341

yalvar- : yalvarmak

y. -maķ (1) 1668

yama : bk. yamaķ

y. (5) 326, 1730,1813, 3539, 4349

y. +da (1) 3255

y. +dır (2) 3100, 3341

y. +lı (1) 3919

yama- : yamamak

y. -madım (1) 1870

yamaķ : yamak; yama

y. (1) 223

yaman : yaman; kötü

y. (20) 1221, 1547, 2208, 2394, 2953, 3293, 4259, 4260, 4261, 4288, 4342, 4343, 4344, 4345, 4346, 4347, 4349, 4350, 4351, 4354

y. +a (1) 4345

y. +dır (4) 214, 2636, 3709, 3710

y. +ı (3) 411, 1170, 3270

y. +lığa (4) 1315, 1871, 4266, 4348

y. +lıķ (5) 2369, 3714, 3720, 4265, 4267

y. +lıķdan (1) 4265

yamaşaķ : gizli; örtülü

y. (1) 1501

yan : yan; kenar

y. (5) 2336, 2426, 2948, 3495, 4357

y. +a (3) 1513, 2553, 4185

y. +dan (4) 1485, 1513, 1669, 4182

y. +ımça (2) 1214, 3656

y. +ıñ (1) 3989

y. +ına (7) 47, 905, 1107, 2192, 3007, 3870, 4147

y. +ıñça (1) 426

y. +ında (5) 110, 310, 421, 3660, 4326

y. +lıķ (1) 3935

y. +ından (1) 2641

yan- : yanmak

y. ! (3) 1555, 1671, 4356

y. -a (2) 1198, 1584

y. -añ (1) 432

y. -an (5) 4351, 4352, 4353, 4354, 4355

y. -ar (7) 452, 704, 3214, 3535, 3689, 3758, 4291

y. -asıñ (1) 4353

y. -dı (1) 4323

y. -ır (1) 683

y. -masa (2) 688, 718

y. -maz (1) 4237

y. -mış (1) 3287

y. -sın (5) 687, 2037, 2554, 2706, 3926

yandır- : yakmak

y. -an (6) 291, 696, 1563, 1848, 2407, 3927, 3982

y. -ar (5) 175, 682, 2360, 3420, 3965

y. -dı (4) 303, 1774, 1804, 4080

y. -ır (6) 453, 1063, 1067, 1686, 2710, 4287

y. -mazlar (1) 2395

y. -mır (1) 1063

y. -mış (1) 2730

yangal : yanmış kahve rengi

y. (1) 3166

yap- : pişirmek; hazırlamak

y. -an (2) 901, 1825
yapış- : yapışmak
y. -dı (1) 4349
y. -ır (1) 3460
y. -maz (1) 326
y. -mış (2) 965, 1286
yapraḳ : bk. yarpaḳ
y. +a (1) 2899
yar : yar; sevgili
y. (12) 445, 1320, 1669, 2505, 3670, 4151, 4273, 4274, 4275, 4275, 4276, 4440
y. +a (2) 1261, 3907
y. +ı (7) 2753, 2805, 3912, 4276, 4277, 4335, 4440
y. +ıñ (2) 3670, 4181
y. +ıña (2) 2753, 2805
y. +ıñıñ (2) 2753, 2805
yaraḳ : abzar-alât
y. +ı (1) 2398
yar- : yarmak; yaralamak
y. -ar (1) 185
y. -ılmadı (1) 4437
y. -ılmış (1) 3776
y. -maz (2) 2399, 3295
y. (1) mış 1374
yara : yara
y. +lı (1) 4271
y. +m (2) 3921, 4272
y. +nıñ (1) 3547
y. +sı (6) 425, 2865, 3067, 4207, 4224, 4269
y. +sıdır (1) 3297
y. +sını (1) 4270
y. +ya (1) 2308
yaralan- : yaralanmak
y. -ar (1) 2157
yaraş- : yaraşmak
y. -ar (5) 473, 1888, 3158, 4127, 4341
y. -maz (2) 2672, 4329
y. -ığı (1) 1303
y. -ığıdır (1) 518
yarat- : yaratmak
y. -mamış (1) 393
y. -mışlar (1) 4132
yarı : yarı; yarım
y. (1) 4210
yarımçılıḳ : yarım kalmış
y. (1) 1346
yarıḳ : yarılmış; açık
y. +lar (1) 4310
yarım : yarım; yarı
y. (2) 1507, 4278
yarpız : yarpız; bir çeşit ot
y. (4) 176, 1170, 1768, 4297
y. +dan (1) 1170
y. +ıdır (1) 2046
y. +ınan (2) 16, 3016
yas : yas
y. (2) 1961, 3998
y. +da (1) 1954
yaş : yaş; ıslak
y. (8) 704, 718, 3212, 3214, 3509, 4290, 4293, 4355
y. +dır (1) 3026
y. +ı (2) 641, 4365
y. +ına (2) 649, 3721

y. +ınan (1) 4291

yaş : yaş: ömür

y. +a (1) 4289

y. +da (2) 2970, 2972

y. +ından (2) 137, 848, 4292

y. +lı (1) 1141

yaşa- : yaşamak

y. -maḳ (1) 1502

y. -r (4) 985, 3109, 3126, 4425

y. -yan (1) 2075

y. -yañ (1) 994

yat- : yatmak

y. ! (1) 169

y. -an (6) 1140, 2776, 3618, 4255, 4256, 4257

y. -anda (4) 152, 1407, 1408, 3282

y. -anı (1) 699

y. -ar (6) 1163, 1171, 1172, 1562, 3112, 4318

y. -ası (4) 961, 2468, 3117, 3265

y. -dı (4) 550, 1200, 3679, 3984

y. -dığıça (1) 2454

y. -dım (1) 2441

y. -ır (1) 4357

y. -ırda (1) 2245

y. -ırdası (1) 2485

y. -ırtdı (1) 3526

y. -ırtmış (1) 3249

y. -ma (2) 365, 2174

y. -mağa (1) 3488

y. -mağıñ (1) 2074

y. -masın (2) 884, 4243

y. -maya (1) 1450

y. -maz (5) 1163, 1548, 1690, 2457, 3081

y. -mır (1) 2280

y. -mırañ (1) 3817

y. -mış (1) 248, 1560

yataḳ : yatak

y. +ında (1) 2455

yayıḳ : ayran tulumu

Y. (1) 4359

yayıl- : yayılmak

y. -an (2) 551, 1016

y. -ar (2) 2576, 2581

y. -ım (1) 4358

y. -ır (2) 3191, 4359

yaylaḳ : yayla

y. (2) 2387, 2634

yaz : ilk bahar; bahar; yaz

y. (12) 154, 524, 1654, 1768, 2345, 3016, 3385, 3831, 4279, 4282, 4283, 4284

y. +ından (1) 2200

y. +ı (1) 4102

yaz- : yazmak

y. ! (2) 1490, 1875

y. -an (1) 4280

y. -anı (3) 420, 1847, 4281

y. -ar (2) 1688, 2110

y. -ıb (1) 4280

y. -ılan (2) 1883, 4286

y. -ılandan (1) 3180

y. -ılmış (1) 4135

yazı : dış; dışarı

y. (2) 1322, 4285

y. +m (1) 1067

y. -yiler (1) 179
y. -yiñ (1) 3838
y. -yir (15) 503, 959, 1066, 1673, 1914, 2088, 2593, 3390, 3531, 3786, 3986, 4001, 4121, 4195, 4399
y. -yirler (1) 479
y. -ye (4) 487, 488, 3229, 3910

Yemen : Yemen
Y. +den (1) 3146

yéber-yék : bir bir eşit
y. +dir (1) 4370

yéddi : yedi
y. (1) 1044

yèẖ : buz
y. (1) 4369

yèẖè : yaka
y. +m (1) 737
y. +sini (1) 2088

yék can der do ḳāléb: bir can iki bedende
y. +dirler (4) 1598, 4371, 4372, 4373

yèḳin : iman; yakin
y. (2) 2649, 3010
y. +i (1) 1874

yèkkè : bk. yèẖè
y. +sini (1) 2720

yékké-şénās : kendini beğenmiş
y. +dır (1) 4375

yék-san : eşit: beraber
y. (1) 2898

yék-sere : direkt; bir başa
y. (1) 1696

yél : yel; rüzgar
y. (17) 365, 699, 744, 746, 1189, 2356, 2487, 3557, 3595, 4022, 4182, 4446, 4447, 4448, 4449, 4450, 4451
y. +e (2) 321, 4064
y. +inen (1) 2816
y. +lidir (1) 1477

yéllen- : yellenmek
y. -ir (1) 3251

yéñi : yeni
y. (5) 1318, 3252, 3540, 4458, 4459

yéñi-köhne : yeni-eski
y. (1) 4457

yér : yer; mekan
y. (20) 255, 342, 1181, 1199, 2163, 2266, 2355, 2586, 2793, 3070, 3488, 3517, 3651, 3749, 3762, 4271, 4378, 4432, 4433, 4437
y. +de (24) 181, 791, 829, 1015, 1020, 1689, 1961, 2253, 2260, 2347, 2348, 2717, 2725, 2862, 3002, 3182, 3766, 3813, 3998, 4186, 4187, 4188, 4189, 4431,
y. +dedir (1) 3478
y. +den (16) 199, 383, 415, 523, 536, 1022, 1972, 2266, 2760, 2873, 3558, 3967, 4184, 4185, 4355, 4429
y. +dir (1) 4444
y. +e (73) 33, 156, 186, 223, 236, 238, 260, 324, 332, 348, 365, 381, 553, 652, 702, 1037, 1169, 1247, 1275, 1285, 1287, 1294, 1474, 1476, 1690, 1716, 1837, 1890, 1977, 2017, 2018, 2096, 2207, 2018, 2096, 2207, 2234, 2470, 2632, 2663, 2689, 2715, 2718, 2785,

y. +dir (9) 149, 615, 686, 749, 1496, 1632, 1879, 2653, 4221

yığ- : yığmak; toplamak

y. ! (1) 1983

y. -an (1) 3891

y. -en (1) 1402

y. -er (1) 209

y. -ılar (1) 2927

y. -ıldıñız (1) 2016

y. -ılıñ (2) 1456, 2596

y. -ılır (1) 544

y. -ılmez (1) 1921

y. -ılsa (2) 792, 4395

y. -ılse (1) 1824

y. -ır (1) 466

y. -ıreñ (1) 3493

y. -ma (1) 4402

y. -mağa (1) 3418

y. -mek (1) 2

yıḫ- : yıkmak

y. ! (1) 3265

y. -an (1) 3047

y. -ar (2) 1312, 1915

y. -er (1) 209

y. -ılan (1) 845

y. -ılanda (1) 3983

y. -ılanı (2) 3035, 4413

y. -ılanıñ (1) 566

y. -ıldı (1) 867

y. -ıle (1) 710

yırlaya-yırlaya: mırıldaya mırıldaya

y. (1) 3279

yırt- : yırtmak

y. -ebilmeñ (1) 1491

y. -ır (1) 2522

y. -maz (1) 1121

y. -mış (1) 162

y. -mişem (1) 3888

y. -ıldı (1) 3984

y. -ıler (1) 3758

yırta-yırta : yırta yırta

y. (1) 4056

yırtıḳ : yırtık

y. (2) 2622, 4430

y. +ıñ (1) 3255

yis : bk. iy

y. (1) 3656

yoğun : şişman; kalın; yoğun

y. (5) 1872, 2322, 4397, 4398, 4399

y. +luḳdan (2) 2141, 4171

yoğurt : yoğurt

y. +dan (2) 1726, 4312

yoḫ : yok; hayır

y. (10, 171, 258, 315, 331, 383, 415, 424, 469, 478, 575, 576, 578, 651, 709, 815, 920, 928, 935, 968, 973, 981, 1180, 1306, 1356, 1443, 1504, 1613, 1700, 1816, 1908, 1984, 2002, 2040, 2091, 2120, 2181, 2295, 2671, 2709, 2826, 2836, 2923, 2989, 3052, 3155, 3215, 3314, 3346, 3349, 3515, 3536, 3881, 3909, 3915, 4046, 4059, 4378

y. +am (1) 813

y. +dan (1) 2257

y. +dır (1) 1342

y. (1) 4400

yorğun : yorgun

y. (1) 4389

yornuḳ : yorgun

y. (1) 4389

yorul- : yorulmak

y. -a (1) 814

y. -am (1) 814

y. -anda (1) 1014

y. -dum (1) 3780

y. -maz (2) 243, 1014

yos- : yolmak

y. -muşam (1) 902

yov : yok; hayır

y. (2) 1687, 4410

yovşan : ince yumuşak bir ot

y. (1) 1542

yovuḳ : yakın

y. (2) 3110, 3533

yovut- : yol vermek

y. -maz (2) 2271, 2962

y. -mazdım (1) 4411

yu- : yıkamak

y. ! (2) 603, 3788

y. -duñ (1) 1852

y. -mağınan (5) 359, 3108, 3119, 3125, 3126

y. -maz (1) 4318

y. -mazlar (1) 3083

y. -sañ (1) 1409

y. -yur (2) 833, 2681

yuv- : bk. yu-

y. -an (1) 149

y. -ar (1) 602

yumaḳ : yumak

y. +ı (1) 3390

yuḫarı : yukarı

y. (8) 116, 247, 767, 837, 928, 3219, 4248, 4376

y. +da (3) 4100, 4377, 4378

y. +dan (1) 4380

y. +ñı (1) 4379

y. +sını (1) 4194

yuha : *zulüm*

y. +ya (2) 1519, 4412

yuḫu : uyku

y. (3) 977, 4384, 4385

y. +da (2) 66, 2478

yuḫula- : uyumak

y. -maḳ (1) 4386

yum- : yummak; kapatmak

y. -ma (1) 3729

y. -muş (2) 317, 3725

yumuḳ : yumuk; kapalı

y. (1) 288

yumruḳ : yumruk

y. (1) 2943

yumruḳla- : yumruklamak

y. -rlar (1) 858

yumurta : yumurta

y. (6) 1206, 1500, 1953, 2152, 4056, 4258

y. +ñ (1) 2728

y. +sından (1) 3021

yurd : yurt; memleket

y. (2) 4176, 4387

y. +a (6) 1852, 2194, 2966, 3445, 3548, 4459
y. +u (3) 29, 679, 4333
y. +uñ (2) 3548, 4459
y. +una (1) 690
yurd-yuva : yurt-yuva
y. +sı (1) 4388
yusuf-ʿèli : erkek adı
y. (1) 4440
yuva : yuva
y. (1) 4340
y. +dan (3) 1809, 2204, 4261
y. +sıdır (1) 1326
y. +sına (1) 1169
y. +sından (1) 2215
y. +sını (2) 2998, 3503
yuvaş : yavaş
y. +dır (1) 218
yüg : yular
y. +inen (1) 3106
yügürük : iyi koşan
y. (1) 960
yük : yük
y. (4) 346, 983, 1019, 2477
y. +dir (2) 2825, 3254
y. +dür (1) 1945
y. +süz (1) 4400
y. +ü (4) 2474, 3382, 3478, 4401
y. +üdir (1) 3382
y. +üm (3) 2479, 3983, 4005
y. +üñü (1) 4402
y. +ünü (3) 849, 4403, 4404
yükle- : yüklemek
y. -miş (1) 1544
yüngül : hafif
y. +dir (1) 4041
yüñ : yün
y. +üne (1) 758
yüz : yüz; 100
y. (23) 423, 1562, 1612, 1621, 1632, 1661, 1662, 1665, 1675, 1687, 1797, 2169, 2308, 2949, 3326, 3944, 4102, 4390, 4391, 4392, 4393, 4395, 4396
zad : şey; nesne; zât
z. (9) 170, 234, 1038, 1628, 1667, 1918, 2428, 3918, 4429
z. +dır (5) 1552, 1601, 1626, 1634, 1646
z. +ı (3) 626, 3609, 3999
z. +ıñ (1) 4113
zağ : karga
z. +ı (1) 916
zağ-zağ uç- : titremek
z. -ur (2) 1208, 2592
žāhir : dış görüntü
ž. (2) 252, 1418
ž. +e (1) 2925
žāhir-baṭin : zâhir-batın; iç-dış
ž. +i (1) 2924
žalım : zâlim
ž. (1) 2981
ž. +a (3) 2922, 2923, 3873
ž. +dan (1) 2928
zaman : zaman
z. (2) 62, 102
z. +ı (1) 2617
zamana : felek; zemâne
z. (5) 437, 2593, 2594, 2595, 3009

zār : fena; kötü

z. (2) 910, 1456

zaval : dert; bela

z. (2) 1180, 2923

zay : berbat; kötü

z. (1) 910

zāyil : harcanmış

z. (1) 3904

żè∅́if : zayıf

ż. +e (1) 2419, 2912

żè∅́yif : bk. żè∅́if

ż. +e (1) 2912

zeban : alçak

z. +lıķ (1) 1432

zèfran-polov : safranlı pilav

z. (1) 547

zeher : zehir

z. (1) 2610

z. +den (2) 2614, 2910

z. +i (1) 2968

zèḥmet : zahmet; eziyet

z. (1) 2597

z. +e (1) 2598

z. +i (1) 2599

z. +ine (1) 2600

źelil : zelil; rezil

z. (4) 418, 929, 4223, 4240

zincir : zincir

z. (1) 2732

zeng : zil

z. +i (1) 2296

zengule : çıngırak

z. (1) 94

zer : altın

z. (2) 1910, 2602

z. +dir (1) 2377

z. +i (4) 1417, 2377, 2605, 2606

z. +inen (1) 2607

zerdab : altın suyundan yapılmış cıla

z. +ı (1) 2601

zerdov : bk. zerdab

z. +ı (1) 2601

żèrer : zarar

ż. (7) 1100, 1635, 2906, 2907, 2908, 2909, 2910

ż. +iñ (1) 2911

zer-ger : kuyumcu

z. (1) 2602

z. +i (2) 2603, 2604

zéyni : erkek adı

z. +ye (1) 414, 1846

źillet : zillet; zulüm

ź. (1) 392

zimistan : kış

z. (1) 2608

zincir : bk. zincir

z. +inen (1) 3631

zindan : zindan; hapisane

z. (1) 972

z. +dır (1) 2363

zīnet : süs; bezek

z. +dir (1) 279

zīre : ayakkabı altı

z. (1) 2612

zireng : uyanık

z. +dir (1) 1383

zir : zir ses

z. +i (1) 1455

ziyād : ziyâde

z. (2) 404, 2172

z. +ı (1) 2613

z. +dır (1) 2809

ziyan : zarar

z. (1) 2614

ziyāret : ziyâret

z. (1) 4198

ziyātı : ziyâde

z. (1) 2613

zīrek : zeki; uyanık

z. (1) 2611

zogal : kömür

z. +ı (1) 2609

zor : zor; büyük; güç

z. +u (1) 2605

z. +uñ (1) 2609

z. +unan (1) 2607

zudu : !

z. (2) 3439, 3440

zudur : !

z (1) 3619

žulm : zulüm

ž. +dır (1) 3187

ž. +ınan (2) 2926, 2927

ž. +uñ (2) 2930, 2931

zülf∅́èli : erkek adı

z. (1) 3424

žülmat : zulmet; karanlık

ž. (1) 2365

žülmet : bk. žülmat

ž. (1) 1679

KAYNAKÇA

- A. Konstantin d'Ohsson, Moğol Tarihi, (çev. Bahadır Apaydın), Nesnel yay. İstanbul, 2008
- A.Gökdağ, Bilgehan, Salmas Ağzı, Güney Azerbaycan Türkçesi üzerine bir inceleme, Karam, Çorum 2006
- Aksan, Doğan, Her yönüyle dil, TDK, Ankara 2007
- Azerbaycan Dilinin Gramatikası, I. Hisse (Morfologiya), Azerbaycan SSR Elmler Akademiyası Neşriyatı, Bakı-1960
- Azerbaycan Dilinin Gramatikası, II. Hisse (Sintaksis), Azerbaycan SSR Elmler Akademiyası Neşriyatı, Bakı-1960
- Behmen Beygi Muhammed, *Boxaraye Men İle Men*, (benim Buhara'm benim ilim) Taxte Cemşid yayınevi, Şiraz, (X.baskı) 1386 (2007)
- Boeschoten Hendrik, Yapmak neden Etmek yerine kullanılıyor, Tarihsel Bir Bakış, çev. Muna Yücel (Makale)
- Ceddi Hüseyin (Bayat), peyvestegiye Qomî ve Tarixiye Oğuz-ilhaye Qaşqayiye İran qabile /Qayi-Qaşqayi/ (oğuz-İran Kaşkay illerinin /kayı-Kaşkayı/ Tarihsel ve kavimsel Bağlılıkları), Nevide Şiraz yayınevi, Şiraz, 1378 (1999)
- Celilov, Ağasıoğlu Feridun, Azerbaycan Dilinin Morfonologiyası, Maarif Neşriyatı, Bakı-1988
- Coşkun Volkan, Özbek Türkçesi Grameri, TDK. Ankara, 2000
- Çelik Muhittin, İran'daki Kaşkay Türkleri, Türk Dünyası (Dil ve Edebiyat) dergisi, sayı 15, Bahar, 1998, 204-212s.
- Çelik Muhittin, Kaşkay Türkçesi, 1998, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi.
- Çilingiroğlu Altan, Urartu Tarihi, E.Ü Edb. Fak. yay. Bornova, 1994
- Doerfer Gerhard, İran'da Türkler, 23 kasım 1987, TDK'da yaptığı kounşma metni
- Ercilasun, Ahmet Bican, Türk Dili Tarihi, Akça yay. Ankara 2004
- Erden Aysu, Azerî Türkçesinin Geçmişine ve Sözdizimine bir Bakış, H.Ü. Ed. Fak. dergisi, cilt 3. sayı 2, 1985 (Makale)
- Ergin, Muharrem Türk Dil Bilgisi, Bayrak Yay. İstanbul,1999
- Ergin, Muharrem, Azeri Türkçesi Grameri, Edebiyat fakültesi Yay. İstanbul-1971

- Hâdi İsmail, Türkî Honer est. (Türkçe sanattır), Ahrar yay. Tebriz, 1374 (1995)
- Heyet, Cavad, Azerbaycan Türkçesinin Grameri, Tahran,1996
- Hüseyinzade Ebulkâsım, Atalar Sözü, Arap alfabesine aktaran Câvid Kebir Kâsımî, Ordibehşt yay. Tebriz, 1381 (2002)
- Karahan Leyla, Türkçede Söz Dizimi, Akçağ yay. 12.baskı, Ankara, 2007
- *Kaşkai'*ler maddesi, Türk ansiklopedisi, XXI. Cilt, 392.s
- *Kaşkay*, İslam ansiklopedisi , "Ankara Diyanet Vakfı", XXV. cilt, 20.s
- Kaşkay, İslam ansiklopedisi, "milli Eğitim Bakanlığı", 6.cilt, 414.s
- Kiyani Menuçehr, *Siyah Çadorha*, (siyah çadırlılar), kiyan-neşer yayınevi, Şiraz, II.baskı, 1376 (1997)
- Kiyanî Menuçehr, Tarixe Mobârezâte Merdome ile Qaşqayi ez Safaviye tâ Pehlevi, (Safavi'lerden Pehlevi'lere kadar Kaşkay Halkının Mücadele Tarihi), Kiyan neşr yayınevi, Şiraz, II. Baskı 1385, (2006)
- Kiyani, Menuçehr, *Efsaneha ve Qessehaye İle Qaşqayi*, (Kaşkay ilinin Efsane ve Masalları), Kiyan-neşr yayınevi, Şiraz, 1386 (2997)
- Korkmaz Zeynep, Türk Dili Üzerine Araştırmalar, I.cilt, TDK. Ankara, 1995
- Korkmaz Zeynep, Türk Dili Üzerine Araştırmalar, II.cilt, TDK. Ankara, 1995
- M. Ali Ferzane, Mebaniye Desture Zebane Azerbaycani, Ferheng yay. Tebriz, I.baskı, 1344 (1965)
- Merdâni Rahimi Esatullah, *ATALAR SÖZÜ*, Zarb-ül meselhâye Türkî-ye Qaşqayi, Kiyan-neşr yayınevi, Şiraz, 1378 (1999) (Türkçe-Farsça)
- Merdâni Rahimi Esatullah, Qaşqayı Sözlügü, (Kaşkay sözlüğü), Ensârî yay. Kum, 1386 (2007)
- Minorsky Vladimir, The Turks, İran and The Middle Ages, London, 1978
- Muhammedzade Hamid, *Qaşqaylar heqqinde yéni tedqiqat*, (Kaşkaylar hakkında yeni araştırmalar), Tahran-Varlıq dergisi, sayı78-3, 1369 (1990)
- Muhsini Aziz, *Qaşqaylar heqqinde bir neçe söz*, (Kaşkaylar hakkında birkaç söz), Tahran-Varlıq dergisi, sayı 72-1, 1368 (1989)
- Oberling Pierre, The Qashqai Nomads of Fars, Paris, 1974
- Oranskij Josif Mikhailovich, İranskie Jazyki, (İranî Diller), Farsçaya çev. Dr. Ali Eşref Sadikî, soxan yayınevi, Tahran, 1378 (1999)
- Ökan Fatma, Musa Bağdagül, Yabancı Dillerin Türkçenin Sentaksı Üzerine Etkisi, Gazi Üni. Ankara (Makale)

- Öner Mustafa, Tatar Mânileri, Kum Saati Yayınları, İstanbul,!
- Puramen Ali, *Ferhenge tetbiqiye zarbulmeselhaye Türkîye Azeri ba beraberhaye Farsî, Arabî, Talişî v...,* (Azeri Türkçesi Atasözlerinin Farsça, Arapça ve Talışça eşdeğerlerinin karşılaştırmalı sözlüğü), Ahter yay. Tebriz 1386 (2007)
- Roux Jean-Paul, Türklerin Tarihi, Türkçeye çeviren Prof. Dr. Aykut Kazancgil, Lale Arslan, Kabalcı yay. 2007
- Tekin Talat, Ana Türkçede Birincil Uzunluklar, Ankara, 1995
- Tekin Talat, Ölmez Mehmet, Türk Dilleri, Yıldız Dil ve Edebiyat 2, İstanbul, 2003
- Tezcan Semih, Ahundov Ehliman, Azerbaycan Halk Yazını örnekleri, TDK, Ankara, 1994
- Tulu Sultan, Bocnurd'dan Folklor Derlemeleri, Ürün yay. Ankara, 2005
- Tuna Osman Nedim, Sümer ve Türk dillerinin Tarihî İlgisi ile Türk Dilinin Yaşı Meselesi, Ankara, 1997
- Türk Lehçeleri Grameri, Azerbaycan Türkçesi 174-216, Editör Ercilasun A.B., Akçağ Yay. Ankara 2005
- Zehtabi M.Tağı, *Muasir Azeri Dili (Ses-Sarf),* Aşina Yay. Tebriz, 1370 (1994)